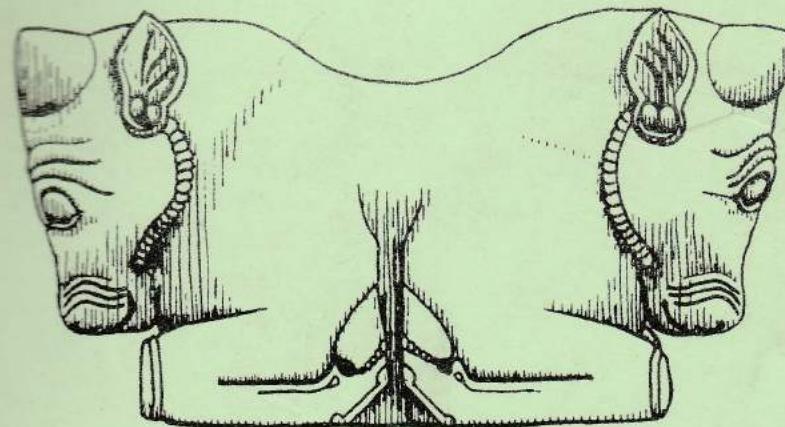

15(540)
2003. N11

გიორგი ცემოტიშვილი

ციხიაგორას

სატაძრო პომპლეასი

ძიებანი - საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის
ოთ. ლორთქიფანიძის სახ. არქეოლოგიური
კვლევის ცენტრის ჟურნალი
დამატებანი XI

Dziebani - The Journal of the Centre for Archaeological
Studies of the Georgian Academy of Sciences
Supplement XI

გიორგი ცქიტიშვილი

ციხიაგორის
სატაძრო კომპლექსი

თბილისი 2003 Tbilisi

103541/1403

ISSN 1512-0597

სარედაქციო კოლეგია: გ. ჯაფარიძე, დ. გაჭარაძე,
ბ. შაისურაძე, გ. კვირკველია,
გ. ნიორაძე, რ. რამიშვილი,
ჯ. ამირანაშვილი

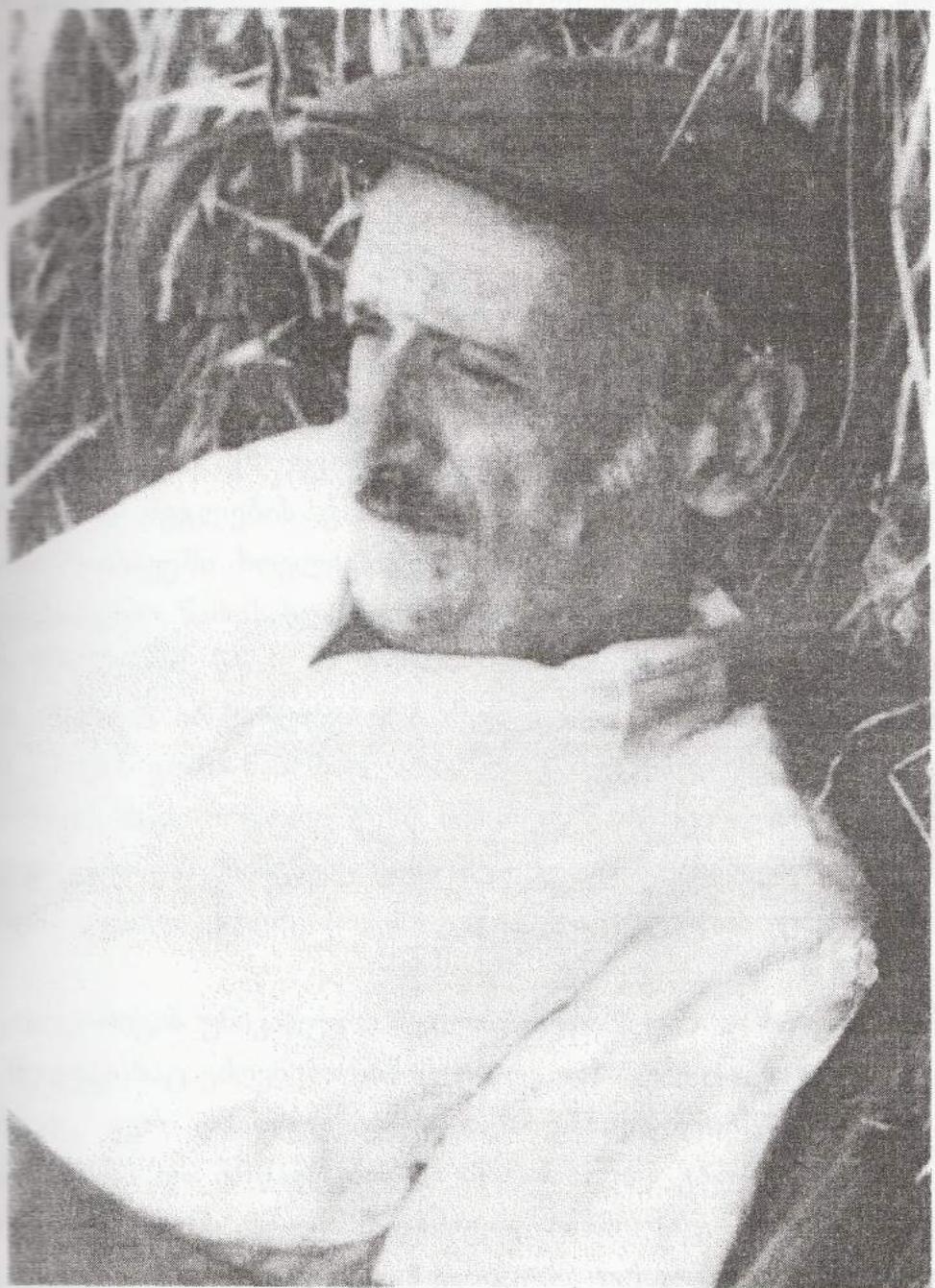
Editors of the Volume: V. Japaridze, D. Kacharava, B. Maisuradze,
G. Kvirkvelia, M. Nioradze, R. Ramishvili,
J. Amiranashvili

რედაქტორი: ისტ. მეცნ. კანდიდატი - ზ. მაჩარაძე

რეცენზენტები: ისტ. მეცნ. დოქტორი - ალ. რამიშვილი

ისტ. მეცნ. კანდიდატი - გ. ნარიმანიშვილი

© საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის
არქეოლოგიური კვლევის ცენტრი 2003

1952 წელს, როდესაც ინსტიტუტის ასპირანტი გავხდი, გიორგი ცქიტიშვილი, რომელიც მხოლოდ რამოდენიმე წლით იყო ჩემზე უფროსი, უკვე საკმაოდ გამოცდილი არქეოლოგი და სოფ. ბორში XX ს-ის დასაწყისში აღმოჩენილი ცნობილი სამარხეული ინვენტარის ახლებური ინტერპრეტაციის ავტორი გახლდათ, რაც მოგვიანებით, 1955 წელს ინსტიტუტის შრომების პირველ ტომში სტატიის სახით დაიბეჭდა. ამიტომ მე მას იმთავითვე მოწირებით ვეპყრობოდი და ასეთი ურთიერთობა მისდამი ბოლომდე გამყვა, მას შემდეგაც, რაც ჩვენს შორის კეთილი მეგობრობა და მჭიდრო თანამშრომლობა დამყარდა.

მართლაც, გოგის თანდაყოლილი ჰქონდა საქმისადმი სიყვარული და ნიჭი შესანიშნავი გამოხრელი არქეოლოგისა. ამიტომ იყო, რომ ინსტიტუტის დირექტორი, აკადემიკოსი ნიკო ბერძენიშვილი, რომლისთვის შეუმჩნეველი არ დარჩენილა მისი ეს ღვთისგან მომადლებული უნარი, ურთულესი არქეოლოგიური ძეგლების გათხრებს ანდობდა მას. ასე ჩაუდგა გოგი ცქიტიშვილი სათავეში ხოვლეგორის ბრინჯაო-რკინის ხანის კომპლექსური ძეგლის (ციტადელი, ნამოსახლარი, სამაროვანი, სახელოსნო უბანი) გათხრებს სათავეში (1955-1961 წწ.); 1956-1958 წლებში მისი ხელმძღვანელობით ითხრებოდა წოფის არქეოლოგიური ძეგლი (პალეოლითური გამოქვაბული, ბრინჯაოს ეპოქის გორა-ნამოსახლარი, ადრე შუა საუკუნეების ციხესიმაგრე და ეკლესია) და სხვა. როგორც წესი, მის მიერ წარმოებული არქეოლოგიური გათხრები ყოველთვის მნიშვნელოვანი შედეგებით აღინიშნებოდა, რომელთაც გაამდიდრეს საქართველოს არქეოლოგია და ისტორია ფრიად ფასეული მიღწევებით.

ასეთივე რიგის უნიკალური ძეგლია კავთისხევის „ციხიაგორა“, რომლის გათხრის შედეგებსაც ეძღვნება წინამდებარე გამოკვლევა. ნაშრომი ავტორმა, სამწუხაროდ, ვერ დაასრულა და იგი ექსპედიციის მონაწილე მისი თანამშრომლებისა და მოწაფეების მიერ მომზადდა გამოსაცემად.

ეს არის გოგის ბოლო ნაკვლევი, რომელიც, გარდა იმისა, რომ უაღრესად მნიშვნელოვანია სამეცნიერო თვალსაზრისით, უდროოდ გარდაცვლილი ძვირფასი კოლეგის, შესანიშნავი არქეოლოგის, გულითადი მეგობრისა და ჭეშმარიტი პატრიოტის მოსაგონარ ძეგლადაც დარჩება.

რედაქტორისაგან

წინამდებარე ნაშრომი ეძღვნება ელინისტური ხანის უნიკალური სატაძრო კომპლექსის „ციხიაგორას“ მასალების პუბლიკაციას. ეს ძეგლი გაითხარა 1971-1992 წ.წ. კასპის რაიონის არქეოლოგიური ექსპედიციის მიერ, რომელსაც გიორგი ცქიტიშვილი ხელმძღვანელობდა. სამწუხაროდ ბატონ გიორგის არ დასცალდა ამ ნაშრომის დასრულება, ამიტომ მისი დღიურებისა და საველე ანგარიშების საფუძველზე ექსპედიციის წევრებმა შეძლებისდაგვარად დამსრულეს ნაშრომი. ძირითადი ტექსტი შეადგინა რ. კვიტაშვილმა. კატალოგი - ლ. ყაჩახიშვილმა. წიგნზე მუშაობდნენ ექსპედიციის სხვა წევრებიც - მ. კვაჭაძე, მ. ხუციშვილი, გ. ლორია. ნახტები შეასრულა მ. ყარაშვილმა. მასალა ჩატატულია მ. ყარაშვილის და დ. ფირანიშვილის მიერ.

ციხიაგორას სატაძრო კომპლექსის მასალების პუბლიკაცია მეტად მნიშვნელოვანია, რადგან აღმოსავლეთ საქართველოს ელინისტური ხანისთვის იგი ერთ-ერთი ეტალონური ძეგლია. ამ მასალების ფართო სამეცნიერო მიმოქცევაში შემოსვლა აუცილებელია, რადგან ციხიაგორას შესწავლა დღემდე გრძელდება, ზუსტდება ამ ძეგლის სტრატიგრაფია და ქრონოლოგია, და ამიტომ, ძირითადი მონაცემები ყველა არქეოლოგისათვის ხელმისაწვდომი უნდა იყოს.

მ ე ს ა ვ ა ლ ი

შიდა ქართლში, თბილისიდან ჩრდილო-დასავ-ლეთით დახლოებით 45 კმ-ზე, მდ. მტკვრის მარჯვენა ნაპირზე, კასპის რაიონის სოფ. კავთის-ხევის ჩრდილო განაპირას, მდ. კავთურას მარცხენა სანაპიროზე, იქ სადაც პატარა მდინარე შავწყალა ერთვის კავთურას, სახნავ მიწებში მდებარეობს ნამოსახლარი - „ცისიაგორა“ (ტაბ. I). გეომორფოლოგიურად გორა ამოზიდული ტიპისაა. მისი საშუალო სიმაღლეა 12 მ, თხემის ფართობი - 0,5 ჰა.

ძეგლის შესწავლა მიმდინარეობდა კასპის რაიონის არქეოლოგიური ექსპედიციის მიერ. 1971-92 წლებში გათხრების შედეგად დადასტურდა 4 კულტურულ-ქრისტიანული ფენა: აღ-რებრინჯაოს, შუაბრინჯაოს, გვიანბრინჯაოსა და ანტიკური ხანის, რომელთა საერთო სიმბლავრე 6 მს აღვმატებოდა.

აღრებრინჯაოს ფენის გათხრისს დადასტურდა ხუთი სამშენებლო ჰორიზონტი. ეს ფენა ძვ. წ. III ათასწლეულის მეორე ნახევრით თარიღდება და განეკუთვნება ე. წ. მტკვარ-არაქსის კულტურას, მის ფინალურ ეტაპს [22].

ამ ფენაში განათხარი სახლები ერთ ან ორ თახისანებია, ორივე მხრიდან თიხით შეღესილი წნული კედლებით. ერთ-ერთი ორთახიანი სახლის ერთი თახი წრიულია, მისი დიამეტრი 7 მს აღწევს. თოხის ცენტრში მდგარა სახურავის დამჭერი ცენტრალური სვეტი. იქვე ახლოს, იატაკში ჩადგმულია შვერილებიანი მრგვალი კერა. ცენტრალურ სვეტსა და კერას შორის იატაკში ამოჭრილია გასხვივნებული წრე (მზის გამოსახულება). მეორე თოხი თოხეუთხაა, მის ორ კედელს გასდევს თაროები, რომელზეც მოთავსებულია ნაცრის გროვები, გადალესილი წითლად შეღებილი თიხის თხელი ფენით. ნაცარგროვების ირგვლივ შემოწყობილია პირქვე დამხობილი თოხი პატარა სასმისი. თაროებზევე ეწყო ქოთხები და ჯამები, რომელშიც ხორბალი ეყარა. ამ სათავსოშიც იატაკზე ამოჭრილი იყო სხვადასხვა გამოსახულება, რომელთა შორის აღსანიშნავია ბოლოებშეხრილი ჯვრის გამოსახულება (სვეტიკა) - მბრუნვა მზე. გასხვივნებული მბრუნვა მზის გამოსახულება გვაფიქრებინებს, რომ ეს ნაგებობა უფრო საკულტო დანიშნულებისაა, ვიდრე საცხოვრებელი.

საქართველოს ამ რეგიონში, „შიდა ქართლში“, აღრიცხულ მრავალათეულ ნამოსახლარ გორაზე ჩველგან ჩანს აღრებრინჯაოსა და გვიანბრინჯაოს დროის ცხოვრების კვალი. არსად არ დასტურდება ე. წ. შუაბრინჯაოს დროინდელი საცხოვრებელი კულტურული ფენა [8]. ივარაუდე-

ბა, რომ შუაბრინჯაოს დროს მეურნეობის ხასიათი შეცვლილია და მიწათმოქმედი მოსახლეობა ძირითადად გადადის მომთაბარე მესაქონლეობაშე. შემდეგ კი, გვიანბრინჯაოს აღრეული საფეხურიდანვე, იგი უბრუნდება ისევ მიწათმოქმედებას და ხელახლა სახლდება ძველ ნასახლარზე. ციხიაგორაზეც ასეთი სურათია და აღრებრინჯაოს ნასახლარს ზევიდან ადევს გვიანბრინჯაოს ხანის ნასახლარი. ოღონდ ისაა, რომ ამ ორ პერიოდს შორის, შეუაბრინჯაოს დროს, აქ ყორდანები გაუმართავთ [3]. ესეც ერთ-ერთი დადასტურებაა მისია, რომ ეს გორა ადამიანს აღარ სჭირდება საცხოვრებლად.

გვიანბრინჯაოს ხანაში ყორდანებისთვის მიწაყრილები მოუშლიათ, მოუშწორებიათ და ისევ დასახლება გაჩინილა. ამ დროს თავდაპირველი და მომდევნონ ნასახლარები ძალშე განადგურებულია ყოველი შემდეგი დროის ინტენსიური დასახლებით და ამიტომ მხოლოდ ამის თქმა შევგიძლია, რომ სახლები თავდაპირველად ძელურია და თხით შეღესილი. უკვე შემდეგ და შემდეგ აწყებენ სახლების აგებას რიყის ქვითა და თხით. დასახლებით ძვ.წ. VI-V საუკუნეებიდან თანდათან შემოდის კლიდის ნატეხი ქვის ხმარებაც. დადასტურებულია, რომ გვიანბრინჯაოს ხანის სახლის ერთ კუთხეში ისევეა მოწყობილი ორგანუფილებიანი სამზარეულო ღუმელი, როგორც მთელ მაშინდელ შიდა ქართლში. აქაურ მაცხოვრებლებს ისეთივე თხის ჭურჭელი უკეთებიათ, როგორსაც აკეთებდნენ მცხეთელები, ხოვლელები, უფლისციხელები, ცხინვალელები, ნაცარგორელები და სხვა. აქედან გამომდინარეც ცხადია, რომ გვიანბრინჯაოს ხანიდან მთელ შიდა ქართლში ძირითადად ერთიანი კულტურა ჩანს.

ძვ.წ. VI საუკუნიდან ჭარბი მოსახლეობა აწყებს გორიდან ჩამოსვლას და მის გარშემო დასახლებას. სავარაუდოა, რომ გორა საერთო სახოფლო ცენტრალურ სალოცავად რჩება კარგა დიდი ხნის მანძილზე. დასახლებით ძვ. წ. IV ს. ბოლოსა და III ს. დასაწყისში ამ გორაზე აიგო დიდი სატაძრო კომპლექსი, რომელსაც გორის მთელი თხემი უკავია და რომელსაც ეძღვნება ეს პუბლიკაცია.

* * *

ციხიაგორის მიმდებარე ტერიტორიაზე, აღმოსავლეთით და ჩრდილოეთით სახნავ მიწებზე, გამოვლინდა დიდი ნამოფლარი (ფართობი დაახლ. 3 ჰა) (ტაბ. I-II). აქ დადასტურებულია ძვ.წ. VI-IV, III-II, და I სს-ის კულტურული ფენები. ნასახლარები მიწის ზედაპირთან ახლოსაა და

ჭრაგმენტულად შემორჩია (რაღვანაც ეს ტერიტორია საუკუნეების მანძილზე იხვნებოდა).

შედარებით კარგადაა შემორჩენილი ერთი ბანურსახურავიანი ოროთახიანი სახლი ძვ. წ. III საუკუნისა. იგი ნაგებია რიყის ქვის საძირგველზე თიხის ხსნარითა და ალიზით. ერთ ოთხში ორგანუფლივებიანი დახურული სამზარეულო დუმელი და დაბალი საოჯახო საკურთხეველი-სამსხვერპლოა მოწყობილი. მეორე ოთახი ბევრად პატარა და სამეურნეო დანიშნულებისაა. აქ აღმოჩნდა თიხის ჭურჭლის ნატეხები და რკინის ნამგალი.

* * *

ნასოფლარის ჩრდილოეთით მდებარეობს სამაროვანი, რომელიც მოიცავს ორ უბანს: „საყარაულო სერი“ და „დაჭრილებას“ (ტაბ. I-II). საყარაულო სერი მდებარეობს ციხიაგორის ჩრდილოეთით 300-ოდე მეტრზე. თარიღდება ძვ. წ. XIII - ახ. წ. IV ს.ს.-ით. აქ გაითხარა ძვ. წ. XIII ს. - ახ. წ. პირველი საუკუნეების ორმოსამარხები, რომაული ხანის ქვევრსამარხები და ძვ. წ. I- ახ. წ. IV ს-ის ქვაყუთები. ორმოსამარხებში და ქვევრსამარხებში მიცვალებული ესვენა მოკუნტული, მარჯვენა ან მარცხენა გვერდზე, ქვაყუთებში - გვერდზე, მოხრილი ან გულაღმა გაშოტილი (2 შემთხვევა). ძვ. წ. XIII-XI ს. ორმოსამარხებისთვის დამატასიათებელია თიხის ჭურჭლის სიმრავლე და სამკაული. ძვ. წ. IX-VII ს.ს. ორმოსამარხებში დამატებით ჩნდება საბრძოლო იარაღი [2]. ძვ. წ. III-I ს.ს. ორმოსამარხებში აღმოჩენილი ინვენტარი არ არის მრავალფეროვანი; თიხის ჭურჭელთან ერთად გვხვდება სამკაული და სხვადასხვა მასალისა და ფორმის მძივები [12]. საყარაულო სერზე აღმოჩენილი ქვევრსამარხები ჰორიზონტალურადაა ჩაფლული მიწაში და ხშირად პირზე აფარებული აქვთ კრამიტი, ქვა ან თიხის ჭურჭლის ნატეხი. სამარხები თარიღდება ძვ. წ. I - ახ. წ. I ს-ით. ინვენტარს პატარა ზომის სუფრის ჭურჭელი და სამკაული შეადგენს [16]. ქვაყუთები სხვა ტიპის სამარხებთან შედარებით ცოტაა. თარიღდება ახ. წ. I-II ს.ს.-ით. მათ მაგებად გამოყენებულია ფილაქები. გვერდები მთლიანი ქვისა აქვთ, სახურავი შედგენილია ორი ან სამი ქვისაგან. ქვაყუთებში ესვენა ერთი ან ორი მიცვალებული. ინვენტარი დარიბულია - თითო თიხის ჭურჭელი და მცირე სამკაული [12].

დაჭრილები მდებარეობს საყარაულო სერის ჩრდილოეთით 150 მ-ზე. თარიღდება ძვ. წ. IV-III ს.ს.-ით. აქ მხოლოდ ქვევრსამარხებია. სამაროვანზე დადასტურდა ნახმარ ქვევრებში დაკრძალვის არაერთი ფაქტი. ზოგიერთი ქვევრი წითელი საღებავითაა მოხატული. გათხრილი

სამარხები თითქმის იდენტურია, რაც დამარტულთა ერთგვაროვან სოციალურ მდგომარეობაშე მიუთითებს. სამარხი ქვევრები ჰორიზონტალურადაა ჩაფლული მიწაში, პირით აღმოსავლეთი-საეკნ. ინვენტარი ძირითადად სუფრის ჭურჭელი და სამკაულია [9].

ციხიაგორის მხლობლად გაითხარა კიდევ ერთი - „ქსრანთ მიწების“ სამაროვანი, რომელიც მდებარეობს ციხიაგორის ჩრდილო-დასავლეთით 1,5 კმ-ზე. სადგურ კავთისხევიდან სოფ. კავთისხევში მიმავალი სამანქანო გზის მესამე კმ-ზე, მარჯვენა მხარეს, გზიდან 50 მ-ის დაცილებით. სამაროვანი 600 მ² ფართობს მოიცავს. თარიღდება ძვ. წ. VI-IV ს.ს.-ით. სამაროვანზე გაითხარა ორმოსამარხები, რომელთა ნაწილი გადატურული იყო ფილაქებით. სამარხებში ძირითადად თითო მიცვალებული იყო დაკრძალული. მიცვალებულები ესვენა მარჯვენა ან მარცხენა გვერდზე მოკუნტული. სამარხებში იატაკი თიხითა მოსწორებული: ზოგიერთ მათვანს ეტყობა ქსოვილის ან ტყავის კვალი. სამარხებში აღმოჩნდა თიხის ჭურჭელი, რკინის ნივთები, სამკაულები და ზოგჯერ იარაღიც. ორ სამარხში მიცვალებული ესვენა მათ ქვეშ მდებარე სამარხების გადამზურავ ფილაქებზე, სრულიად უინვენტაროდ [1].

* * *

ციხიაგორის თხემი 30-იანი წლებიდან სისტემატურად იტყნებოდა, ამიტომ ზედა ფენები დატიანებული და დანგრეული იყო. გორის ზედაპირზე ორი კუზი შეინიშნებოდა. ერთი - გორის ჩრდილო-აღმოსავლეთ მხარეს (იქ სადაც III ფენის ტაძარი გაითხარა), ხოლო მეორე - ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში (მე-III ფენის წილებისა და №15 ოთახის თავზე). ამ ორ კუზს შორის ჩავარდნილი ადგილი იყო, ხოლო გორის მთელი ზედაპირზე სხვადასხვა ადგილის სხვადასხვა სურათი იქმნებოდა. საერთო სიმძლავრე ანტიკური ფენისა 6 მ-ს აღწევდა. XXI-XXII და XXVII სექტორებში ორი კულტურული ფენა დადასტურდა, რომელიც III კულტურული ფენის სატაძრო კომპლექსზე გადაღინდა! ხოლო XVI სექტორში - მხოლოდ ერთი კულტურული ფენა. III კულტურული ფენის (სატაძრო კომპლექსი) ნანგრევები ალაგ-ალაგ უმუალოდ

¹ ციხიაგორა და მისი მიმდებარე ტერიტორია დაფოფილია სექტორებად 100x100მ, სექტორები კი ავადრატებად - 4x4მ. სექტორები აღინიშნება რომაული ციფრით, ხოლო - კვადრატები არაბული ციფრით.

კონდოვანი ფენის ქვეშაც იჩენდა თავს. აქვე უნდა აღვინიშოთ, რომ XXVI სექტორის 12, 13, 14, 37, 38, 39, 62, 63, 64, 87, 88, 89 კვადრატებში მოელი ფართობი ბულდოზერის მიერ გადათხრილა-ამოჩიჩქნილი იყო, ჯერ კიდევ ექსპლიციის ჩავლამდე ამ რეგიონში. ამიტომ ზედა ფენები მიტკარ-არაქსის ზედა ჰორიზონტამდე აბსოლუტურად დანგრეული იყო. XXII და XXVI სექტორებში I კულტურულმა ფენამ უშუალოდ კონდოვანი ფენის ქვეშ იჩინა თავი. აქ აღმოჩნდა მხოლოდ ქვეგრების ქვედა ნახევრები, რომელთა ჩადგმისას დაუზიანებიათ II ფენის რიყის ქვის კედლები და ზოგჯერ III ფენის (სატაძრო კომპლექსი) ნაგრევი აღიზებიც. ორი ქვევრი ჰორიზონტალურად იდო, მათში ადამიანის ტელების მცირე ნატეხები აღმოჩნდა. XXI სექტორში გათხრებამდე ბალაზის ფენაში ჩანდა მიმობნეული რიყის ქვისა და კერამიკის ნატეხები. კონდოვანი ფენის აღებისა და რიყის ქვის ნაყარის გამუფეთავების შემდეგ, მეტ-ნაკლებად 0,3 მ სიღრმეზე გამოვლინდა რიყის ქვით ნაგები შენობის ფრაგმენტი. შემორჩენილია ამ შენობის დასავლეთისა და ჩრდილოეთის კედლების ფრაგმენტები, რომლებიც ერთმანეთთან კუთხეს კრავენ. დასავლეთ კედლის სიგრძეა 6,5 მ (დეფორმირებულია და ზუსტად ვერ იზომება), ჩრდილოეთისა - 4 მ. კედლთა სიგანე მეტ-ნაკლებად 0,75 მ-ია. დასავლეთ კედლის დასავლეთით, ამ კედლის განწვრივ 564-589 პალოების ჩაზრდები 3 ორხუთხა კლდის ქვა იდო. ორ მათგანზე შეიმჩნევა ხის მრგვალი ანაბეჭდები, ესენი ჩანს სვეტის ბალიშები იყო. ბალიშებს შორის მანძილი სიშუალოდ 1,6 მეტრია. ჩანს ეს შენობა წინგარიან-დერევნიანი იყო. მისი გათხრისას არ ამოსულა კრამიტთა ნატეხები და კვარაუდობთ, რომ ამ შენობას ბანური გადახურვა პქონდა. წინგარის სვეტების დასავლეთით, იქვე 564-589 კვადრატებში, აღმოჩნდა 9 პატარა ქვევრი გაფანტულად, სანახევროდ მიწაში ჩადგმული, მათი მხოლოდ ქვედა ნახევრები შემორჩა. გარდა ამისა აქ აღმოჩნდა ორი ცალი ორყურა დიდი დერგი. ორივე დერგი მოხატულია წითელი სალებავით. ერთზე შუბოსანი მხედრების ნადირობის სცენებია ფრიზად გამოსახული. მეორეზე - ბატების მსგავსი ფრიზავლები (ტაბ. LXII). ორივე დერგის მოხატულობა სიუეტურადაც და მანერითაც ძალზე პეგავს სამადლოს ქვევრთა მოხატულობას. ამ ფენის კრამიკულ მმალაში სჭარბობს სამეურნეო თაბის ჭურჭელთა ნატეხები. მეტი წილი მირითადად წითელკეციანი თაბის ჭურჭელია. გვხვდება შავად გამომწვარ-გაპრიალებული სუფრის ჭურჭლის ნატეხებიც. საერთოდ ეს ნაგებობა (რიყის ქვით ნაგები) და მისი იატაკის დონე მდებარეობდა მოლაინი თაბის მასშტაბში. იგი არ შეიძლებოდა

ყოფილიყო დედაქანი, ამდენად აშეარად ჩანს, რომ ეს ფენა, მიუხედავად სამადლოს მსგავსი მოხატულობისა, უფრო ახალია, ვიდრე III კულტურულ ფენაში გათხრილი ტაძრის კომპლექსი.

I კულტურულ ფენს ეკუთხის 589-ე კვადრატში გათხრილი ერთი ორმოსამარხი. იგი აღმოჩნდა მიწის ზედაპირიდან 0,15 მ სიღრმეზე, უშუალოდ კორდოვან ფენში. ჩონჩხიცა და თან ჩაყოლილი ინვენტარი დამტვრეული და არეული იყო. სამარხში ჩონჩხიდან შერჩენილი იყო მხოლოდ კიდეურების ძვლები. ჩანდა, რომ მიცავლუბული დამხრობილი იყო თავით აღმოსავლეთისაკენ. მაჯამ პქონდა აგრეთვე რკინის სამაჯური, რომლის მხოლოდ ფრაგმენტები აღმოჩნდა. თაბის ჭურჭლებიდან მიცავლებულს თან ჩაყოლებული პქონდა: შავპრიალა, ბაკოპროფილირებული მოზრდილი ჯამი (ფრაგმ.), სერივე, ოღონდ უფრო პატარა ჯამი (თავის დროზე გატეხილი და შესაკრავად გამოვრეტილი), სფეროსებური, უძირო შავპრიალა ჭურჭლის ნატეხები (ტაბ. LXX₂). ამ სამარხის სტრატიგირაფია, მისი ჩაჭრა მოხატულ დერგებიან ფენში, სამარხის იატაკის მდებარეობა ქვედა ფენის აღიზის ნაგრევების ამორფულ მასშტაბში და ინვენტარიც მას ათარილებს მც. წ. II-I სს.-ის მიჯნით.

II კულტურული ფენა უშუალოდ აღევს III კულტურული ფენის ნაგრევებს (ტაბრის). ეს ფენა XXII და XXVII სექტორებში წარმოდგენილია რიყის ქვით თაბის ჩსნარზე ნაგები კედლების ფრაგმენტებით. როვორც ჩანს, ამ ფენაში მრავალი დიდ-პატარა სათავსოებიანი ნაგებობა იყო, მაგრამ იმდენად ფრაგმენტულადა შემორჩენილი, რომ უფრო გარკვევით ამ ნაგებობათა გეგმის წარმოდგენა ჭირს. ნაგებობათა ეს ფრაგმენტები მდებარეობდა მიწის ზედაპირიდან 0,1-0,2 მ სიღრმეზე და მათი შემორჩენილი სიმაღლე 0,2-0,3 მ იყო. ამ კედლებს უკავშირდება კულტურული ფენი, რომელიც ძირითადად წარმოდგენილია შავად გამომწვარი თაბის ჭურჭლებით. მათ შორის აღსანიშნავია პროფილირებულპირიანი ჯამები და კარგად გაპრიალებულზედაპირიანი დოქები. ამ მასალის მიხედვით II ფენა ძვ. წ. III-II სს-ით უნდა დათარილდეს (ტაბ. XLVII-XLIX). ამ ფენაში გაითხარა ორი სამარხი, ერთი მათგანი ეკუთვნილა პატარა ბავშვს. იგი დაყრძალული იყო ორყურა წითლად მოხატულ დერგში (სავ. № 68). სამარხი აღმოჩნდა XXII სექტორის 559-ე კვადრატში, რიყის ქვით ნაგები კედლის ფრაგმენტის გასწვრივ, 0,7 მ სიღრმეზე ჩაჭებული. ჩანს ბავშვი სახლში დაუმარხავთ. სამარხი დერგს ცალი ყური აქებს შემორჩენილი. გამომწვარია ვარდისფრად, მხარზე შემოუყვება წითელი საღებავით დატანილი, წვერით ქვევრით მიმართული სამკუთხედების

მწყრივი. მას ქვემოთ შემოსდევს ორი პარალეური სარტყელი, სამარხი უინვენტარო იყო. მეორე სამარხი აღმოჩნდა XXVI სექტორის - 100-ე კვადრატში. სამარხი ორმო ჩაუჭრიათ III ფენის ნაგრევებში და ჩასულან III ფენის დანგრევის ძროინდელ ზედაპირზე (ტაძრის ეზოს გალავნის დასავლეთ კარის წინ). სამარხში აღმოჩნდა მოზრდილი ადამიანის ჩონჩხი კიდურებ-მოკეცილი. მიცვალებულს თან ჩატანებული ჰქონდა: ბრინჯაოს მავთულს ორი საყურე, რკინის სამაჯური, შავპრიალა ფიალა და დოქტ (ტაბ. XXV_{1,4}).

განსხვავებული სურათი წარმოგვიდგება XXI სექტორში, რადგან აქ II კულტურული ფენის ნაგებობები უშუალოდ ჩაშენებულია III ფენის შენობებში. XXI სექტორის 564, 565, 590, 591 კვადრატებში გაითხარა №17 სათავსო. იგი მკარად III კულტურული ფენის №16 სათავსოში (საფეხური რთახი) ჩანს ჩაშენებული მისი დანგრევის შემდეგ (ტაბ. LXXXIII). №17 სათავსოს კედლების ორიენტაცია თითქმის ემთხვევა №16 სათავსოს (III ფენა) ორიენტაციას, მაგრამ ისე ჩანს, რომ შენებლებს ანგარიში არ გაუწევიათ, თუ არ ცოდნიათ, №16 სათავსოს კედლელთა არსებობა და ისინი არ გამოყენებიათ. ის კი არა და იმ კედლებამდე არც კი ამოუწმენდიათ სამშენებლო ორმო, №16 სათავსოს (III ფენა) ჩრდილოეთ და აღმოსავლეთ კედლებამდე 10-15 სმ-ია დატოვებული და ამ ახალი, №17 სათავსოს კედლები მსეა ამოყვანილი. ეს სათავსო გაცილებით ნაკლები ფართობისაა, ვიდრე №16 სათავსო (III ფენა). კედლელთა სისქე 1/1 მ-ია, კარები გაჭრილია სამხრეთ კედლელში. კარის ჭრილის სიგანე 0,9 მ-ია. კარის ჭრილის გარე პირთან ხსნ წირთხლი ყოფილა; ძელი დაახლოებით 30 სმ-ით შედიოდა აქეთ-იქით კედლებში. ამ სათავსოს კედლების შერჩენილი სიმაღლეა 1,9-2,0 მ. კედლები აღიზითაა ნაგები. შენებლობაში აღიზების შემაკავშირებლად უხმარიათ ნაცარნარევი ან სუფთა ნაცრის წნეარი. აღიზები ნაწყობია მორიგეობით - ნახევარი აღიზი, მთელი და ისევ ნახევარი; შემდეგ რიგში ორი მთელი აღიზი და ა. შ. ყოველი ორი რიგის შემდეგ კედლებში სიგრძივ ძელებია დატანებული აღიზების შორის. ხის ძელები 12 X 15 სმ კვეთისაა, რაც აღიზის სისქესთან არის შეთანხმებული. კედლები კველა შელესილია. მათ ოდნავ და ისიც აღა-აღა ეტყობათ შებოლვის კვალი, რაც ხანძრის არ უნდა იყოს. იატაკად III ფენის №16 სათავსოს (საფეხური რთახი) იატაკია გამოყენებული. წისქილის დამწვარ იატაკზე თხელ ფენად მიწაა დაყრილი. ამ ოთხის (№17) დანიშნულებზე მხოლოდ ერთს ვიტყვით, რომ იგი აგებულია III ფენის სატაძრო კომპლექსის განადგურებისთანავე,

მის ნანგრევებში. და კიდევ ერთის თქმა შეგვიძლია, რომ აქ ინახავდნენ წმინდა ცეცხლის ნაცარის. ამ ოთხში აღმოჩნდა თიხის ყავისფრად გამომწვარი ორყურა ჯამი - ცეცხლის ჭურჭელი - საესე სუფთა ნაცრით (ტაბ. XVIII_{1,3}). სხანს კულტსამსახურებმა ტაძრის ნანგრევებში სახელდახელოდ განახლეს მისი უუნქციები. გარდა ამისა №17 სათავსოში აღმოჩნდა წითლად და შავად გამომწვარი, ძირითადად, დიდი დერგის ნატეხები (ტაბ. XLVII). №17 სათავსოს აღმოსავლეთით (III ფენის მარნის თავზე) გაითხარა ერთი სათავსო ზომით 7 X 6,5 მ, რომლის ჩრდილო-აღმოსავლეთ კუთხეში გასუფთავდა ხოვლური ტიპის ღუმელი. ამ სათავსოში სხვა არაფერი ყოფილა. კედლები და იატაკი არაა დამწვარი. ხის ნაშთებიც აღაგ-აღაგ ჩაფერფლილია (სიდამბლით). სხეული სათავსო გამოვლინდა მის დასავლეთით. ესენი ქმნიან ერთ ოროთაბიან ნაგებობას (18, 19), თუმცა მათ შორის კარები არა ჩანს, ის კი ჩანს, რომ ეს ნაგებობა №17 სათავსოს დროინდელი უნდა იყოს. ე. ი. III ფენის ტაძრის დანგრევის შემდეგი დროისა. ამ ოთხების ფუნქციის შესახებ საუბარი მნელდება იმის გამო, რომ აქ ხოვლური ღუმელის გარდა არაფერი დადასტურებულა. №19 სათავსოში აღმოჩნდა სახურავის ძელები (ჩამპალი) და ერთი სკეტის ნაშთი. №№ 18, 19 სათავსოებს სახურავი ბანური ჰქონდათ, რატეც აქეარად მიუთითებს ის ფაქტი, რომ კრამიტის არც ერთი ნატეხი აქ არ აღმოჩნდილა. ამ სათავსოს პრეპარაციის დროს აღმოჩნდა, რომ სამშარეულო ღუმელი მიშენებული იყო III ფენის გალავნის კედლის დამწვარ შელესილობაზე. ე. ი. ესეც განახლებული სათავსოა და III ფენის ტაძრის კუთვნილი ფენა ქვეშაა. ამ სათავსოებში არქეოლოგიური მასალა მაღალი ცოტა იყო, ისიც ძირითადად სამშარეულო თიხის ჭურჭელი (ტაბ. XLV-XLVII).

XXVI სექტორში ყველაზე ახალი დროის განათხარი არის 42 კვადრატში აღმოჩნდილი დიდი ზომის ქვაყუთი, შედგენილი ოთხი დიდი ქვის ფილითა და გადატურული ორი ფილით. ქვაყუთში აღმოჩნდა ქრისტიანულად დაკრძალული მიცვალებულის ჩონჩხი. სამარხს დანგრეული აქვს ძველ კედლელთა ნაშთები და იატაკი, მიცვალებულს სრულიად არაფერი ჰქონდა ჩატანებული. საერთოდ ციხიაგორჩე ქრისტიანული მხოლოდ ერთი სამარხია, აღბათ მისი არსებობა შემთხვევითია.

ამავე სექტორში გაითხარა ერთი შენობის ნაწილი, იგი ნაგებია აღიზით, რომელსაც საძირკვლად რიყის ქვა აქვს, ერთ და ზოგ მონაგვეთში ირ რიგად. ამ შენობის იატაკი თხატკვეპნილია. იატაკზე ეყარა მხოლოდ გადატურვის ნაწილები. შენობის სიგრძივ ღერძზე დანახშირების

ბული ხის ძელი დადასტურდა, რომელსაც ორივე მხრივ განშტოებები პქნდა თევზიფხურად (თავშე და გადასაყიდებლები). ძელების ამ ნაშთების თავშე ეყარა წითლად შეღებილი და შეუღებავი კრამიტი. როგორც ჩანს ეს შენობა კრამიტით,

ორფერდა სახურავით ყოფილა გადახურული. სტრატიგრაფიულად ეს შენობაა ყველაზე ზევით მდებარეობს ამ სექტორში. მის ქვეშ დეპ III კულტურული ფენის კუთვნილი სათავსო (სათონე), რომელიც ამ ნაგებობას ძლიერ დაუზიანებდა.

სატაძრო კომპლექსი

ციხიაგორჩე ყველაზე კარგად შენახული და ყველაზე მძლავრად წარმოდგენილი იყო III ფენა, რომელსაც გორის მთელი თხემი ეკავა. ამ ფენაში გაითხარა სატაძრო კომპლექსი, რომელიც შედგებოდა: ტაძრის, ბედლის, მარნის, საფქველი ოთახის, სათონის, სატრაპეზოსა და საცხოვრებელი ნაგებობებისაგან (შემდგომში გასაგები რომ იყოს ზოგიერთი დეტალის აღწერისას მათი დაცულობა, აქვე გაცნობებთ, რომ მთელი კომპლექსი ხანძრითაა განადგურებული და სწორედ, ბევრ შემთხვევაში, ამან განაპირობა მათი შენახვა) (ტაბ. III-IV).

სატაძრო კომპლექსის ძირითად ნაგებობას წარმოადგენს თავად ტაძარი (№1 სათავსო), ტაძრის შიდა ეზო, №2 და №10 სათავსოები. ყველა ეს ნაგებობა ერთი საამშენებლო ტექნიკითაა აგებული და ერთ სახურავებულ იყო მოქცეული (ტაბ. IV-V).

ძირითადი ნაგებობის კედლების ქვედა ნაწილი ნაგებია კლდის ფლეთილი ქვით, მშრალი წყობით, ორპირად. საპირე ქვები სიგრძივაა გადაბმული, კედლის სისქეში კი არა. ამ ორ პირს შორის უფორმო ნაგლევი ქვა და ხურდაა ჩაჭრილი, წყობა უხსნაროა და კედლის პერანგის სისქეში გადასაბმელად გამოყენებულია ხის განძელები, რამაც მკვიდრად შეკრა კედლი. განძელები საძირკვლის ქვის მეორე რიგის შემდეგ აწყება და განლაგებულია სიგრძივ ყოველ 0,75-0,8 მ-ზე, სიმაღლეში კი - 0,35-0,45 მ-ზე. კედლების სისქე 1,5 მ-ია. ქვის წყობის სიმაღლე 2 მ-ია (№10 სათავსოში - 3,5 მ). შემდეგ კედლი ალიზის აგურის წყობითაა აყვანილი (ზოგ ადგილას შემორჩენილი იყო ალიზის აგურის რვა რიგი). ყველაზე მაღალი კედლის ფრაგმენტი 4,25 მ-ია. სავარაუდოა, რომ კედლის სიმაღლე სულ ცოტა 6 მ მაინც იყო. ალიზის აგური ერთმანეთთან თიხის ხსნარითაა დაკავშირებული და მათი ჰორიზონტალური და ვერტიკალური გადაბმა სრულიად მყარია. ამას აპირობებს ისიც, რომ კვადრატულ ალიზებთან ერთად წყობაში გამოყენებულია ნახევარი აგური ($0,42 \times 0,42 \times 0,2$ მ; $0,42 \times 0,21 \times 0,2$ მ). კედლები როივე შერიდან შელესილია თიხისა და ბზის ნარევი ხსნარით (ტაბ. LXXIII-LXXV).

ტაძარი და შიდა ეზო

ტაძარი (№1 სათავსო) თითქმის კვადრატულია. მისი შიდა ზომებია $8 \times 7,5$ მ. დგას კვადრატულ შიდა ეზოში ისე, რომ ეზოს ზღუდისა და ტაძრის ჩრდილოეთი კედლელი საერთოა. სამხრეთ კედელში გაჭრილია კარი (1,6 მ), რომლის ამყოლები აღყად დადგმული ქვებითაა მოწყობილი. აღმოსავლეთ და დასავლეთ კედლებში კი სარკმელებია გაჭრილი (1,7 მ). ისინი 0,75 მ-ზე უფრო მაღლაა იატაკის ღონიდან. შენობის იატაკად დაგებულია ხის ძელები ჭადრატულად, დაპლოებით $2,5 \times 2,5$ მ-ის ფართობზე. ერთ მონაკვეთზე ძელები თუ ერთი მიმართულებით აწყვია მიჯრით, მას მეზობელ მეოთხე ფართობის უჯრაში ძელები აწყვია პირველის პერპენდიკულარულად. საერთოდ მთელი იატაკი ასე უჯრა-უჯრა შეცვლილი მიმართულებით ნაწყობი ძელებითაა მოგებული. იატაკზე ცელაში მდგარა თიხით ნაკეთები სვეტისებური საკურთხეველი (ტაბ. XIX). ამ სათავსოში გადახურვისათვის აუცილებელი სვეტი იდგა ცენტრში, აღმართ ხისა, რომლის კაპიტელიც ჩენენი ვარაუდით უნდა ყოფილიყო №10 სათავსოში აღმოჩენილი ხარის ორმაგპროტომიანი სვეტისთავი (კაპიტელი). №1 ნაგებობაში სართულშორისი გადახურვის კვალი არ დადასტურებულა. ჩენეულებრივ საცხოვრებელ და სამეურნეო ნაგებობებს ასეთი სიმაღლე არ ესაჭიროებათ. ხოლო ტაძარს კი ასეთი სიმაღლე საზემომ იერს აძლევს. ეს შენობა თითქმის ცარიელი აღმოჩენდა, არქეოლოგიური მასალის თვალსაზრისით. აღმოჩენილი იქნა წითლად მოხატული კერამიკის რამდენიმე ფრაგმენტი (ტაბ. XV), რკინის ლურსმნები (დიდი და პატარა), აგრეთვე რკინის „ხელკეტები“, გამსხვილებული თავებით.

ტაძარს სამი მხრიდან (აღმოსავლეთის, სამხრეთის და დასავლეთის მხრიდან) აკრავს შიდა ეზო, სადაც ტაძრის კარის გასწვრივ 2,8 მ-ის დაშორებით, ეზოს თითქმის შუა აღგილას დგას მშრალი წყობით ნაგები ქვის საკურთხეველი, რომელიც გეგმით მართხულია. მისი ზომებია $2,5 \times 3,2$ მ, სიმაღლე - 1,9 მ. ჩანს ესაა მისი თავდაპირველი სიმაღლეც, რადგანაც თავშე შერჩენილი იყო თიხის გადალესილობა და ნაც-

არი. საკურთხეველზე აღმოჩნდა ცხვრის დამწერა ნეკნები და პატარა დანა. ტაძრის ეზოს სამხრეთ-აღმოსავლეთ კუთხეში ფლეთილი ქვისა და თიხისაგან მოწყობილი იყო 0,2-0,25 მ სიმაღლის ბაქანი, რომლის ზომებია - 3,5 x 3,5 მ²-ზე, მისი ზედაპირი თახით ისე იყო გადალესილი, რომ შეუაგულისაკენ ღრმავდებოდა. შეიძლება გამოითქვას ვარაუდი, რომ ეს ბაქანი განკუთვნილი იყო შეწირული ცხოველის დასაკლავად. შიდა ეზოში შესასვლელი კარი გაჭრილი იყო ზღუდის აღმოსავლეთისა და დასავლეთის კედლებში. ყველა კარის ამყოლი აღყად დადგმული ქვებითა მოწყობილი. შიდა ეზოს დასავლეთ კარის ზღურბლთან დანახშირებული ხის ბელების ნაშთები აღმოჩნდა ერთმანეთთან ისე მიჯრილი, რომ იქმნებოდა შთაბეჭდილება ჩამოვარდნილი კარისა. ტაძრის შიდა ეზოში მრავლად აღმოჩნდა აღიზის შელესილობის ფრაგმენტები, რომლებზეც სხვადასხვა ფორმის ანაბეჭდებია. ამ ანაბეჭდების უმეტესობა აღმოჩნდა შიდა ეზოს აღმოსავლეთ დერეფანში. მრგვალი ფორმის ანაბეჭდში გამოსახულია ფასკუნჯი (სავ. №16/77-79); მზე (სავ. №16/77-96, 98); ორემი (სავ. №16/77-107); ოთხკუთხის ფორმის ანაბეჭდებში გამოსახულია მხედარი (სავ. №16/77-76); ფრთისანი ირემი ან ცხენი (სავ. №16/77-81); ძაღლი (სავ. №16/85-295); ანაბეჭდები შიდა ეზოს სხვა მონაკვეთებშიც აღმოჩნდა, მაგრამ მცირე რაოდენობით (ტაბ. LXVI).

გარდა ამისა აქ აღმოჩნდა ჩალისფრად გამომწვარი სახურავები, კოჭობი, წითლად შელებილი ჯამები, ქვერის ორიოდე ფრაგმენტი, რომლებიც წითელი საღებავითაა მოხატული, ამფორის მსგავსი ჭურჭლის ფრაგმენტი, ე. წ. „თაროსებური“ ნივთი (ტაბ. XX-XXI).

№ 2 სათავსო

ტაძრის დასავლეთ კედელსა და შიდა ეზოს გალავანის შორის აღიზით ნაგები ტიხარია და ამით იქმნება ერთი პატარა სათავსო (№2). მასში შესასვლელი კარი სამხრეთ კედელში, ტიხარშია მოწყობილი. კარის მარცხენა მხარეს ხის სვეტი მდგარა, რომლის ბუდე და შიგ ჩავარდნილი ნახშირილა შემორჩია. სჩინს ის სვეტი იყო, რომელზედაც კარი იყო ჩამოკიდებული. კარი ცალფრთიანია და ეტყობა შიგნით იღებოდა.

№2 სათავსო გამოირჩეოდა არქეოლოგიური მასალის სიუხვით. ამ ოთხში იატაკზე აღმოსავლეთ კედლის ძირის ეგდო თიხისაგან ნაძერწი სამი დასკო, რომელთა ცალ მხარეს რელიეფური ჯვრებია გამოსახული (ტაბ. XVIII₄). ეს დასკოები, ჩანს, კედელზე იყო მიძერწილი და შენობის დანგრევისას ჩამოვარდნილა. იქვე ნა-

პოვნი (ოთხის სამხრეთ-დასავლეთ კუთხეში) აღიზის შელესილობის ფრაგმენტები, რომელზეც რამდენიმე ოთხკუთხია და მრგვალი ფორმის ანაბეჭდებია; ოთხკუთხის ფორმის ანაბეჭდში მხედრის გამოსახულება იყო (სავ. №16/75-206), ხოლო მრგვალ ანაბეჭდში - ჯვრის გამოსახულება (სავ. №16/73-93,98); №2 სათავსოში სახურავის ნანგრევის ქვეშ და უშუალოდ იატაკზე აღმოჩნდა ვარდისფრად გამომწვარი დოქები, ჩალისფერი სახურავები, რომლებიც წითელი საღებავითაა მოხატული, ასევე წითელი საღებავითაა მოხატული დერეგების ნატეხები. აქვე იყო ამფორის და მისი მსგავსი ჭურჭლის ყველის ნატეხი (ტაბ. XVI, XVII_{17,20}). ასეთი დიდი რაოდენობით სუვრის ჭურჭლის არსებობა ამ ოთხში შეიძლება ავსნათ იმით, რომ ეს იყო სატაძრო ჭურჭლის შესანახი ოთახი.

№ 10 სათავსო

№1 და №2 სათავსოს ჩრდილოეთიდან ეკვრის გეგმაში აღმოსავლეთ-დასავლეთით წაგრძელებული, სწორკუთხის სათავსო, რომლის შიდა ზომებია 18 x 4,5 მ (სათავსო №10) (ტაბ. VI). სათავსოს კარი გაჭრილი აქვს დასავლეთ კედელში (სიგანე 1,4 მ). ეს სათავსო ორსართულიანი ყოფილა. პირველი სართულის კედლები 3,5 მ-ის სიმაღლეზე ნაგებია კლდის ფლეთილი ქვით. მეორე სართული კი - აღიზის აგურებით. სართულშორისი გადახურვის ძელების ბუდეები განლაგებულია ქვის კედელზე. მეორე სართულის კედლის აღიზის აგურის წყობა შემორჩენილი იყო 1,5 მ სიმაღლეზე. სართულშორისი გადახურვის ძელების ბუდეების დერების შორის მანძილი 0,9 მ-ია, მხოლოდ ერთ შემთხვევაში 0,85 მ და ერთში - 0,95 მ. გადახურვი ძელები სათავსოს სიგანეზე გადებული. სათავსოს იატაკად დაგებულია ერთმანეთზე მჭიდროდ მიჯრილი სიგრძივი ძელები, რომლებიც თავისთავად ქვებზე დალაგებულ ხის კოჭებს ეყრდნობოდა. ქვის ბალმები დალაგებული იყო სამ რიგად სათავსოს სიგრძეზე სხვ, რომ ქვათა ცენტრებს შორის დაშორება 1,6 მ იყო. მთელი ეს კონსტრუქცია გადალესილი იყო თიხით. №10 სათავსოს სამხრეთის კედლის გასწვრივ გაითხარა ტაბატის მსგავსი ბაქანი, რომლის ზომებია 3,1 x 0,8 მ, სიმაღლით - 0,5 მ. იგი ნაგებია რიყის ქვით და გადალესილია თიხით. მას წინ მოწყობილი იატაკი შემაღლებული იყო 0,25 მ-ით.

სათავსოს იატაკზე დასავლეთ ნაწილში, შესასვლელ კართან, სამხრეთ კედლის გასწვრივ ორი ქვევრი იდგა (მიწის ზევიდან). ჩრდილო კედლის გასწვრივ აღიზებისგან მოწყობილი ყოფილა სამი კოდი. კარებიდან პირველში ჭვავი ეყარა, შემ-

დევ ორში კი პატარა ქვევრები იდგა (ისევ მიწის ზევით). ოთხივე ქვევრი წითელი საღებავით მოხატული სარტყელებითაა შემჯელი. ამ სათავსოში იატაკზე აღმოჩნდა ბათქაშების ნატეხები, რომელთაც შერჩენილი აქვთ საბეჭდავთა ანაბეჭდები. ანაბეჭდები ითხნაირია თავისი მოხატულობით: სამკუთხედი, ოთხკუთხედი, წრიული და ოვალური. თავისოთავად ოთხივე ეს სახეობა წარმოდგენილია დიდ-პატარად. ზოგზე მზეა (სავ. №16/86-450), ზოგზე ძალი (სავ. №16/81-85), ჯიხვი (სავ. №16/86-451), ცხენი (სავ. №16/86-452), ირემი (სავ. №16/86-453) (ტაბ. LXIV_{1,2}, LXV, LXV). ბათქაშები საბეჭდავის ანაბეჭდებით აღმოჩენილი იყო ჩამოქცეული კედლების გროვაში. მხოლოდ ერთ ადგილს აღმოსავლეთ კედლებზე თითქმის „მიკრული“ აღმოჩნდა ოთხი ანაბეჭდიანი ბათქაშის მოზრდილი ნატეხი. თითქმის მიკრული იმიტომ, რომ ამ ნატეხსა და კედლის შელესილობს შორის სხვა რამით შეცხებული სივრცე აღარ იყო. აშკარად ჩანდა, რომ ძელების ანაბეჭდიან ბათქაშის „კარგი“ პირი კედლისაკენ ჰქონდა მიქცეული. ისიც აშკარა იყო, რომ ეს ნატეხი ჭერიდან იყო ჩამოქცეულ-ჩამოქცეული. ძელების კვალი ბათქაშის ნატეხს ზემოდან ქვემოთ ჩამოუკებოდა ე. ი. თუ ამ ბათქაში ჭერისად მივიჩნევთ, მაშინ გამოვა, რომ ძელები სათავსოს სიგრძივ იქნებოდა დალაგებული, რაც ამ შემთხვევაში გამართლებულია. ამ სათავსოში სართულშორისი გადახურვის კოჭები ზომ სიგრძივ კედლებზე იყო დალაგებული და ჭერის გადახურვა მიჯრილი ძელებით ამ კოჭებზე უნდა დალაგებულიყო. ერთი ასეთი ნატეხი აღმოჩნდა ამ სათავსოს ჩრდილოეთ კედლებზეც, ისიც „მიკრული“, აქ კი ორი ძელის კვალი მას ითახის გრძივი ღერძის მიმართულებით მიუკებოდა. თუ ამ ორ მონაცემს ერთმანეთს შევაჯერებთ, გამოვა რომ ეს ორი შემთხვევა უნდა ჩაითვალოს ჭერის ბათქაშის ნატეხებად. ყველაზე საინტერესო ისაა, რომ ამ „მიკრული“ ბათქაშების აღებისას მათ შიგნითა პირზე, რომლითაც ისინი კედლის ბათქაშებზე იყვნენ „მიკრული“, შეიმჩნა საბეჭდავთა ანაბეჭდები, ერთმანეთთან ახლო-ახლო მოთავსებული. სხვა ანაბეჭდებიანი ბათქაშების ნატეხებიც მხოლოდ კედლების გასწვრივ გვჩვდებოდა. თითქმის არ ყოფილა არც ერთი შემთხვევა მათი სათავსოს შუა ადგილს, კედლიდან დიდ მანძილზე მოშორებით აღმოჩნდისა. ყველაფერს თუ გავითვალისწინებთ, შეიძლება დაუშვათ, რომ საბეჭდავებით ჭერს „ამობდნენ“, რღონდ მთლიანად კი არა, არამედ კედლების გასწვრივ, მათ შემოყოლებაზე. ზოგიერთ ანაბეჭდიან ნატეხს ეტყობოდა ქვის წყობის კვალი, ზოგს კი, რომელიც აშკარად კუთხისა იყო, ერთ სიბრტყეზე ქვის წყობისა და მეორეზე -

ზის ძელისა. და თუ ამ მონაცემებსაც მივიღებთ მხედველობაში, შეიძლება დაუშვათ, რომ საბეჭდავებით შემკობა ხდებოდა კედლის ბათქაშებისაც, ოღონდ ჭერთან ახლოს. ე. ი. დამდავდნენ სათავსოების კედლებსა და ჭერს მათ შეერთების ადგილს და ეს „შემკობა“ სათავსოს ჭერს ირგვლივ შემოუყვებოდა. აქ შეიძლება გაგვატსენდეს ხალხში დარჩენილი ჩვეულება ჭერის დალოცება სახლის მშენებლობის დასრულებისას და თითქმის ყველა ქართულ სუფრაზე უცილებელი სადღეგრძელო. ვთიქონოთ, რომ აქ ეს რიტუალია ჩატარებული - ჭერი დალოცებს და ყველა მათ, ვისაც ხელეწიფებოდა, თავიანთი საბეჭდავით აღნიშნეს, სანამ თიხა ნედლი იყო. საინტერესოა, რომ ერთ გამოსხულებიანი დამდა ჯგუფად იყო განლაგებული, შემდეგ კი მეორე ჯგუფი - სხვა გამოსახულებიანი და ა. შ. ამავე სათავსოში იატაკიდან 1,4 მ. სიმაღლეზე, აღინის კედლის მთლიან მასშე, რომელიც თავისოთავად სახურავი კრამიტის ნაყარზე ეგდო, აღმოჩნდა ცელას ცენტრიდან გადმოქცეული სევტი და კირქვის კაბიტელი, რომელიც ჩანს ნგრევისას ჩრდილოეთისკენ წაიქცა. საერთოდ მთელი ნგრევა ჩრდილოეთისკენა მიმართული. კაპიტელი გამოქანდა-კებულია კირქვისაგან და წარმოადგენს ერთმანეთისადმი ზურგშექცეული ხარების გამოსახულებას. უფრო სწორი იქნებოდა გვეთქვა აქ გამოქანდა-კებულია მოზვრები (ტაბ. LXVIII, LXXXV, LXXXVI), რქები მათ კერ კიდევ პატარა აქვთ. მოზვრების ნესტორები დაბერილია, რის გამოსახატავად ოსტატს ნესტორების ზევით და ტუჩების ზემოთ სამსამი დარი ამოუკვეთია (ნაოჭები - ნესტორების დაბერების დროს რომ უჩნდებათ ხარებს). ასეთივე სამსამი დარი აქვთ ამოკვეთილი ოვალების ზემოთაც. ყველაფერი ეს ქმნის მოზვრის (ხარის) დაბერულ და გაბრჩებულ გამომეტყვლებას. ორივე მოზვრის ყბეზე მძივების ასტმასავით რელიეფური ზოლი გასდევთ. ორივეს გვერდზე ორ-ორ ზოლად ფოთლოვანი ორნამენტის მსგავსი შემკულობა დაუყვებათ. მოყეცილი მუხლების ირველივ როივეს შემოსდევს ორორი დარი. ჟევე დარებითაა გამოყვანილი კოჭიან მყენები. ორივეს ჩლიქების ზემოთ ისევ მძივების ასტმასავით რელიეფური ზოლი გასდევთ. მოზვრების (ხარების) შეერთების ადგილი ჩამნექილ-ჩაღრმავებულია. ეს აღბათ ისეთივე დანიშნულებისაა, როგორც აქამენიდური სვეტისთავისა. ანალოგიური ჩამნექილობა გადამხური კოჭის ჩასაღველია. სვეტისთავი კონსტრუქციულადაც და გამოსახულებითაც ძალიან პეგას არტაქსერქსე II (ძვ. წ. 404-359 წწ.) სუზას ტაძრის კაპიტელს და ამ აღმოჩნდამ ერთხელ კიდევ დაადასტურა ციხიაგორის ამ ფენის დათარიღება ძვ. წ. IV სით (აქ საუბარია ამ ნაგებობის აშენების თარ-

იღწე).

გარდა ამისა, ნანგრევებში ალიზის ქვეშ დიდი რაოდენობით გვხვდებოდა სხვადასხვა ზომის რეინის ლურსმნები. აღსანიშნავია აქ აღმოჩენილი რკინის იარაღი, რომელიც თავისი ფორმით მოგვარნებს წალდს. იარაღი დამტვრეულია და მოლიანი ფორმის წარმოდგენა ვერ ხერხდება. ამათ გარდა ამ სათავსოში აღმოჩნდა ლოქის ფური, ჩალისფერი თხისა, წითელი საღებავით დატანილი ხსნებით. ჯამების პირ-გვერდისა და ძირის ნატეხები, მუქი მოყავისფრო საღებავით შეღბილი. ძირითადად გვხვდებოდა დიდ დერგთა ნატეხები (ტაბ. XXII, XXIII, XXIV). მოხატული ჭურჭლის სიმცირემ და მისმა არსებობამ იატაყიდან 3 მ-ს სიმაღლეზე გვაფიქრებინა, რომ ეს ჭურჭლი მეორე სართულიდან ჩამოქცეულ სართულშორის გადატურებას ჩამოყვა.

ყველა ზემოთ აღწერილი შენობა (ტაბარი, შიდა ეზო, №2 და №10 სათავსოები) გადატურული იყო ბრტყელი და ღარისებური კრამიტით.

№10 სათავსო მის დასავლეთით მდებარე დერეფანს უკავშირდება კარით, რომლის ჭრილში აღმოჩნდა ხის დანახშირებული ძელები - კიბისებურად განლაგებული. დერეფანის იატაყი 0,65 მ-ით მაღლა მდებარეობდა №10 სათავსოს იატაყზე. კიბის საფეხურები კედელში საგანგებოდ მოწყობილ ფოსოებში შედიოდა. ე. ი. კიბე შენობის აშენებისთანავე გაეცემული.

გალავანი და კოშკები

ძირითადი ნაგებობის აგებისთანავე სჩანს აგებული გალავნი, რომელიც შემოზღუდავდა ცისაგორას მთელ თხემს. სატაძრო კომპლექსში შემავალი ყველა დანარჩენი ნაგებობა გალავნის აგების შემდეგ სჩანს აშენებული, რადგან ისინი მჭიდროდ მიღვმული არიან გალავნის მობათქმებულ კედელზე (გარდა სატრაპეზოსა და სათონისა).

გალავანი, რომელიც შემოზღუდავდა ცისაგორას სატაძრო კომპლექსს, კონტრფორსებიანი და კოშკებიანი იყო. იგი მთლიანად აღისით იყო ნაგები, რიყის ქვის საძირკველზე. მხოლოდ ერთ შემთხვევაში დადასტურდა გალავნის კედელში სიგრძივ ჩატანებული ძელი (№10 ოთხის უკან). კედლის სიგანე 2,2 მ უდრიდა. გალავანს გარედან ხრეშნარევი რიყის ქვის ჯავშანი ჰქონდა მიყრილი, ხოლო შიდა პირი მობათქმებული იყო.

გორის ჩრდილო-აღმოსავლეთ კუთხეში (XXII სექტ. - 561, 585, 586, 610, 611, 612; XXVII სექტ. - 11, 12 კვადრატებში) გაითხარა გალავანზე გარედან მიღვმული კოშკი(1). იგი მთლიანად ალიზითაა ნაგები. სამხრეთ-დასავლეთი კედელი, რომლითაც გალავანზეა მიშენებული,

2,6 მ სისქისაა, ჩრდილო-დასავლეთი კედელი კი - 2,4 მ. ამ ნაგებობას აღმოსავლეთი მხარე აღარ შერჩენია (აქ გორის იმდროინდელ თხემს ტერიტორია აკლია, ამიტომ გალავნის აღმოსავლეთი კედელი მთლიანად ჩამონაგრუებულია). ნაგებობის შემორჩენილი ნაწილი გვემით წაგრძელებული სწორკუთხედია, რომლის სიგანე 2,6 მ-ია, ხოლო შერჩენილი სიგრძე 5 მეტრამდეა. კოშკის სამხრეთ-აღმოსავლეთი კედელი 1,5 მ სისქისაა. ზომა ძალზე განსხვავებულია სხვა კედლებთან შედარებით. ჩანს იგი შიდა კედელია. სწორედ ამ მხრიდან ნაგებობას თავისივე მსგავსი სათავსო ჰქონია მიღვმული, რომლის მხოლოდ ჩრდილოდასავლეთი კუთხეა შერჩენილი. კოშკის კედლის შერჩენილი სიმაღლე 2 მ-დეა. იატაყის დონე შეიმჩნეოდა კედლის შელესილობაშე და კუთხებში. იატაყიც თხით ყოფილა მოლესილი რიყის ქვებზე. იატაყის მოწყობის გარკვევის მიზნით, ერთ ნაწილში ამოვალაგეთ ქვები დაახლოებით 1,5 მ. სიღრმემდე. მაგრამ ბოლომდე მაინც ვერ ჩავედით. იქმნება შთაბეჭდილება, რომ ამ ორ სათავსოიანი ქუთხის კოშკის ქვედა, ყრუ სართული მთლიანად ამოვალებულია ჩაყრილი რიყის ქვებით, რითაც კოშკის ბრძოლისუნარიანობა გაუზრდიათ. ეს წესი ქართულ ცოტნებუნებლობას გვიან შეუ საუკუნეებამდე შემორჩია. კოშკი გარედან რიყის ქვის ჯავშანი აქვს სიევე, როგორც გალავანს. ნივთიერი მსალა აღმოსავლეთის კოშკში თითქმის არ აღმოჩენილა.

გალავნის ჩრდილოეთი კედელი გატეხილია XXI სექტორის 547, 572 კვადრატებში (მარნის აღმოსავლეთ კედლის განწვრივ). კედლის დასავლეთი ნაწილი 3,75 მ-ით ჩრდილოეთით არის გარებული. ამ ადგილას გალავანზე გარედან მიშენებულია მეორე კოშკი, რომელიც გვემით სწორკუთხაა. მისი გარე ზომებია 8,4 x 7,8 მ, ხოლო შიდა - 4,4 x 3,8 მ. კედლები 2 მ სიგანისაა, ალიზითაა ნაწილი თხის სხნარზე და ორივე მხრიდან შელესილია. კედელთა საძირკველი ნატეხი ქვისაა. აღმოსავლეთ და დასავლეთ კედლებში საკმაოდ დიდი ნაპრალები დაფიქსირდა. როგორც ჩანს კოშკის ჩრდილო ნაწილი ჩამოცურდა ფერდობზე 60-70 სმ-ით, რამაც თავისთავად გამოიწვია ჩრდილო კედლის დაჯდომა, დაახლოებით 60 სმ-ით, რაც უდრის მიწის ბუნებრივი დახრის სხვაობას. კოშკის საძირკველი ჩანს იყო საფეხურიანი, შეთანაბრებული გორაკის ფერდობთან. კოშკის ქვედა ნაწილი აქსეული იყო რიყის დიდი ქვებით, ალბათ კედელში ხერულის გაკეთების (მტრის მიერ) საწინააღმდეგოდ ეს ქვაყრილი შემდეგ თხით იყო გადალესილი და ეს იყო იატაყი. კოშკს სამხრეთის კედელში შიგნიდან თაღისებური შეერილი ჰქონდა, რომელიც ნაწილი იყო განსხვავებული ზომის

ალიზებისაგან ($16 \times 24 \times 32$ სმ). თაღი შედგება პარალელური ორი ფენის კამარისაგან, რომელთა სიგანეა 16 და 24 სმ. თაღის დაფიქსირებული ნაწილის სიმაღლე 70 სმ-ია, გადმოშვერილია კედლიდან 60 სმ-ზე. თაღის სიმაღლე აღმატა 1,5 მ იყო. იგი გადატურავდა 3,8 მ სივრცეს. კამარების ზევით, თაღის თავშე წყობა გამოდიოდა კედლიდან, პქმნიდა ერთ მოლიან ფილმს, რომელიც ისევე, როგორც კამარა, იმუშავებდა დაჭიმვაზე. ამით იგი განტვირთავდა კამარს. თაღი ქვემოდან შელესილია თხით (ტაბ. VIII).

ციხიაგორჩე კამარებისაგან შედგენილი თაღის დადამტურება არ უნდა მივიჩნიოთ სენსაციად, თუ გავიხსენებთ რომ თაღები ცნობილი იყო ძველ ეგვიპტეშიც, ცრუ თაღებთან ერთად. ხსნარზე ნაწყობი თაღები და გუმბათები ჩვენში გვაქვს ადრესამიწათმოქმედო კულტურაშიც. მცირე ჩიაში ხის მასალის დეფიციტმა განაპირობა თაღოვანი კონსტრუქციების ადრეული გამოყენება ჯერ კიდევ ძვ. წ. III ათასწლეულში. მნიშვნელოვანი განვითარება კამაროვან-თაღოვანი კონსტრუქციებისა შეიმჩნევა აქამენიდურ ირანშიც.

ციხიაგორჩე კამაროვან-თაღოვანი კონსტრუქციის გამოყენება, რეგიონში, რომელიც მდიდარია ხის მასალით, ალბათ განპირობებული იყო იმით, რომ ხის მასალის კონსტრუქციაში გამოუყენებლობა (სართულშორისი გადატურვა და სხვა) კოშებს ხდიდა ცეცხლის მიმართ უფრო გამძლეს და ამით თავდამაცავად უფრო საიმედოს, მტრის შემოსევის შემთხვევში.

ამ თვალსაჩრიისით ისიც საყურადღებოა, რომ კოშების კედლების წყობაშიც არ შეიმჩნევა ხის კონსტრუქციები, რაც ასე დამახსინათებელია კომპლექსის სხვა ნაგებობათა კედლებისათვის. კოშებს ჩანს შესასვლელი ექნებოდა ეზოს მხრიდან, მეორე სართულზე. იგი ივარაუდება სამოთხიან ნაგებობასა და მარანს შორის არსებული დერეფნის განწვრივ, შესაძლებელია გალავნის სავალი ნაწილიდან.

ნივთიერი აღმონაჩენი იყო მხოლოდ თაღის ქვეშ იატაკამდე (კედელთა ნანგრევებში და იატაკზე) (ტაბ. XL, XLI, XLII, XLIII), რაც იმშე მეტყველებს, რომ ეს სათავსო გამოყენებული იყო. კოშების კედელთა შერჩენილი სიმაღლეა 3-3,5 მ და აქედან გამომდინარე ვვარაუდობთ კოშების ორსართულიანობას მაინც.

№ 21 და 22 სათავსო

სატაძრო კომპლექსის გალავნის ჩრდილოეთი კედელი 2,5 მ-ით არის დაცილებული ძირითადი ნაგებობის (№10 ოთახის) ჩრდილოეთ კედელს და ამით იქმნება ვიწრო დერეფნა, სადაც გამოვლინ-

და ორი პატარა სათავსო (№№21, 22). პირველი (№21) ვიწრო და გრძელი ოთახია ($5,5 \times 2,5$ მ). მისი დასავლეთი კედელი სარლასტით ყოფილია ნაგები და ორივე მხრიდან თხით შელესილი (სიგანე 0,3 მ). შესასვლელი კარი იმ კედელშია მოწყობილი, რომელიც №10 სათავსოს ჩრდილოეთ კედელზეა მიბჯენილი. კარის ჭრილი 0,9 მ-ია. ამ სათავსოდან კარი გაუჭრიათ №22 სათავსოში, რომლის შიდა ზომებია $2,5 \times 1,6$ მ.

№21 სათავსოში, ჩრდილო-დასავლეთ კუთხესთან გასუფთავდა ვერტიკალურად ჩადგმული კეხის დიდი კრამიტები (დიამეტრი - 0,5 მ), ორი ერთმანეთზე მიღებული ისე, რომ იქმნებოდა ორ ნაწილიანი თონე, რომელშიც ნაცრის საქმაოდ სქელი ფენა იყო. ამ სათავსოს აღმოსავლეთი კედელთან ეგდო საფქვავის ორი ქვედა ქვა. სათავსოს იატაკი თიხატკებილი ჰქონდა. სათავსოს კარის ხის ჩარჩოს შერჩენილ ნაშთთან ეგდო თხის ბათქაშის მოზრდილი ნატეხი, რომელზედაც შერჩენილია სამუშაო ანაბეჭდები (6 ცალი), ტოლგვერდა (2 სმ). ანაბეჭდზე გამოსახულია სტილიზებული ხარის თავი, ამჟარაა, რომ ამ საბეჭდავით იძებლებოდა სათავსოს კარი (ტაბ. LXIV₃).

ვფიქრობთ, ეს სათავსო წმინდა ცეცხლის - მუდმივი ცეცხლის შესანახი ადგილია. ამას ისიც გვაფიქრებინებს, რომ ოთხი დაბეჭდილი იყო. სხვაგვარად ვერ ავხსნით თონის არსებობას ამ პატარა სათავსოში.

№21 და №22 სათავსოში მრავლად აღმოჩნდა ღიაფრად გამომწვარი დოქები, ჯამები, ქოთნები, დერეგები, რომელთაგან ზოგიერთი წითელი საღებავითაა მოხატული ან შეგებილი. მათ შორის გამოირჩევა გეომეტრიული ორნამენტით მოხატული დოქის ფრაგმენტი, წითლად შეღბილი პირმოყრილი ჯამი. ქოთნები მეტწილად უხმარია, ყოველშემთხვევაში ცეცხლზე არ არის ნადგამი.

აღსანიშნავია მოყავისფროდ გამომწვარი, პირგადამლილი, გვადრატული პირის გვირგვინიანი ჭურჭელი (სარიტუალ დანიშნულების) (ტაბ. XXXV₁₋₂, XXXVII₁₀₋₂, XXXVIII).

ბედელი

ტაძრის შიდა ეზოს ზღუდეზე და №10 სათავსოზე აღმოსავლეთიდან მშენებული იყო ბედელი (ტაბ. VII, LXXIX), რომელიც რვა სათავსოსგან შედგებოდა (№№3, 4, 5, 5ა, 6, 7, 8, 9). ამ სათავსოთა კედლები ძირიდანვე აღურით იყო ნაგები; საძირკვლად ჰქონდა მხოლოდ ერთი რიგის ქვა, ისიც არა მთელ სიგრძეზე, არამედ წყვეტილად. კედლები 1,5 მ სიგანისა იყო. ბედლის ყველა სათავსო გარედან და შიგნ-

იდან თიხით ყოფილა მობატქაშებული. იატაკი თხიატკებნილი ჰქონდა. №3 და 9 სათავსოების შიდა ზომებია 5×2 მ. მათ შესახვლელი კარი სამხრეთიდან ჰქონდა. №3 სათავსოდან მის ჩრდილოეთით მდებარე №5 სათავსოში მოხვედრა შეიძლებოდა იატაკიდან 1 მ სიმაღლეზე მდებრე ვიწრო კარით. №5 სათავსო (შიდა ზომა 6×2 მ) შესწე იყო გაყოფილი 1 მ სიმაღლისა და 1,5 მ სიგანის ტიხარით (№ 5, 5ა). მაშასადამე აქ იქმნებოდა ორი მცირე სათავსო, თითქმის ორმო. ვუიქრობთ, ეს ორმოები კოდები იყო. მსგავს კოდებს წარმოადგენენ №7 და №8 სათავსოები. კოდებში აღმოჩნდა მარცვლეულის (ხორბალი, ქერი, ჭვავი) დანახშირებული ნამთები. კოდების მოცულობით თუ ვიანგარიშებთ ამ ბელელში შეინახებოდა 12 ტონამდე მარცვლეული. №4 და №6 სათავსოები გეგმით კვადრატულებია 5×5 მ და ორივეს საკმაოდ განიერი 1,8 მ სიგანის კარები ჰქონდათ სამხრეთ კედელში. ამ სათავსოებშიც ეყრა მარცვლეული (იატაკზე). ჩანს აქ ისინი თიხის ჭურჭლებში ინახებოდა, რომელთა ნატეხებიც საქმარისად აღმოჩნდა. გარდა დიდი ზომის დერგებისა, ბელელში აღმოჩნდა წითლად გამომწვარი და წითლად შეღებილ-მოხატული თიხის ჭურჭლის (დოქები, ჯამები, ქოთნები) ფრაგმენტები (ტაბ. XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX_{II-22}).

სამოთახიანი ნაგებობა (№ 11, 12, 13)

ძირითადი ნაგებობის დასავლეთით გაითხარა სამოთახიანი ნაგებობა (№№11, 12, 13 სათავსოები) (ტაბ. LXVII, LXVIII). იგი მიშენებულია გალავნის ჩრდილო კედელზე და ტაძრისაგან ჰყოფდა 3,5 მ სიგანის დერეფანი. ამ სამოთახიან ნაგებობას ძლიერი ხანძრის კვალი არ ეტყობა, კედლები მხოლოდ ოდნავა შერუჯული. კედლები ნაგები იყო აღიზით და თიხით შეღესილი. იატაკი სამივე თოახში თხიატკებნილი იყო, მხოლოდ №11 თოახს იატაკის დასავლეთი ნაწილი ხისა ჰქონდა. ამ ნაგებობაში შესასვლელი კარი აღმოსავლეთიდან იყო, №10 სათავსოს კარის პირდაპირ. №11 თოახიდან კარი გადიოდა №12 და №13 თოახში. სამივე კარის ღიობში გაიწმინდა ხის წირთხლი. №11 სათავსოს ჩრდილო-აღმოსავლეთ კუთხეში გაითხარა ხოვლური ტიპის ღუმელი. თოახის ცენტრში №12 სათავსოში გასასვლელი კარის წინ იდგა 0,55 მ სიმაღლის ორქვიანი საფქვავი. საფქვავის წინ, აღმოსავლეთის მხრიდან, მოწყობილი იყო უქვილის ჩასაყრელი ნახევარწრიული მოედანი, რომელიც მობატქაშებული იყო და მცირე სიმაღლის ბორტი შემოუყვებოდა ირგვლივ. აღსანიშნავია, რომ საფქვავის ერთი ქვა უფრო უხეშ ზედაპირიანია.

მეორე კი უფრო სუფთაა. (ტაბ. LXXXIX₂). ოთახში აღმოსავლეთ კედლის შუა აღვილას გასუფთავდა სვეტისათვის განკუთვნილი ორმო, რომლის ძირშიც ქვა იდო. №13 ოთახში დასავლეთ კედელთან ჩადგმული იყო ქვევრი, რომლის ჩადგმისას დაუზიანებით ქვედა ფენის კედელი. სამივე თოახის იატაკზე კრამიტის არ არსებობა გვაფიქრებინებს, რომ ეს ნაგებობა გადატურული იყო ბრტყელი – ბანური გადატურვით. ჩვენი ვარაუდით ეს სამოთახიანი ნაგებობა ტაძრის „მახურის“ საცხოვრებელი უნდა იყოს.

№11 სათავსოში აღმოჩნდა აღიზის ბათქაში ფრაგმენტები, რომლებზეც შერჩენილია საბეჭდავთა ანაბეჭდები. მათ შორის აღსანიშნავია მრგვალი ფორმის ანაბეჭდი ცხენოსნის გამოსახულებით (სავ. №16/76-355), ოთხუთხა ანაბეჭდი სკამზე მჯდომარე კაცის გამოსახულებით (სავ. №16/76-356). გარდა ამისა აქ გზედება ოვალური და სამუუთხა ფორმის ანაბეჭდებიანი ბათქაში, მაგრამ მათზე გამოსახულება არ ჩანს.

მარანი

სამოთახიანი ნაგებობის დასავლეთით გაითხარა მარანი (ტაბ. IX, X, LXXX, LXXXI, LXXXII). მარანსა და სამოთახიან ნაგებობას შორის 2 მ სიგანის დერეფანია. მარანი აღიზითა ნაგები, მიშენებულია გალავნის კედელზე, რომელიც ცოტა მრუდება, რელიეფის შესაბამისად და ამიტომ მარანის სიგანე აღმოსავლეთით სხვაა და დასავლეთით სხვა. ნაგებობის სიგრძე უდრის 21 მ-ს. სიგანე დასავლეთით 7 მ-ს, ხოლო აღმოსავლეთით 3,9 მ-ს. მარანს დასავლეთი კედელი წისქვილთან საერთო აქვს. იქმნება ისეთი შთაბეჭდილება, თითქოს წისქვილის აღმოსავლეთი კედელია მარნის კედელზე მშენებული, მაგრამ მათ შორის ნაკერი არ შეიძინევა. ამ კედლის სიგანეა 1,5 მ. აღმოსავლეთ კედლის სიგანე 1,1 მ-ია. ჩრდილო კედელი გალავანზეა მიღმული. შესასვლელი კარი სამხრეთ კედელში, თითქმის შუა აღვილას აქვს და მისი სიგანე 1,6 მ-ია. საქმაოდ ფართოა და ეს ასეც უნდა იყოს: აქ ხომ ქვევრები უნდა შემოტანათ. მარანი 0,5 მ-ით მიწაში ყოფილა ჩადგმული, რასაც აღამტურებს ჩასასვლელი ორი საფეხური. კარის ჭრილში აღმოჩნდა ხის წირთხლის ნამთი, რომელიც 0,4-0,5 მ-ით ირივე მხრივ შედის კედელში. წირთხლი 0,25 მ-ის დამტეტრისა ყოფილა, რაც ჩანს აღიზის კედელში დარჩენილი სიცარიელით და შიგ ჩამპალი ხის ნამთებით. წირთხლის წინ ერთი საფეხური დაფიქსირდა.

რაც შეეხება მარნის კედლებს, აღმოსავლეთი და სამხრეთი აღიზის კედლები დგას რიყის ქვის ერთი ფენილის საძირკვლზე, მიწაში ჩაუდგმე-

ლად. ჩრდილო კედელი კი დგას საშუალოდ 0,5 მ სიმაღლის ქვის სამირკველზე. კედელთა ალიზების სიგრძივი ზომებია: 41-44 სმ., სიმაღლე - 12-12,5 სმ. აქარად ჩანს, რომ ალიზები ნაწყობია ნაცარნარევ ხსნარზე. ისევე როგორც სატაძრო კომპლექსის ყველა შენობის კედლები, მარნის კედლებიც თხითაა მოპათქაშებული. მარანს ბანური გადახურვა ჭქონია, რადგანაც აյ არ აღმოჩენილა კრამიტის არც ერთი ნატეხი, რომელიც სახურავად იქნებოდა გამოყენებული. ამ მოსახლებას ადამტურებს მარნის მოტელ ფართობზე ერთი სისქის თხის ფენის არსებობა და კედლების შერუჯულობა იატაკიდან 0,6-0,7 მ სიმაღლეზე, ზოგ ადგილს - 2,2-2,5 მ-ზე. აღიზი და ბათქაში სანახევროდ გამომწვარიც იყო. ჩანს ხანძარი გაუჩნდა და იწვოდა მარნის ხის ჭერი. საყრდენი სკეტების და ჭერის ძელების სანახევროდ დაწვისას მათ ვედარ გაუძლეს. ბანის სიმძმიერ სახურავი მთლიანად ჩაწვა, რამაც გამოწვა იატაკი და კედლების ქვედა ნაწილიც. მარანში მოტკეპნილი თხის იატაკი გამომწვარ-გამომცხვარია. იატაკზე ეყარა ჭერის ძელები. რის მიხედვითაც ჭერის გადახურვა უნდა ვივარაუდოთ ასე: დიდი დიამეტრის გრძივად ჩაწყობილი ძელები ექრდნობონენ ხის სკეტებს და განივად მიჯრით ეწყო ჰატარა და მატეტრის ძელები. ამ ძელებზე ეყარა თხა დახლოებით 0,5 მ სისქის. სახურავი ეყრდნობოდა სიგრძივ დერძზე განლაგებულ ოთხ ხის სკეტს, რომელთაც საყრდენად ქვის ბალიში ჭქონდათ.

მარნის კედლები საკმაო სიმაღლისაა (შემორჩენილია 2-2,5 მ) და არსად სარკმელი არ სჩანს. მარნის აგების წესი თითქმის იდენტურია ეთნოგრაფიულ ყოფაში დადასტურებულ დიდი მარნების აგების წესისა.

რაც შეეხება იატაკს, იგი თიხატკეპნილია. მის მოლესილობაში ნარევია საკმაოდ ბეკრი მარცვალი. როგორც ბოტანიკოსებმა დაადასტურეს ესაა ძირითადად კულტურული ორმარცვალი და ურევია კულტურული ერთმარცვალი. იატაკის მოლესილობაში მარცვლეულის შერევას რიტუალურ-მაგიური მნიშვნელობა უნდა ჰქონდა, ალბათ ამით მარნის სიუხვეს უზრუნველყოფნენ.

მარანი შემდეგნაირადაა მოწყობილი: ჩრდილო-დასაკვლეთ კუთხეში დგას ძელებით ნაგები საწახელი, ზომით 2,75 x 2,75 მ, ე. ი. ფართობია 7,5 მ². გვერდები შეკრული ყოფილა ერთმანეთზე დაგმული ორ-ორი ძელით, რომელთა შერჩენილი დიამეტრი 0,2 მ-ია. მაშასადამე მისი ტევადობა იქნებოდა 1,5 მ². საწახელის აგების წესი ასეთია: იატაკზე დაგებულია ძელები. ირგვლივ (კედლების გასწვრივ) შემოსდექს ორ-ორი ძელის სიმაღლის კედლები, რომლებიც კუთხებში

შეკრულია ჩაჭდევით (ჯარგვლის წესით), გვერდები შეკრულია ორმაგი ძელით, რომელთა შორის სივრცე თიხით ყოფილა შევსებული, სითხის გაუმტარობის უზრუნველსაყოფად. ყველგან იატაკზეც და გვერდებზეც ძელთა მიბჯენის ადგილები (ნაკერები) ხსნარითაა შელესილი. ხსნარი საკმაოდ მტკიცეა და ნაცრისფერი. ასეთი საგოზავი ხის ჭურჭლის ნაბზარევის ამოსალებად ქართულ ეთნოგრაფიაში ცნობილია და იგი მზადდება ნაცრისა და საქონლის გაუმდნარი ქონის ერთმანეთში შეზღულვით. ეს არის, ჯერჯერობით, საქართველოში აღმოჩენილი უძველესი საწახელი, კარგად დათარიღებული.

საწახელის წინ იატაკში ჩადგმულია თაღარი (სარნა), თიხის, წითელი შევრონებით მოხატული, რომლის პირის დიამეტრია 0,9 მ, ხოლო სიმაღლე - 0,6 მ. დაანგარიშებით მასში ჩადიოდა 250-300 ლ. ყურძნის წვენი. მარნის სამხრეთდასვლეთ კუთხეში საწახელის სიახლოეს, დასავლეთ კედლის გასწვრივ 0,6 მ სიმაღლისა და 3,1 x 1,2 მ ფართობის ქვით ნაგები და თიხით შელესილი ბაქანია. ქართულ ეთნოგრაფიულ მარნებში, როგორც წესი სწორედ საწახელის გვერდითა ბაქანი, რომელზედაც ვენჭილან მოტანილ ყურძნით საკე გოდრებს დგამენ. საგოზრება ბაქანის სიახლოეს, მარნის სამხრეთ კედლებზე, მიშენებულია დაბალი საკურთხეველი, იგი ნაგებია ალიზისაგან, კეადრატულია და ყოველი მხრიდან შელესილი. საკურთხევლის ზომებია 1,6 x 1,6 მ. მის შიდა ზედაპირზე აღმოჩენდა 0,6 მ დიამეტრის თხის დასკო, რომელზედაც დამერწილი იყო ტოლმკლავა ჯვარი. ამ დისკოს ქვეშ გამოვლინდა სუფთა ნაცრის გროვა. ე. ი. მარანში შესრულებული რელიგიური რიტუალის შემდეგ დარჩენილი ნაცარი დაუფარავთ, შეუნახავთ მზის სიმბოლოთი. ეს აღმოჩენა კიდევ ერთხელ ხმის უსვამს ცეცხლისა და მზის ურთიერთებულის და მიგვითითებს ამ ტაძრის ზოროსტრულ რელიგიასთან მჭიდრო კავშირზე. მარნის კარის პირდაპირ, ჩრდილო კედლელთან მიდგმულია ალიზით ნაგები და თიხით შელესილი კიდევ ორი, ერთმანეთისაგან განსხვავებული კონსტრუქციისა და ჩანს განსხვავებული რიტუალის შესასრულებელი საკურთხეველი (ტაბ. XI). მარცხნას ზომებია: სიგრძე 1,45 მ, სიგანე 0,45 მ, სიმაღლე 0,17 მ. მასში ჩადგმულია უხეში თიხის სქელებულისანი ნახევარსფერული სამი ჯამი. სამივე სუფთა ნაცრით იყო საკე. ამ საკურთხევლის გვერდით, აღმოსავლეთისაგენ, მისგან 1,3 მ-ზე მეორე (სულ მესამე) საკურთხეველი. სიგრძე - 1,3 მ, სიგანე - 0,8 მ, სიმაღლე - 0,4 მ. დამანებულია და მთლიანად აღდგენა ვერ მოხერხდა. როგორც ჩანს ორი ბაქანისაგან შედგებოდა. მარცხნა ბაქანი სწორკუთხაა. იგი

ჭერიდან ჩამოვარდნილ ძელს დაუშიანებია და ზედაპირი აღარ აქვს შერჩენილი. მარჯვენა ბაქანზე შეინშება ცეცხლის ნაშთი. ცეცხლში დაუწვათ თხის თავრქა. მცლების ნაშთებით ოთხი-ხუთი ინდივიდი სჩანს. ისეთი შთაბეჭდილებაა, რომ ისინი ერთდროულად არ დაუწვათ. მაშა-დამე თუ ეს დაკვირვება სწორია, სჩანს რიტუალი რამოდენიმეჯერ შეუსრულებით.

მარანში გაითხარა ხუთ რიგად იატყაში ჩადგმული 48 ქვევრი. ყველა მათგანი ყელამდეა მიწაში ჩადგმული და სხვადასხვა ორნამენტითაა შემკული (ტაბ. XXX): გრეხილი და ცრუგრეხილი ორნამენტით, წითელი სალებავით დატანილი სარტყელებითა და შევრონებით, შეუვსებელი, წვერით ქვემოთკენ მიმართული წაგრძელებული სამუტხედებით და მათი ნაირნაირი შერწყმით, გრეხილი მცენარეული ორნამენტით, რომელიც სარტყლებს შორისაა ჩამული და სხვა. ქვევრები ყველა დაბზარულ-ჩალეშილი იყო და მათი ამოღება და ამოსუფთავება ვერ მოხერხდა. ყველა ქვევრი მაღალყელიანია. ავრწყეთ ორი ქვევრი - პირველ მათგანში ჩადიოდა 480 ლიტ-რი ღვინო. საინტერესოა, რომ ამ ქვევრს პირზე გამოწვამდე ამოკაწრული აქვს ასო B - ბეტა. ბერძნული ანბანის რიგის მტხვევით იგი ორს უდრის. მაშა-დამე ამ ქვევრში ორი საწყაო ჩადიოდა. ე. ი. ერთი საწყაო 240 ლიტრს უდრიდა. მეორე ქვევრში ჩადიოდა 700-720 ლიტრი. ე. ი. ამ ქვევრში ჩადიოდა სამი საწყაო. თუ გავიჩსენებთ, რომ ურარტული საწყაო აკარაკი უდრიდა 200-250 ლიტრს, მაშინ გამოვა, რომ ბეტათი აღნიშულია სწორედ ორი აკარაკი, ხოლო მეორე ქვევრში ჩადიოდა სამი აკარაკი. ქვევრების მოცულობა საშუალოდ 600 ლიტრი რომ ვიანგარიშოთ, გამოვა, რომ მარანი საერთო ჯამში იტევდა 28200 ლიტრ ღვინოს. თუ გავითვალისწინებთ, რომ ორი ქვევრი მაიც უნდა დარჩეს ცარიელი ღვინის გადასალებად, მაშინ მარნის ტევადობის მაქსიმუმი 27000 ლიტრი იქნება. ამის შემდეგ ადვილი წარმოსადგენია ამ ტაძრის მეურნეობის მანქაბი. რეა შემთხვევაში ქვევრების გვერდით დადასტურდა ბრტყელი კრამიტი (სოლენი), ჩანს, ქვევრების სარქველებად იყენებდნენ. მათზე ჩანს ზედ დამცხვარი თიხა. ე. ი. კრამიტის სარქველები შემდეგ თიხით იყო გადაღესილი. ორ მათგანზე დამღებია შერჩენილი. ერთ ანაბეჭდზე აშკარად ჩანს ლომი. (ტაბ. LVII): საბეჭდავის დიამეტრი 7 სმ-ია. აშკარაა, რომ ქვევრები მემარნის მიერ იყო დაბეჭდილი, რადგან სარქველი კრამიტები სადაც კი ვაზეთ, ყველა ქვევრების გვერდით იდო და არც ერთი ზედ არ ეფარა, ჩანს ვიღაცს მარნის დაწვამდე ყველა ქვევრი მოუხდია და იქიდან ღვინო ამოულია. სურათი განადგურება-გაძარცვისაა. ეს ერთხელ

კიდევ მიუთითებს ამ სატაძრო კომპლექსის მტრისაგან განადგურება-გადაწვახე.

აღსანიშნავია, რომ საწნახლის პრეპარაციის დროს მის იატყაშე და ხიზის ქვეშაც დიდი რაოდენობით აღმოჩნდა ყურძნის წიპწები, რომლებიც შეისწავლა შეცნიერდა და მევენახემ რ. რამშევილმა და დაადგინა, რომ დღეს ცნობილი ჯიშებიდან ყველაზე მეტად უახლოვდება ქართლში გავრცელებულ საფერავს, ოღონდ წიპწები უფრო პატარაა ზომით, რაც აძლევს მას უფლებას დასკვნას, რომ მოსავალი აღებულია ურწყავი ნაკვეთებიდან.

კიდევ ერთ საინტერესო აღმოჩნდა ჰქონდა ადგილი. საწნახლის წინ ერთ-ერთ ქვევრში აღმოჩნდა ჩადგმული თითქმის მთელი ვაზი. ეთნოგრაფიაში დადასტურებულია, რომ ცუდი მოსავლისას, შემდეგი წლის დადგომისას, როცა მარანში ასრულებდნენ საახალწლო მილოცვის რიტუალს, ვენახში აჭრიდნენ დიდ ჩხას ან მთლიან ვაზს და ღმერთს შესთხოვდნენ მომავალ წელს დიდ მოსავალს. სარიტუალო კერის აღმოჩნდასთან ერთად, ეს გვაფიქრებინებს, რომ მარანში ჩატარდა მსგავსი რიტუალი.

მარნის იატყაიდან აიკრიფა 94 ნივთი, მათ შორის 17 დოქს, 18 დერგის, 8 ჯამის, 11 ქოთნის და 37 სხვადასხვა ჭურჭლის (ტაბ. XXIX₁₉, XXX, XXXI, XXXII, XXXIII, XXXIV, XXXV₂₂). აქვე აღმოჩნდა ფართოყელიანი ღოქის თიხის საცობი-ბულა, ზედ ტოლფერდა სამკუთხედის ფორმის საბეჭდავია დარტყმული. დამღების ანაბეჭდზე ჩანს ცხოველის გამოსახულება, როგორც ჩანს მარანში მარტო ქვევრებს კი არ ბეჭდავდნენ, არამედ ჭურჭლებსაც. მარანში აღმოჩნდილი თიხის ნაწარმიდიან განსაკუთრებული ყურადღების ღირსით ჭურჭლის დეტალი. ეს ჭურჭელი ჩანს, ხარის ქანდაკება იყო (რასაკვირველია ღრუ). ჩვენ ვნახეთ ხარის თავი, რომელსაც ტანის დასტყვისიც აქვს შერჩენილი და ზურგის ნაწილზე ჩასახმელ-გადმოსასხმელ ღიობის ნაწილიც. ხარის თავს დიდი გაშლილი რქები აქვს, თვალები რელიეფური, პირი ღენავ გაღებული, ყურები დაცეკვეტილი. ჭურჭელი ეტყობა შეღებილი ყოფილა წითლად. ცეცხლში ყოფის გამო უერი ეტყობა გამუქებულა. წითელ ფონზე მოხატულია თეთრად. რქების ბოლოები თეთრია, თვალების ირგვლივ თეთრი ფართო ზოლი შემოუყენება. ყურებს შუაში სიგრძიმივი თეთრი ზოლია. ყურების კიდეები თეთრია. ცხვირის ირგვლივ თეთრი წინწკლები აყრია თვალებს ქვემოთ ყბებზე პატარა თეთრი ზოლება აქვს. ცხვირის ირგვლივ ორი ზოლი შემოუყენება რქებს უკან ქისერზე და მის უკან წინწკლება აყრია. იქმნება შთაბეჭდილება რომ ისეთივე მძივების ასხმაა, როგორც ტაძარში აღმოჩნდა ხარის ორმაგპროტომიანი ქანდაკებას აქვს (სვე-

ჭის თავი), შებლზე სამკუთხა ნიშანი აჩა, ხარი - ნიკორაა. შებლის ნიშანი თავისი ფორმით ზუსტად ისეთია, როგორც ეთნოგრაფიულ ყოფაში დადასტურებული ხარის გამომსახველი სარიტუალო პურის კერძობაა.

როგორც ვნახეთ მარანში სამი საკურთხეველია. სამივეზე სხვადასხვა რიტუალია შესრულებული და ყველა ცეცხლთან არის დაკავშირებული. ეს კი გვაფიქრებინებს, რომ ეს სატაძრო კომპლექსი ცეცხლის ღვთაებისაა. აღსანიშნავია აგრეთვე ლომის გამოსახულებიანი დამღა ერთ-ერთი ქვევრის სარქველზე. ხოლო საკურთხეველზე ციკნის თავრქებია დამწვარი (გავიხსენოთ, რომ მცირე მზიური წარმოშობის ვენახის, ღვინისა და საერთოდ მიწის ნაყოფიერების გაბერძნებული ღვთაების დიონისეს მუდმივი თანმხლები ცხოველი თხაა და როცა დიონისე მეკობრებმა მოიტაცეს, იგი ლომად გადაიქცა. დიონისეს მითში ნათქვამია, რომ როცა მან ვზი იძოვა, იგი ლომის ძვალში გადარგო. ამდენად ვზს, ამ მითის მიხედვით, მჭიდრო კავშირი აქვს ლომის). აღსანიშნავია, რომ დღესაც საქართველოში რთველის დროს უსათუოდ ციკანს კლავენ. ყოველივე ამის გათვალისწინებით სრული საფუძველი გვაქვს, იმდროინდელ აღმოსავლეთ საქართველოში მაინც ამ ღვთაების ან მისი ადგილობრივი პროტოტიპის კულტის არსებობა ვივარაულოთ. ქართულმა მარანმა დღემდე შეინარჩუნა წმინდა ადგილის ფუნქცია. ჩვენში ბოლო ხანებამდე შეიძლებოდა მარანში ჯვრისწერა საეკლესიო წესით.

მარანს სამხრეთით ჰქონდა დერეფანი, რომლის შესახვლელი კარი გაჭრილი იყო სამხრეთ კედელში, სამოთახიანი ნაგებობიდან დასავლეთით 0,8 მ-გ. კარის ზომაა 1,5 მ. დერეფანის სიგრძე 24,5 მ-ია, სამოთახიანი ნაგებობიდან მარანის დასავლეთ კედლამდე. ოღონდ ესაა, რომ დასავლეთით ეს დერეფანი შევიწროვდა. აღმოსავლეთით თუ იყო 5 მ სიგანისა, დასავლეთით უკვე 3,5 მ-ია. დერეფანის სამხრეთი კედელი და იატაკი დასავლეთისკენ თანდათან მაღლდება. განსხვავება იატაკის უკიდურეს აღმოსავლეთსა და დასავლეთ ნიშნულებს შორის 2 მ-და. ასეთივე სხვაობაა სამხრეთი კედლის საძირკველის ქვების ნიშნულებშიც. კედელი აღიზითავა ნაგები და შელვილია ორივე მხრიდან, ამ კედლისა და მარანის კედლის შელესილობები ძალიან კარგად გადადიან იატაკის მოტკეპნილობაში. დერეფანში მარანის კარების დასავლეთით, კედლის გასწვრივ თოხი გროვა აღმოჩნდა ყურძნის წიპწებისა, თოთოეული დაახლოებით 1-1,5 კგ მაინც იქნებოდა. ამ გროვების აღების შემდეგ იატაკის მოლესილობის შეიმჩნეოდა მრგვალი წულის ანაბეჭდები. აქედან გამომდინარე, ვასკვნით, რომ კედლის გას-

წვრივ ჩამწკრივებული იყო თოხი გოდორი ყურძნით სავსე და ხანძრის დროს დაწვა. ე. ი. სატაძრო კომპლექსი დაწვა შემოღომჩე, მაშინ როდესაც მარანში ყურძენი შეპქონდათ და წურავდნენ.

ხელსაფქავებიანი სათავსო

მარანის დასავლეთით გაითხარა საფქველი ოთხი (ტაბ. XII, LXXXIII), სათავსო №16, რომელსაც აღმოსავლეთით საერთო კედელი ჰქონდა მარანთან, ხოლო დასავლეთით - №15 სათავსოსთან, ჩრდილოეთ კედელი კი გაღავანზეა მიშენებული. მისი შიდა ზომებია 8,5 x 8 მ. კედლების სიგანე 1 მ-ზე ცოტა მეტია. სათავსო მთლიანად აღიზითავა ნაგები, იატაკი თიხატკეპნილია. 1,3 მ სიგანის კარი გაჭრილია სამხრეთ კედელში. სათავსოს დასავლეთ კედლის გასწვრივ მოულ სიგრძეზე აღიზით მოწყობილი მერნი იყო, რომელზეც თითქმის ერთმანეთის მიჯრით დალაგებული იყო ხელსაფქავები (ორი აკლდა, ძირს ევდო). თითოეული ხელსაფქავის მარჯვენა გვერდზე აღიზის მერხში ჯამივით ჩაღრმავებები იყო მოწყობილი. მერხის წინ, ასევე მთელ სიგრძეზე, აღიზითვე მოწყობილია ერთი მთლიანი საფქვილე, რომელსაც ოთხის მხრიდან შემოზღუდავდა 10-15 სმ სიმაღლის ბორტი. მსგავსად მოწყობილ საფქვილეს ნაშთი შეიმჩნეოდა სამხრეთისა და აღმოსავლეთის კედლის გასწვრივ. თუ ამის მიხედვით ვიმსჯელებთ, სულ ამ სათავსოში 30-32 ხელსაფქავი უნდა ყოფილიყო. ხელსაფქავები საფქვილესაკენ ოდნავ დაქანებულად აწყვია, ისე, რომ ფქვილი თავისუფლად ჩაყრილიყო. ხელსაფქავების გვერდით ჯამისებური ჩაღრმავებები აღნათ ხორბლისათვის იყო განკუთვნილი. მუქველი იქიდან ამოიღებდა და დაყრიდა ხელსაფქავზე. მაგრამ აქ ცოტა ხორბალი ჩაეტეოდა, დაახლოებით 2-3 მუჭი. ხელსაფქავები ისე ჩარიგებული კედლის გასწვრივ, რომ ოთხში გამოსავლელი მუქველს მხოლოდ ერთი აქვს. ისე რომ ჩრდილო-დასავლელი კუთხეში ვინც იჯდა, თუ მს გამოსავლა მოუნდებოდა ყველა უნდა გაეჩერებინა, თორემ ვერ გამოვიდოდა. საფქვილეს წინ დიდი ნატეხები ეყარა, ჩანს დერგისა იყო. მაშინ დამწვარი ხორბალი აღმოჩნდა. სჩანს საერთო მარაგი ამ დერგში იყო და ვიღაც ჩაუყრიდა ხოლმე მფევლებს ჯამში ორ მუჭა ხორბალს, როცა გაუთავდებოდათ.

მერხის მოწყობა და ერთ სათავსოში 30 ხელსაფქავი არსებობა, მიგვანიშნებს, რომ „წასქვილში“ ფქვა ხდებოდა ვიღაცის ზედამხედველობით.

სათავსოში აღმოჩნდა ბრინჯაოს სამკუთხა ყუნწიანი საბეჭდავი, რომელზეც გამოსახულია ძაღლის მსგავსი ცხოველი და ორი ფრინველი [5].

დასავლეთიდან საფქველ ოთახზე მიღებულია კიდევ ერთი სათავსო №15, როგორც ჩანს საცხოვრებელი (ტაბ. XII₂, LXXXIV). იგი გაგმით ტრაპეციის ფორმისაა. მისი სიგრძე (ჩრდილოეთიდან სამხრეთისაკენ) 8,3 მ უდრის, ხოლო სიგანე ჩრდილოეთის კედლის გასწვრივ 4,8 მ-ია, სამხრეთის კედლის გასწვრივ კი - 3,4 მ. იატაკი თიხატკეპნილი აქვს. კედლები ნაგებია ალიზით და შელესილია თიხით. ამ სათავსოს დასავლეთისა და ჩრდილოეთის კედლი უშეალოდ გალავანზეა მიღებული, ხოლო აღმოსავლეთის კედლი საერთოა წისქვილთან. კარის ჭრილი სამხრეთ კედლებში აქვს. მისი სიგანეა 1,45 მ. ალიზის კედლებს საძირკვლად ერთი რიგის რიყის ქვა უდევს.

სათავსოს ჩრდილოეთ კედლეთან ამყოლი ხის სკეტი დადასტურდა. მეორე სკეტი მის პირდაპირ სამხრეთ კედლელთან აღმოჩნდა. კიდევ ორი სკეტი აღმოჩნდა დასავლეთი კედლის სამხრეთ ნაწილში. თუ ვიანგარიშებთ სკეტებს შორის მანძილს (დახლ. 1,5 მ), მშინ დასავლეთ კედლელთან სულ 4 სკეტი უნდა ყოფილიყო, რაც ხუთ თანაბარ ნაწილად გაყოფდა ოთხის გრძივ ხსნის. ერთი სკეტის ბალიში აღმოჩნდა აღმოსავლეთ კედლელთან. ოთხის გრძივ ღერძზე გამუჟთავდა 0,3 x 0,3 მ ზომის ქვა, ჩანს ესეც სკეტის ბალიშია. ეტყობა შუაშიც ჰქონია თავებს საყრდენი.

დანაშირებული ძელების მდებარეობით შესაძლებელი გახდა გადატურვის კონსტრუქციის აღდენა. როგორც ჩანს, მზიდი კოჭების მოვალეობას ასრულებდა გრძივი შეწყვილებული ძელი და გრძივი კედლების გასწვრივ სკეტებზე დაყრდნობილი ძელები. ამათზე შემდეგ ლაგლებოდა განვი კოჭები, რაც ამავე დროს ჭრის ქმნიდა. აქ არა ჩანს სკეტებისა და კოჭების ისეთი განლაგება ერთო ვიზულისხმოთ, სახურავად კრამიტიც არ გამოუყენებიათ, ე. ი. №15 სათავსოსაც ბანური სახურავი ჰქონდა.

ამ სათავსოში ჩრდილო-აღმოსავლეთ კუთხეში მოწყობილი იყო ხოვლური ღუმელი, თითქმის სრულიად განადგურებული, მაჩვის თუ მელის სოროსაგან. შემორჩენილია: სანაცრე, პურის დასაცხობი, ოთხის კედლებზე - ანაბეჭდი ღუმელის ზომისა. ღუმელის წინ ბრტყელი ქვა დევს, აშკარად ჩამოსაჯდომად. იქვე პლოს იატაკზე ეგდო ბრტყელი კრამიტი; ეს აღბათ, ღუმელის პირზე ასაფარებლად იქნებოდა გამოყენებული, უამისოდ საცხობი სითბოს ვერ შეინარჩუნებდა.

ჩრდილო-დასავლეთ კუთხესთან, ჩრდილო კედლებზე მიღებულია და დასავლეთის კედლიდან 0,7 მ დაშორებით მოწყობილია ორქვიანი საფქვავი.

ქვები აწყვია ალიზით მოწყობილ მერხზე. ჩრდილოეთით მდებარე ქვა 0,7 მ სიმაღლეზე იდო, ხოლო მის გვერდით, სამხრეთით მდებარე ქვა 10 სმ-ით დაბლა იდო. მათ წინ საფქვილე იყო მოწყობილი ალიზით. ეს საფქვავი ისეთივეა, როგორც სამოთხიან ნაგებობაში.

დასავლეთის კედელზე, ზუსტად შუა აღგილზე აღმოჩნდა დაბალი „საოჯახო“ საკურთხეველი-სამსხვერპლო. იგი ოთხუთხაა (1,75 x 1,75 მ), მშიდულია იატაკიდან 0,15 მ-ზე. შუაში კუთხებ-მომრგვალებული ჩაღრმავება აქვს (0,75 x 0,5 მ), რომელიც წვრილი ფიჩხის ნახშირითა და ნაცრით იყო სავსე. კედლის 0,2 მ სიგანის საკურთხევლის ზურგი აუყვება. ეს საკურთხეველი თავისი იერით ძალზე ჰგავს ელინისტურ ხანაში ბალკანეთში გავრცელებულ ე.წ. საკურთხეველ-სამსხვერპლოს [23]. ასეთები ბალკანეთში კედელზე მიშენებულიცა და შუაში მოწყობილიც. მსგავსი საკურთხევლები ხოვლებიც არის დადასტურებული ზედა ფენაში, ძვ. წ. IV ს-ით რომ თარიღდება.

* * *

№15 სათავსოს სამხრეთით სამიოდე შეტრზე, XXI სექტორის 612, 613, 614 და XXVI სექტორის 12, 13, 14 კვადრატებში გამოვლინდა 7 მ დიამეტრის დიდი ორმო ტაბ. III). იგი ჭრის ყველა ქვედა კულტურულ ფენას და გრუნტშია ჩაშენებული. ორმო 9 მ სიღრმეზე გაიწმინდა. უფრო ქვევით ვერ ჩავედით ტექნიკური მიზეზების გამო. ორმოს კედლები გამაგრებული იყო მოზრდილი რიყის ქვებით, ორმო ამოვებული იყო ნანგრევი ალიზებით და კრამიტის ნატეხებით. როგორც ჩანს ამოივსო სატაძრო კომპლექსის გალავნის და ნაგებობების ალიზის კედლების ნგრევის შედევად.

ორმოს დანიშნულება გაურკვეველია. უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს ანტიკური ხანის ძეგლებზე: უფლისციხე, ვანი, აღმოჩნილია თირში ჩაჭრილი მეტად ღრმა ორმოები, რომელთა პრაქტიკული გამოყენება ძნელი წარმოსადგენია. შესაძლებელია ეს ორმოები რაღაც სარიტუალო დანიშნულებისაა და ქტონიკურ კულტებს უკავშირდება.

სათონე

XXVI სექტორში 40, 41 კვადრატებში გაითხარა სათონის ფრაგმენტი, რომელიც ზედა ფენის მიერ იყო დაზიანებული. ამ სათავსოში აღმოსავლეთ კედლის გასწვრივ გაიწმინდა 5 თონე. ერთ-ერთ მათგანს ძირზე პატარა ოთხუთხედი „ფანჯარა“ ჰქონდა შერჩენილი, სჩანს ყველა თონეს ჰქონდა ასეთი „ფანჯარა“, მაგრამ

არ შემორჩენილა. „ფანჯარა“ აღბათ საპაროდ, წევის შესაქმნელად ჰქონდა გაკეთებული. თონები ორმაგ კედლებიანებია. ორ-ორია ერთ-მანეთში ჩადგმული; მათ შორის სივრცე მიწითაა ამოვნებული და გარედან კიდევ თბითაა შეღესილი (დიამეტრი 0,5-0,6 მ). ამგვარად თონების კედლები შესქელებულია სითბოს უკეთ შენახვის მიზნით.

ესაა უძველესი თონები საქართველოს ტერიტორიაზე დადასტურებული. თონე ითვლება ბევრ აღმოსავლურ მონაპორზად. იყი გავრცელებული იყო ურარტუშიც და ციხიავორის დროინდელ საქართველოს მეზობელ ირანშიც.

ხუთი თონის ერთ სათავსოში აღმოჩენა მასიურ პურის ცხობას უნდა ნიშნავდეს, აღბათ ტაძარში მოსული მღლოცველების გასამასპინძლებლად. ამსვე უნდა გულისხმობდეს 32 ხელსაუკავის აღმოჩენაც, სადაც 32 მგეჭველი ერთდროულად მუშაობდა. მით უმეტეს, როგორც უკვე ვნახეთ, კომპლექსში აღმოჩენილ საცხოვრებელ ნაგებობებში დადასტურებულია საკუთარი საფქველი და საცხობები.

№ 14 სათავსო (სატრაპეზო)

სათონის მეზობლად გაითხარა კიდევ ერთი სათავსო №14, რომელიც 93, 94, 95, 118, 119 და 120 კვადრატებში მდებარეობს. ამ სათავსომ პირობითად სატრაპეზოს სახელი მიიღო. №14 ოთხი დამხრობილია ჩრდილოეთიდან სამხრეთისაკენ. ორნავ გადაჭრით ჩრდილო-აღმოსავლეთით. კედლები, სამხრეთის გარდა, 0,5 მ-ის სიმაღლეზე (შერჩენილი რაც იყო) ნაგები ყოფილა რიყის ქვით და შემდეგ - აღიზით. რიყის ქვით ნაგებ საძირკველში საარმატურე განძელები ყოფილა დატანებული 1 მ დამორჩით, სიმაღლეში კი - 0,35-0,4 მ დამორებით. საძირკვლის დონეზე დაფიქსირდა ერთი საინტერესო დეტალი - დასავლეთ კედლის გასწვრივ, ორივე მხრივ ძელებია დაწყობილი. ისინი ერთმანეთზეა გადაბმული განივი ძელებით. ამრიგად იქმნება ძელებისაგან შეკრული კვადრატები, რომელშიც ქვაა ჩაყრილი. საძირკვლის განძელებზე სამ შემთხვევაში დაფიქსირდა ცხვრის დამწვარი ძვლები. ერთ ადგილას წვივის ძვალი კოჭითურთ, ხოლო ორ ადგილას - ნეკნების ნაწილები. სამივე შემთხვევაში ძვლები ძელებზე იდო და მათთან ერთადაა დამწვარი. ხომ არ არის ეს საძირკვლის დალოცვა შესვერპლად შეწირული ცხოველის ნაწილებით? შეიძლება ჟეც იყოს. შენობის იატაკი თხატებენილია. კარის ჭრილის წინ დაკუთხული მოკლე ძელების ნატშირები ეყარა. ეს კარის გათლილი ნარჩის ნაშთი უნდა იყოს. აქვე იატაკზე ეგდო დაშლილი ძელი, რომელიც თითქმის 1,5 მ-ზე

შედიოდა კარის ჭრილის დასავლეთ კედელში და 1 მეტრამდე აღმოსავლეთ კედელში. ვუიქრობთ, იგი კარის წირთხლია. კარის პირდაპირ ოთახის თითქმის შუა ადგილას, იატაკზე იდო საკმაოდ მაღალი - 25 სმ სიმაღლის ოთხუთხა ქვა. სვეტის ბალიში, რომელიც გამაგრებული იყო მასთან მიჯრით იატაკში ჩადგმული ორი ქვით. ოთხის თითქმის ცენტრში იატაკში მხრებამდე ჩარცული იყო ქვევრი. ეს სათავსო წინკარიანი სჩანს. მისი იატაკი კარის დიობში გადიოდა და კარის წინაც სიევე მოსწორებული, მოტკეპნილი იყო, როგორც თვითონ ოთახში. ჟეთი მოსწორებულ-მოტკეპნილი იატაკი გრძელდებოდა შენობის გამწვრივ 1 მ-ით სამხრეთისაკენ. იქვე გორის ფერდობი ჩანგრეული აღმოჩნდა და ამიტომ ნაგებობის დანარჩენი ნაწილი წალებული იყო.

ტაძრის დიდი ეზო და ტერასა

„სატრაპეზო“ იდგა თხით მოტკეპნილ ბაქანზე, რომელიც ქმნის ტერასას. ტერასა 0,9 მ-ით მაღალია სატრაპორ კომპლექსის დიდი ეზოს ღონეზე და გამოყოფილია მისგან აღიზის ქედლით, რომლის სიგანეა 1,1 მ, სიგრძე - 20 მ, შერჩენილი სიმაღლე - 0,9 მ (ტაბ. III,XIII). გასასვლელი ღონის ეზოდან ტერასაზე კედლის შუა ადგილას აქვს. მისი სიგანე 1,3 მ-ია. დაფიქსირდა სამი საფეხური 0,25-0,3 მ სიმაღლისა და სიგანისა თითოეული. ღონის აღმოჩნდა ხის წირთხლის ნაშთი, რომელიც 0,3 მ-ით შედის კედლები რივეზე მხარეს. წირთხლი რომ 0,3 მ-ის დიამეტრისაა, ჩანს ალიზის კედელში დარჩენილი სიცარიელით და შიგ ჩამპალი ხის ნაშთებით.

სატრაპორ კომპლექსს, ტრაპეციის ფორმის დიდი ეზო აქვს, მისი ფართობი 400 კვ. მეტრს აღწევს, მოწყობილია ტაძრის დასავლეთით (ტაბ. III). აღმოსავლეთიდან ეზო იხლუდება ტაძრის გალავნის კედლით და კარის მეშვეობით უკავშირდება ტაძრის შიდა ეზოს. ჩრდილოეთით - თითქმის სამოთახიანი ნაგებობის კედლამდე გრძელდება. დასავლეთით შემოზღუდულია კედლით, რომელიც ჰყოფს მას ტერასისაგან, სადაც „სატრაპეზო“ განლაგებული და უკავშირდება ტერასას კიბის მეშვეობით, რომელიც კედლის ღონის არის მოწყობილი. სამხრეთიდან ეზო შემოზღუდული იყო, როგორც ჩანს, გალავნის კედლით, რომელიც ჩაქცეულია ბორცვის ფერდოზე. ეზოს იატაკი კარგად იყო მოტკეპნილი თხით. იატაკი გამავებული იყო, როგორც ჩანს იმ ხანძრის შედეგად, რომელმაც ტაძრი გაანადგურა. ეზოში საკმაოდ დიდ ფართობზე (10 x 10მ) აღმოჩნდა დამწვარი ხის ძელები. მათი დიამეტრი 0,2-0,25 მ, ზოგიერთი მათგანის სიგრძე კი 5-7 მს აღწე-

ჭ. ხის ძელები იმდენად კომპაქტურად ეყარა იატაკზე, რომ იქმნება შთაბეჭდილება თითქოს რაღაც დიდი ხის კონსტრუქციის ნაწილია, რომელიც გალავნის სამხრეთ კედელზე იდგა და ხანძრის დროს ჩამოიქცა ეზოში. ეზოს მთელ ფართობზე კერამიკის სულ რამოღენიმე ნატეხი აღმოჩნდა (ტაბ. LVIII_{ას}, LIX).

კრამიტი

ტაბარი, ბელელი, პურის საცხობი და სატრაპეზო წითლად შელებილი ღარისებური და ბრტყელი კრამიტით იყო გადატურული. ყველა დანარჩენ ნაგებობას ბრტყელი სახურავი ჰქონდა. რაც შეეხება კრამიტებს, მათზე ბერძნული ასონიშნები იყო დაფიქსირებული. ასო-ნიშნები დადასტურებულია როგორც ბრტყელ, ისე დარისებურ კრამიტებზე. ასო-ნიშანი დაფიქსირებულია 55 ბრტყელ კრამიტზე და 17 ღარისებრ კრამიტზე. ეს ბუნებრივიცაა, რადგანაც სათვალავად ხომ ათეულებისა და ახეულების აღმნიშვნელი ასო ნიშნებია დადასტურებული. ჩანს ნიშანს ადებდნენ ყოველ მე-10, მე-20, მე-100 და ა. შ. ამის დამადასტურებელია ერთ-ერთ ნატეხზე ორი ასო ნიშნის არსებობა. ჯერ დატანილი იყო წ, შემდეგ კი ჩ. ომიკრონი გადამლილია ჯერ კიდევ ნედლ თიშტე კრამიტის გამრობამდე, ჩანს ქსი შემდეგაა დატანილი. როგორც ცნობილია ომიკრონის რიცხვითი მნიშვნელობა 70-ია, ქსისა კი 60. ამ აღმოჩენამ დაადასტურა ჩვენი მოსაზრება, რომ ასო-ნიშნები გამოყენებულია რიცხვითი მნიშვნელობით, ჩანს ხელოსანი შეცდა და გასწორა შეცდომა. ეს კი იმშე შეტყველებს, რომ ხელოსანი ვიღაცის წინაშე ვალდებული მიუთვალოს დამზადებული კრამიტი. აქაურ კრამიტებზე სხვა რიგის ნიშნებიცაა დადასტურებული. გვხვდება წვრილი ჯოხით დატანილი ფოსოები და თითოთ დატანილი ჩაღრმავებები 1, 2 ან 3 ნაჭედვით. ამ შემთხვევამი ჩანს, კრამიტების გამკეთებელმა ხელოსანმა ასო-ნიშნების ხმარება და მათი რიცხვითი მნიშვნელობები არ იცოდა [14]. აქედან გამომდინარე ჩანს, რომ ზოგი ხელოსანი გაცნობილია ბერძნულ ასო-ნიშნებს, თუნდაც მათ რიცხვით მნიშვნელობას. ეს ფაქტი იმდროინდელი იძერის მაღალი კულტურული განვითარების მომახსრავებელია. ამავე დროს იგი მაჩვენებელია ჩვენი სჭივაღოების ძალზე ღრმად წასული დიფერენციაციისა და მისი მჭიდრო კავშირისა (კულტურული) მცირებისულ ბერძნულ სამყაროსთან.

* * *

ციხიავორის ანტიკური ხანის ფენის მესამე დონე ასტაკს კომპლექსის არსებობის და დანგრევ-

ის პერიოდს. ამავე ფენის მიეკუთვნება კიდევ თოხი სამშენებლო დონე, გამოვლენილი „სატრაპეზოს“ და ტერასის გათხრის შედეგად (ტაბ. XIV). XXVI სექტორში სატაძრო კომპლექსის შესაბამის ფენად ზემოდან II ფენა (დონე) ითვლებოდა. ამიტომ ამ სექტორში გათხრილი ქვედა ფენები დაინორმრა ამ ნუმერაციის გაგრძელებით.

სატრაპეზოს იატაკის დონეზე გაიწმინდა სამი ქვევრი მუცელზე გადაჭრილი. ეს ქვევრები ქვედა ფენისა და ისნი მონგრეულ-გადაჭრილია სატრაპეზოს მშენებლობის დროს. აქედან გამომდინარე ეს ქვევრები III დონისა არიან. სატრაპეზოს საძირკვლის აღების შემდეგ, უშუალოდ მის ქვეშ გამოვლინდა კედელთა ნაშთები, რომლებსაც თუ ერთად შეტევდავთ, გამოვა რომ იმეორებენ სატრაპეზოს გეგმას, მაგრამ აյ სულ სხვადასხვა დონებთან გვაქვს საქმე. თანმიმდევრობით თუ დავიწყებთ ასეთი სურათი გვექნება: სატრაპეზოს დასავლეთი კედელის ქვეშ ისე, რომ მიმართულებაც ემთხვევა და შენობის შიდა პირიც, გამოვლინდა ნატეხი და რიყის ქვის ნარევით ნაგები ორპერანგიანი კედელი, რომლის გული თიბითაა შესვებული. ეს კედელი (III დონე) 4,5 მ სიგრძისა და 1,3 მ სიგანის. მას თავისთავად გადაჭრილი აქვს უფრო ძველი, IV დონის აქტივები წინაშე ნაგები კედელი, რომელიც ზუსტად ემთხვევა სატრაპეზოს ჩრდილო კედელს. ეს ორი, რომ სხვადასხვა სამშენებლო დონის კედელია. ჩანს მათი შეხვედრისამ IV დონის აღნიშნული კედელიც ჩაჭრილი აქვს იმ ქვევრს, რომელმაც ჩაჭრა სატრაპეზოს ჩრდილო კედელი. ამ IV დონის კედელს ჩრდილოეთიდან (68 კვადრატი) მინაშენი აქვს. ორგანულად შერწყმული ისე, რომ მათ თანადორულობაშე ეჭვის მიტანა არ შეიძლება. იგი გაზიგვეტილი კედლის შთაბეჭდილებას ტოვებს. 67 და 68 კვადრატებში გამავალმა IV დონის კედელმა კუთხე შეკრა ზუსტად იქ, სადაც იკვრიბოდა სატრაპეზოს ჩრდილო-აღმოსავლეთი კუთხე. IV დონის კედლები ძირითადად ნაგებია რიყის ქვით შიგადაშიგ ურევია თეთრი კირქვის კვადრები.

92 კვადრატში, უშუალოდ IV დონის კედლის ქვეშ გამოჩნდა კიდევ ერთი კედელი (V დონე) სხვა სისქისა, სხვა წესით და სხვა მსალით ნაგები იგი სხვებთან (ზემოთ მდებარესთან) შედარებით ვიწროა - 0.70 მ-ია და ძირითადად თეთრი კირქვითა ნაგები. 117 კვადრატში მან მოუხვია დასულეთით, თითქმის იქ, სადაც სატრაპეზოს სამხრეთ-დასავლეთი კუთხე იყო. V დონის აღმ. კედლის 92 კვადრატში მინაშენი აქვს (0.55×0.55 მ უფრო სწორი იქნება ის ჩათვალოს კედელზე მიღმულ საკურთხევლად. იმის მსგავსად, როგორებიც გვაქვს მარაში. II-დან V-მდე ეს ოთხ

დონე ისე მჭიდროდაა ერთმანეთზე, ორმ მათ შორის სულ 25-27 სმ-ია განსხვავება (ვერტ-იკალში). 91 კვადრატში კიდევ ერთი შენობის ფრაგმენტები (VI დონე) აღმოჩნდა. იგი V დონის ქვეშ 0,5 მ სიღრმეზეა. VI დონის კედელი რიყის ქვითაა ნაგები ტალახის ხსნარზე. იგი შედარებით თხელია (0,6 მ) და აგების წესიც სრულიად განსხვავებულია. ასეთივე კედლის ფრაგმენტი აღმოჩნდა ამავე კვადრატის დასავლეთ სტრუქტურზე. როგორც ჩანს ეს ერთიდაიგივე შენობის ორი კედლის ფრაგმენტია.

რაც შეეხება „სატრაპეზოს“ უბანზე, მისი იატაკის ქვეშ III დონის შესატყვის მასალას, იგი ძირითადად სამზარეულო კერამიკა და ძალზე ფრაგმენტული. გამომწვარია მოყავისფროდ, ნაცრისფრად და შავად. ორივე მხრივ წითლად შეღებილი ჯამის ნატეხებიც გვხვდება (სავ. №4-123, 116-125).

„სატრაპეზოს“ უბანზე IV და V დონის იატაკების გარჩევა შეუძლებელი აღმოჩნდა (დონები გაყოფილია მხოლოდ კედელთა ნამთების ურთიერთობით). ამიტომ მთელ მასალას ერთად დაკაბმისათხებთ. აქაც ძირითადად სამზარეულო ჭურჭელია. გამოირჩევა ნაცრისფრად გამომწვარი პირმოყრილი ჯამის ნატეხი, მოჩალისფროდ გამომწვარი ფაინდისა და წითლად შეღებილი ჭურჭლის ნატეხები (ტაბ. LX₇₋₂₂). კარგად დაფიქსირდა V დონის შენობის იატაკის ის ნაწილი, რომელიც აღმოსავლეთ კედელს ეკვროდა. უფრო სწორედ, მონაკვეთი რომელიც საკურთხევლის სამხრეთით, უშუალოდ მასთან მდებარეობდა. მასალიდან გამოირჩევა ჩალისფრად გამომწვარი ჭურჭელი, არის შავად და ყავისფრად გამომწვარიც. თითქმის ყველას ეტყობა ცეცხლზე ხმარების კვალი. ამ „შენობის“ სამხრეთ-აღმოსავ-

ლეთ კუთხეში ყველაზე მეტი იყო მონაპოვარი და სუვ სქეთივე მასალა ფორმითაც და ფერითაც. VI დონეზე კი მოშავო ჭურჭელი სჭარბობს. აქაც ძირითადათ სამზარეულო კერამიკაა. ამ ფენშია ვარდისფრად, წითლად და შავად გამომწვარი პირგადაშლილი ჯამებიც და თიხის „აღგეთური“ ფიალის ერთი ნატეხიც (ტაბ. LVII, LVIII₇₋₄₁, LX_{27,31-35}). აღნიშნულის შესატყვის დონეზე აღმოჩნდა ერთი სკვითური ტიპის სამფრთანი დეზიანი ისრისპირი (ტაბ. XXV₆). ასე, ორმ მოყლე ქრონოლოგიურ მონაკვეთში დიდი სიმჭიდროვეა სამშენებლო დონეებისა. მარნის აღმოსავლეთ ნაწილში, სამოთახიანი შენობის მეზობლად XXI სეკტორის 620-621 კვადრატებში ქვედა დონეებზე ჩამოვლის ისეთივე სურათი აღმოჩნდა, რაც სატრაპეზოს ქვეშ. ორი დონე უშუალოდ ერთმანეთზე დგენს. ორივე კი ჩაჭრილი აქებს მარნას. მას ქვეშ საყმაოდ მოზრდილი შენობა მდგარა რიყის ქვით ნაგები, რომელთა კედლების სისქე 1,8-0,9 მ. ამ შენობის სამხრეთი კედლი ჟევე დგას სხვა მსგავს კედლებზე, ოდნონდ ისინი ერთმანეთს მთლიანად არ ემთხვევიან. სამშენებლო ქვაც სხვაა, უფრო მასიური (IV დონე). V დონის ქვა კი წვრილია. შესაძლოა ეს შენობათა მასშტაბმა განაპირობა. ორივე ეს დონე მარნის მშენებლებს ჩაუჭრიათ და მარნის იატაკი 20-იოდე სანტიმეტრით უფრო დაბლა მოუწყვიათ. მასალა ამ დონეების თხრისას თითქმის არ შეგვეძრია, ზოგი უსახო წითელ კეციანი დერგების ნატეხთა გარდა.

როგორც ვხედავთ სატაძრო კომპლექსის ქვედა ოთხივე დონე ძალზე მჭიდროდაა ერთმანეთის დაკავშირებული ფიზიკურადაც და ქრონოლოგიურადაც. ყველა შესწავლილი დონე აღნიშნულია ტ. V-IV ს.ს. დათარიღდება.

დ ა ს პ პ ნ ა

ციხიაგორის სატაძრო კომპლექსი უნიკალურია თავისი მნიშვნელობით საქართველოს ანტიკური ხანის ისტორიის და კულტურის შესწავლისათვობის.

საქართველო თავისი გეოგრაფიული მდებარეობით ძველთაგანვე ორი კულტურის: აღმოსავლეთისა და დასავლეთის შესაყარზეა, და ამ სატაძრო კომპლექსშიც კარგად ჩანს ამ ორი კულტურის გავლენა და შერწყმა.

აქემენიდური იერის სვეტისთავის აღმოჩენა ერთხელ კიდევ მეტყველებს იმდროინდელი

აღმოსავლეთ საქართველოს მჭიდრო კავშირზე აქემენიდურ სამყაროსთან. ამას არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს მცირებიული ბერძნული წარმოშობის ასო-ნიშნების დადასტურება ციხიაგორის კრამიტებზე, რადგან როგორც ცნობილია აქემენიდთა სამფრთაში, გააერთიანა იმ დროინდელი კულტურული სამყაროს დიდი ნაწილი და მან განაპირობა აქემენიდური სახელმწიფოს კულტურის ნარევი, რაშიც დიდი წვლილი ბერძნულ ელემენტსაც მიუძღვოდა [19]. მთელ სატაძრო კომპლექსში აღმოჩენილი კერა-

მიკა იდენტურია საქართველოში მრავალ განათხარ ძეგლზე აღმოჩენილი კერამიკისა, რომელიც ზოგადად IV-III ს. თარიღდება. ამასვე უჭერს მხარს ხის ნაშთთა ც.-ით დათარიღდება, რომელიც ჩატარდა თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახ. უნივერსიტეტის ლაბორატორიაში. გამოკვლევისათვის იქნა აღებული ორგვარი მასალა. ერთი - ტაძრის კედლების დამწვარი ალიზი, ე. ი. ამით უნდა განსაზღვრულიყო შენობას დანგრევა-დაწვის დრო, ამ ფენის კვდომის დრო, და მეორე - ის კრამიტები, რომელთაც მეორადი ცეცხლის ნიშნები არ ეტყობოდათ, ე. ი. მას უნდა მოეცა დრო კრამიტების გამწვისა და ამდენად ამ ტაძრის აგების თარიღი. დამწვარმა კედლებმა მოგვცეს თარიღი ძვ. წ. III საუკუნის დასაწყისი, ხოლო კრამიტებმა - V საუკუნე.

ამასთანავე თრივე შემთხვევაში ცდომილება უდრის ±50 წელს. არქეოლოგიური მასალა დანგრევის დროს ძვ. წ. III ს. ემთხვევა. ამ ფენაში მართალია მცირე რაოდენობით, სულ ერთეულები, მაგრამ მაინც აღმოჩენილია შავპრიალა კარგად პროფილირებული, გვერდწიბორიანი ჯამებისა და პატარა ღოქების ნატეხები, რომელთა გაჩენა არქეოლოგიაში მართებულად არის დათარიღებული სწორედ ძვ. წ. III ს [15]. რაც შეეხება ამ კომპლექსის აშენების თარიღს ძვ. წ. V ს. - კრამიტებით განსაზღვრულს, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ამ ფენაში ძირითადი მასალა წითლად მოხატული ჭურჭელია და მათი თარიღი ძვ. წ. V. საუკუნეში ვერ ჩავა. ჩვენ თუ გავითვალისწინებთ, რომ არქეომაგნიტური შესწავლა უშვებს ცდომილებას ±50 წელი და რომ სუზის სახატლე, სადაც გვეგულება ჩვენი კაპიტელის ანალოგია, ძვ. წ. IV ს. შუა ხანებისაა, მაშინ არც ეს განსაზღვრა V ს. ±50 წ. ეწინააღმდეგება ამ ტაძრის აშენების დათარიღებას ძვ. წ. IV ს. შუა ხანებით. საინტერესოა ის ისტორიული გარემოცვაც, რამაც განაპირობა აქ „აქტერნიდური სკეტისთვის“ აღმოჩენა. ე. ი. იმ რიგის კაპიტელების აღმოჩენა, რომლებიც პერსეპოლისსა და სუზაში, უშუალოდ აქტერნიდთა სამეფო სასახლეებში იყო დადასტურებული. როგორც ცნობილია, დღევანდელი შიდა ქართლი ასცდა აქტერნიდთა იმპერიის დაპყრობებს და რომ ის იმპერიის ფარგლებს გარეთ დარჩა [14]. მიუხედავად ამისა პერიოდოტე იქვე დამსტენს, რომ სპარსთა სახელმწიფო ვრცელდებოდა კავკასიონამდე. როგორც ცნობილია ლეონტი მროველს თავის

თხზულებაში მოთხოვილი აქვს ქართველ ტომთა უმველესი ისტორიაც. კერძოდ, ქართლში მეფობის დასაწყისის წინა ხანების ისტორია. ეს მონაცემი ლეონტის თხზულებისა ძირითადად ლეგენდად იყო მიჩნეული. თუმცა, ბოლო ხანებში ლეონტის შესახებ გამოკვეყნებულ შრომებში [6; 7; 20] ასკვნინ, რომ ლეონტიც წყაროდ უნდა ჩაითვალოს და რომ იგი ისტორიის რეალურ ფაქტებს გადმოსცემს.

აღვნიშნავთ, რომ ხატარების გამოსვლას შესახებ მონაცემი მთავრდება სპარსეთში ბარამის გამეფებით. ეს ამბავი უშუალოდ წინ უსწრებს ალექსანდრეს შემოსვლისა და ფარნავაზის გამეფების ამბის თხრობას. ლეონტით ბარამი „იცნობდის არდაშირობით“. მან „დაიძურა ბაბილონიანი და მუსურეთი, მოხარუ ჰყვნა ბერძენი და ჰრომნი და მაშინ ქართველი მოხარუ იყვნეს მისდავვე“ [11]. კოვალევსკაია ბარამ არდაშირს აიგივებს არტაქსერქსე პირველთან. ამას თუ მივიღებთ, გამოდის საინტერესო ურთიერთშეთანხმება ლეონტის ცნობისა და არქეოლოგიურ ფაქტებს შორის. ლეონტით ქართლი დაუხარავს ირანს ძვ. წ. V საუკუნის შუა ხანებში. არქეოლოგიური აღმოჩენები, მოხატული კერამიკა და სუზის სკეტისთვის ანალოგიური სკეტისთავი თარიღდება ძვ. წ. IV საუკუნით. როგორც აღვნიშნეთ აქტერნიდურმა ირანმა ქართლი დახარკა და მართლაც ქართლში აღმოჩენდა მატერიალურად დადასტურებული აქტერნიდური კულტურა. აქ ჩვენ მარტო მოხატულ ჭურჭელისა და სკეტისთავს არ ვეულისხმობთ, მხედველობაში გვაქს ტაძარი საერთოდ, როგორც ვიცით ტაძარი სულ სუფთა იყო არქეოლოგიურად (სათავსო №1). იქ არ აღმოჩენილა თაბის ჭურჭლის ერთო-ორი ნატეხისა და რკინის ხელკეტებისა და ლურსმნების გარდა არაფერი. ტაძრის დახავლეთ კედელზე მიღვმულ სათავსოში (№2) მზის დისკოს სამი რელიეფური გამოსახულება იყო დადასტურებული. ცნობილია, რომ აქტერნიდური ირანში ახურამაზდას კულტი იყო, და რომ ამ კულტის სამშობლო სწორედ ირანია კერძოდ, აღმოსავლეთი ირანი, საიდანაც ეს კულტი შემდეგ გავრცელდა მთელ იმპერიაში [21] თუკი ჩვენ დაუშვებთ, ძვ. წ. V-IV საუკუნეები ქართლში ირანის თუნდაც ძლიერ კულტურულ გავლენას, მაშინ ბუნებრივი იქნებოდა აქ აკულტურის ნიშნებიც გვეპოვნა. სტრაბონმა დაგვიტოვა (კაბადოკიაში, სადაც სპარსთა დიდ დასახლებები იყო) სპარსთა კულტსამსახურები

ჰარგი აღწერა, რომელიც მან თვითონ ნახა. იქ არის ცეცხლის ტაძრები, რომლებიც წარმოადგენს გალავანს. ამ გალავანის შუაში დგას საკურთხეველი, რომელზედაც ბევრი ნაცარია და მაჩქე მაგები ანთებენ ჩაუქრობელ ცეცხლს. ისინი ყოველ დღე შედიან გალავანში და იქ თითქმის მთელ საათს მღერიან ცეცხლის წინ [10]. ამ საკურთხეველებთან არის მეორე შენობაც, სადაც ინახავენ მუდმივ ცეცხლს. ამავე დროს ცნობილია, რომ არტაქსერქსე მეორემ ახურა-მჰქმდას კულტთან ერთად, მთელს იმპერიაში შემოიტანა ნაყოფიერების ქალმერთის - ანაბიტის და მზის ღვთაების - მითრას კულტი. ამ მონაცემებს თუ შევადარებთ ჩვენს ტაძარს, სადაც სწორედ გალავანში, ეზოში დგას საკურთხეველი, რომე-ლზედაც ცეცხლი უნდა დაენთოთ და, რომ ჩვენს ტაძარში მზის ღისკოების გამოსახულებებია აღმოჩენილი, მაშინ არის ვარაუდი, რომ აქ ის კულტი დავინახოთ, რომელიც აქემენიდურ იმპერიაში იყო გავრცელებული. ეს კულტი მიწა-თომქმედი და ბინადარი მესაქონლების კულტი იყო [21] და ამდენად მისაღები იქნებოდა მაშინ-დელი ქართველებისათვის. ბევრი დეტალი მოწ-მობს, რომ ეს კომპლექსი ზოგადად მზის ღვთაების და ცეცხლის ტაძარია. ამას ზელს არ უშლის მარანში აღმოჩენილი თითქოს დიონისეს, მევენა-ზეობის მცველის კულტის დადასტურება. ასეთი დანაწევრება ძეველი ზალხებისთვის სრულიად მისაღები იყო.

მზისა და ცეცხლის კულტი ძეველ საქართვე-ლოში ჯერ კიდევ ადრეული ბრინჯაოს ხანიდან შეიმჩნევა, მაგრამ როგორც უკვე ვთქვით, ეს ტაძარი ჩვენი მეზობელი ირანის გავლენით უნდა ყოფილიყო აგებული. ეს რომ ასეა, ამის შესახებ ზემოთ უკვე ვისაუბრეთ. ერთი რაც შეიძლება დავუმატოთ, თონების არსებობა საერთო სა-ტაძრო ხმარებისათვის, მაშინ, როდესაც საცხოვ-რებელ შენობებში აქაც და მთელ იმდროინდელ

აღმოსავლეთ საქართველოში, მხოლოდ ტრადი-ციული (ხოვლური ტიპის) ღუმელებია გავრცე-ლებული, თონები კი შემოყვა ირანულ ტაძრის ტიპის და მასში აცხობდნენ, მსგავსად ირანისა, სატრაპეზო დღესასწაულებზე მოსული მრევლ-ისათვის პურს. ტაძრის კომპლექსში მცხოვრებ მოგვებსაც კი მამა-პაპური ღუმელი პქონდათ ყოველდღიური საჭიროებისათვის. ვფიქრობთ, ადგილობრივი მზისა და ცეცხლის კულტი შეერ-წყა ირანულ ამავე ღვთაებათა გარეგნულ გაფორმება-რიტუალს და ასე „გადაკეთებულ“ კულტს დასჭირდა სარიტუალო პურისათვის ის საცხობი, რომელიც იქ ირანში ჰქმარებოდა. ეს სატრაპო კომპლექსი აგებულია იმ დროს, რო-დესაც აღმოსავლეთ საქართველოში იქმნებოდა პირველი სახელმწიფო. ძველი ქართული მა-ტიანების მიხედვით ალექსანდრე მაკედონელმა ილაშქრა და დაიპყრო ქართლი და მმართველად დასვა პშო - ქართლის იმ ნაწილის ერისთავი, რომელიც მანამდე ირანს ემორჩილებოდა. ამ ერისთავმა - პშომ გაძლი 24 წელიწადი.

III ს-ის 70-იან წლებში იგი განდევნა ადგი-ლობრივმა წარჩინებულმა - ფარნავაზმა, რომე-ლიც შიდა ქართლის პირველი მეუე გაზდა, შე-ქმნა სახელმწიფო და დიდი რეფორმები ჩაატა-რა. ეს კომპლექსი აგებული უნდა იყოს სწორედ ამ პშოს მიერ. ის იყო ირანის მიერ დაპყრობილი ქართლის ნაწილის ერისთავი. მის საერისთავოში, რომელიც ირანის სახელმწიფოში შედიოდა, ის კულტი იქნებოდა გავრცელებული, რომელიც მეტროპოლიაში, ირანში, სახელმწიფო რელიგი-ად იყო დამკვიდრებული. ფარნავაზმა კი, როდესაც პშო გააგდო, გაიჩინა თავისი სახელობის კერპი - არმაში. მაშასადამე მას მოუსპია, რაც ბუნებრივია, პშოს მიერ დამყარებული ირანულად გაფორმე-ბული კულტი. ასეთია ამ სატრაპო კომპლექსის აღწერილობა და მისი აგება-დანგრევის დროს განსაზღვრა.

Г. Г. Цкитишили
Храмовый комплекс Цихиагора

Резюме

В публикации представлены результаты раскопок археологической экспедиции Каспского района в 1971-1992 гг, под руководством автора, на многослойном памятнике Цихиагора.

Памятник Цихиагора находится на правом побережье р. Куры, в 45 км западнее г. Тбилиси, в Каспском районе, на северной окраине с. Кавтисхеви в исторической провинции Шида Картли. Здесь был открыт удлиненный жилой холм высотой до 12 м, верхняя часть которого имела размеры 100 X 50 м. Мощность культурных слоев достигает 6 м.

Самый нижний слой на Цихиагоре принадлежит поселению Кура-Аракской культуры эпохи ранней бронзы (III тыс. до н. э.)

Эпоха средней бронзы представлена небольшими курганными погребениями (I половина II тыс. до н. э.).

Слой поздней бронзы (II половина II тыс. до н. э.), представлен жилыми постройками.

Верхний культурный слой мощностью до 4 м принадлежит эллинистической эпохе. Здесь выявлен уникальный храмовый комплекс, в

который входят храм, зерноханилище, марани (винохранилище), другие хозяйствственные и жилые постройки. Весь комплекс окружен крепостной стеной с башнями. Стены возведены из сырцовых кирпичей на каменном основании. Сам храм был двухэтажный, первый этаж возведен из камня, сухой кладкой с применением деревянных конструкций, второй – из сырцовых кирпичей. Храм перекрыт черепицей. В нем была обнаружена каменная капитель – протома быков. Во внутреннем дворе храма стоял алтарь огня, сложенный из камней.

В эллинистическом слое обнаружено огромное количество керамики, большая часть которой расписана красной краской.

Вокруг холма Цихиагора, на площади 7 га, расположено синхронное поселение и несколько могильников, которые частично изучены.

Храмовый комплекс Цихиагора датируется концом IV-III веком до н. э. Он возводен в период, когда создается первое восточногрузинское государство Картли (Иберия).

ლიტერატურა

1. ბერაძე ე. ადრეანტიკური ხანის ორმოსამარხები „ქარანთ მიწების“ სამაროვნიდან. - კავთისხევის არქეოლოგიური ძეგლები, I, თბ., 1980, გვ. 14-27.
 2. გეგტაძე ჯ. გვიანბრინჯაო-ადრერკინის ხანის ორმოსამარხები „საყარაულო სერიდან“. - კავთისხევის არქეოლოგიური ძეგლები, I, თბ., 1980, გვ. 6-13.
 3. გახელიშვილი თ. შუაბრინჯაოს ხანის ფორდანები ციხიაგორჩე. (პრეპრინტი), თბ., 1990
 4. ლორთქიფანიძე თ. ძვ.წ. V-1 სს ქართლის (იბერიის) ისტორიის ზოგიერთი სადისკუსით საკითხის შესახებ. - მაცნე №1, 1985 წ. გვ. 141-162.
 5. მათიაშვილი თ. ბრინჯაოს სახელურიანი საბეჭდავი ციხიაგორჩიდან. (პრეპრინტი), თბ., 1991
 6. მამულია გ. ლეონტი მროველის და ჯუან-შერის წყაროები. - მაცნე, №4, 1964, გვ. 243-275.
 7. მამულია გ. „ქართლის ცხოვრების“ წყაროს დადგენისათვის. - სმამ, XXXVI, №1, 1964, გვ. 142-179.
 8. მუსხელიშვილი დ. „ცეიტიშვილი გ. შიდა ქართლის 1955 წლის დაზვერვითი ექსპედიციის შედეგები. - სიგკ, I, 1960, გვ. 185-196.
 9. ნავაძე ნ. ძვ.წ. IV-III სს ქვევრსამარხები „დაჭრილების“ სამაროვნიდან. - კავთისხევის არქეოლოგიური ძეგლები, I, თბ., 1980, გვ. 28-41.
 10. სტრაბონი. გოგრაფია, XV, თავი III, გვ. 15
 11. ქართლის ცხოვრება. I, თბილისი, 1955,
 12. ყაზახიშვილი ლ. ანტიკური ხანის ორმოსამარხები და ქვაყუთები „საყარაულო სერის“ სამაროვნიდან. - კავთისხევის არქეოლოგიური ძეგლები, I, 1980, გვ. 60-67.
 13. ყიფიანი გ. საქართველოს ანტიკური ხანის არქიტექტურა, კაპიტელები. თბ., 1987
 14. ხახარაძე ნ. „ცეიტიშვილი გ. ციხიაგორას კრამიტი. - კაპ, VI, თბ., 1980, გვ. 146-164.
 15. ხახუტაშვილი დ. უფლისცხვ, II, თბ., 1970
 16. ჯინჯიხაშვილი გ. ძვ.წ. I და მ.წ. I საუკუნეების ქვევრსამარხები „საყარაულო სერის“ სამაროვნიდან, - კავთისხევის არქეოლოგური ძეგლები, I, თბ., 1980, გვ. 42-60.
 17. გაგოშიძე იუ. მ. სამადლო, თომ I, თბ., 1979 გ.; თომ II, თბ., 1981 გ.
 18. გერიტ. История, кн. III, 97, пер. Стратановского, Л., 1972.
 19. Дьяконов М. М. Очерк истории древнего Ирана, М., 1961.
 20. Ковалевская В. Б. Скифы, Мидиа, Иран во взаимоотношениях с закавказьем по данным Леонти Мровели. — МЦУБ, №3, 1975, გვ. 243-275.
 21. Струве В.В. Родина Зороастризма. — Советское востоковедение, V, 1966, с. 5-34.
 22. ცქითშვილი გ.გ., გვეთაძე ჯ. პ., კვითაშვილი რ.შ., მახარაძე ვ.ე., კაზახიშვილი ლ.ს. Экспедиция Каспского района. ПАИ в 1986 г (1991), с. 65-68, табл. 153-168.
 23. Чичикова М. Studia Tracica 1, Sofia, 1975, p. 180-194.
- ბატონ გიორგი ცქითშვილის გარდაცვალების შემდეგ გრძელდება ციხიაგორას შესწავლა და ძეგლი და მაღლი მასალის პუბლიკაცია:
1. მახარაძე ზ. ციხიაგორის მტკვარ-არაქ-სული ნამოსახლარი. თბ., 1994.
 2. მახარაძე ზ. ციხიაგორა. მმ № 3 (98), 1997, გვ. 5-7.
 3. მახარაძე ზ. მაღლი აღმოჩენები ციხიაგორაზე. - ძიებანი №4, 1999, გვ. 57-66.
 4. მახარაძე ზ., ნარიმანიშვილი გ. ციხიაგორა აქემენიდურ ხანაში. - ძიებანი №7, 2001, გვ. 47-63.
 5. ცეიტიშვილი გ. მდიდრული სამარხი ციხიაგორის სამაროვნიდან. - ძიებანი №7, 2001, გვ. 41-46.
 6. ცქითშვილი გ. გ. მახარაძე ვ. ე., კვითაშვილი რ. შ. იтоги работы экспедиции Каспского района. ПАИ в 1988, 1997, с. 87-89, табл. 78-83.
 7. Macharadze S. Neue Funde aus Zichia-Gora. — Archäologische Mitteilungen aus Iran und Turan. Band 32, Berlin, 2000. S. 47-63.
 8. Zkitischwili G. Der fröhellenistische Feuertempel von Kawtiskhewi. — AA, 1995, S. 83-98.

პ ა ტ ა ლ ო გ ი

ტაბ. XV

ტამარი. სათავსო № 1.

1. 16/79-3. №1 სათავსო. იატაკის ქვეშ 0,3 მ. სიღრმეზე.

ქვევრის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელპეციანი. ზედაპირი შემკულია გრეხილი რელიეფური ორნამენტით.

2. 16/79-2. იქვე.

ქვევრის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელპეციანი. ზედაპირი შემკულია გრეხილი რელიეფური ორნამენტით.

3. 16/73-291. №2 სათავსოს კედლის ქვეშ.

ჭურჭლის ნატეხები, თიხის, რუხად გამომწვარი, სქელპეციანი, მუცელზე შემოუყვება მუქი ფავისფერი საღებავით შესრულებული პორიზონტალური ზოლები.

4. 16/71-89. იატაკი.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, შავპრიალა, თხელპეციანი. გამოვეთილი ქუსლით. შიდა მხარე შემკულია ურთიერთგადამყენი ნაპრიალუბი ზოლებით. ქუსლი გახტრეტილია.

5. 16/73-291. იატაკი.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალის-ფრად გამომწვარი, თხელპეციანი.

6. 16/79-11. იქვე.

ჯამის ნატეხები, თიხის, მუქმავისფრად გამომწვარი, თხელპეციანი, ნაპრიალები.

7. 16/79-6. იქვე.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, ოვალურგანივეტიანი.

8. 16/79-5. იქვე.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელპეციანი.

9. 16/73-273. იატაკი.

ამფორის ყურის ნატეხი, თიხის, ნაცრისფრად გამომწვარი, ოვალურგანივეტიანი.

10. 16/73-73. №2 სათავსო.

ჭურჭლის ყური, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელპეციანი, მრგვალგანივეტიანი.

11. 16/79-4. იატაკის ქვეშ 0,3 მ. სიღრმეზე.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყავის-ფროდ გამომწვარი, სქელპეციანი.

12. 16/79-42. ბეღლის წინ ფართობი. ეზოს დონიდან 0,2 მ. სიღრმეზე.

ჭურჭლის პირის ფრაგმენტი, თიხის, რუხად გამომწვარი, თხელპეციანი.

13. 14. 16/73-173. იატაკი.

ჭურჭლის პირისა და ძირის ფრაგმენტები, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი.

15. 16/79-1. იატაკის ქვეშ 0,3 მ. სიღრმეზე.

ჯამის ფრაგმენტი მოყავისფროდ გამომწვა-

რი, თხელპეციანი.

16. 16/72-72. იატაკი.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი. თხელპეციანი.

ტაბ. XVI

№2 სათავსო

1. 16/73-186.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, შავპრიალა, სქელპეციანი.

2. 16/73-301.

ჭინჭილა, თიხის, პირ-გვერდის ნატეხი. შავპრიალა, სქელპეციანი, ყელზე შემოუყვება ოდნავ ჩაღარული პორიზონტალური ხაზი.

3. 6. 16/73-299.

სხვადასხვა ჯამის ფრაგმენტები, თიხის, შავპრიალა, სქელპეციანი, შემკულია ჩაღარული ხაზებით.

5. 16/73-319.

ჭურჭლის ფრაგმენტი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელპეციანი. შემკულია დაკეჭილი, წერტილოვანი ორნამენტით.

7. 16/73-41.

ჭურჭლის ყური, თიხის, წითლად გამომწვარი, წვრილმარცვლოვანი, თხელპეციანი, ტლანქად დამტუშავებული, მრგვალგანივეტიანი.

8. 16/73-38.

ჭურჭლის ყური, თიხის, რუხად გამომწვარი, სქელპეციანი. მსხვილმარცვლოვანი, ოვალურგანივეტიანი.

9. 16/73-31.

ჭურჭლის პირ-ყურის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. წითლად შეღებილი. მოხატულია თეთრი საღებავის გეომეტრიული ორნამენტით. სქელპეციანი, ოვალურგანივეტიანი ყური მიძერწილია პორიზონტალურად.

10. 16/73-185.

ჭურჭლის პირ-ყურის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელპეციანი. მრგვალგანივეტიანი ყური მიძერწილია პირზე.

11. 16/73-94.

ჭურჭლის ფრაგმენტი, თიხის, წითლად შეღებილი, ვარდისფრად გამომწვარი. ზედაპირი მოხატულია თეთრი ანგობის გეომეტრიული ორნამენტით.

12. 16/73-322.

ღოქის ფრაგმენტი, თიხის, წითლად შეღებილი ზედაპირგაპრიალებული, თხელპეციანი. შემოუკება თეთრი ანგობის ზოლი.

13. 16/73-326.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, სქელპეციანი. მოხა-

ტელი წითელი საღებავით. მოვარდისფროდ გამომწვარი.

14. 16/73-388.

ჭურჭლის პირყელის ნატეხი, თიხის, ლეგად გამომწვარი. თხელკეციანი.

15. 16/73-227.

ჭურჭლის ყური, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი. სიგანეზე დაუყვება წითელი საღებავის პორიზონტალური ზოლები.

16. 16/73-42.

ჭურჭლის ყური, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი. მრგვალგანივეთიანი.

17. 16/73-273.

ამფორის ყელი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. მაღალყელიანი, პირგადაშლილი, ყელთან მიერთებულ ოვალურგანივეთიანი ორი ყურით, ყელთან ამოკაწრული აქვს 10-ის მაგვარი ნიშანი.

18. 16/73-34.

ამფორის ძირის ნატეხი (3 ც.), თიხის, წითლად გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. XVI

ცენტრალური ნაგებობა, №2 სათავსო

1. 16/73-182.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ყავაშურად გამომწვარი. სქელკეციანი, გვერდზე შემოუყვება ჭდელული ორნამენტი, რომლის ქვეშ მოჩანს ჩაღარული ზოლი.

2. 16/73-184.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

3. 16/73-84. ბერელი. №3 სათავსო

დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, სქელკეციანი.

4. 16/73-39.

ჭურჭლის ფრაგმენტი, თიხის, სქელკეციანი, მოჩანსფროდ გამომწვარი, პრიალა.

5. 16/73-303. სახურავის ნანგრევის ქვეშ.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ლეგად გამომწვარი, მსხვილმარცვლოვანი, სქელკეციანი.

6. 16/73-324.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/73-317.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი. წითლად შეღებილი. თეთრი ანგონთან მოხატული. თხელკეციანი.

8. 16/73-312.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, წითლად შეღებილი. აქვთ ასეთი ცილინდრი.

9. 16/73-325.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, წითლად შეღებილი, მოყავისფრო საღებავით მოხატუ-

ლია ჩიტები და სამკუთხედის ფორმის ორნამენტი.

10. 16/73-327.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი. სიგანეზე დაუყვება წითელი საღებავის ორი პორიზონტალური ზოლი.

11. 16/73-285.

სარქველი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. გვერდებზე შემოუყვება სამი წითელი ზოლი. ბრტყელი ზედაპირი შემკულია წიწვისებური ორნამენტით.

12. 16/73-331.

ქოთნის ნატეხები (2 ც.), თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, მსხვილმარცვლოვანი, სქელკეციანი.

13. 16/73-320.

ჭურჭლის ნატეხები, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, მოხატულია პორიზონტალური პარალელური სარტყლებით.

14. 16/73-183.

ჭურჭლის სახურავის ფრაგმენტი, თიხის, მოჩანსფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, უხეშად დამუშავებული. ზედაპირი შემკულია წითელი საღებავით შესრულებული ხაზები.

16. 16/73-38.

ჭურჭლის ფრაგმენტი (9 ცალი), თიხის, მოჩანსფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

18. 16/73-303.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, ლეგად გამომწვარი, მსხვილმარცვლოვანი

ტაბ. XVIII

1. 16/83-55. სათავსო №17.

ქილა (ფრაგმენტი), თიხის, მოვარდის-ფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

2. 16/83-50. იქვე.

რგოლი, ბრინჯაოს, გატეხილი.

3. 16/83-49. იქვე.

დოქი, თიხის, მონაცრისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

4. 16/73-298. ძირითადი ნაგებობა, სათავსო №2.

დისკო, ალიზის, კვრის რელიეფური გამოსახულებით (3 ც.).

ტაბ. XIX

1. 16/81-161. ტაბარი. სათავსო №1 კედლის ნანგრევებში.

საკურთხევლის ნატეხი, ალიზის, შერჩენილი აქვს წიბი და ორი გვერდის სიბრტყე. ერთ სიბრტყეზე შერჩენილია კარნიზის მცირე ნაშთი. ემჩნევა შეღესილობა და მოპირკეთება, შეღებვა.

2. ქრამიტებზე დატანილი ასო-ნიშნები.

ტაბ. XX

1. 16/73-174. ბეღელი. სათავსო №3.

ჭურჭლის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

2. 16/73-153. იქვე.

ჭურჭლის ნატეხები, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

3. 16/78-3. პ. XXIV, თონებიანი ოთხის დასავლეთით.

დერგის ნატეხები, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. შემკულია რელიეფური, პარალელური ხაზებით.

4. 16/73-290. ტაძრი. ეზოს აღმ. ნაწილი.

ჯამის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, მსხვილმარცვლოვანი, თხელკეციანი.

5. 16/78-2. თონებიანი ოთხის დასავლეთით.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, შემკულია ჩაღარული ორნამენტით.

6. 16/78-3. იქვე.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/71-91. №1 სათავსოს იატაკის დონე.

ქილის ფრაგმენტი, თიხის, წვრილმარცვლოვანი, თხელკეციანი.

8. 16/73-290. ტაძრის ეზოს აღმ. ნაწილი.

ჯამის ნატეხი, თიხის, შავადგამომწვარი. თხელკეციანი.

9. 10. 16/73-286. ცენტრალური ნაგებობა, ოთხი №2.

ჭურჭლის ფრაგმენტები, თიხის მოყავისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

11. 16/73-165. პ. 16-17. სატრაპეზოს ზედაფენა.

სახურავის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

12. 16/73-314. ტაძრის ეზო. №2 სათავსოს წინ.

სარქველი, თიხის, თხელკეციანი. ლეგად გამომწვარი, შვერილით.

13. ტაძრის ეზო. №2 სათავსოს წინ.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. ყავისფერლაკიანი.

14. 16/73-172. იქვე.

ჭურჭლის ფური, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, გაპრიალებული.

15. 16/72-78. ტაძრის ეზო.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, წითლად შეღებილი, სქელკეციანი.

16. 16/73-313. ტაძრის ეზო. №2 სათავსოს წინ.

ქოთანი, თიხის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი.

17. 16/74-164. იქვე.

ჯამის ძირი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვა-

რი, სქელკეციანი.

ტაბ. XXI

ტაძრის ეზო

1. 16/72-84.

ამფორის ყელი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. ბაკოგადმოკეცილი.

2. 16/74-70.

ჭვევრის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. მოხატულია წითელი საღებავით. ზედ გამოსახულია ხელებგაშლილი (მოცეკვავე) ადამიანი.

3. 16/71-74.

ჭვევრის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. მოხატულია წითელი საღებავის სარტყელებით. შემორჩენილია ცხოველის კიდურების გამოსახულება.

4. 16/74-73. ტაძრის ეზო, საკურთხეველთან. მოხრილი დანა, რკინის.

5,6. 16/74-48.

თაროსებრი ნივთი, თიხის, ნაცრისფრად გამომწვარი. წითლად შეღებილი, ნაპრიალები.

ტაბ. XXII.

ოთხი №10

1. 16/81-66. სამხრეთ კედლის გამწვრივ. კვირის-თავი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი. მრგვალი, შუაში ნაკვრეტით.

2. 16/82-23. ჩრდ. კედლის სამირკველთან, იატაკის დონეზე.

მმივები რქის წვერისაგან დამზადებული.

3. 16/81-38. სამხრეთი კედლის გასწვრივ შესასვლელთან.

ღოქის პირ-ყურის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

4. 16/81-95. იქვე.

ღანგარის ფრაგმენტი, თიხის, რუხად გამომწვარი. სქელკეციანი.

5. 16/82-109. იქვე.

ჭურჭლის სახურავი, თიხის, მოშაოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

6. 16/74-165. იქვე.

ღოქის პირის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

7. 16/81-57. იქვე.

ჭურჭლის პირის ნატეხები, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

8. 16/81-47. იქვე.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი.

9. 16/81-49. იქვე.

ჯამის ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი. შავპრიალა.

10. 16/86-11. იატაკის ნაყარში.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

11. 16/86-9. იქვე.

ოფში, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი.

12. 16/86-9. იქვე.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

13. 16/86-7. იქვე.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

14. 16/81-46. სამხრეთ კედლის გასწვრივ, იატაკის სისქეში.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი (2 ც.), თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

15. 16/86-2. იქვე.

ჯამი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

16. 16/86-6. იქვე.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

ტაბ. XXIII

სათავსო №10

1. 16/81-40. სამხრეთ კედლის გასწვრივ, შესასვლელიდან 8-13 მ-ზე.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, წითლად გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი შეღებილია წერნა-ნაქით. ვერტიკალური ზოლები დატოვებულია შეუღებავად.

2. 16/81-39. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. შემცულია წერნა-ნაქით დატანილი პარალელური სხივით.

3. 16/86-4. იატაკის ნაყარში.

ქვევის გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი. ზედაპირზე შერჩენილი აქს წითელი საღებავით შესრულებული მოხატულობის ფრაგმენტი.

4. 16/86-3. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, ზედაპირი შემცულია წითელი საღებავის ორი სარტყელით.

5. 16/86-1. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

6. 16/86-59. სამხრეთ კედლის გასწვრივ, იატაკის სისქეში.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, თხელკეციანი.

7. 16/81-60. იქვე.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი, მრგვალ განივერთანი.

8. 16/81-10. იატაკზე ნაყარში.

ჭურჭლის ყური, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალგანივერთანი.

9. 16/81-61. სამხრეთ კედლის გასწვრივ.

ჭურჭლის ყური, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, ოვალურგანივერთანი, ზურგამოლარული.

10. 11. 12. 16/81-79. ჩრდ. კედელთან, შესასვლელიდან 9 მ-ზე.

ლურსმნები, რკინის.

13. 14. 15. 16/81-45. იქვე.

ჯამის ფრაგმენტები, თიხის, მუქყავისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

16. 16/81-78. ჩრდ. კედელთან. იატაკის დონე.

ჩამჩა, რკინის, სიგრძე - 34 სმ. პირის დო - 15 სმ.

17. 16/81-79.

ლურსმანი, რკინის.

ტაბ. XXIV

№10 სათავსო. იატაკზე

1. 16/84-162.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, წითელი საღებავით მოხატული.

2. 16/81-75. ჩრდილოეთ კედლის გასწვრივ.

ჭურჭლის გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, ზედაპირი შემცულია წერნა-ნაქით შესრულებული ვიწრო სარტყელობით.

3. 16/81-77. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირზე დაუყვება დაყეჭნილი წიბო. წერნა-ნაქით შესრულებულია გადაბმული სამკუთხედები.

4. 16/81-71. იქვე.

ქოთის ფრაგმენტი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი. თხელკეციანი.

5. 16/81-75. იქვე

№2 ჭურჭლის ნატეხი.

6. 16/81-69. იქვე.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი თხელკეციანი. ორივე მხარეს გაპრიალებული.

7. 16/81-70. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი. წითელად შეღებილი.

8. 16/74-163. იქვე.

კათხის პირისა და ყურის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. მოყავისფროდ შეღებილი.

9. 16/81-72. იქვე.

ჭურჭლის ყურის ფრაგმ. თიხის, შავად გამომ-

წეარი, სქელუკურიანი, ოფალურგანივეკუთანია
10. 16/74-161. იქვე.

ჭურჭლის ყური, თიხის, მოვარდისფროდ გა-
მომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალგანივეკუთიანი,
შემქულია წითელი საღებავის განივი ზოლებით.

11. 16/81-74. იქვე.

ღოვის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გა-
მომწვარი, ზედაპირი შელებილია წითლად. შერ-
ჩენილი აქვს მრგვალგანივეკუთიანი ყურის ძირი.

12. 16/74-166. იქვე.

ჯამი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი თხელ-
კეციანი.

13. 16/81-67. იქვე.

ჭურჭლის გვერდისა და ძირის ფრაგმ., თიხის,
ვარდისფრად გამომწვარი. მოწითალოდ შეღ-
ბილი. თხელკეციანი. შემქულია თეთრი ანგობის
პორიზონტალური ხასხებით.

14. 16/81-65. იქვე.

ღერგის პირ-გვერდის ფრაგმ., თიხის, წაბლისფ-
რად გამომწვარი. სქელკეციანი.

15. 16/81-98. შესასვლელთან. დერეფნის იატაკის
დონის ქვეშ.

ჭურჭლის ფრაგმენტები, თიხის, აგურისფრად
გამომწვარი. სქელკეციანი. შერჩენილი აქვს
მრგვალგანივეკუთიანი ყურის ნაწილი.

ტაბ. XXV.

ორმოსამარხი. სექტ. XXVI - კვ. 100. ტაბრის
შიდა ეზოს დასავლეთის კარების წინ.

1. 16/74-147.

პატარა დოქტი, თიხის, შავად გამომწვარი. ოდნავ
გამორიალებული ზედაპირით. ყელთან რელიე-
ფური სარტყლით, რომელიც შემქულია მოყლე
ირიბი ჭდევებით და წერტილებით.

2. 16/74-144.

ბრინჯაოს ორი საყურე.

3. 16/74-145.

რკინის სამაჯური (ფრაგმ.)

4. 16/74-146.

ჯამის ფრაგმ. თიხის, შავადგამომწვარი.

ორმოსამარხი. XXI სექტ. 589/588 კვ. სა-
ზღვართან.

5. 16/82-71.

ჯამის პირის ფრაგმენტი, თიხის, შავად გა-
მომწვარი, შავპრიალა.

6. 16/82-72.

ჯამის პირის ფრაგმ. თიხის, შავად გამომწვა-
რი, შავპრიალა. თხელკეციანი.

7. 16/87-239. სატრაპეზოს ტერიტორია. IV ფენა.

პირისა და გვერდის ფრაგმ., თიხის, შავად
გამომწვარი, თხელკეციანი, ზედაპირი შემქულ-
ია ამოღარული ბადისებრი ორნამენტით.

8. 16/87-258. სატრაპეზოს (II დონე), ჩევრ V
დონე.

ჯამის პირის ფრაგმ., თიხის, მონაცრისფროდ
გამომწვარი, სქელკეციანი.

9. 16/87-257. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ფრაგმ., თიხის, მონა-
ცრისფროდ გამომწვარი, ზედაპირი ნაპრიალები,
სქელკეციანი.

10. 16/87-242. სატრაპეზოს ქვეშ IV ფენა.

ჭურჭლის ყური, თიხის, მონაცრისფროდ
გამომწვარი, სქელკეციანი.

11. 16/87-236. იქვე.

ჯამის ყური, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი,
თხელკეციანი, პირისონტალური.

12. 16/87-244. იქვე.

ფიალის პირ-გვერდის ფრაგმ., თიხის, მოყავისფროდ
გამომწვარი, სქელკეციანი.

13. 16/87-220. იქვე. კვ. 616.

ფიალის პირ-გვერდის ნატეზი, თიხის, ვარდ-
ისფრად გამომწვარი, თხელ-ეკეციანი, წითლად
შეღებილი ზედაპირით.

14. 16/87-259. კვ. 42. სატრაპეზოს ქვეშ V დონე.

ფიალის პირ-გვერდის ფრაგმ., თიხის, მოჩალ-
ისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

15. 16/87-243. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, შავად
გამომწვარი, სქელკეციანი, ზედაპირი შემქულ-
ია ამოღარული ნაძისებრი ორნამენტით.

16. 16/88-1. ეზოს ქვედა ფენა (VII)

ისრისპირი, ბრინჯაოს.

17. 16/73-225. №2 სათავსო.

ჭინჭილის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად
გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივეკუთ-
იანი ყურით.

18. 16/73-29. იქვე.

ჭურჭლის ძირი, თიხის, შავად გამომწვარი,
შავპრიალა, სქელკეციანი.

19. 16/73-225a. იქვე.

ჭურჭლის პირის ფრაგმ., თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი, მოხატულია წითელი საღებავით.

20. 16/73-32. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ფრაგმ., თიხის, ჩალისფრ-
ად გამომწვარი, სქელკეციანი. შემქულია
ჭდეული ორნამენტით და ამოუაწრულია სამთი-
ოს მსავალი ნიშანი.

21. 16/88-244. XXVI სექტ. ეზო. მეორე
ტერასა. დონე I.

დოქტის ყური, თიხის, მოწითალოდ გამომწვა-
რი, თხელკეციანი, ოვალურგანივეკუთიანი.

22. 16/88-242. XXVI სექტ. ორმო №3.

ჯამის პირ-გვერდის ფრაგმ., თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

23. 16/88-180. იქვე ორმო №7.

ჯამის ფრაგმ. თიხის, მოწითალოდ გამომწვა-
რი, თხელკეციანი.

24. 16/88-241. იქვე. ორმო №3.

ჯამის პირის ფრაგმ., თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

25. 16/74-105. XX სექტ. კოშკის დასავლეთით 16 მ. სიღრმეზე.

ჭურჭლის ყური ხარის თავის ფორმისა, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, წითლად შეღებილი, თხელკეციანი. რქები მოტეხილი აქვს.

26. 16/74-120. №10 სათავსო.

ხარის თავის ქანდაკება, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, წითლად შეღებილი. ჭურჭლის ფრაგმენტს წარმოადგენს.

27. 16/79-20. ტაძრის იატაკის ქვეშ.

ჯამის ფრაგმენ., თიხის, წაბლისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, გაპრიალებული ზედაპირით.

28. 16/79-71. იქვე.

ფიალის ფრაგმენტი, თიხის, ნაცრისფრად გამომწვარი, პირთან მიერთებულია სამნასვრეტიანი ყური, თხელკეციანი.

29. 16/79-5. იქვე.

ჭურჭლის პირის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, პირგადამზადილი.

ტაბ. XXVI

ბეღელი

1. 16/73-306. №3 სათავსო.

ღიქის პირ-გვერდის ფრაგმ., თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. ყელზე შემოუყვება ორი პარალელური წითელი ზოლი.

2. 16/74-89. №7 სათავსო.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

3. 16/74-100. №9 სათავსოს აღმოსავლეთ ჭრის მიზნი.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ფრაგმ., თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

4. 16/74-102. იქვე.

პირის ფრაგმ., თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი თხელკეციანი.

5. 16/74-104. იქვე.

ღერგის პირის ფრაგმ., თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

6. 16/74-84. იქვე.

ღერგის ფრაგმ., თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/74-129. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ფრაგმ., თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

8. 16/74-103. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ფრაგმ., თიხის, მოჩალა-ჭროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

9. 10. 16/74-122, 124. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, ყვა-

ისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, ზედა და შიდა პირი ხაოიანია. შიდა პირი შემკულია ამოღარული რომბული ბადით.

ტაბ. XXVII

ბეღელი

1. 16/74-106. მე-9 სათავსოს აღმ. კუთხე.

ადამიანის თავის ქანდაკება, თიხის, ღია ჩალისფრად გამომწვარი.

2. 3. 16/74-118. №3 ოთახი.

ჭურჭლის ნატ. (2), თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი მოხატულია წითელი საღებავით.

4. 16/73-119. იქვე.

პირ-ყურის ნატ. თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, ყური მრგვალგანივებითიანი.

5. 16/74-125. იქვე.

ჭურჭლის პირ-ყურის ნატები, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალგანივებითიანი ყურით.

6. 16/73-118. იქვე.

პირ-ყურის ნატები, თიხის, შავადგამომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალ-განივებითიანი ყურით.

7. 16/73-124. იქვე.

ჭურჭლის ყური, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალ-განივებითიანი.

8. 16/73-120. №3 ოთახი.

ჭურჭლის ყური, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალ-განივებითიანი.

9. 16/73-99. იქვე.

ჭურჭლის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. პირიზონტალურ ხშებს შორის ამოღარულია ტალღისებრი ორნამენტი.

10. 16/74-101. №9 სათავსო.

ჭურჭლის პირ-ყურის ნატები, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივებითიანი ყურით.

11. 16/74-127. იქვე.

ჭურჭლის ნატები, თიხის, ღეგად გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი შემკულია ირიბი ჭდებით.

12. 16/73-103. №3 ოთახი.

ჭურჭლის ნატები, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. შემკულია ნაჭდევების საღტით.

13. 16/73-105. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ნატები, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი მოხატულია წითელი საღებავით.

14. 15. 16/73-100. იქვე.

სხვადასხვა ჭურჭლის ფრაგმენტები, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპი-

რი შემცულია ნაპრიალები ხსჩებით რომბული ბადით.

18. 16/73-121.

ჭურჭლის ფური (2 ც.), თიხის, რუხად გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივეთიანი.

20. 16/81-23. №8 სათავსო. იატაკის დონე.

ჭურჭლის პირ-ფურის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი, დაბალ პირზე მიერთებულია ოვალურგანივეთიანი ფური. შეერთების ადგილზე ჩხირით დატანილია პატარა ხსჩი.

21. 16/73-131. №3 ოთახი.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, თხელკეციანი, შავირიალა. შიგნიდან დაუყვება პრიალა ფართო ზოლები.

22. 16/81-26. №8 სათავსო.

ჭურჭლის 5 ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

23. 16/71-97. ზედაპირული მასალა.

ჭურჭლის ყელ-პირის ნატეხი, თიხის, შავ-ადგამომწვარი, სქელკეციანი.

24. 16/81-28. №8 სათავსო.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

25. 16/73-82. №3 ოთახი.

ჭურჭლის სახურავი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედა სიბრტყეზე წითელი საღებავით დატანილია ჯვრისებური გამოსახულება.

ტაბ. XXVIII

ბეღელი

1. 2. 16/73-97. №3 ოთახი.

დიდი ზომის ჭურჭლის ფრაგმენტები, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, პრიალა ზედაპირით. შემცულია რელიეფური პარალელური სარტყელებით.

3. 16/73-104. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

4. 16/73-130. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდის-ფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი შემკულია სამი პორიზონტალური პარალელური ხსჩით.

5. 16/73-98. იქვე.

დიდი ზომის ჭურჭლის ფრაგმენტები, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. შემცულია დაკეჭნილი ორნამენტით, რომელიც ქმნის სამკუთხედებს.

6. 16/73-129. იქვე.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. შემცულია პორიზონტალური პარალელურ ხსჩებს შორის მოთავსებული

ტალღისებური ხსჩებით.

7. 16/73-101. იქვე.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, შავადგამომწვარი, სქელკეციანი. შემცულია რელიეფური, დაკეჭნილი წიბოთი.

8. 16/81-14. №9 სათავსო.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

9. 16/81-25. №8 სათავსო. იატაკის დონე.

ჭურჭლის ორი ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი, ემჩნევა ნაიპი ზოლები.

10. 16/73-87. №3 სათავსო.

ჭურჭლის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

11. 16/81-24. №8 სათავსო.

ჭურჭლის ფრაგმენტი, თიხის, რუხად გამომწვარი, სქელკეციანი.

12. 16/73-123. №3 ოთახი.

ჭურჭლის ფური, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი, მრგვალგანივეთიანი.

13. 16/73-122. იქვე.

ჭურჭლის ფური, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, ოვალურგანივეთიანი.

14. 16/73-105. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, სქელკეციანი, მოვარდისფროდ გამომწვარი. შიგნით ნაპრიალებია.

15. 16/73-132. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყვისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

16. 16/73-117. იქვე.

ჭურჭლის ფურის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, მრგვალგანივეთიანი.

17. 16/73-116. იქვე.

ჭურჭლის ფურის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. XXIX მარანი

ოთახი №20

1. 16/84-36. იატაკის დონე.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მონაცრისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. შემცულია ორი რელიეფური პორიზონტალური წიბოთი.

2. 16/84-24. იქვე.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მხარზე შემოუყვება ამოკარისული ხსჩების სარტყელზე დატანილი ტალღისებური ორნამენტი.

3. 16/84-133.

ჭურჭლის ფურ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი. სქელკეციანი, წითლად შეღებილი.

4. 16/85-72.

ჭურჭლის ფურ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვ-

- არადისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.
 5. 16/84-181.
- ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თბის, მოშავოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.
6. 16/85-82.
- ჭურჭლის პირის ნატეხი, თბის მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი, შავზედაპირიანი.
7. 16/85-79.
- ჭურჭლის პირის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.
8. 16/85-64.
- ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, წითელი სარჩელით, შავპრიალა, სქელკეციანი.
9. 16/85-60.
- ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ჩალისურად გამომწვარი, თხელკეციანი.
10. 16/85-192. ოთხი №18. ზედა ფენა.
- ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი. მოხატულია წითელი საღებავით.
11. 16/73-91. ბეღელი. №3 სათავსო.
- დერგის ფრაგმენტი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მხარსა და მუცელზე შემოუყვება ორ-ორი პორიზონტალური პარალელური ვიწრო ზოლი.
12. 16/73-33.
- ჭურჭლის ფრაგმენტი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი მოხატულია წითელი საღებავით.
13. 16/73-94.
- ჭურჭლის ფრაგმენტი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, შემჯულია გეომეტრიული ორნამენტით.
15. 16/73-125.
- ჭურჭლის ყური, თბის, რეხად გამომწვარი, თხელკეციანი, შავპრიალა. აქვს კოპი და ორი პარალელური ხვრელი.
16. 16/73-305. №4 სათავსო.
- ქოთის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თბის, ფავისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. პირთან ემჩნევა ამოკაწრული ტალღისბური ორნამენტი.
17. 16/73-83. №3 ოთხი.
- ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, შავპრიალა, თხელკეციანი.
18. 16/73-88.
- ჭურჭლის პირ-ყურის ფრაგმენტი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, ოვალურგანივეკეთიანი ყურით.
19. 16/73-87.
- ჭურჭლის პირის ფრაგმენტი, თბის, ჩალ-მურად გამომწვარი, თხელკეციანი.
20. 16/73-90. რიყის ქვის კედელთან.
- ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, შავმომწვარი, თხელკეციანი, პრიალა. გვერდი

- შემჯულია ნაპრიალები ფართო ხაზებით.
 21. 16/73-96. №3 ოთხი.
- ჭინჭილის ფრაგმენტი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ყელის ქვეშ შემოუყვება ორი პორიზონტალური პარალელური ხაზი.
22. 16/73-304. №4 ოთხი.
- ქოთის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.
- ტაბ. XXX
მარანი
1. ქვევრი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი. მოხატულია წითლად, გეომეტრიული და მცენარეული ორნამენტით და შევრონებით.
2. ქვევრი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, ყელის ქვემოთ მოხატულია წითლად.
- ტაბ. XXXI
მარანი. იატაკის დონე
1. 16/85-353.
- ქვევრის პირი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი. პირზე აქვს წითელი საღებავით შესრულებული მოყლე ირიბი ხაზები და ამოკაწრულია 0 ნიშანი.
2. 16/85-53.
- ფიალა, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. მოხატულია წითელი საღებავით.
3. 16/85-35.
- ჯამის ფეხი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, წითლად მოხატული, თხელკეციანი.
4. 16/85-352.
- მრგვალი ფირფიტის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი, ხორჯლიანი ზედაპირით.
5. 16/84-190.
- დერგის პირის ფრაგმენტი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. ყელის ძირში შემოუყვება მოყლე ნაჭდევების ზოლი, რომლის ქვემოთ დერგი შეღებილია წითლად.
6. 16/84-193.
- ჭურჭლის სახურავი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.
7. 16/85-1.
- ღოქის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივეკეთიანი ყურით.
8. 16/85-46.
- დერგის პირ-ყურის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. მხართან შემოუყვება პატარა ჭდეებით შედგენილი სარტყელი.

9. 16/85-45.

დერგის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, №8 ჭურჭლის იდენტური. წითლად შეღებილი.

10. 16/85-56.

დერგის პირ-გვერდის ნატეხები, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ყელზე, მხარსა და მუცელზე შემოუყვება წითელი საღებავის პორიზონტალური ხაჟები.

11. 16/84-25, 22.

ჭურჭლის პირ-ყელის ფრაგმენტები, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი, ყელთან შემოუყვება რელიეფური გრეხილი სარტყელი. შეღებილია წითლად.

ტაბ. XXXII

მარანი. ოთახი №20. იატაკის დონე

1. 16/84-26.

ჭურჭლის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, მოჩალასფროდ გამომწვარი, თხელ-კეციანი.

2. 16/85-3. ღოქის პირის ნატეხი, თიხის,

მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

3. 16/84-31.

ჭურჭლის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

4. 16/85-2.

ღოქის პირის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ყელისა და მხარის გადაბმბა ადგილს შემოუყვება მოწითალო საღებავის ვიწრო ზოლი.

5. 16/84-32.

ჭურჭლის პირ-ყელის ფრაგმენტი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელ-კეციანი. ზედა-პირზე გასდევს სამი წითელი ზოლი.

6. 16/84-30.

ჭურჭლის ყელის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/84-33.

ჭურჭლის ყელის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელ-კეციანი.

8. 16/84-140.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

9. 16/85-11.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, წითლად შეღებილი, სქელ-კეციანი, ნაპრიალები.

10. 16/85-18.

ქოთნის პირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

11. 16/85-21.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

12. 16/85-8.

ჭურჭლის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, მოვარ-

დისფროდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი, წითლად შეღებილი.

13. 16/85-9.

ღოქის პირის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი. წითლად შეღებილი.

14. 16/85-50.

დერგის პირ-გვერდის ორი ნატეხი, თიხის, აგრძისფრად გამომწვარი, თხელ-კეციანი. ბაკოზე გასდევს წითელი საღებავის ზოლი.

15. 16/84-37. 144. 161.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელ-კეციანი. მრგვალგანივეტიანი ყური.

16. 16/85-16.

ქოთანი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

17. 16/84-24.

ქოთნის ფრაგმენტი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელ-კეციანი. გაპრიალებული ზედა-პირით.

18. 16/85-91.

ქოთანი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელ-კეციანი.

19. 16/84-162.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

20. 16/85-20.

ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი, ნაპრიალები.

21. 16/84-103. ოთახი №18-19 (მარანში ჩაშენებული სათავსოები).

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოშაოდ გამომწვარი, თხელ-კეციანი.

22. 16/84-40.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელ-კეციანი.

23. 16/85-16. ოთახი №18.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, ოვალურგანივეტიანი ყურით.

24. 16/85-91, 159.

ქოთნის ფრაგმენტები, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

25. 16/84-172.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

26. 16/84-36.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, წითლად გამომწვარი, თხელ-კეციანი.

27. 16/85-61.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

28. 16/84-129.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, წითლად გამომწვარი, თხელ-კეციანი.

29. 16/85-27.

ჭურჭლის გვერდის და ძირის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი მოხატულია წითელი საღებავის სარტყელებით.

30. 16/85-24.

ქონის ფრაგმენტი, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, ნაპრიალები.

ტაბ. XXXIII

მარანი, ოთახი №20

1. 2. 16/85-55.

ჭურჭლის ძირი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

3. 16/85-54.

ჭურჭლის პირისა და გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

4. 16/85-69.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

5. 16/85-29.

ჯამის პირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

6. 16/84-134.

ჭურჭლის ძირისა და გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/84-158.

ჭურჭლის ძირისა და გვერდის ნატეხი, თიხის, სქელკეციანი, მოწითალოდ გამომწვარი.

8. 16/85-28.

ჯამის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

9. 16/85-55.

ჭურჭლის ძირი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, ნაპრიალები.

10. 16/85-34.

ჭრაქის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი ნაპრიალებია.

11. 16/85-36.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

12. 16/84-52.

ჯამის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

13. 16/84-160.

ჭურჭლის პირისა და ძირის ნატეხები, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

14. 16/85-32.

ჯამის პირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

15. 16/85-43.

ჯამი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

16. 16/85-37.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. შეღებილია წითელად.

17. 16/85-33.

ჯამის პირის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი, ნაპრიალები.

18. 16/84-157.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოშავოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

19. 16/85-80.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, სქელკეციანი, შავპრიალა.

20. 16/84-137.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

21. 16/85-31.

ბადია, თიხის, რუხად გამომწვარი, სქელკეციანი.

22. 16/85-96.

ჯამის ძირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, შავპრიალა, სქელკეციანი.

ტაბ. XXXIV

მარანი, ოთახი №20

1. 16/85-12. იატაკი.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი მოხატულია წითელი საღებავით - კვადრატებში ჩახატული წვერებით მიბჯენილი სამკუთხედები შევსებულია შტრიტებით.

2. 16/85-40. იქვე.

დერგის გვერდის ნატეხები, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. მოხატულია წითელი საღებავით - კვადრატებში ჩახატული წვერებით მიბჯენილი სამკუთხედები შევსებულია შტრიტებით.

3. 16/85-96.

ჯამის გვერდის ნატეხი, თიხის, შავპრიალა, სქელკეციანი.

4. 16/85-30.

ქონის ყური, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი, ოვალურ-განივეკვეთიანი.

5. 16/84-43.

ჭურჭლის ყურის ფრაგმენტი, თიხის, მოშავოდ გამომწვარი, მრგვალგანივეკვეთიანი.

6. 16/85-34.

ჭრაქის პირ-ყურის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, ნაპრიალები, თხელკეციანი.

7. 16/84-178.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

8. 16/84-151.

ყურის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

9. 16/84-126.
დოქტის ყურის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივავეთიანი.
10. 16/85-40.
ყურის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, ოვალურგანივავეთიანი.
11. 16/85-17.
ქოთნის ყურისა და გვერდის ნატეხი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. პატარა მრგვალგანივავეთიანი ყურით.
12. 16/84-153.
ჭურჭლის ყურისა და გვერდის ფრაგმენტი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, ოვალურგანივავეთიანი.
13. 16/84-32.
ჭურჭლის ყურისა და გვერდის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, ყური მრგვალგანივავეთიანი.
14. 16/85-73.
ჭურჭლის ყურისა და გვერდის ფრაგმენტი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, ყური მრგვალგანივავეთიანი.
15. 16/85-29.
დოქტის ყურის ფრაგმენტი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. მოწითალოდ შეღებილი. ოვალურგანივავეთიანი ყურის თავზე სამი ნაჭლევი აქვს.
16. 16/85-70.
ჭურჭლის ყურ-გვერდის ფრაგმენტი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, ყური მრგვალგანივავეთიანი.
17. 16/85-73.
ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თბის, რუხად გამომწვარი, ოვალურგანივავეთიანი.
18. 16/84-125.
დოქტის პირისა და გვერდის ფრაგმენტი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.
19. 16/84-23.
ჭურჭლის ყურისა და გვერდის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ყური მრგვალგანივავეთიანი. ყურზე აქვს სამი მოგრძო ნაჭლევი.
- ტაბ. XXXV
ოთახი №21
1. 16/85-141.
ჯამის ფრაგმენტი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი, ხაოიანი ზედაპირით.
2. 16/85-142.
ჯამის ფრაგმენტი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.
3. 16/85-138.
ჯამის ფრაგმენტი, თბის, მოყავისფროდ გა-
- მომწვარი, თხელკეციანი.
4. 16/85-154.
ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, ზედაპირი ხაოიანი.
5. 16/85-166.
დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. ყელზე შემოყვება პატარა ირიბი ჭდეების სარტყელი.
6. 16/85-167.
დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, ხაოიანი ზედაპირით.
7. 8. 16/85-140.
ჯამის ფრაგმენტი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, ბაკოდაბრტყელებული.
9. 16/85-144.
ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.
10. 16/85-150.
ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, ხაოიანი ზედაპირით.
11. 16/85-47.
დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. წითელი საღებავით შესრულებულია მცენარეული ორნამენტი.
12. 16/85-149.
ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.
13. 16/85-160.
ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.
14. 16/85-153.
ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.
15. 16/85-134.
დოქტის ყურის ნატეხი, თბის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი, ოვალურგანივავეთიანი.
16. 16/85-152.
ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი.
17. 16/85-168.
დერგის პირის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.
18. 16/85-122.
დოქტის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. ყელზე შემოყვება ირიბი ჭდეები. ზედაპირი მოხატულია თეთრი ანგობის ზოლებით.
19. 16/85-155.
ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

20. 16/85-123.

ჭურჭლის ყელის ნატეხი, თიხის, მოჩალ-ისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მოხატულია თეთრი ანგობის ზოლებით.

21. 16/85-180. ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი, შავ-პრიალია.

22. 16/85-16.
სატევარი, რკინის.

ტაბ. XXXVI

მარანსა და სამოთხიან ნაგეობას შორის დერჯანში

1.2.3.4.5. 16/85-98; 99; 110; 106; 112.

ღოქის პირის ნატეხი, შავპრიალა, თხელკე-ციანი, სამტუჩა. დანარჩენი ნატეხები მოვარდის-ფროდ და მოჩალისფროდაა გამომწვარი, თხელ-კეციანი.

6. 16/85-109.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-ისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

7. 16/85-101.

ღოქის პირის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

8. 16/85-107.

ღოქის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ნაცრ-ისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

9. 16/85-117.

ჭურჭლის ყურისა და გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი. ყური ოვალურგანივეკვეთიანი.

10. 16/85-105.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

11. 16/85-111.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

12. 16/85-100.

ღოქის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-ისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. მრგვალგა-ნივეკვეთიანი ყური ორი ღრმა ნაჭდევით.

13. 16/85-102.

ღოქის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ნაცრის-ტურად გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

14. 16/85-103.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-ისფროდ გამომწვარი. თხელ-კეციანი, ოვალურ-განივეკვეთიანი.

15. 16/85-104.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოჩალ-ისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალგ-ანივეკვეთიანი.

16. 16/85-114.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მონაცრ-

ისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

17. 16/85-115.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, მოჩალის-ფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. XXXVII

ტაბრის ბეღლის წინა ეზოს დონიდან 0,6 მ-
ზე

1. 16/79-28.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოჩალის-ფროდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

2. 3. 16/79-34.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრ-ად გამომწვარი, თხელკეციანი. ნაპრიალები.

4. 16/79-63.

ჭიქის პირის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ნაპრიალები.

5. 16/79-26.

ჯამის ნატეხი, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

6. 16/79-29.

ჭიქის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/79-27.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გა-მომწვარი, სქელკეციანი.

8. 16/79-64.

ჯამის ნატეხი, თიხის, მონაცრისფროდ გა-მომწვარი, სქელკეციანი.

9. 16/73-33.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, რელიფური წიპოთი.

10. 16/85-170. ოთახი №21.

ღერგის ყურისა და გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ყური ოვალურგანივეკვეთიანი.

11. 16/85-125. იქვე.

ყურის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომ-წვარი, მრგვალგანივეკვეთიანი.

12. 16/85-136.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, ოვალურგანივეკვეთიანი.

13. 16/85-131.

ღოქის ყურის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი. მრგვალგანივეკვეთიანი.

14. 16/85-122.

ღოქის გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი მოხატულია თეთრი ანგობის ზოლებით.

15. 16/85-128.

ჭიქის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი შეღებილია წითლად და ზედ თეთრი ანგობით მოხატულია გაფრენილი ჩიტები.

16. 16/85-124.

დოქტორის გვერდის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, ნაპრიალები. ზედაპირი მოხატულია წითელი საღებავით.

17. 16/85-145.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

18. 16/85-178.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

19. 16/85-125.

დოქტორის გვერდის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. წითლად შეღებილ ზედაპირზე თეორი ანგობით მოხატულია ზოლები.

20. 16/85-171.

დერგის გვერდისა და ძირის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

21. 16/85-177.

დერგის გვერდისა და ძირის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. XXXVIII

ოთახი №21

1. 16/85-137.

ჯამის ფრაგმენტი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

2. 16/85-120.

დოქტორის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

3. 16/85-161.

კათხის პირის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

4. 16/85-135.

კათხის პირის ნატეხი, თბის, სქელკეციანი, შეღებილია წითლად.

5. 16/85-148.

სარიტუალო ჭურჭელი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

6. 16/85-169.

დერგის ფრაგმენტი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. მხარსა და შეცელზე შემოუყვება ორ-ორი წითელი საღებავის ხშირი. წითელი საღებავის ხშირითაა შემკული ყურები.

7. 16/85-147.

ბაღია, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

8. 16/85-181.

სალესი ქვა.

ტაბ. XXXIX

ოთახი №22

1. 16/85-266.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

2. 16/85-265.

ჭურჭლის ფრაგმ., თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი.

3. 16/85-270.

ჭურჭლის ყური, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, ოვალურგანივკვეთიანი.

4. 16/85-272.

ჭურჭლის ყური, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, ოვალურგანივკვეთიანი.

5. 6. 16/85-268.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი, მრგვალგანივკვეთიანი.

7. 16/85-282.

დერგის პირგვერდის ნატეხი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ყელთან შემოუყვება ღრმა ნაჭელებებს მწკრივი, რომლის ქვემოთ წითელი საღებავით შესრულებულია რომბული ბადე.

8. 16/85-271.

ჭურჭლის ყური, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, მრგვალგანივკვეთიანი.

9. 16/85-267.

ჭურჭლის ყური, თბის, შავად გამომწვარი, გაპრიალებული, მრგვალგანივკვეთიანი.

10. 16/85-254.

ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ლეგად გამომწვარი, სქელკეციანი.

11. 16/85-264.

დერგის პირის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

12. 16/85-283.

დერგის პირის ნატეხი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

13. 16/85-261.

ქოთნის პირის ნატეხი, თბის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი.

14. 16/85-260.

ორი სხვადასხვა ქოთნის პირის ნატეხი, თბის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი.

15. 16/85-253.

ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

17. 16/85-288.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

18. 16/85-278.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, შეღებილია წითლად, სქე-

ლეგისტრი

19. 16/85-287.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

20. 16/85-251.

დერგის ძირი, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

21. 16/85-291.

ჭურჭლის ძირი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

22. 16/85-266.

ჭურჭლის ძირი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

23. 16/85-290.

ჭურჭლის ძირი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. XL

II კოშკი

1. 16/85-239.

დერგის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. მოხატულია წითელი საღებავით.

2. 3. 4. 16/85-185.

ღოჯის პირ-გვერდის ფრაგმენტები, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ყელი და გვერდი მოხატულია წითელი საღებავით.

5. 16/85-246.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. მხრისა და ყელის გადაბმის ადგილი შემქულია ირიბი ჰელეული ორნამენტით.

6. 16/85-248.

ღოჯის გვერდის ნატეხი, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, ნაპრიალები.

7. 16/85-245.

დერგის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. მრგვალგანივეტიანი ყურით.

8. 16/85-160. იატაკის ღონე.

ლურსმანი, რკინის.

ტაბ. XLI

II კოშკი

1. 16/85-200.

ღოჯის ყური, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მრგვალგანივეტიანი. მხატულია წითლად.

2. 16/82-122. იატაკის ღონე.

ჭილა, თიხის, ფრაგმენტი. მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, სადა ზედაპირით.

3. 16/85-247.

ჭილის ნატეხი, თიხის, აგურისფრად გამომწვა-

რი, თხელკეციანი, მრგვალგანივეტიანი ყურით.

4. 16/85-226.

ქოთის ყური, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, მრგვალგანივეტიანი.

5. 16/82-139.

ჭურჭლის ყური, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, მრგვალგანივეტიანი.

6. 16/85-229.

ჭურჭლის ყური, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, ოვალურგანივეტიანი.

7. 16/85-210.

ქოთის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ყურზე აქვს სამკუთხა ჭდეული ნიშანი.

8. 16/85-199.

ღოჯის ყური, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, გაპრიალებული, თხელკეციანი. მრგვალგანივეტიანი.

9. 16/85-198.

ღოჯის ყური, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. მრგვალგანივეტიანი ყური შემქულია ორი კოპით.

10. 16/85-188.

ღოჯის ყური, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. მრგვალგანივეტიანი.

11. 16/82-125.

ქოთის ფრაგმენტი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

12. 16/85-236.

ქოთის ძირი, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

13. 16/85-232.

ქოთის ძირი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

14. 15. 16. 16/85-243.

დერგის ძირები, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

17. 16/82-123.

ქოთის ფრაგმენტი, თიხის, თხელკეციანი. ვარდისფრად გამომწვარი.

18. 16/85-242.

ქოთის ძირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. XLII

II კოშკი

1. 16/85-191.

სამტუჩა ღოჯის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

2. 16/85-190.

ღოჯის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

3. 16/85-207.

ჯამის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომ-

წვარი, თხელკეციანი, ნაპრიალები.

4. 16/85-189.

დოქტორის პირის ფრაგმენტი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

5. 16/85-188.

დოქტორის პირ-ყელის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

6. 16/85-184.

დოქტორის პირ-ყელის ფრაგმენტი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/85-143.

დოქტორის პირ-ყელის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

8. 16/85-187.

დოქტორის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. შეღბილია მოწითალო საღებავით.

9. 16/85-203.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

10. 16/85-194.

დოქტორის პირ-ყურის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, ოვალურგანივერტიანი ყურით.

11. 16/82-114.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი, ნაპრიალები. ბაკოშე რელიეფური ღარით.

12. 16/82-118.

ჯამის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. შიდა მხარე შეღბილია წითლად.

13. 16/85-204.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

14. 16/85-206.

ჯამის პირის ფრაგმენტი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

15. 16/85-208.

ჯამის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

16. 16/82-140.

ჯამის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, ლეგად გამომწვარი, თხელკეციანი.

17. 16/82-146.

ჯამის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

18. 16/82-142.

ჯამის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

19. 16/82-121.

ჯამის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, შავპრიალა, თხელკეციანი.

20. 16/82-115.

ჯამის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

არდისფროდ გამომწვარი, ნაპრიალები, თხელკეციანი.

21. 16/82-122.

ქილა, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

22. 16/85-193.

ჭურჭლის ბირის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, წითლად შეღბილი, თხელკეციანი.

23. 16/85-205.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

24. 16/82-144.

კოჭობის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

25. 16/82-148.

ქვევრის გვერდის ნატეხი, თიხის, სქელკეციანი, სადა ზედაპირით.

ტაბ. XLIII

II კოშკი

1. 16/82-131. იატაკის დონე.

ჭურჭლის ყელ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი მოხატულია წითელი საღებავით.

2. 16/85-210.

ქოთნის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, თხელკეციანი.

3. 16/85-212.

ქოთნის გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი.

4. 16/85-215.

ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

5. 16/85-218.

ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

6. 16/85-213.

ქოთნის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, თხელკეციანი.

7. 16/85-222.

ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი.

8. 16/82-127.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი მოხატულია წითელი საღებავის ფართო სარტყლებით.

9. 16/82-126.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

10. 16/85-224.

ქოთნის პირი, თიხის, ავურისფრად გამომწვარი. თხელკეციანი.

11. 16/85-217.

ქოთნის ნატეხი, თიხის, ავურისფრად გამომწვარი. თხელკეციანი.

არი, თხელკეციანი.

12. 16/85-220.

ქოთნის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი, ნაპრიალები, თხელკეციანი. მხარი შემცულია წითელი საღებავით შესრულებული რომბისებური ბაზით და სწორი ხაზებით.

13. 16/85-216.

ქოთნის პირის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

14. 16/85-214.

ქოთნის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

15. 16/85-219.

ქოთნის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი.

16. 16/85-310.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი შემცულია გრეხილი რელიეფური სარტყელით.

17. 16/82-133.

ჭვერის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი შემცულია წითელი საღებავის ხაზებით და მათ შორის გრეხილი რელიეფური სარტყელით.

18. 16/82-147.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი შემცულია გრეხილი რელიეფური სარტყელით.

19. 16/85-241.

ტოლჩის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

ტაბ. XLIV

ბეღლის წინა ეზოს დონე

1. 16/79-43.

დერგის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, ნაპრიალები. პირთან ნახვერტით.

2. 16/79-35.

დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, ნაპრიალები, სქელკეციანი.

3. 16/79-36.

დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

4. 16/79-41.

ჯამის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, ნაპრიალები.

5. 16/79-40.

ჯამის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

6. 16/79-44.

ჭურჭლის პირ-ყურის ნატეხი, თიხის, მოჩალა-მუროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ყური და მარის შიდა მხარე დამტრიხულია ყავისფერი

საღებავით.

7. 16/79-38.

ტუჩიანი ჯამის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

8. 16/79-47.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, შემცულია წითელი საღებავის ზოლით.

9. 16/79-45.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, ლეგად გამომწვარი, ნაპრიალები. მრგვალგანიველთანი.

10. 16/81-101.

ჯამის პირის ფრაგმენტი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი.

11. 16/81-100.

ყურის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირზე ნასიპი ზოლებით.

12. 16/81-104.

ქოთნის პირის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

13. 16/81-110.

დერგის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, ნაპრიალები ზოლებით.

14. 16/81-34.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირზე ემჩნევა ნასიპი ზოლები.

15. 16/79-67.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, გაპრიალებული. ზედაპირი დაფარულია რომბული ბაზით და მის ქვეშ ნაპრიალები ჰორიზონტალური ხაზები.

16. 16/81-103.

ქოთნის პირის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

17. 16/81-111.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, შავადგამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. XLV

ოთხები №18 და №19

1. 16/84-85.

ჭურჭლის სახურავის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მოხატულია წითელი საღებავით.

2. 16/84-84.

ჭურჭლის სახურავის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

3. 16/84-55.

ჭურჭლის ყურისა და ყელის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მრგვალგანიველთანი ყურით.

4. 16/84-72.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-

თალოდ გამომწვარი, სქელგეციანი. გვერდი შემ-
კულია რელიეფური დაკეჭნილი სარტყელით.

5. 16/84-71.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვ-
არდისფროდ გამომწვარი, თხელგეციანი.

6. 16/84-96.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითა-
ლოდ გამომწვარი, თხელგეციანი. გვერდი შემ-
კულია წითელი საღებავით შესრულებული რომ-
ბული ორნამენტით.

7. 16/84-61.

ჯამის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი,
შავკრიალა, თხელგეციანი. შიდა მხარეს აქვს
ნაპრიალები ზოლები.

8. 16/84-78.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-
სფროდ გამომწვარი. თხელგეციანი, მრგვალგა-
ნიველითიანი.

9. 16/84-68.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-
სფროდ გამომწვარი, თხელგეციანი, მრგვალგა-
ნიველითიანი. შემკულია წითელი საღებავით.

10. 16/84-80.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, თხელგეციანი, ოვალურგანიველი-
თიანი.

11. 16/84-76.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, სქელგეციანი, ოვალურგანიველი-
თიანი.

12. 16/84-76.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოვარდის-
ფროდ გამომწვარი, ოვალურგანიველითიანი.

13. 16/84-73.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი, სქელგეციანი. შიდა მხარეს აქვს
ნაჭდევები.

14. 15. 16/84-83.

ორი სხვადასხვა ჭურჭლის ყური, თიხის, მოვ-
არდისფროდ გამომწვარი, მრგვალგანიველითიანი.

16. 16/84-74.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, სქელგეციანი.

17. 16/84-75.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი, თხელგეციანი. აქვს ორი პორიზონ-
ტალური წიბო.

18. 16/84-83.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, სქელგეციანი. ყალზე შემოუყვება
ირიბი ნაჭდევების სარტყელი.

19. 16/84-70.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ
გამომწვარი, თხელგეციანი.

20. 16/84-105.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, თხელგეციანი.

21. 16/84-66.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი, თხელგეციანი.

22. 16/84-107.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, თხელგეციანი.

23. 16/84-97.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვ-
არდისფროდ გამომწვარი, თხელგეციანი, ნასიპი
პორიზონტალური ზოლებით შემკული.

24. 16/84-101.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი, თხელგეციანი.

25. 16/84-91.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

26. 16/84-67.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი, თხელ-კეციანი.

27. 16/84-89.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

28. 29. 16/84-82.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი, სქელ-კეციანი.

30. 16/84-69.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, შავად
გამომწვარი, თხელგეციანი, ნაპრიალები.

31. 16/84-104.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, შავად
გამომწვარი, შავკრიალა, თხელგეციანი.

32. 16/84-100.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, შავ-
ად გამომწვარი, თხელგეციანი, ნაპრიალები.

33-39. 16/84-102; 106; 73; 57; 98. 99.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, თხელგეციანი.

ტაბ. XLVI

ოთხი №18 და №19

1. 16/84-12.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი, თხელგეციანი. პირი და
ყელის ძირი მოხატულია წითელი საღებავით.

2. 16/84-9.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-
ისფროდ გამომწვარი, სქელგეციანი. პირზე წი-
თელი საღებავით დატანილი ზარებით.

3. 16/84-2.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი, სქელგეციანი. ყელზე

შემოუყვება ირიბი ნაჭდევების სარტყელი.

4. 16/84-10.

დოქტ. ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მრგვალგანივევეთიანი ჟრიათ.

5. 16/84-4.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი შეღებილია წითლად. ზედ თეთრი საღებავით დატანილ პარალელურ ხახებს შორის გამოსახულია გაფრენილი ჩიტები.

6. 16/84-10.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/84-18.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, თხელკეციანი, ოვალურგანივევეთიანი.

8. 16/84-1.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, ლეგად გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივევეთიანი.

9. 16/84-3.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი შემცულია გრეხილი ორნამენტით. მოხატულია წითელი საღებავით.

10. 12. 16/84-20.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხები, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანია. მოხატულია შეკვეთი წითელი საღებავით.

11. 16/84-5.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, სქელკეციანი. შემცულია რელიეფური გრეხილი ორნამენტით.

13. 16/84-17.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი. გვერდი შემცულია ნაპრიალები ზოლებით.

14. 16/84-13.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, შავპრიალა, თხელკეციანი. შემცულია გეომეტრიული ორნამენტით. ამოღარულ შეკვებს შორის მოთავსებულია ნაჭდევები.

15. 16/84-8.

ჭურჭლის მხარის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი.

16. 16/84-7.

ჭურჭლის მირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

17. 16/84-6.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი. შემცულია ვერტიკალური რელიეფური წიბოებით.

ტაბ. XLVII

თოახი №17

1. 16/83-56.

სახურავის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

2. 16/83-72.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

3. 16/83-74.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ლეგად გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი შემცულია ნასიპი ზოლებით.

4. 16/83-51.

ქოთანი, თიხის, მონაცრისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

5. 6. 16/83-71.

სხვადასხვა ჭურჭლის ყურის ნატეხები, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, მრგვალგანივევეთიანი.

8. 10. 16/83-73.

ჭურჭლის ძირი-გვერდის ნატეხები, თიხის, შავად გამომწვარი, სქელ-კეციანი, გაპრიალური ბული. ზედაპირზე რელიეფური წიბოთი.

9. 12. 16/83-70.

ორი ჭურჭლის ძირი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

11. 16/83-74.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ლეგად გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. XLVIII

ტაძრის ზედა, გვიან ელინისტური ფენა

1. 16/90-20. სექტორი XXVI-97.

ჯამი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, ტუჩიანი.

2. 16/90-38. XXVI-69, 70, 94-95.

დოქტ. თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

3. 16/90-47. XXVI-91-122.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

4. 16/90-11. VI-96.

დოქტ. პირ-ყურის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივევეთიანი ყურით.

5. 16/90-27. XXVI-79.

ჭურჭლის სახურავის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

6. 16/90-39. XXVI-69-70, 94-95.

ჭურჭლის ყური, თიხის, ყავისფრად გამომწვარი. თხელკეციანი, მრგვალგანივევეთიანი.

7. 16/90-2. XXVI-97.

ჭურჭლის ყური, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი. თხელკეციანი. მრგვალგანივევეთიანი.

8. 16/90-4. XXVI-97.

ჭურჭლის ყური, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივეტიანი.

9. 16/90-39. XXVI-69-70, 94-95.

ჭურჭლის ყური, თბის, მოშაოდ გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივეტიანი.

10. 16/90-21. XXVI-97.

ჭურჭლის ყური, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივეტიანი.

11. 16/90-19. XXVI-97.

დოქს პირ-ყური, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანივეტიანი. ყურის პირთან შეერთების ადგილას აქვს კოპი.

12. 16/90-45. XXVII-97-122.

№10-ის იდენტური.

13. 16/90-18. XXVI-97.

ჭურჭლის ყურ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი, ოვალურგანივეტიანი.

14. 16/90-40. XXVI-69-70, 94-95.

ჭურჭლის ყურ-გვერდის ნატეხი, თბის, აგურისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, ოვალურგანივეტიანი.

ტაბ.XLIX

ზედა გვიან ელინისტური ფენა

1. 16/90-24, 23. XXVI-73.

ჯამის ფრაგმენტი, თბის, შავად გამომწვარი. შავპრიალა, თხელკეციანი. შემკულია ნაპრიალები ზოლებით.

2. 16/90-43. XXVI-97-122.

ჯამი, თბის, შავად გამომწვარი. შავპრიალა, თხელკეციანი. ჯამის შიდა და გარე კალთები, აგრეთვე ძირის შიდა სიბრტყე შემკულია ნაპრიალები ზოლებით.

3. 16/90-44. იქვე.

ჯამი, თბის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი, შავპრიალა. შიდა კალთა შემკულია ნაპრიალები ზოლებით.

4. 16/90-25. XXVI-73.

ჯამის ნატეხები, თბის, შავად გამომწვარი, შავპრიალა, თხელკეციანი. შიდა მხარე შემკულია ურთიერთგადამკეთი ნაპრიალები ზოლებით.

5. 16/90-46. XXVI-97-122.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი. ნაპრიალები.

ტაბ. XLX

რიყს ქვის კედლის საძირკველიდან 50 სმ-ის სიღრმეზე.

სექტორი XXI. II დონე.

1. 16/74-71.

დერგის ნატეხები, თბის, მოვარდისფროდ

გამომწვარი. სქელკეციანი. ოვალურგანივეტიანი პატარა ყური მიერთებულია მხართან. პირთან გასდექს ორი პორიზონტალური რელიეფური გრეხილი სარტყელი.

2. 16/74-35.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. მრგვალგანივეტიანი ყურით.

3. 16/82-92. XXI-61.

კოჭობის ნატეხი, თბის, ლეგად გამომწვარი, თხელკეციანი. პატარა, ოვალურგანივეტიანი ყურით.

4. 16/82-103. XXI-564.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თბის, შავპრიალა, თხელკეციანი. აქვს რელიეფური წიბო.

5. 16/73-10. კედლის ძირში.

დერგის ფრაგმენტები, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მოხატულია წითელი და თეთრი საღებავით. წითელ სარტყელზე თეთრი ანგობით შესრულებულია სამკუთხედები და რგოლები.

6. 16/74-78.

ჭინჭილა, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. ყელზე აქვს წიბო. მრგვალგანივეტიანი, შეწყვილებული ღეროს ფორმის ყურით.

ტაბ. LI

ზედა, პირველი კულტურული ფენა. ზედაპირიდან 1,4-1,6 მ-ზე.

1. 16/90-74. XXVI-94. I დონე.

ჭურჭლის პირისა და ყელის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

2. 16/90-78. იქვე.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თბის, აგურისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

3. 16/90-84. იქვე.

ჭურჭლის პირ-ყელის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

4. 16/90-79. იქვე.

ჭურჭლის პირ-ყელის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

5. 6. 7. 16/90-79; 82; 77;

№4-ის იდენტური.

8. 16/90-81. XXVI-94.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოყავისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

9. 16/77-106. ძირითადი ნაგებობის უღელში.

XXVII სექტორი.

სარქველი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

10. 16/74-33. იქვე.

ჯამი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

11. 16/90-67. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალ-
სფრად გამომწვარი. თხელკეციანი.

12. 16/90-68. XXVI-69.

ჯამის ძირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, სქელკეციანი, შიგნიდან დაკეჭილი.
მხარი შემკულია ამოღარული ტალღური ხაზით.

13. 16/74-26.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოხალისფროდ
გამომწვარი, სქელკეციანი.

14. 16/90-63. XXVI-147.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი. შერჩენილი აქვს მრგვალგ-
ანიკეცეთიანი კოპიანი ყური.

15. 16/74-97. ქვევრში, ზედა ფენა. სექტ. XXII.

ორი ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, შავპრიალა,
თხელკეციანი.

16. 16/74-96.

პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოხალისფროდ
გამომწვარი, თხელკეციანი. მრგვალგანიკეცეთ-
იანი ყურით.

17. 16/74-95.

სალესი ქვა.

18. 16/90-70. XXVI-71-72.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, თხელკეციანი.

19. 16/90-72. იქვე.

ჯამის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი, თხელკეციანი.

20. 16/90-71.

ჯამის გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვ-
არი, შავპრიალა.

ტაბ. LII

წისქვილის წინ, ქვედა ფერა

1. 16/87-36. კვ. 615.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-
სფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

2. 16/87-35. კვ. 615.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვ-
არდისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

3. 16/87-88. XXVI. კვ. 62.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად
გამომწვარი, სქელკეციანი.

4. 16/87-246. კვ. 614.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრ-
ოდ გამომწვარი. თხელკეციანი, ნაპრიალები.

5. 16/87-245. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მონაცრ-
სფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

6. 16/87-34. კვ. 615.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოხალისფროდ გა-
მომწვარი, სქელკეციანი, რელიეფური სარტყ-

7. 16/87-37.

სახურავი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი,
სქელკეციანი. ჭდეული, წიწვისებრი ორნამენ-
ტით.

8. 16/83-68. ოთახი №17.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ლე-
გად გამომწვარი. სქელკეციანი.

9. 16/83-66. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის,
მოყავისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

10. 16/83-67.

№6 ჭურჭლის იდენტური.

11. 16/83-72. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალის-
ფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

12. 16/83-61. იქვე.

ჭურჭლის ყური, თიხის, მოვარდისფროდ გა-
მომწვარი. მრგვალგანიკეცეთიანი.

13. 16/83-63.

ჭურჭლი №12 იდენტური.

14. 16/83-6. ოთახი №16.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვ-
არდისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი, მხარწი-
ბოიანი.

15. 16/83-5. იქვე.

ჭურჭლის ფრაგმენტი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი, თხელკეციანი, მრგვალგანიკეცეთია-
ნი ყურით.

16. 16/83-70. ოთახი №17.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდის-
ფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, შეღებილია
წითელი საღებავით.

17. 16/83-8. ოთახი №16.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-
სფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

18. 16/83-9. ოთახი №16.

ქვევრის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გა-
მომწვარი. სქელკეციანი. წითელი საღებავით
მოხატული.

19. 16/83-71. ოთახი №17.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ლეგად
გამომწვარი, ნაპრიალები, თხელკეციანი.

ტაბ. LIII

1. 16/84-4. ოთახი №18.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, აგურისფრ-
ოდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მოხატულია წი-
ლიად.

2. 16/83-4. ოთახი №16.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი, სქელკეციანი.

3. 16/71-83. ტაბრის ეზო.

ჭურჭლის სახურავი, თიხის, ვარდისფრად
გამომწვარი, სქელკეციანი. მოხატულია წითე-

ლი საღებავით.

4. 16/8411. ოთახი №18.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თბის, აგურისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, მოჩატულია წითელი საღებავით.

5. 16/84-34. მარნის იატაკი.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თბის, ნაცრისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. პირზე აქვს ნაჭდევების ზოლი.

6. 16/83-4. იქვე.

დერგის გვერდის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/84-9. ოთახი №18-19.

ჭურჭლის ყურის ფრაგმენტი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

8. 16/84-13. ოთახი №18.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თბის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი.

9. 16/84-16. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თბის, მოშავოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

10. 16/84-14. მარნის იატაკი.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოვალეობისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. მოხატულია ფართო ზოლებით.

11. 16/85-173. ოთახი №21.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. წითელი საღებავით დატანილია გაფრენილი ჩიტები.

12. 16/85-174. იქვე.

ჭურჭლის ყურ-გვერდის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. ყური მრგვალიანივეთიანი.

13. 16/85-176. იქვე.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, ნაპრიალები.

14. 16/85-175. ოთახი №21.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

15. 16/85-177. მარნის იატაკი.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოვალეობისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

16. 16/85-172. ოთახი №21.

ჭურჭლის ყური, თბის, აგურისფრად გამომწვარი, მრგვალგანივეთიანი. შემკულია კოპითა და განაკაწრი ზოლით.

ტაბ. LIV

თონეებიანი ოთახი №14. ზედა უნა.

1. 16/87-1.

ჯამი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

2. 16/89-37.

დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოჩა-

ლისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

3. 16/87-73.

ჭევრის ნატეხი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ზედაპირი შემკულია თითისებრი ნაჭდევებით.

4. 16/87-72.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

5. 16/87-74.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

6. 16/73-183.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი. რელიეფური წილობრივი შემკული.

7. 16/73-5.

კოჭისებური ნივთი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი.

8. 16/73-3. სექტ. XXVI-38, 39.

დერგი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. შემკულია რელიეფური ხაზებით.

9. 16/78-6. კვ. 13-14.

დოქის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. ყური ოვალურგანივეთიანი. ყურის ძირში აქვს ნიშანი.

10. 16/78-28. კვ. 38, 39.

ქოთნის პირ-გვერდის ნატეხი, თბის, შავად გამომწვარი, თხელკეციანი. პირის ძირში დაუყვება პორიზონტალური ამოღარული ხაზები. წრებით ორნამენტირებულ სამკუთხედების ქვეშ აქვს თევზიფზური სარტყელი.

11. 16/78-13. კვ. 13. 14.

ორყეურა ქოთნის ნატეხები, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. შემკულია წვერებით ერთმანეთთან მიღებული სამკუთხედებით, რომლებიც შეესტებულია პატარა ზომის წრებით. ყურები დაგრეხილია და შემკულია რქების სქემატური გამოსახულებით.

12. 13. 16/78-2. კვ. 38-39.

ჭურჭლის ნატეხები, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. შემკულია თევზიფზური ორნამენტით.

14. 16/78-33. კვ. 38-39.

დერგის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი. შემკულია რელიეფური წიბობების პორიზონტალური ხაზებით და ამოღარული ტეხილი სარტყელებით.

ტაბ. LV

რიყის ქვის კედლის ძირის დონე

1. 16/74-19.

სახურავის ფრაგმენტი, თბის, მოჩალისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

27 16/74-20.

ჭურჭლის, თიხის.

3. 16/74-13.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრ-
ად გამომწვარი, თხელკეციანი.

4. 16/74-4.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი, თხელკეციანი.

5. 16/90-8.

ჭურჭლის ყურ-გვერდის ნატეხი, თიხის, აგუ-
რისფრად გამომწვარი. თხელკეციანი. მოხატუ-
ლა წითელი საღებავით. ყური ოვალურგანივ-
ეთიანი.

6. 16/74-1.

სახურავის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გა-
მომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/74-22.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, რუხად
გამომწვარი, სქელკეციანი.

8. 16/74-2.

ჯამის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვ-
არი. თხელკეციანი.

9. 16/74-7.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
ლოდ გამომწვარი. თხელკეციანი. შემკულია
რუხი წიბოებით. შეღებილია წითელი
საღებავით.

10. 16/74-22.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
ლოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

11. 16/74-14.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი. თხელკეციანი.

12. 16/74-5.

ღოქის პირის ნატეხი, თიხის, აგურისფრად
გამომწვარი, თხელკეციანი.

13. 16/90-10.

ჭურჭლის ყური, თიხის, აგურისფრად გამომწვ-
არი, მრგვალგანივეთიანი.

14. 16/73-59. სქეტ. XXVI.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, შავად
გამომწვარი. სქელკეციანი.

15. 16/73-335. იქვე.

ჭურჭლის სახურავი, თიხის, მოვარდისფროდ
გამომწვარი. სქელკეციანი.

16. 16/73-71. №2 ოთახი.

ჭურჭლის პირ-ყურის ნატეხი, თიხის, ჩალ-
ისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი. ყელთან
საღება წითელი საღებავის ზოლი.

17. 16/73-135. XXVI-41, 42.

ჭურჭლის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ
გამომწვარი, თხელკეციანი.

18. 16/73-27. იქვე.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ
გამომწვარი, სქელკეციანი.

19. 16/73-274. XXVI-66.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ
გამომწვარი. სქელკეციანი.

20. 16/73-267. იქვე.

ბორბლის მოდელი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი.

21. 16/73-19. იქვე.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოჩალ-
ისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

22. 16/73-276. იქვე.

ჭრაქის ყური, თიხის, შავად გამომწვარი, სქე-
ლკეციანი, მრგვალგანივეთიანი.

23. 24. 16/73-59.

ჯამების პირ-გვერდის ნატეხები, თიხის, შა-
ვაპრიალა, თხელკეციანი.

25. 16/74-73. რიყის ქვის კედლის ქვეშ.

სახურავი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვა-
რი.

26. 16/73-77.

ჭურჭლის ყური, თიხის, მოვარდისფროდ
გამომწვარი. ოვალურგანივეთიანი.

27. 16/74-75.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-
ისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

28. 16/74-69.

ღოქის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გა-
მომწვარი, თხელკეციანი. ყელსა და მხარზე შე-
მოუყვება მუქი საღებავის პორიზონტალური
ვიწრო ზოლები. ყელი შემკულია დაკეჭნილი ორ-
ნამენტით.

29. 16/74-219.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი. სქელკეციანი. შემკულია ამოღა-
რული ზიგზაგისებური ორნამენტით.

30. 16/74-77.

ჯამის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი,
შავპრიალა, თხელკეციანი.

31. 16/74-40.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვ-
არდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, წითლად
შეღებილი.

32. 16/74-42.

სახურავის ნატეხები, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი, თხელკეციანი, მოხატულია წითე-
ლი საღებავით.

33. 16/74-74.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ვა-
რდისფრად გამომწვარი. თხელკეციანი.

34. 16/73-78.

დერგის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გა-
მომწვარი, თხელკეციანი. ყელის ძირში შემოუყ-
ება ტალღური ორნამენტი.

ტაბ. LVI

სატრაპეზოს კედლის შეცსებაში

1. 16/90-73. იქ. 119.

სარქველის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

2. 16/90-69. იქ. 97.

ჯამის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

3. 16/86-22. იქ. 90.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

4. 16/86-16. სატრაპეზოს იატაკი.

ჭურჭლის მირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი, ნაპრიალები.

5. 16/86-16.

ჭურჭლის მირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. წითლად შეღებილი, სქელკეციანი.

6. 16/87-3.

დერგის სახურავის ნატეხი, თიხის მოყვითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 8. 16/87-12. სატრაპეზოს იატაკის ქვეშ №23 თოახის იატაკამდე.

ჭურჭლის სახურავი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

9. 16/87-14. იქვე.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი. სქელკეციანი.

10. 16/87-119. იქვე.

ჭურჭლის ფურ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი, ოვალურგანივეტიანი.

11. 16/87-118. იქვე.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, წითლად შეღებილი, სქელკეციანი.

12. 16/87-121. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოჩალისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი. ნატეხი გამვრეტილია.

13. 16/87-117. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი. ნატეხი გამვრეტილია.

14. 16/87-4. იქვე.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი, ნაპრიალები.

15. 16/87-124. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. ნაპრიალები. შემცულია ხაზებით.

16. 16/87-15. იქვე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ლეგად გამომწვარი, შავპრიალა, თხელკეციანი.

17. 16/87-120. იქვე.

ჯამის პირის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ

გამომწვარი, სქელკეციანი.

18. 16/67-116. იქვე.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

19. 16/87-122. იქვე.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, მოშავოდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

20. 16/87-60. იქვე.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი.

21. 16/87-10. იქვე.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, მოშავოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

22. 16/87-123. იქვე.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოშავოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. LVII

ოთახი №23. სატრაპეზოს ქვეშ, VI დონე

1. 16/87-103.

დოქის პირ-ყურის ნატეხი, თიხის ჩალისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი. ოვალურგანივეტიანი, კოპიანი ყურით.

2. 16/87-52.

ჭურჭლის პირ-ყურის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი. მრგვალგანივეტიანი ყურით.

3. 16/87-115.

ჭურჭლის ყურიანი სახურავი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

4. 16/87-107.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი. ნაპრიალები, თხელკეციანი.

5. 16/87-107.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ნაცრისფრად გამომწვარი. თხელკეციანი.

6. 16/87-56.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/87-71.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, თხელკეციანი.

8. 16/87-6.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი. თხელკეციანი, ზედაპირი შემცულია ამოღარული ბადისქრი ორნამენტით.

9. 16/87-55.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი. თხელკეციანი.

10. 16/87-102.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოყავისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

11. 16/87-48.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, ყავისფრად

გამომწვარი. თხელკეციანი. გაპრიალებული.

12. 16/87-50.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, აგურისფრ-
ად გამომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალგანივეთ-
იანი.

13. 16/87-53.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, აგურისფრ-
ად გამომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალგანივეთ-
იანი.

14. 16/87-45. ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი,
თიხის, მოჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეცი-
ანი.

15. 16/87-98.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალის-
ფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

16. 16/87-101.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარ-
დისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

17. 16/87-63.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი, სქელკეციანი.

18. 16/87-60.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, შავად
გამომწვარი თხელკეციანი.

ტაბ. LVIII

გარე ეზო.

1. 16/91-112. XXVI-147.

დერგის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრ-
ად გამომწვარი. სქელკეციანი, ყელზე დაუყვება
საჭდევების ზოლი.

2. 16/91-61. კვ.147.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

3. 16/91-26. კვ.147.

ჭურჭლის პირ-ყელის ნატეხი, თიხის, მოვა-
ლისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

4. 16/91-24. კვ.147.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი. სქელკეციანი.

5. 16/91-111. კვ.147.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი. სქელკეციანი. წითლად შეღებილი.

6. 16/91-4. კვ.95. იატაკის დონე.

მძივი ნაცრისფერი.

7. 16/91-45. კვ.121.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

8. 16/91-55. კვ.121.

ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვარდ-
ისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი. ზედაპირი
ჭურჭლია ამოღარული ზოლებით.

9. 16/91-13. კვ.147.

ჭურჭლის ყურ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოშა-

ოდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ყური მრგვალგ-
ანივეტეთიანი.

10. 16/91-40. კვ.121.

ჭურჭლის ყურ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოშა-
ოდ გამომწვარი. სქელკეციანი. ყური ოვალუ-
რგანივეტეთიანი. ზედაპირი შემცულია ვერტ-
იკალური რელიეფური წიბოებით.

11. 16/91-3. კვ.95. დისკო, თხელი, ბრინჯაოს,
ერთნახვრეტიანი.

12. 16/91-2. კვ.95. დისკო, თხელი, ბრინჯაოს,
სამნახვრეტიანი.

13. 16/91-116. კვ.147.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მოწითალოდ
გამომწვარი. სქელკეციანი. ყური მრგვალგანი-
ვეტეთიანი.

14. 16/91-118. კვ.147.

ჭურჭლის ყური, თიხის, ნაცრისფრად გამომწვ-
არი. თხელკეციანი, მრგვალგანივეტეთიანი. პირ-
თან მიერთების ადგილზე კოპით.

15. 16/91-5. კვ.95.

კოუსური საგანი, თიხის, ვარდისფრად გამომ-
წვარი. თხელკეციანი.

16. 16/91-7. კვ.95.

დოქის სახურავი, თიხის, ნაცრისფრად გამომ-
წვარი. სქელკეციანი.

17. 16/91-21. კვ.143, VI დონე.

ქილის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ვარდის-
ფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

18. 16/91-25. VI დონე.

ქოთნის ყელის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად
გამომწვარი. სქელკეციანი.

19. 16/91-25. კვ.118 დონე III დონე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

20. 16/91-86. კვ.145 VIII დონე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ყვ-
ისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი, ნაპრიალები.

21. 16/91-16. კვ.117, II დონე.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ყვის-
ფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

22. 16/91-26. კვ.120, VIII დონე.

ჯამის ნატეხები, თიხის, ჩალისფრად გამომწვა-
რი. სქელკეციანი.

23. 16/91-32. კვ.144-145, VII დონე.

ფიალის პირის ნატეხი, თიხის, ვარდისფრად
გამომწვარი. თხელკეციანი.

24. 16/91-11. კვ.18-19. II დონე.

ჯამის ყელის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად
გამომწვარი. სქელკეციანი.

25. 16/91-10. იქვე.

ჯამის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვა-
რი. სქელკეციანი.

26. 16/91-35. კვ.143. VII დონე.

ფიალის პირის ნატეხი, თიხის, წითლად შე-
ღებილი, თხელკეციანი. ნაპრიალები.

27. 16/91-887 კვ.145, VIII დონე. ჯამის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.
28. 16/91-28. კვ.120, VIII დონე. ჭურჭლის ფური, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.
29. 16/91-29. იქვე. ჭურჭლის პირის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, წითლად შეღებილი, სქელკეციანი.
30. 16/91-22. კვ.143, VI დონე. ფაილის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, წითლად შეღებილი, თხელკეციანი, ნაპრიალები.
31. 16/91-12. კვ.18-19, II დონე. ჭურჭლის გვერდის ნატეხი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი. წითელი საღებავის ფართო ზოლებით მოხატული.
32. 16/91-6. კვ.143, III დონე. ჯამის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი, წითლად შეღებილი. შიდაკალთები შემცულია ამოლარული ზოლებით.
33. 16/91-85. კვ.118, III დონე. №31 იდენტური.
34. 16/91-17. კვ.117, II დონე. ფიალის ფრაგმენტი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი. წითლად შეღებილი, თხელკეციანი. გაპრიალებული ზედაპირით.
35. 16/91-36. კვ.143, VII დონე. ქვევრის ფლი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი. ყვლზე ოკებებური სარტყელი.
36. 16/91-1. კვ.143, II დონე. ფიბულა, ვერცხლის, ნაჭევარრეალის ერთი ბოლო მოკაუჭებული და გადაკეტილია, მეორე ბოლო შესქელებული.
37. 16/91-31. კვ.143, VII დონე. ჭურჭლის ძირი, თბის, ნაცრისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი, შავპრიალა.
38. 16/91-87. იქვე. ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ნაცრისფრად გამომწვარი. თხელკეციანი.
39. 16/91-27. კვ.120, VIII დონე. ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თბის, ვარდისფრად გამომწვარი. თხელკეციანი.
40. 16/91-8. 142. სანაყი ქვის.
41. 19/91-9. იქვე. სანაყი ქვის.
1. 16/91-68. კვ. 147.

ლის ძირში შემოუყვება წითელი საღებავის ორი ხაზი. მათ შორის კლაკნილი ზოლით. მრგვალგანიველთანი ყურით.

2. 16/91-97. კვ. 145.

დიდი ზომის ღოვანის ფრაგმენტი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი. მრგვალგანიველთანი ყურით. მუცელზე შემოუყვება წითელი საღებავის ორი ჰორიზონტალური ხაზი.

3. 16/91-83. კვ. 97.

სარიტუალო ჭურჭლის ფრაგმენტი, თბის, რუხად გამომწვარი, სქელკეციანი, ნაპრიალები.

4. 16/91-125. კვ. 147.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თბის, ნაცრისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

5. 16/91-65. კვ. 146.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

6. 16/91-60. იქვე.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მონაცრისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

7. 16/91-105. კვ. 147.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

8. 16/91-110. იქვე.

ჭურჭლის ძირ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოწითალოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. LX

ჰუმუსური ფენის მოხსნის შემდეგ

1. 16/73-163. სექტ. XXVI კვ. 6, 7, 16, 17.

ღოვანი, თბის, მომცრო ზომის. შავპრიალა, თხელკეციანი, ოვალურგანიველთანი ყურით.

2. 16/73-142.

ჯამის ფრაგმენტი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

3. 16/73-154.

ჯამის პირის ფრაგმენტი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

4. 16/73-145.

ჯამის პირის ფრაგმენტი, თბის, რუხად გამომწვარი, სქელკეციანი.

5. 16/73-153.

ჭინჭილის პირი, თბის, შავპრიალა, თხელკეციანი.

6. 16/73-147.

ჯამის პირ-გვერდი, თბის, წითლად გამომწვარი, სქელკეციანი.

7. 16/73-280.

ჭურჭლის პირის ფრაგმენტი, თბის, წითლად გამომწვარი, თხელკეციანი. შიდა კედლები შემკულია წნევით წარმოქმნილი ხაზებით.

8. 16/73-148.

ჭურჭლის პირის ფრაგმენტი, თბის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

ტაბ. LIX

ტამრის გარე ეზო. იატაკი.

1. 16/91-68. კვ. 147.

ლუთერიუმის ყელ-გვერდის ნატეხი, თბის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი. ყე-

9. 16/73-153.

ჯამის პირის ფრაგმენტი, თიხის, შავად გამომწვარი, შავპრიალა, თხელკეციანი.

10. 16/73-289.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, შავად გამომწვარი, შავპრიალა. თხელკეციანი. შიდა კალთა შემცულა ნაპრიალები ზოლებით.

11. 16/73-141.

ჭურჭლის პირი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი.

12. 16/73-151.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, რუხად გამომწვარი, თხელკეციანი. ზედაპირი შაოიანი. გვერდზე შემოუყვება ამოღარული არიბი ხშები.

13. 16/73-162.

ჭურჭლის ნატეხი, თიხის, რუხად გამომწვარი, სქელკეციანი.

14. 16/73-137.

ჭურჭლის სახურავი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

15. 16/73-146.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალ-ჭრად გამომწვარი, სქელკეციანი.

16. 16/73-138.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-ლოდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

17. 16/73-140.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, №16 აუნტერი.

18. 16/73-156.

დერგის პირის ფრაგმენტი, თიხის მოვარდისფროდ გამომწვარი. სქელკეციანი. ყელზე შე-ცვევება ირიბი, ნაჭდევების სარტყელი, ხოლო მიზის კიდეზე დატანილია წითელი საღებავით შესრულებული მოკლე ხაჩები.

19. 16/73-152.

დერგის პირ-გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. აუნტერია წითელი საღებავით.

20. 21. 16/73-58.

ჯამის ძირების ნატეხები, თიხის, შავად გა-მომწვარი. სქელკეციანი. შავპრიალა. შიდა კალთა ნაპრიალებია. ჭურჭლის სიბრტყეს ამკობს ნაპრიალები ზოლები.

22. 16/73-7.

ჯამის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი. შავპრიალა. შიდა კალთა შემცულები ნაპრიალები ზოლებით.

23. 16/73-48.

ჯამის ფრაგმენტი, თიხის, შავად გამომწვარი. შავპრიალა. შიდა კალთა შემცულები ნაპრიალები ზოლებით.

24. 16/73-8.

ჯამი, თიხის, ვარდისფრად გამომწვარი. სქელ-

კეციანი.

25. 16/73-46.

ჭურჭლის პირის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი. თხელკეციანი. შხარზე ორი პარალელური, პირიზონტალური სარტყლით.

26. 16/73-69.

ჯამის პირ-გვერდი, თიხის, ვარდისფრად გა-მომწვარი. სქელკეციანი.

27. 16/73-236. მეხუთე ფენა. კვ. 614.

ჩაიდნისებრი ჭურჭელი, თიხის, მოვარდის-უროდ გამომწვარი. სქელკეციანი.

მეხუთე ფენა

დამწვარი ალიზების ფენა

28. 16/73-236.

ქოთის პირის ფრაგმენტი, თიხის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი.

29. 16/73-235.

ჭურჭლის პირ-ყელის ფრაგმენტი, თიხის, მოყა-ვისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი.

30. 16/73-234.

ჭურჭლის პირ-ყერის ფრაგმენტი, თიხის, მოყა-ვისფროდ გამომწვარი, სქელკეციანი. მრგვალგა-ნიკვეთიანი ყურით.

31. 16/87-32.

ჯამი, თიხის, მოვარდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

32. 16/87-317.

ჯამის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, შავად გამომწვარი, სქელკეციანი.

33. 16/87-318.

ფიალის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოჩალ-ისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი.

34. 16/87-319.

ფიალის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვა-რდისფროდ გამომწვარი, თხელკეციანი, წითლად შეღებილი.

35. 16/87-316. კვ. 115. VII ფენა.

ჭურჭლის ყური, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, სქელკეციანი, მრგვალგანიკვეთიანი.

ტაბ. LXI

სექტ. XXVI კვ. 121.

ორმო №5

1. 16/91-144.

დერგის პირ-გვერდის და ძირის ნატეხები, თიხის, აგურისფრად გამომწვარი. სქელკეციანი.

2. 16/91-175.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, ჩალისფრად გამომწვარი, თხელკეციანი, ფენიანი.

3. 16/91-145. მრგვალი ფირფიტა, ძვლის.

ორმო №1

4. 16/91-148.

დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი. თხელკეციანი. ყელის ბირში
და გვერდზე შემოუყვება ორ-ორი პორიზონტა-
ლური სარტყელი.

5. 16/91-151.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალის-
ფრად გამომწვარი. თხელკეციანი.

სექტორი XXVI კვ.119

ორმო №2

6. 16/91-96.

დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალის-
ფრად გამომწვარი. სექლკეციანი.

7. 16/91-94.

დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, ჩალ-
ისფრად გამომწვარი. სექლკეციანი. ყელისა და
მკერდზე გამდევს წითელი საღებავით შესრულე-
ბული ორ-ორი პორიზონტალური სარტყელი.

8. 16/91-90.

დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი, სექლკეციანი.

9. 16/91-99.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

10. 16/91-92.

ჯამის პირისა და ძირის ნატეხი, თიხის, მოწი-
თალოდ გამომწვარი. სექლკეციანი.

ორმო №4

11. 16/91-29.

დერგის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოწითა-
ლოდ გამომწვარი. სექლკეციანი. მრგვალგანივ-
კვეთიანი ჭურით. ყელი შემცულია ჭდელი ორნა-
მენტით.

12. 16/91-136.

ჭურჭლის პირ-გვერდის ნატეხი, თიხის, მოვ-
არდისფროდ გამომწვარი. თხელკეციანი.

13. 16/91-92.

ჭურჭლის ძირის ნატეხი, თიხის, რუხად
გამომწვარი, სექლკეციანი.

14. 16/91-134.

ჯამის ნატეხი, თიხის, მონაცრისფროდ გამომ-

წვარი, სექლკეციანი.

15. 16/91-142.

ჭურჭლის ყურის ნატეხი, თიხის, მონაცრის-
ფროდ გამომწვარი, ოალურგანივგეთიანი.

16. 16/91-38.

ფირფიტა, ძვლის, ერთი კუთხე გამკრეტილია.
ზედ გამოსახულია ირემი.

17. 16/91-39.

ფირფიტა, ძვლის, ურთიერთგადამკვეთი ზაზე-
ბით. ერთი კუთხე გამკრეტილია.

ტაბ. LXII

1. 16/91-291. სექტ. XXI- I დონე.

დერგის ფრაგმენტი, თიხის, ჩალისფრად გა-
მომწვარი. სექლკეციანი. წითელი საღებავის ორ-
ორ პორიზონტალურ ხაზს მორის გამოსახულია
ნადირობის სცენა: ცხენზე ამხედრებული მხე-
დარი, რომელსაც ხელში უჭირავს სასროლად
გამზადებული ისარი და მხარში დაკოდილი ირე-
მი. ამ ორ გამოსახულებას ერთმანეთისაგან ყოფი-
თავთავისებური ორნამენტი. პარალელური ხაზე-
ბის ქვემოთ დერგი მოხატულია ვერტიკალურ
მოკაუჭებული ზოლებით. ზოლებს ქვემოთ კვლ-
ავ ორი პარალელური ხაზია.

2. 16/91-293.

დერგის გვერდის ფრაგმენტი, თიხის, მოვა-
რდისფროდ გამომწვარი, სექლკეციანი. მოხა-
ტულია წითელი საღებავით. თეთრი ანგობის
პორიზონტალურ პარალელურ ბრტყელ სარტ-
ყელზე გამოსახულია გაფრენილი ჩიტები. წი-
თელი საღებავით შესრულებულია იზვის (?)
გამოსახულება.

ტაბ. LXIII

1. 16/74-37. კრამიტი. მოვარდისფროდ გა-

მომწვარი, ღარიანი, სექლკეციანი.

2. 16/90-97. კრამიტი. მოვარდისფროდ გა-
მომწვარი, ღარიანი, შვერილით, სექლკეციანი.

3. 16/74-38. კრამიტი. მოვარდისფროდ გა-
მომწვარი, ბრტყელი, სექლკეციანი.

4. 16/74-45. კრამიტი. მოვარდისფროდ გა-
მომწვარი, ღარიანი, შვერილით, სექლკეციანი.

ტაბულების აღწერილობა

- ტაბ. I, II. ციხიაგორა. სიტუაციური გეგმა.
- ტაბ. III, IV. ციხიაგორის სატაძრო კომპლექსის გეგმა.
- ტაბ. V. ციხიაგორის აქსონომეტრიული გეგმა.
- ტაბ. VI. №10 ოთახის გეგმა.
- ტაბ. VII. ბედელი. გეგმა.
- ტაბ. VIII. კოშკი №2 გეგმა.
- ტაბ. IX. მარანი. გეგმა.
- ტაბ. X. მარანი. ჭრილი.
- ტაბ. XI. მარნის საკურთხევლები.
- ტაბ. XII. 1. საფქველი ოთახის გეგმა. 2. ოთახი №15. გეგმა.
- ტაბ. XIII. სატრაპეზოს ტერასის და დიდი ეზოს გეგმა.
- ტაბ. XIV. სატრაპეზოს უბანი. ქვედა ფენების გეგმა და ჭრილი.
- ტაბ. XV. ტაძარი. სათავსო №1. კერამიკა.
- ტაბ. XVI, XVII. ტაძარი. სათავსო №2. კერამიკა.
- ტაბ. XVIII. 1-3. სათავსო №17. კერამიკა. ბრინჯაოს რელიეფი. 4. ტაძარი. სათავსო №2. ოთახის დისკოები ჯვრის გამოსახულებით.
- ტაბ. XIX. 1. ტაძარი. სათავსო №1. ოთახის საკურთხეველი. 2. ასონიშნები კრამიტებზე.
- ტაბ. XX, XXI. ტაძრის შიდა ეზო. კერამიკა. XXI. 3. რკინის დანა.
- ტაბ. XXII. ოთახი №10. კერამიკა. 2. ძვლის საფილი.
- ტაბ. XXIII. ოთახი №10. კერამიკა. 10, 11, 12, 17. რკინის ლურსმნები. 16. რკინის ჩმჩა.
- ტაბ. XXIV. ოთახი №10. კერამიკა.
- ტაბ. XXV. 1-4. ჩაშვებული სამარხი ტაძრის ეზოს დასავლეთ კარებთან. 5, 6. ჩაშვებული სამარხი XXI სექტორი, 589-588 კვადრატების სამდვართან. 7-15. სატრაპეზოს ტერიტორიაზე V დონე; კერამიკა. 16. სატრაპეზოს უბანი. VI დონე. ბრინჯაოს ისრისპირი. 7-20. ტაძარი. №2 სათავსო. კერამიკა. 21-24. ტერასა. კერამიკა. 25. I კოშკის დასავლეთით. ოთხის ჭურჭლის ფურის ფრაგმენტი, ხარისხთავის ფორმისა. 26. სათავსო №10. ოთხის ჭურჭლის ფრაგმენტი ხარის თავის ფორმისა. 27-29. ტაძრის იატაკის ქვეშ.
- ტაბ. XXVI, XXVII, XXVIII. ბედელი. კერამიკა.
- ტაბ. XXIX. 1-10. მარანი. კერამიკა. 11-22. ბედელი. კერამიკა.
- ტაბ. XXX, XXXI, XXXII, XXXIII, XXXIV. მარანი, კერამიკა.
- ტაბ. XXV. 1-21. სათავსო №21. კერამიკა. 22. მარანი. რკინის დანა.
- ტაბ. XXXVI. მარანსა და სამოთახიან

- შენობას შორის დერეფანი. კერამიკა.
- ტაბ. XXXVII. 1-9. ბედლის წინ ეზო. კერამიკა. 10-21. სათავსო №21. კერამიკა.
- ტაბ. XXXVIII. სათავსო №21. კერამიკა.
- ტაბ. XXXIX. სათავსო 22. კერამიკა.
- ტაბ. XL. II კოშკი. კერამიკა. 8. რკინის ლურსმანი.
- ტაბ. XLI, XLII, XLIII. II კოშკი. კერამიკა.
- ტაბ. XLIV. ბედლის წინ ეზო. კერამიკა.
- ტაბ. XLV, XLVI. სათავსოები. 18, 19. კერამიკა.
- ტაბ. XLVII. სათავსო №17.
- ტაბ. XLVIII, XLIX. სექტორი XXVI, II დონე. კერამიკა.
- ტაბ. L. სექტორი XX, II დონე, კერამიკა.
- ტაბ. LI. 1-8. სექტორი XXVI, I დონე. კერამიკა. 9, 10, 13. ტაძრის ეზო. კერამიკა. 11, 12, 14. სექტორი XXVI, II დონე. კერამიკა. 15, 16, 17. II დონე. კერამიკა. 18-20. სექტორი XXVI, კვ. 71, 72; II დონე.
- ტაბ. LII. 1-6. სექტორი XXVI, IV დონე. 8-13, 16, 19. სათავსო №17. კერამიკა. 14, 15, 17, 18. სათავსო №16. (ხელსაფქვავებიანი ოთახი). კერამიკა.
- ტაბ. LIII. 1, 4, 7, 8, 9, 10. სათავსო №18, 19. კერამიკა. 2, 6. წისქვილი საფქვავი ქვების დონეზე. 3. ტაძრის ეზო.
- ტაბ. LIV. 2, 2. სათონეს ზედ ფენა, I დონე. კერამიკა. 3-5. სათონეს იატაკის ქვეშ. III დონე. კერამიკა. 6, 7. სათონე. კერამიკა. 8-14. სათონის დასავლეთით იატაკის დონიდან 1, 5 მეტრზე გვიან ბრინჯაოს ხანის კერამიკა.
- ტაბ. LV. 1-3. II დონე. კერამიკა. 14-24. სექტორი XXVI, I დონე. კერამიკა. 25-34, II დონე. კერამიკა.
- ტაბ. LVI. 1-6. სატრაპეზოს ფენა. კერამიკა. 7-22. სატრაპეზოს იატაკის ქვეშ. III დონე.
- ტაბ. LVII. სატრაპეზოს ქვეშ. V-VI დონე. კერამიკა.
- ტაბ. LVIII. 1-6. ტაძრის გარე ეზო. კერამიკა. 17-41. სექტორი XXVI, ქვედა ფენები.
- ტაბ. LIX. ტაძრის გარე ეზო. კერამიკა.
- ტაბ. LX. 1-26, 28-30. სექტორი XXVI, I დონე. კერამიკა. 27, 31-35. V-VI დონე, კერამიკა.
- ტაბ. LXI. 1-3. ორმო №5. 4, 5. ორმო №1. 6-10. ორმო №2, 11-15. ორმო №4. კერამიკა. 16, 17. ძვლის ფირფატები ამოკაწრული გამოსახულებებით.
- ტაბ. LXII. სექტორი XXVI. I დონე. კერამიკა.
- ტაბ. LXIII. კრამიტები.

ტაბ. LXIV, LXV, LXVI, LXVII. ანაბეჭდები
სატაძრო კომპლექსიდან.

ტაბ. LXVIII. ქაპიტელი. ნახატი.

ტაბ. LXIX, XX, 1. მდიდრული სამარხის
ინვენტარი. 2. სექტორი XXI, კვადრატი 588-
589, სამარხი, I დონე.

ტაბ. LXXI, LXXII. ცმითაგორას ხედი.

ტაბ. LXXIII. სათავსო №2.

ტაბ. LXXIX, LXXV. ტაძრის ხედები.

ტაბ. LXXVI. მე-10 ოთახის ხედები.
ტაბ. LXXVII, LXXVIII, LXXIX. 2.
სამოთხიანი ნაგებობის ხედები. 1. ბეღელი.
ტაბ. LXXX, LXXXI, LXXXII. მარნის
ხედები.
ტაბ. LXXXIII. საფქველი ოთახის ხედები.
ტაბ. LXXXIV. მე-15 სათავსოს ხედები.
ტაბ. LXXXV, LXXXVI. ქაპიტელი.
ტაბ. LXXXVII, LXXXVIII, LXXXIX,
XC, XCI. მდიდრული სამარხის ინვენტარი.

Описание таблиц:

I, II – Цихиагора, ситуационный план.
III, IV – Цихиагора, план храмового комплекса.

V – Цихиагора, аксонометрия.

VI – Помещение №10, план.

VII – Зернохранилище, план.

VIII – Башня №2, план.

IX – Винохранилище (марани), план.

X – Винохранилище, разрез.

XI – Винохранилище, алтари.

XII – 1. Мукомольное помещение, план; 2. помашение №15, план.

XIII – План террасы и большого двора.

XIV – Терраса трапезной, план и разрез нижних слоев.

XV – Храм, помещение №1, керамика.

XVI, XVII – Храм, помещение №2, керамика.

XVIII – 1-3. Помещение №17, керамика, бронзовое кольца, 4. Храм, помещение №2, глиняные диски с крестами.

XIX – 1. Храм, помещение №1, глиняный алтарь; 2. Буквенные знаки на черепицах.

XX, XXI – Храм, внутренний двор, керамика, железный нож.

XXII – Помещение №10, керамика; 2. Костянная подвеска.

XXIII – Помещение №10, керамика; 10, 11, 12, 16, 17. железные объекты.

XXIV – Помещение №10, керамика.

XXV – 1-4. Впускное погребение в западных дверях Храма; 5-6. Впускное погребение в XXI секторе, на границе квадратов 589-588; 7-15. V уровень террасы, керамика; 16. VI уровень террасы, бронзовый наконечник стрелы;

17-20. Храм, помещение №2, керамика; 21-24. Терраса, керамика; 25. Западнее башни №1, ручка сосуда в форме бычьей головы; 26. Помещение №10; 27-29. Под полом храма.

XXVI–XXVIII – Зернохранилище, керамика.

XXIX – 1-10. Винохранилище, керамика; 11-22. Зернохранилище, керамика.

XXX–XXXIV – Винохранилище, керамика

XXXV – 1-21. Помещение №21, керамика; 22. Винохранилище, железный нож.

XXXVI – Коридор между винохранилищем и трехкомнатным строением, керамика.

XXXVII – 1-9. Двор перед зернохранилищем, керамика. 10-21. помещение №21, керамика.

XXXVIII – Помещение №21, керамика.

XXXIX – Помещение №22, керамика.

XL – 1-7. Башня №2, керамика; 8. Железный гвоздь.

XLI-XLIII – Башня №2, керамика.

XLIV – Двор перед зернохранилищем, керамика.

XLV, XLVI – Помещения №18, 19, керамика.

XLVII – Помещение №17.

XLVIII, XLX – Сектор XXVI, II уровень, керамика.

L – Сектор XXI, II уровень, керамика.

LI – 1-8. Сектор XXVI, I уровень, керамика; 9, 10, 13. Двор храма, керамика; 11-20. Сектор XXVI, II уровень, керамика.

LII – 1-6, Сектор XXVI, IV уровень; 8-13, 16, 19. Помещение №17, керамика; 14, 15, 17, 18. Помещение №16.

LIII – 1, 4, - 7-10, Помещения №18, 19, керамика; 2, 6. Мукомольня; 3. Двор храма.

LIV – 1-2. I слой над печами для выпечки хлеба (тонееби), керамика; 3-5, под полом тонееби, III слой, керамика; 6-7. Тонееби, керамика; 8-14. Западне тонееби на глубине 1,5 м, керамика 'похи поздней бронзы'.

LV – 1-13. II уровень, керамика; 14-23. Сектор XXVI, I уровень, керамика; 25-34. II уровень, керамика.

LVI – 1-6. Уровень трапезной, керамика; 7-22. Под полом трапезной, III уровень, керамика.

LVII – Под трапезной, V-VI уровень, керамика.

LVIII – 1-16. Большой двор, керамика; 17-41. Сектор XXVI, нижние слои.

LIX – Большой двор, керамика.

LX – 1-26, 28-30. Сектор XXVI, I уровень, керамика; 27, 31-35. V-VI уровня, керамика.

LXI – 1-3. Яма №5; 4, 5. Яма №1; 6-10. Яма №2; 11-15. Яма №4; 16, 17. Костяные пластины с гравированным изображением.

LXII – Сектор XXI, I уровень, керамика.

LXIII – Черепицы.

LXIV- LXVII – Отиски печатей на обмазках.

LXVIII – Капитель.

LXIX, LXX – 1. Инвентарь богатого погребения; 2. инвентарь погребения I уровня из XXVI сектора.

LXXI, LXXII – Цихиагора, общий вид.

LXXIII – Помещение №2.

LXXIV, LXXV – Храм.

LXXVI – Помещения №10.

LXXVII- LXXIX – Трехкомнатное строение; Зернохранилище.

LXXX- LXXXII – Винохранилище (марани).

LXXXIII – Мукомольня.

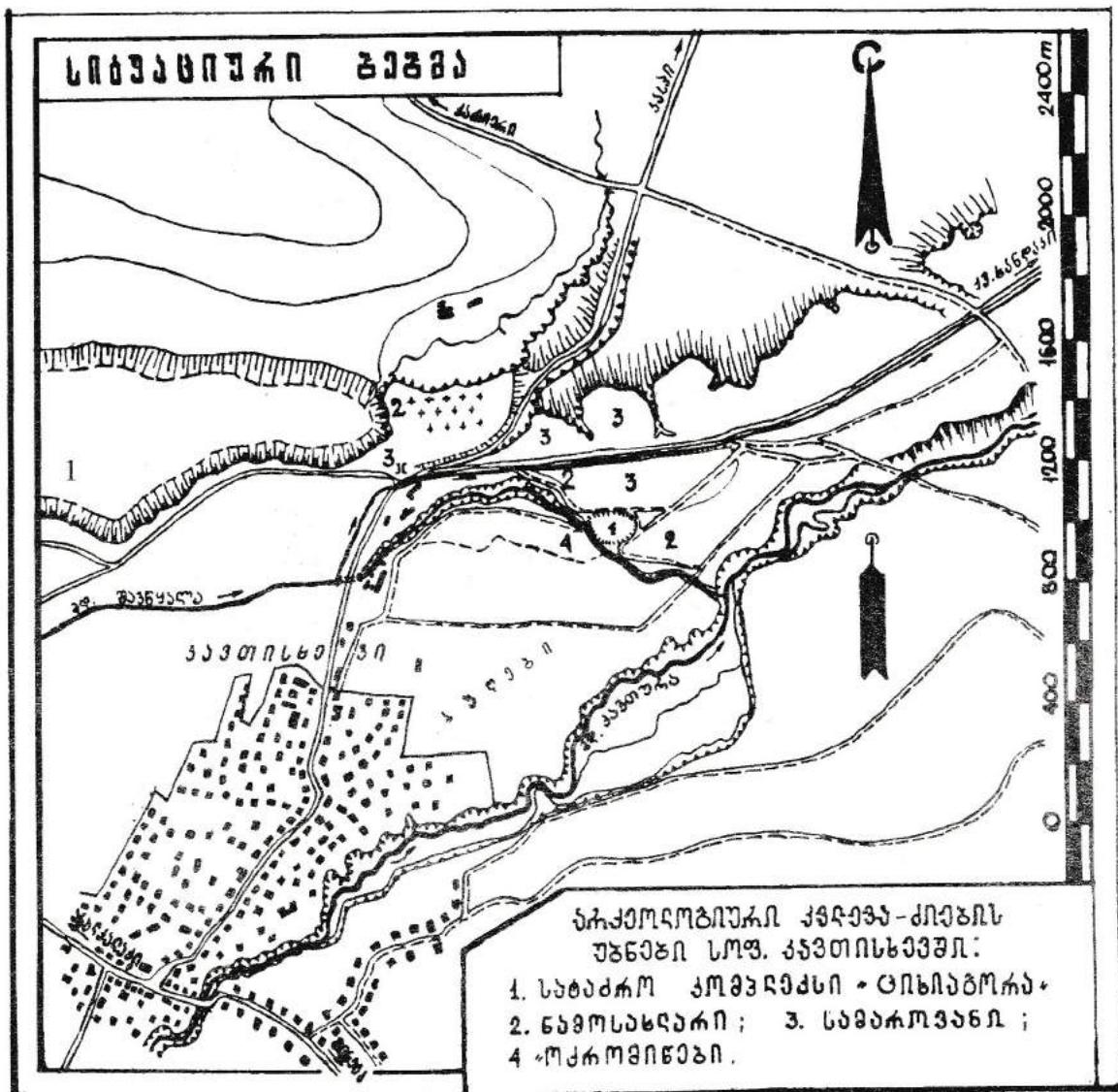
LXXXIV – Помещение №15.

LXXXV, LXXXVI – Капитель.

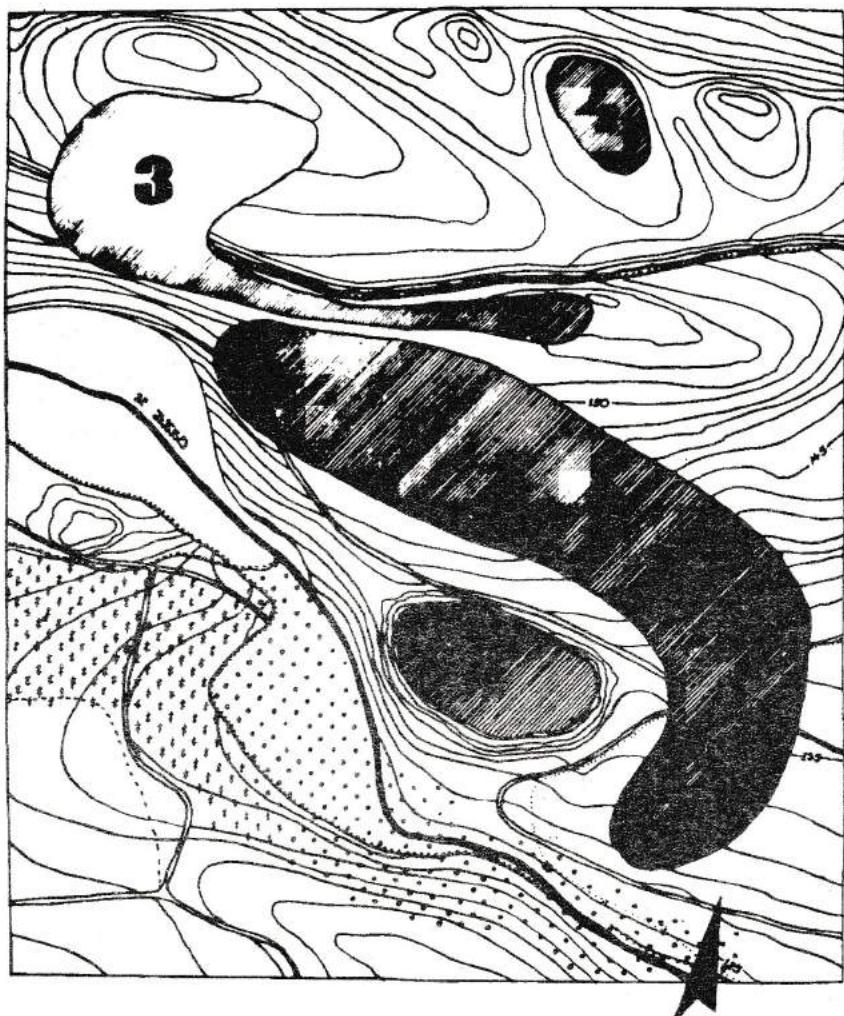
LXXXVII – XCI – Инвентарь богатого погребения.

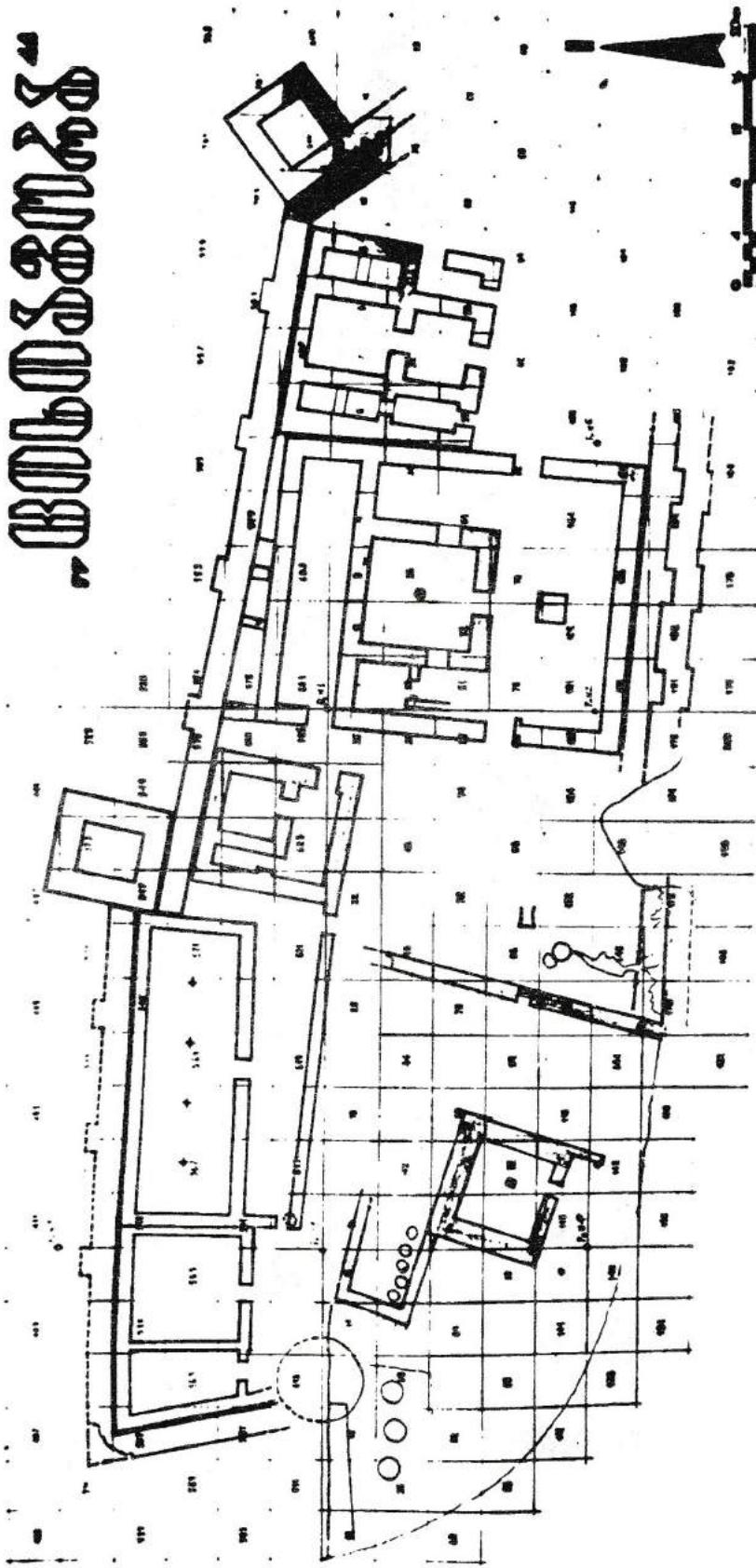
Θεοδώρης Αθανασίου

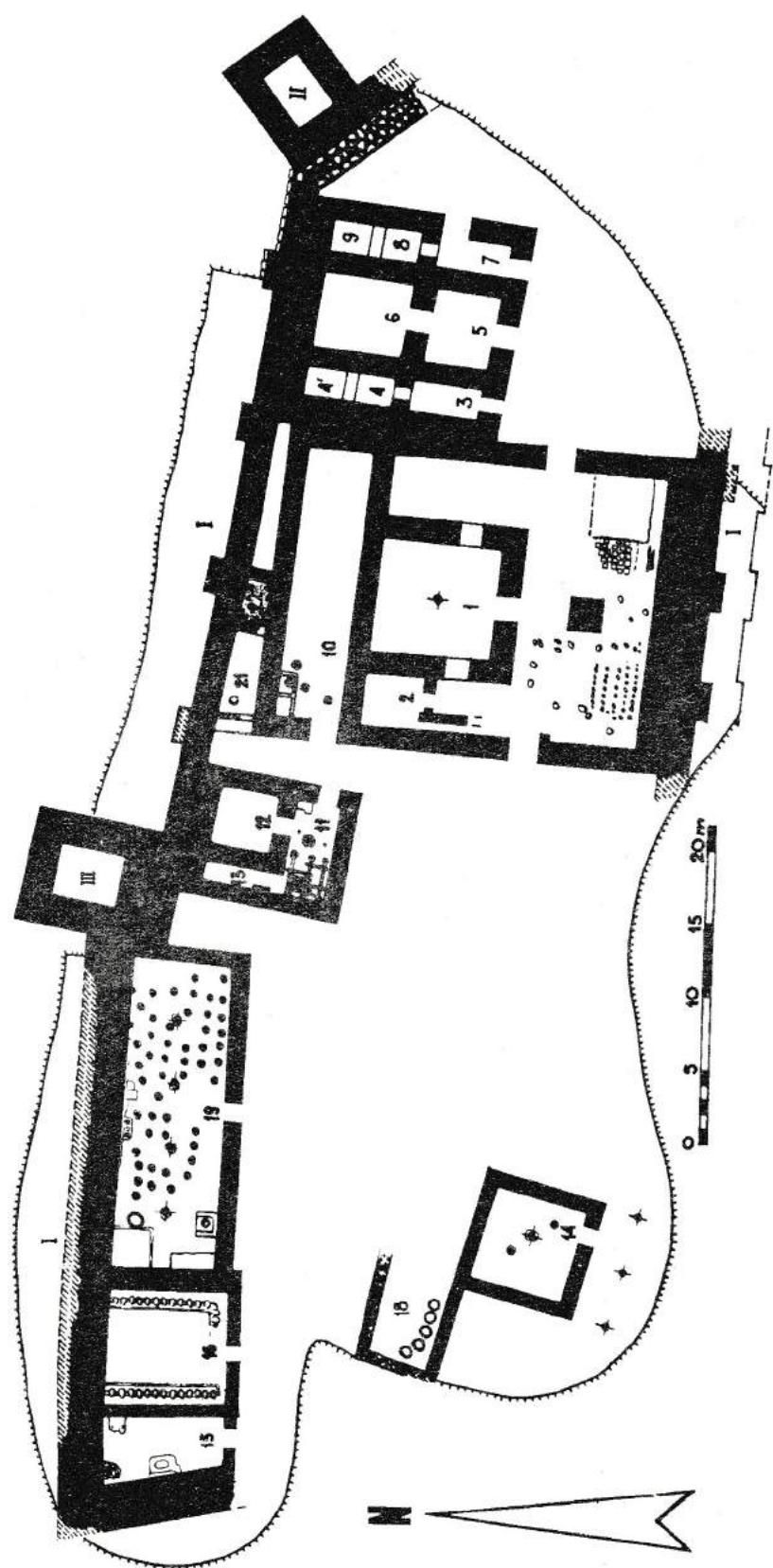
Т а б л и ц ы

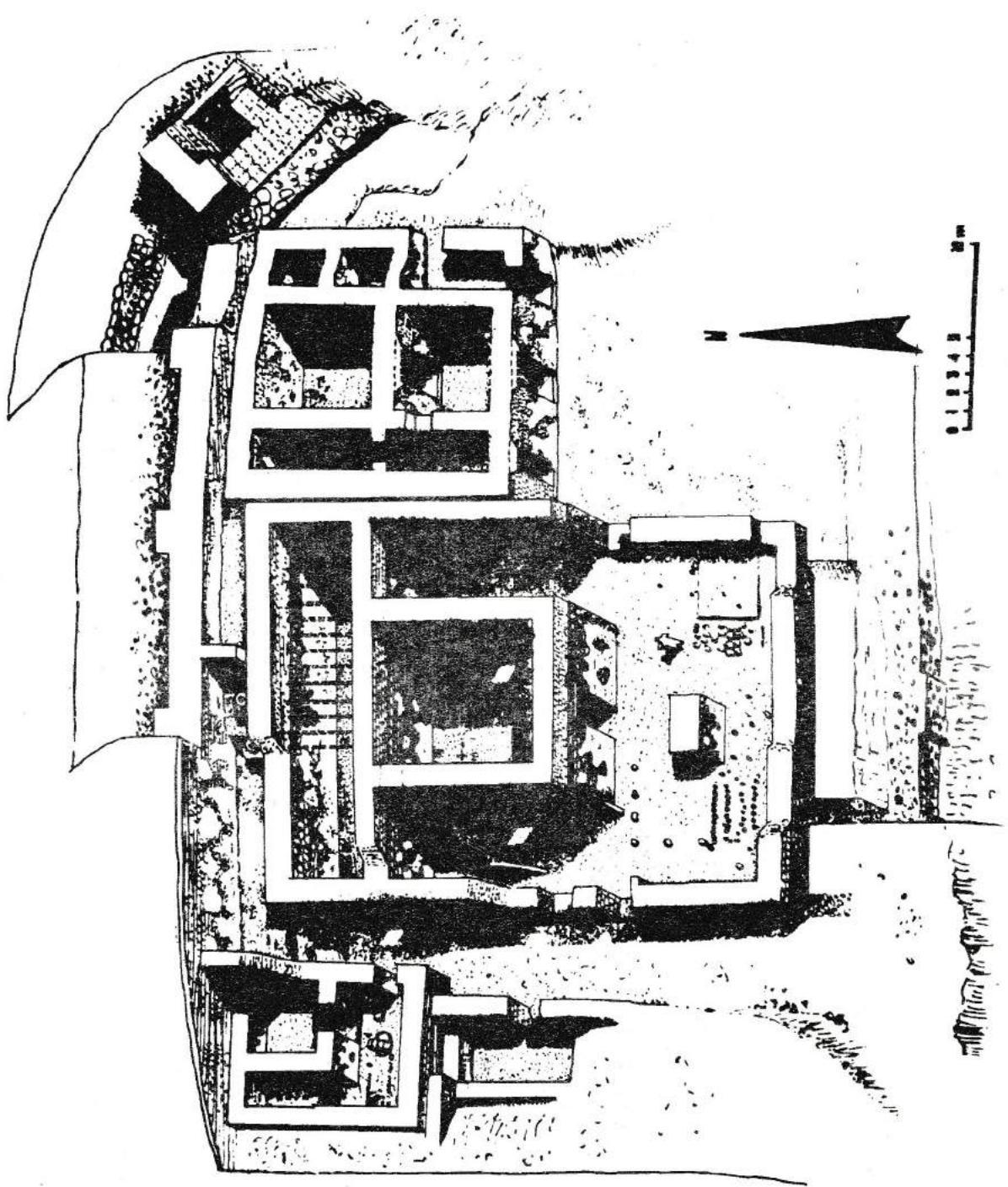

Գօծ. II

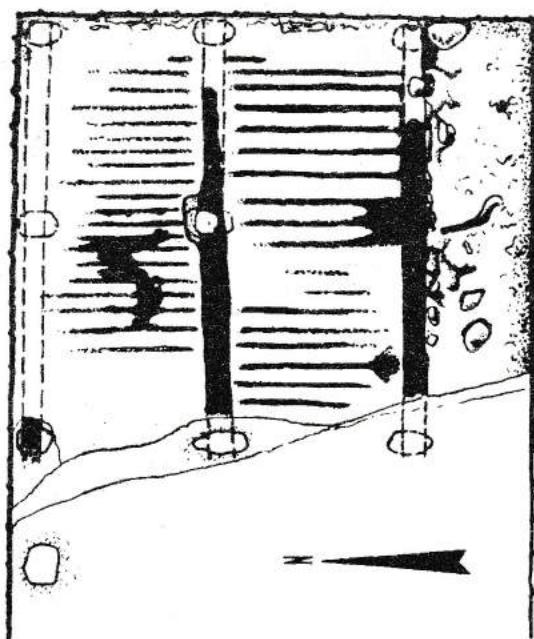
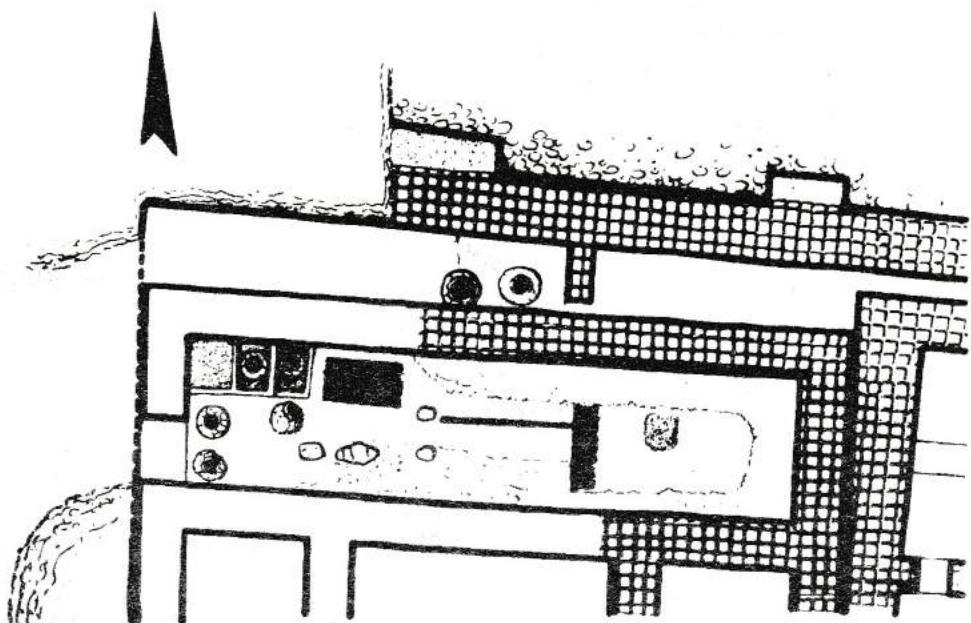

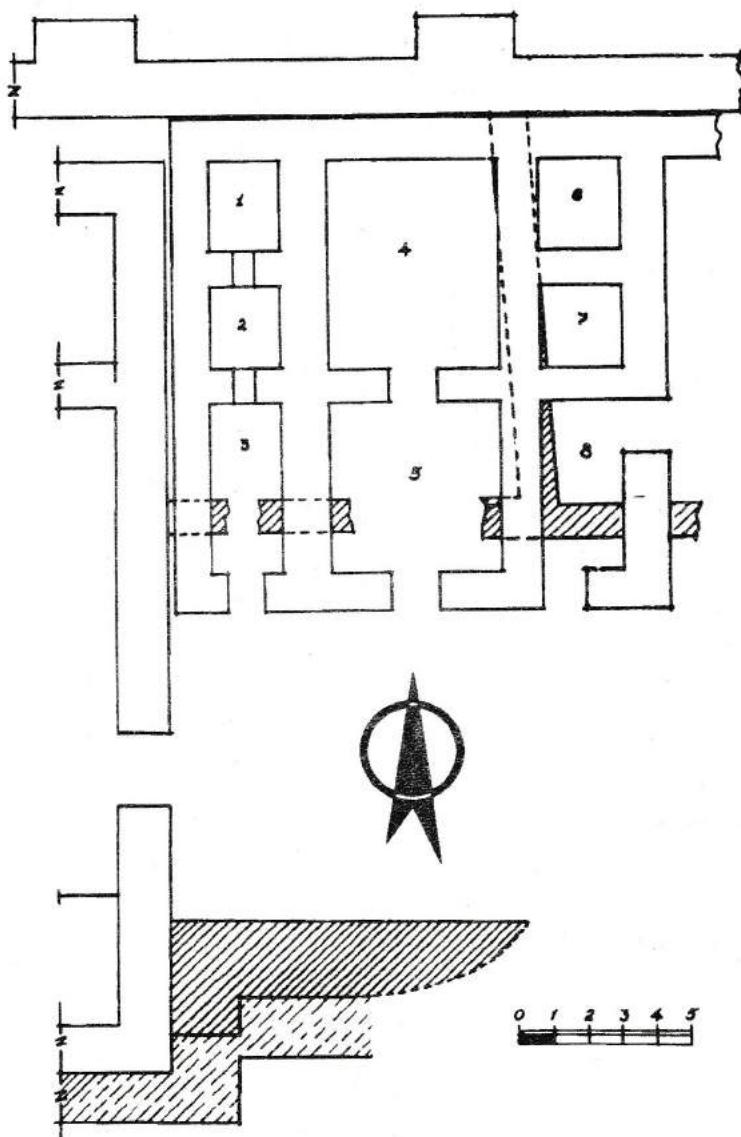

ტაბ. VI

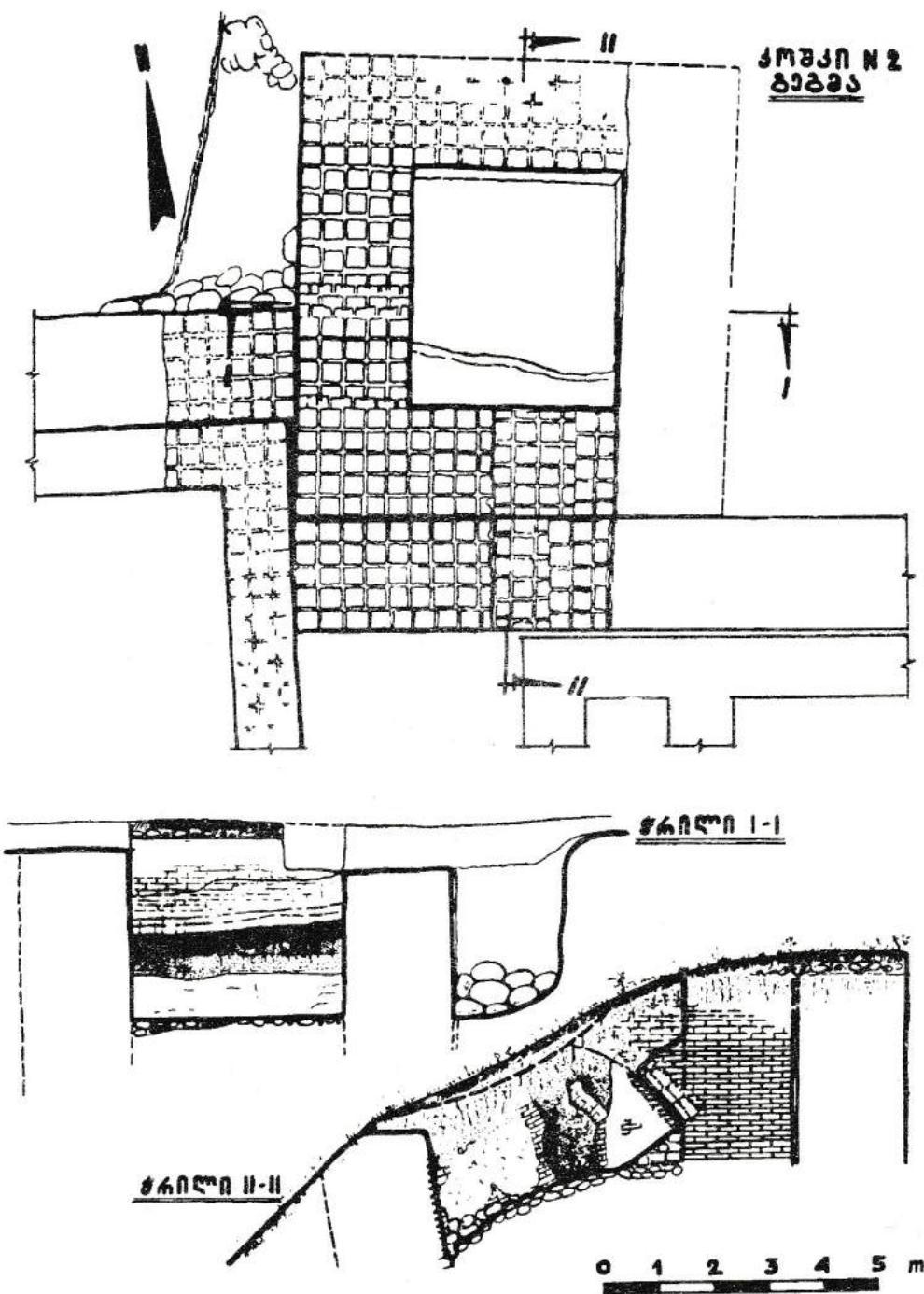
სამართლებრივი
სისტემის
მოდელი № 10
1974 F

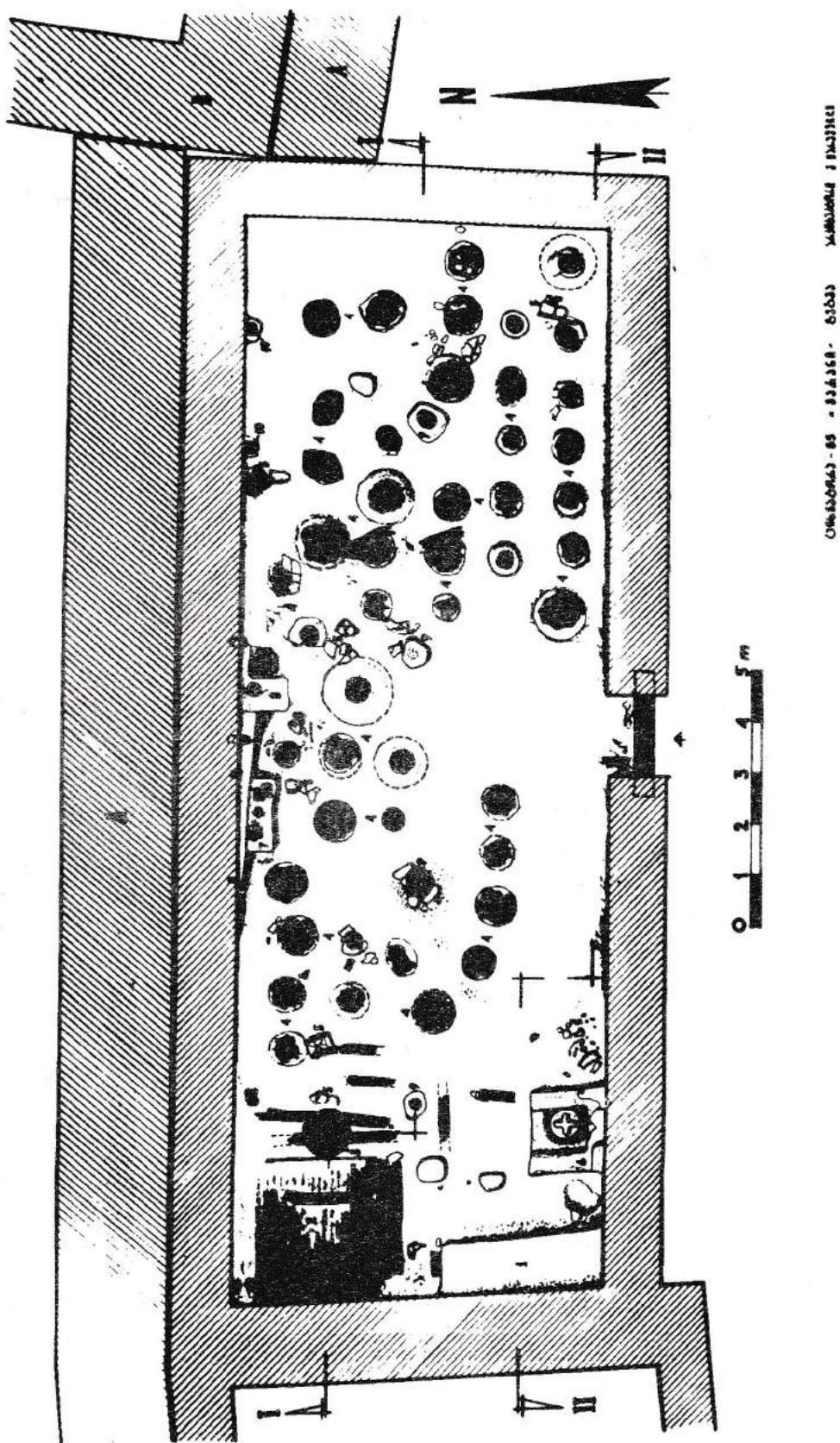

საცოლეები - 81 გეგმა

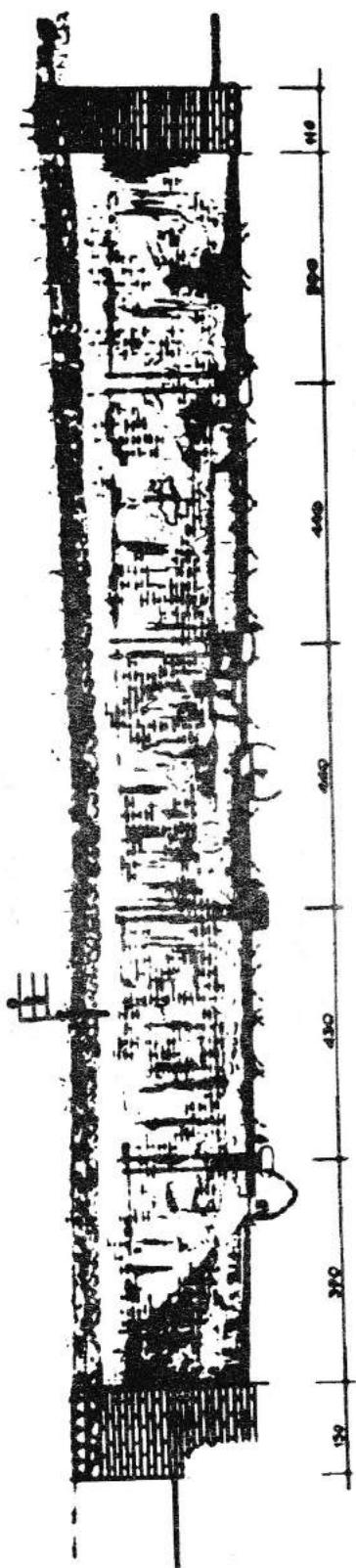
ფაზ. VIII

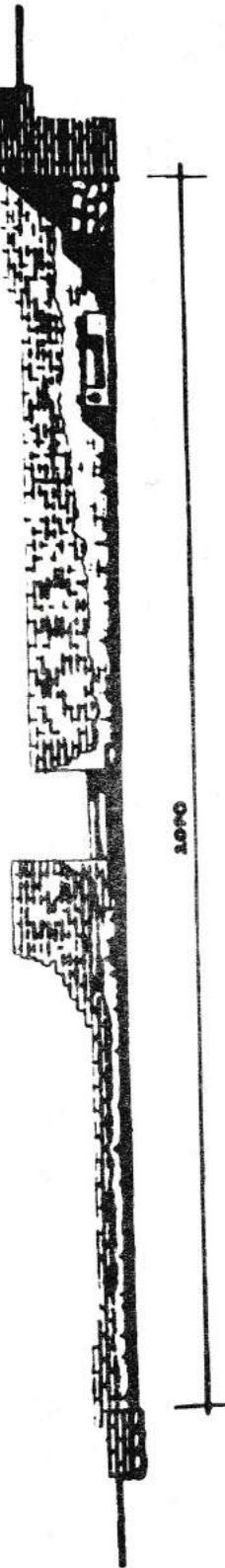

ఘాట. X

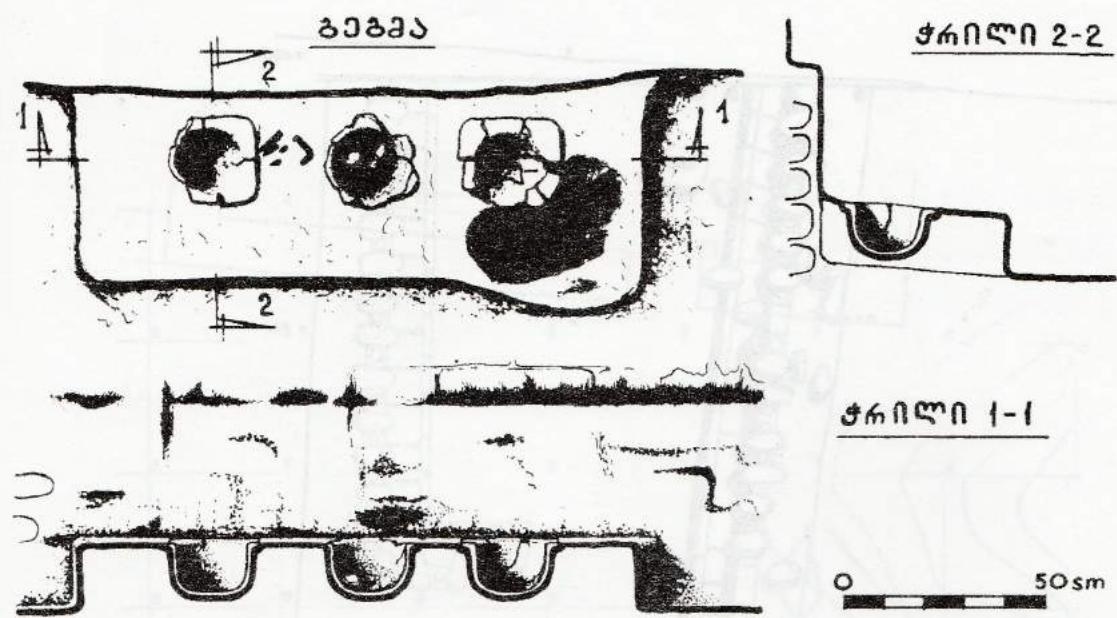
పాఠమాలిక 1-1

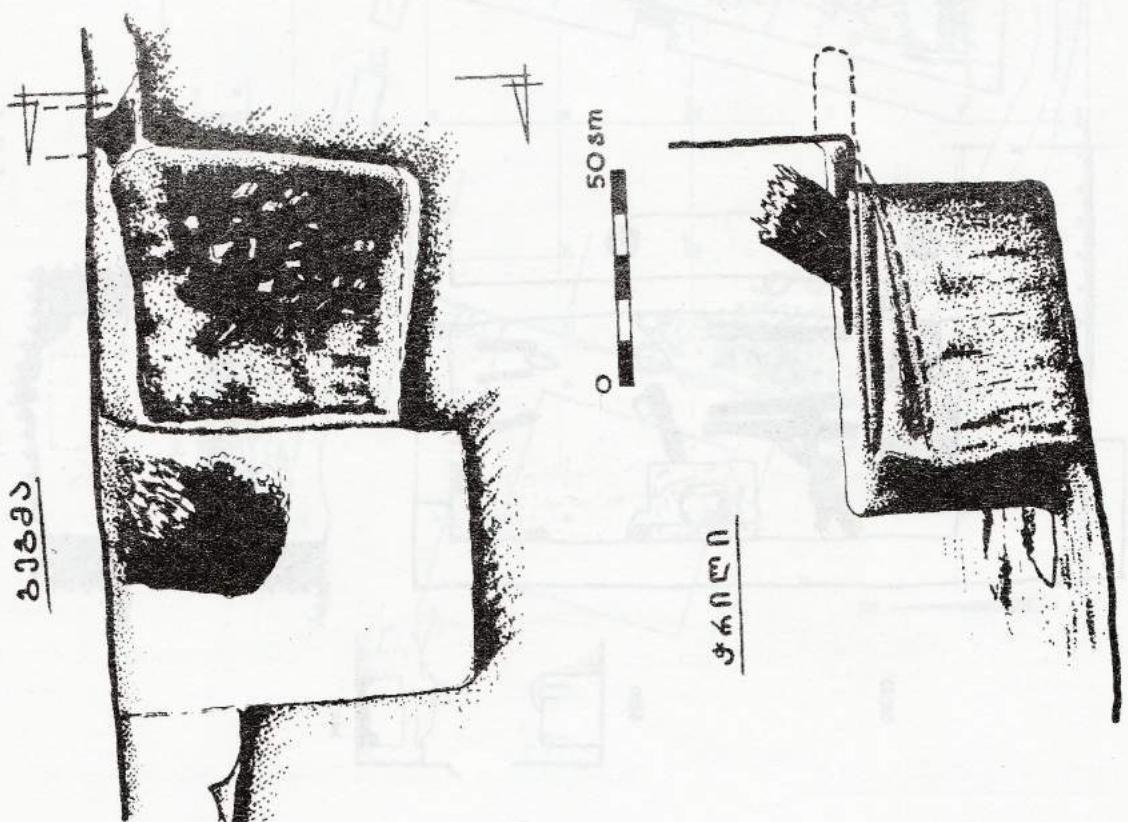
పాఠమాలిక 1-2

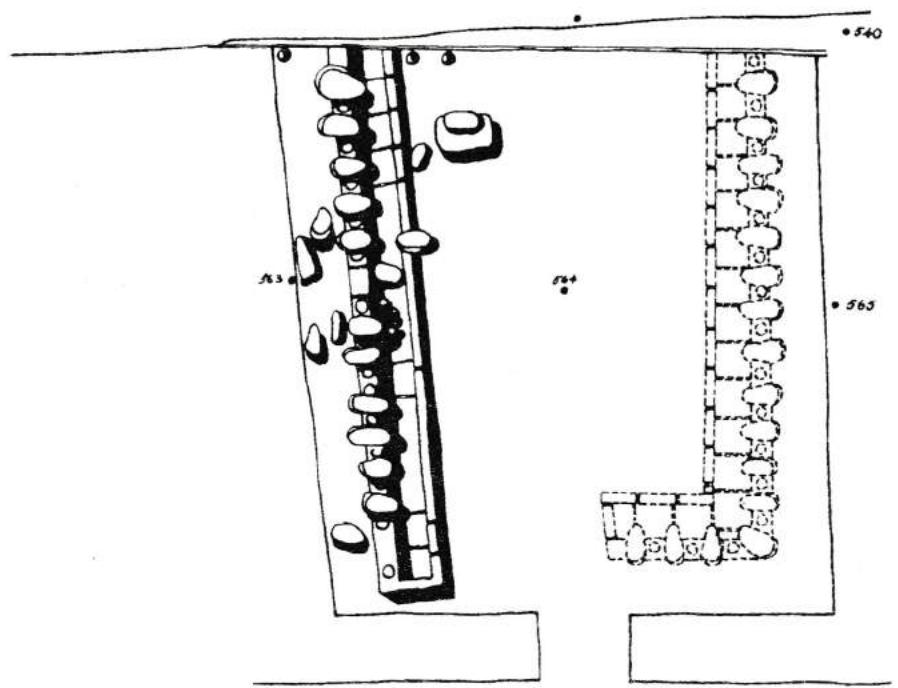
దుర్గమాల - ప్రాంగణ - నీటిపురా - కొత్తపల్లి - దుర్గమాల

ՕՐԵՈՒՈՅԻՆ - 85 ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 7

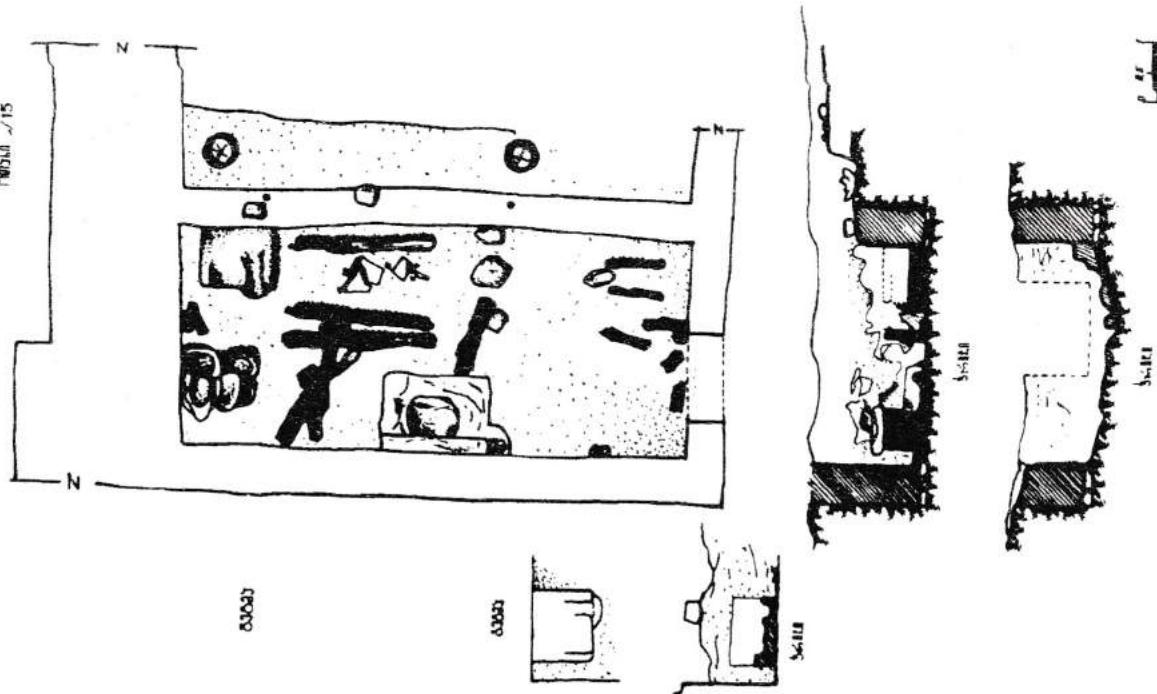
ՕՐԵՈՒՈՅԻՆ - 85 ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 7

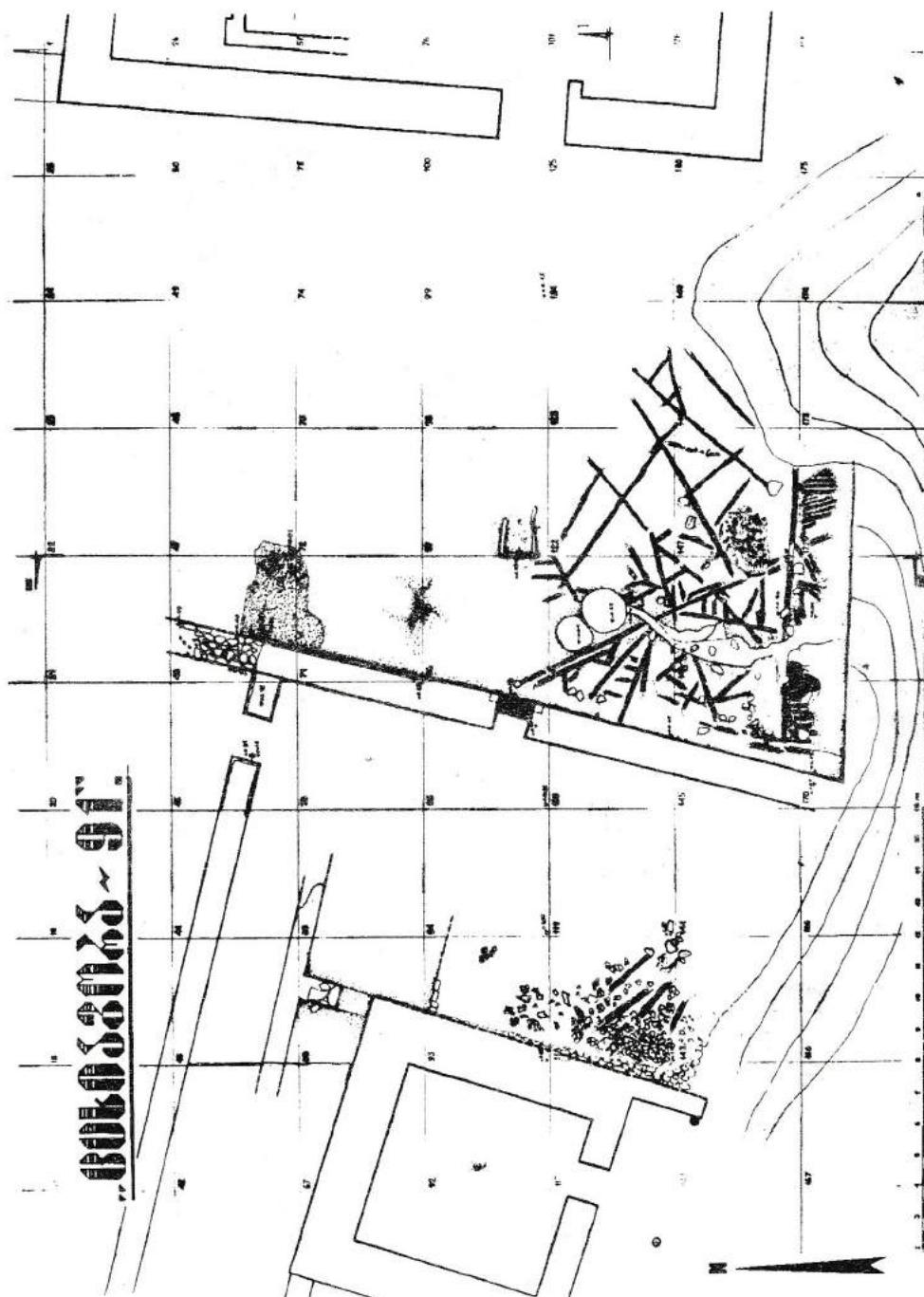
1

0 1 2 3

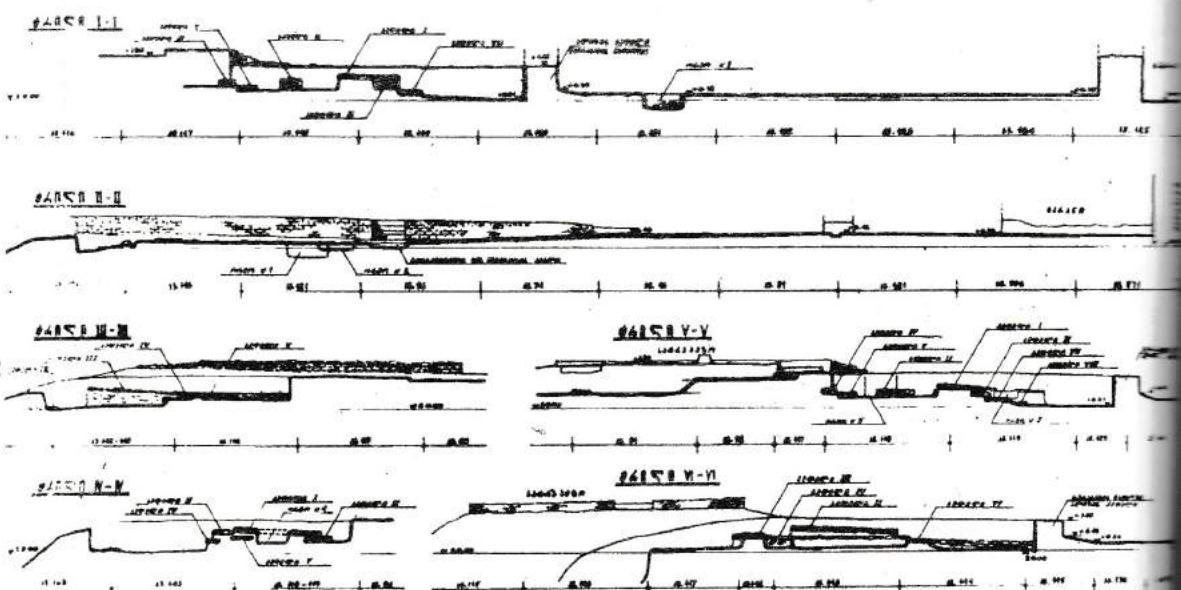
চৰকাৰী প্ৰকল্প
জৰুৰী পৰিয়ন্ত্ৰণ
প্ৰকল্প ১/৫

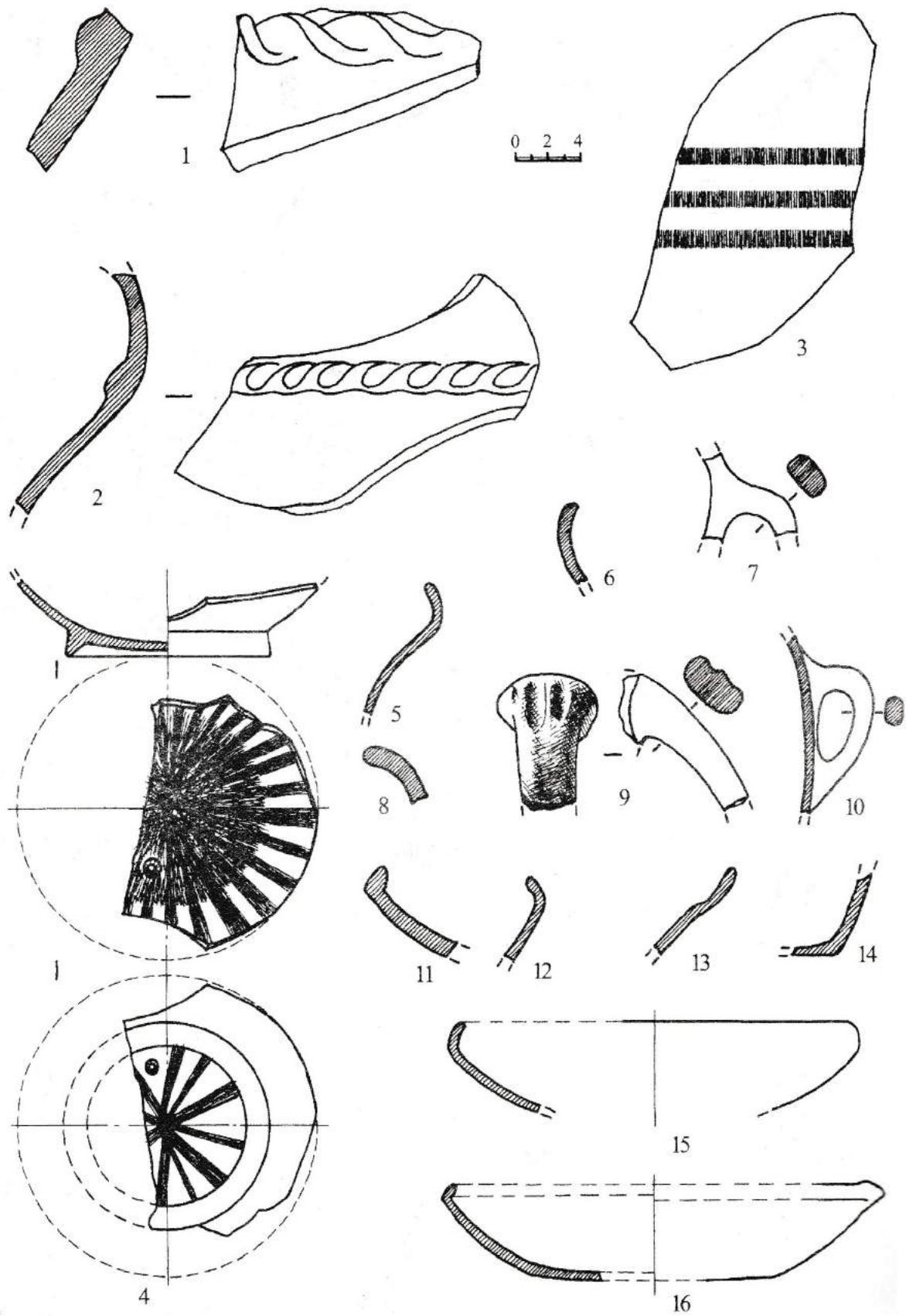
2

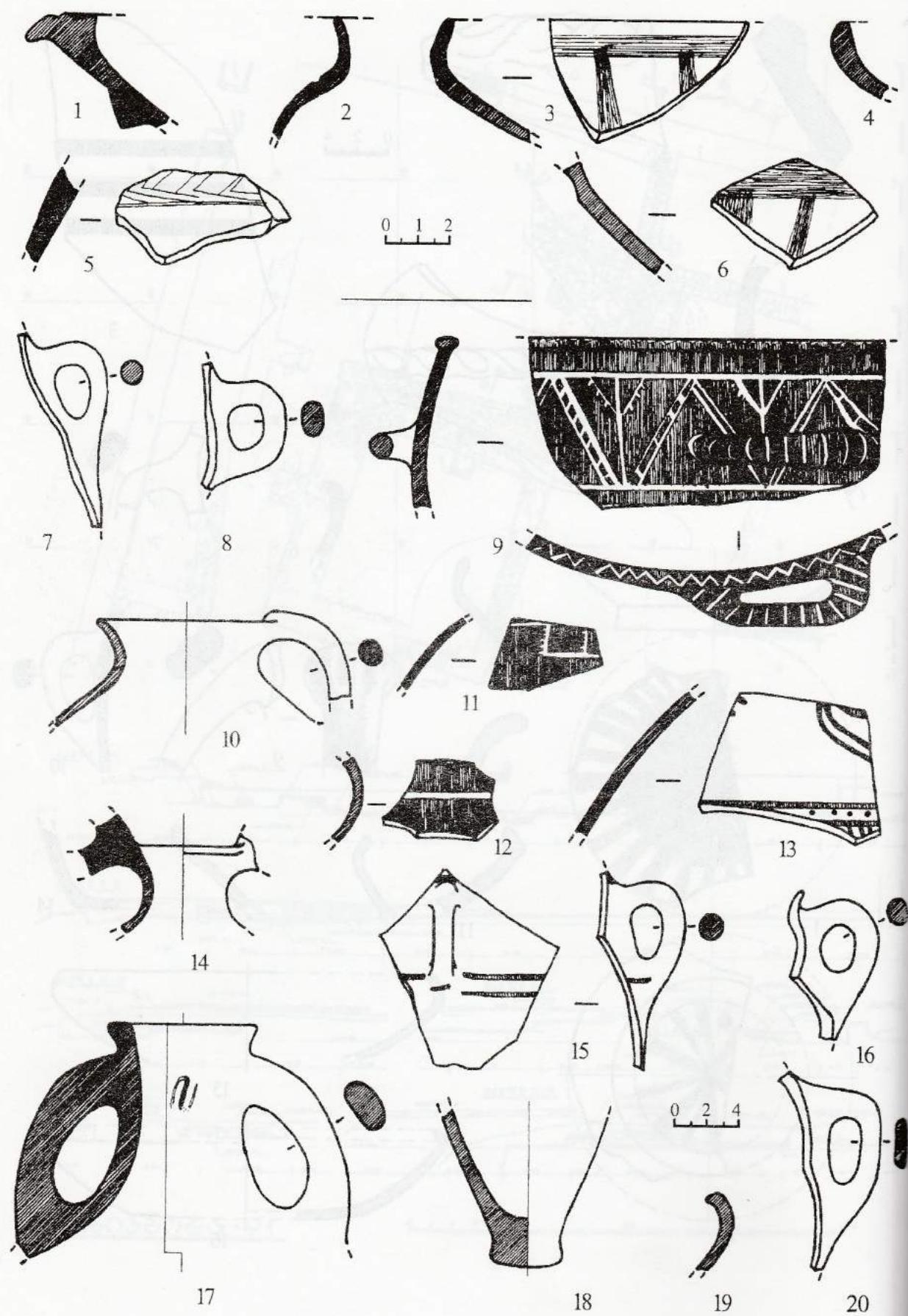
ঘৃত. XIV

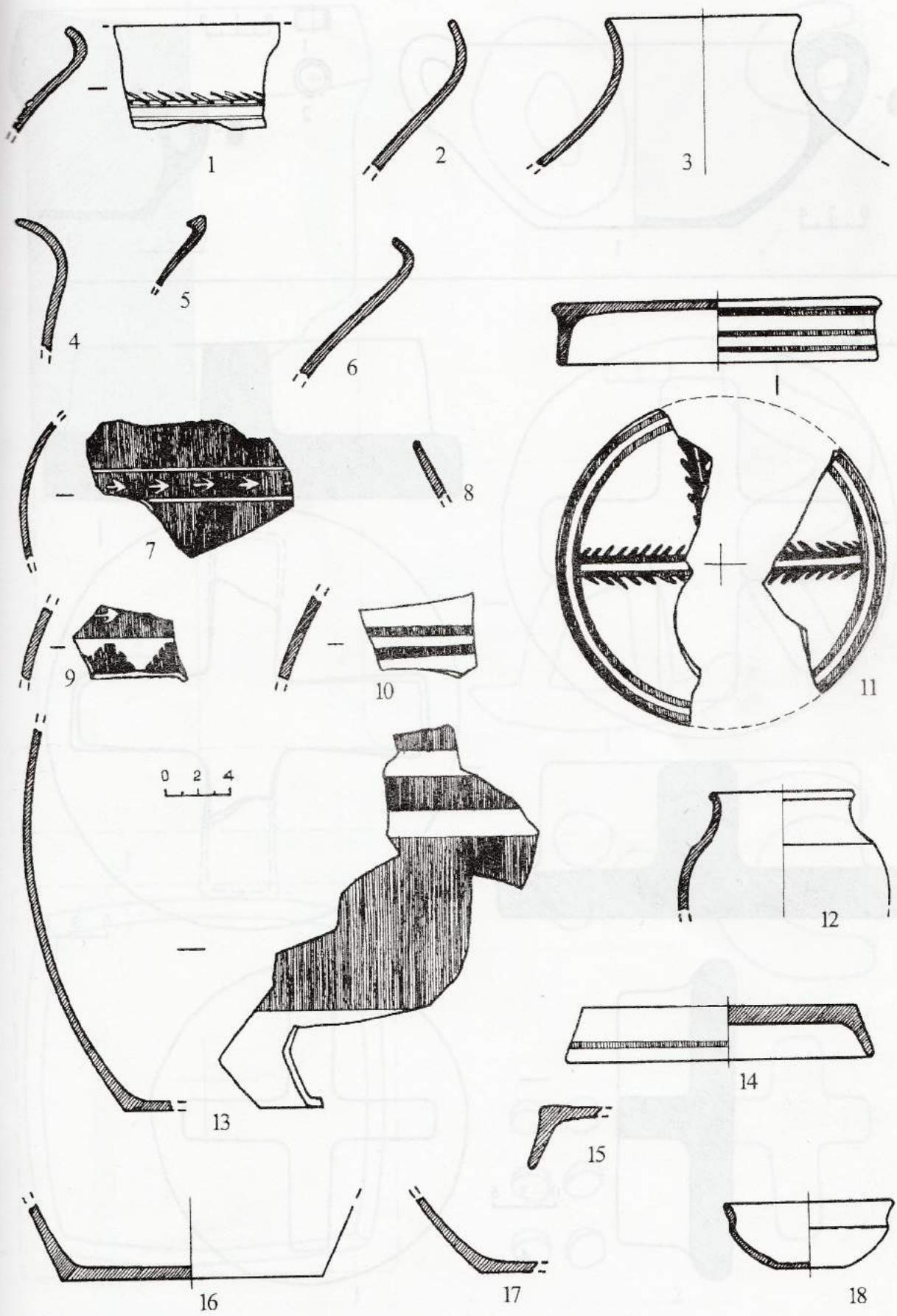

ଓଡ଼ିଆପରିଷ-୨୧

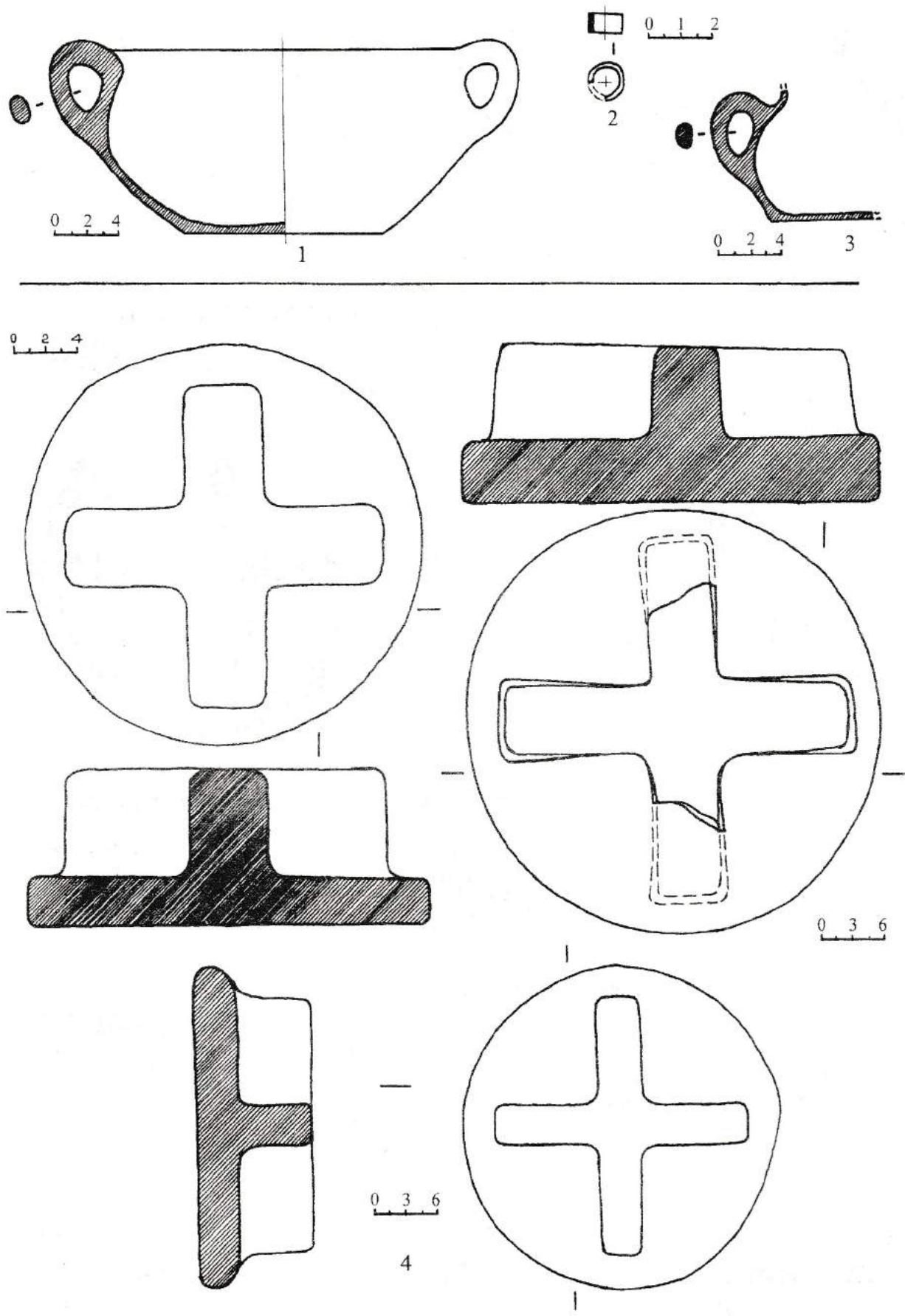

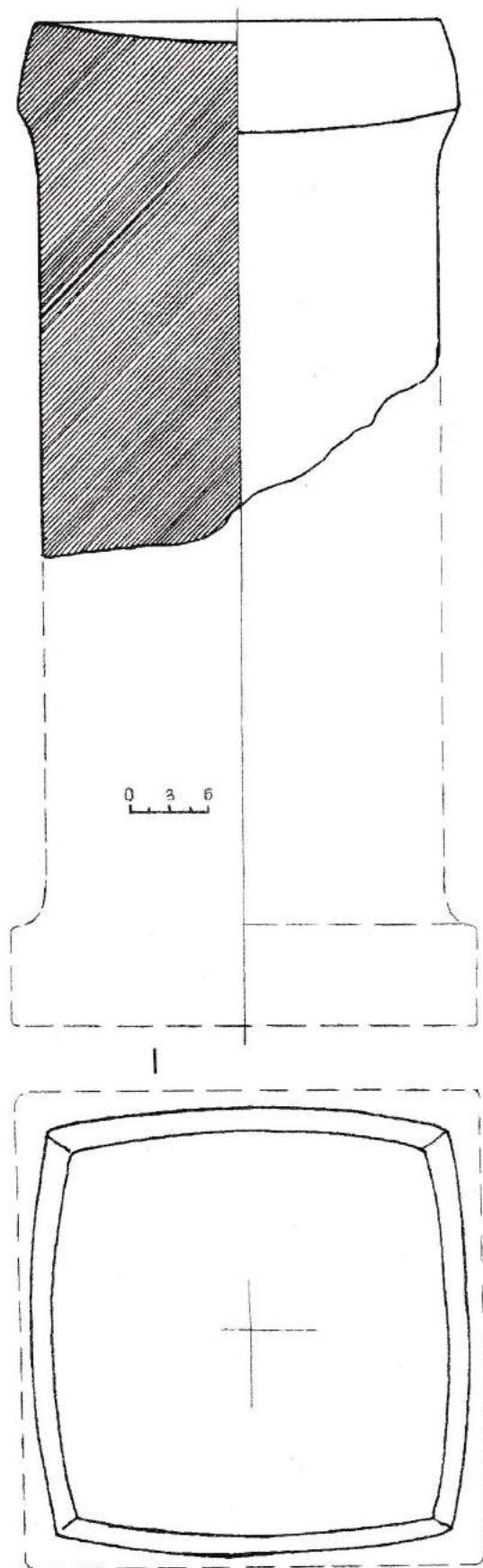
§§δ. XVI

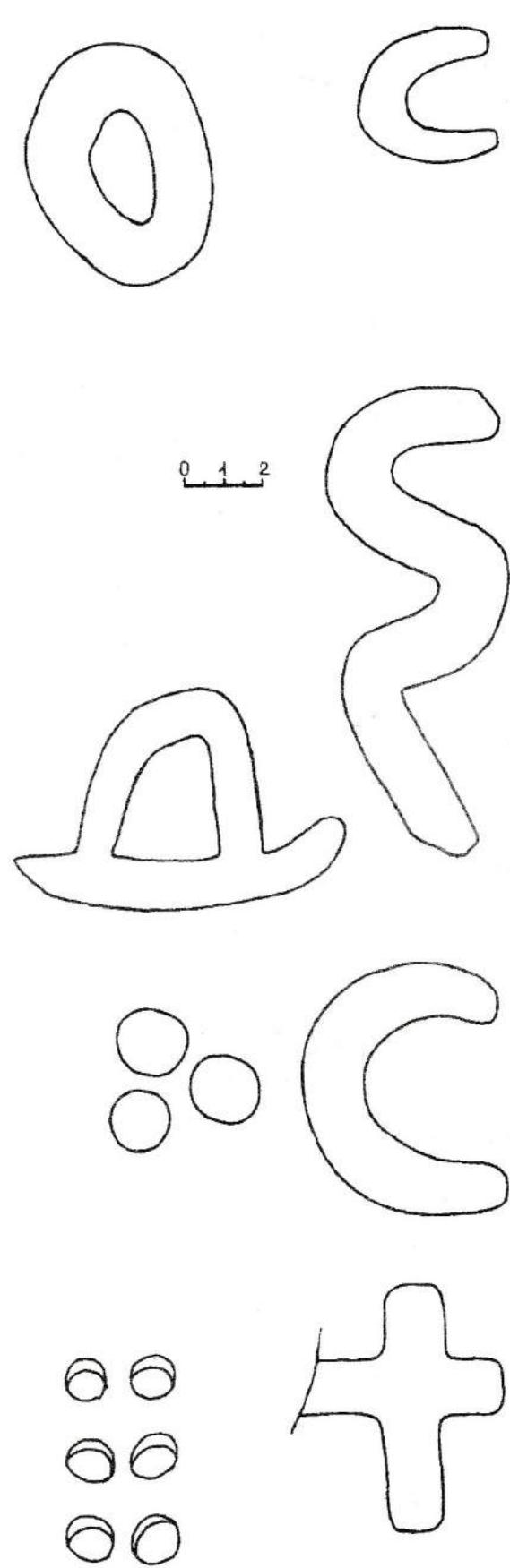

§аδ. XVIII

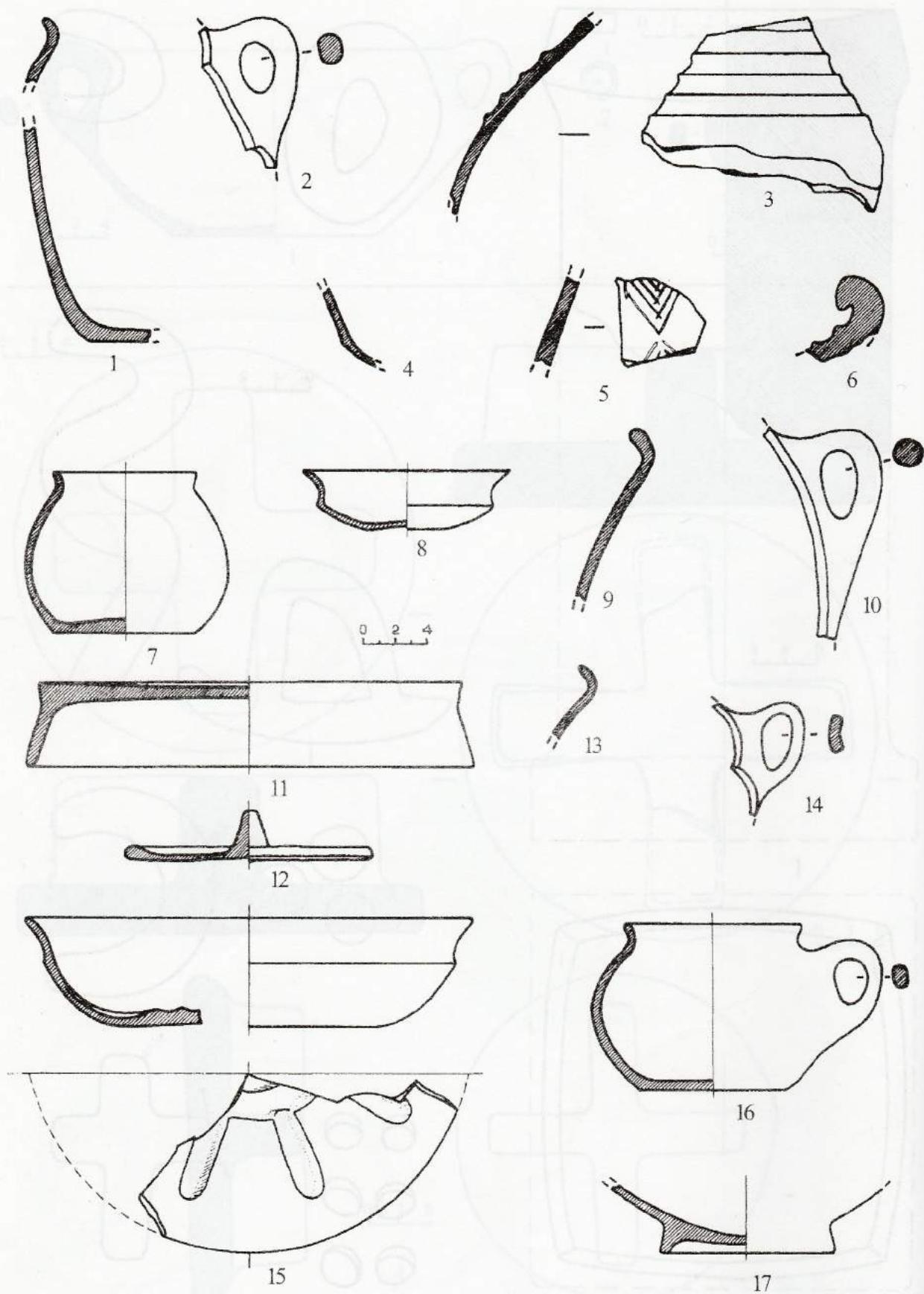

1

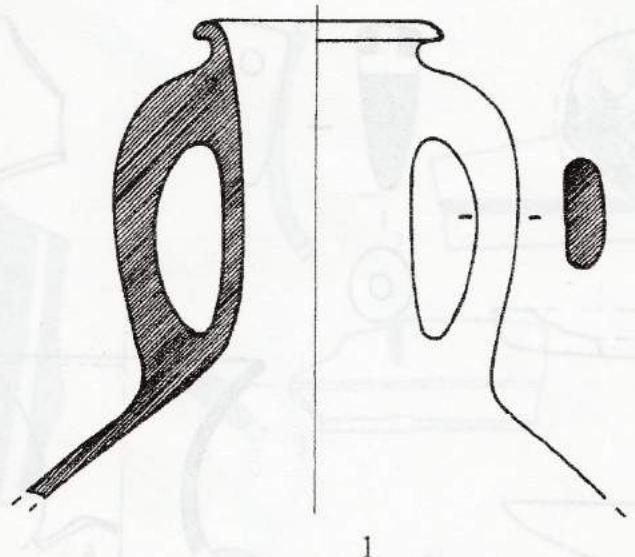

2

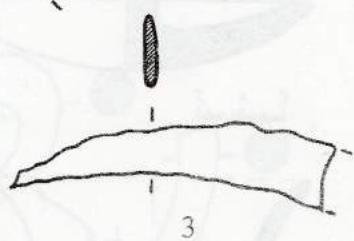
§δ. XX

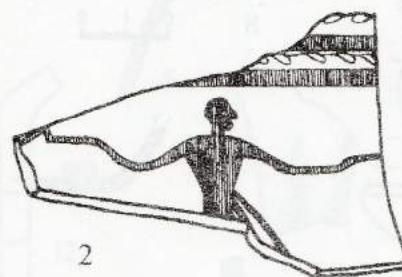
0 2 4

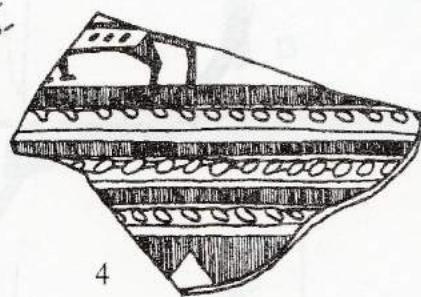
1

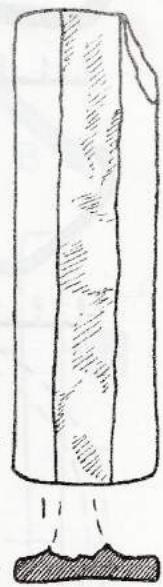
3

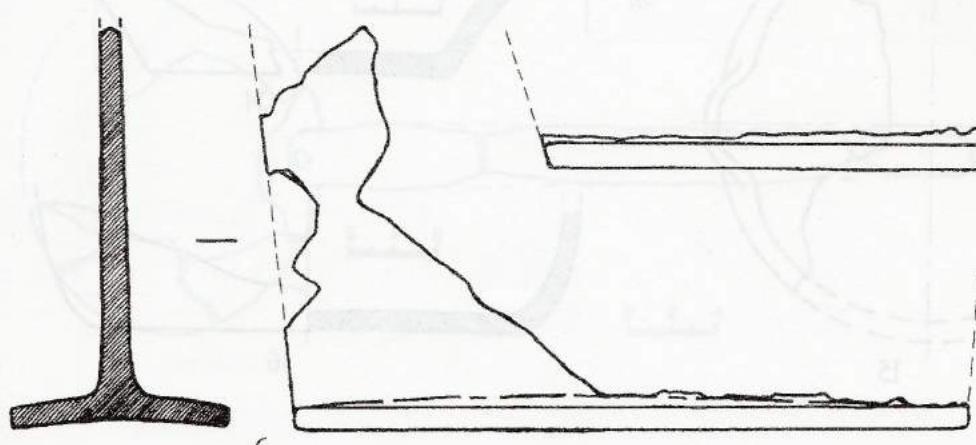
2

4

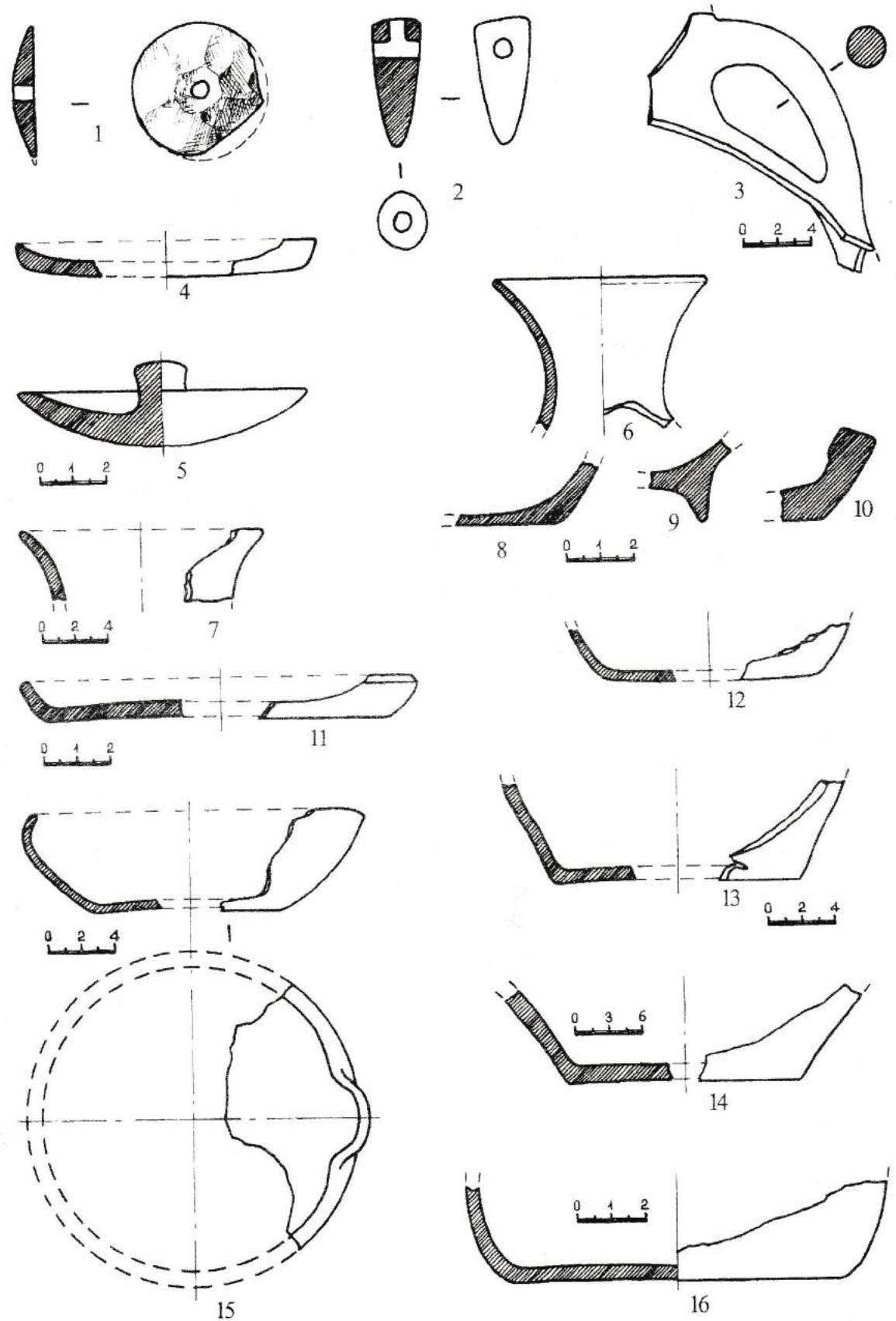

5

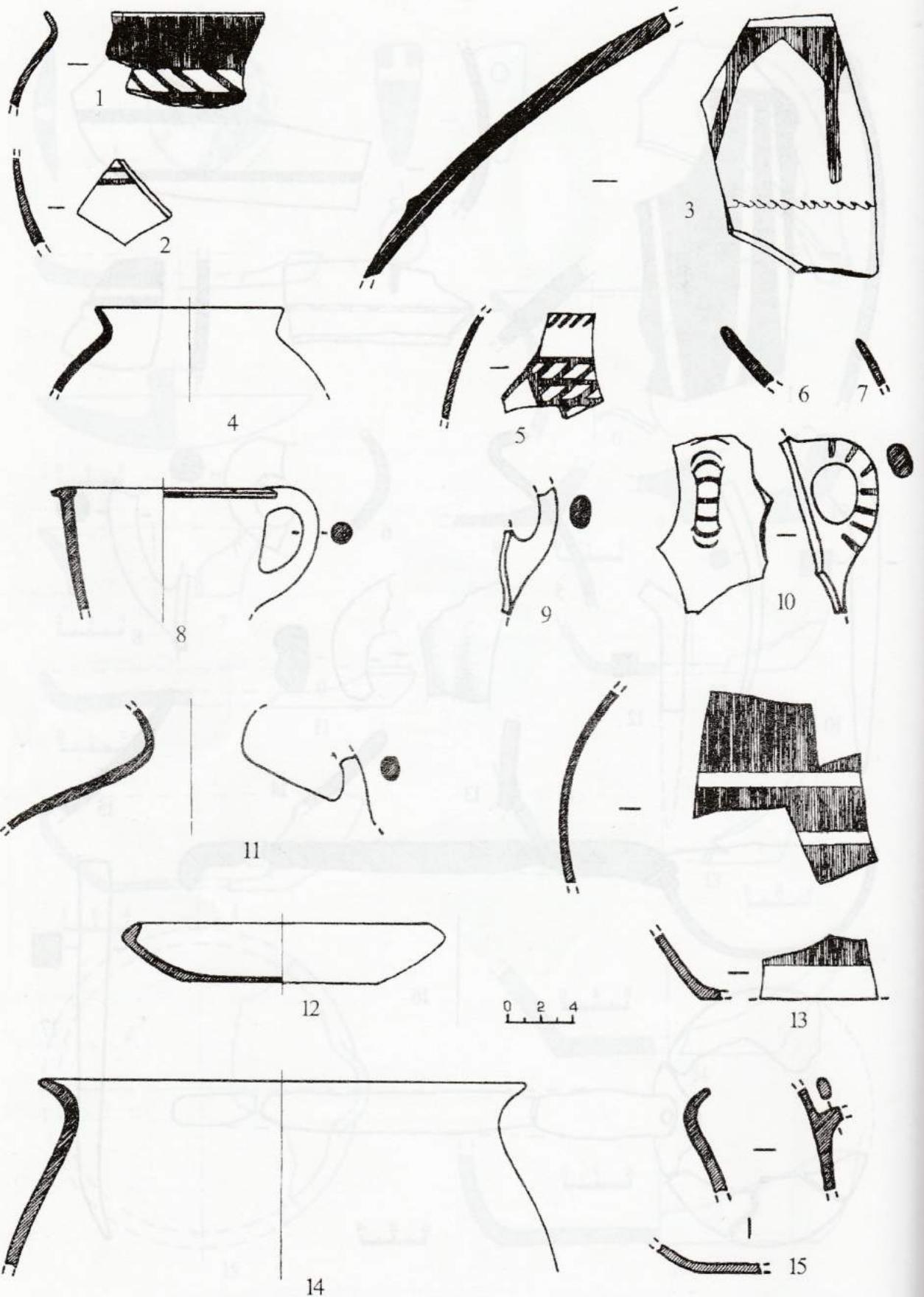

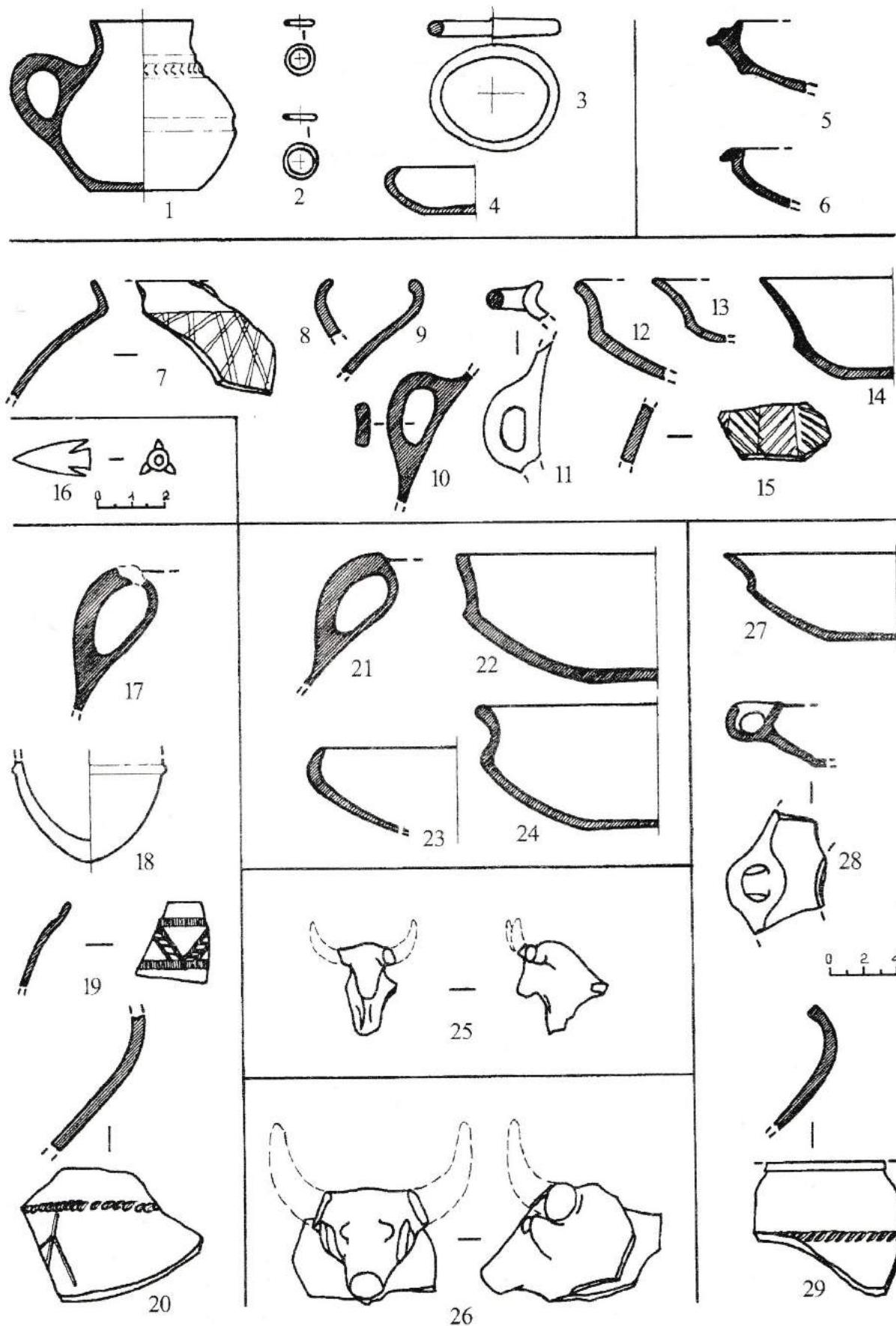
6

§§δ. XXII

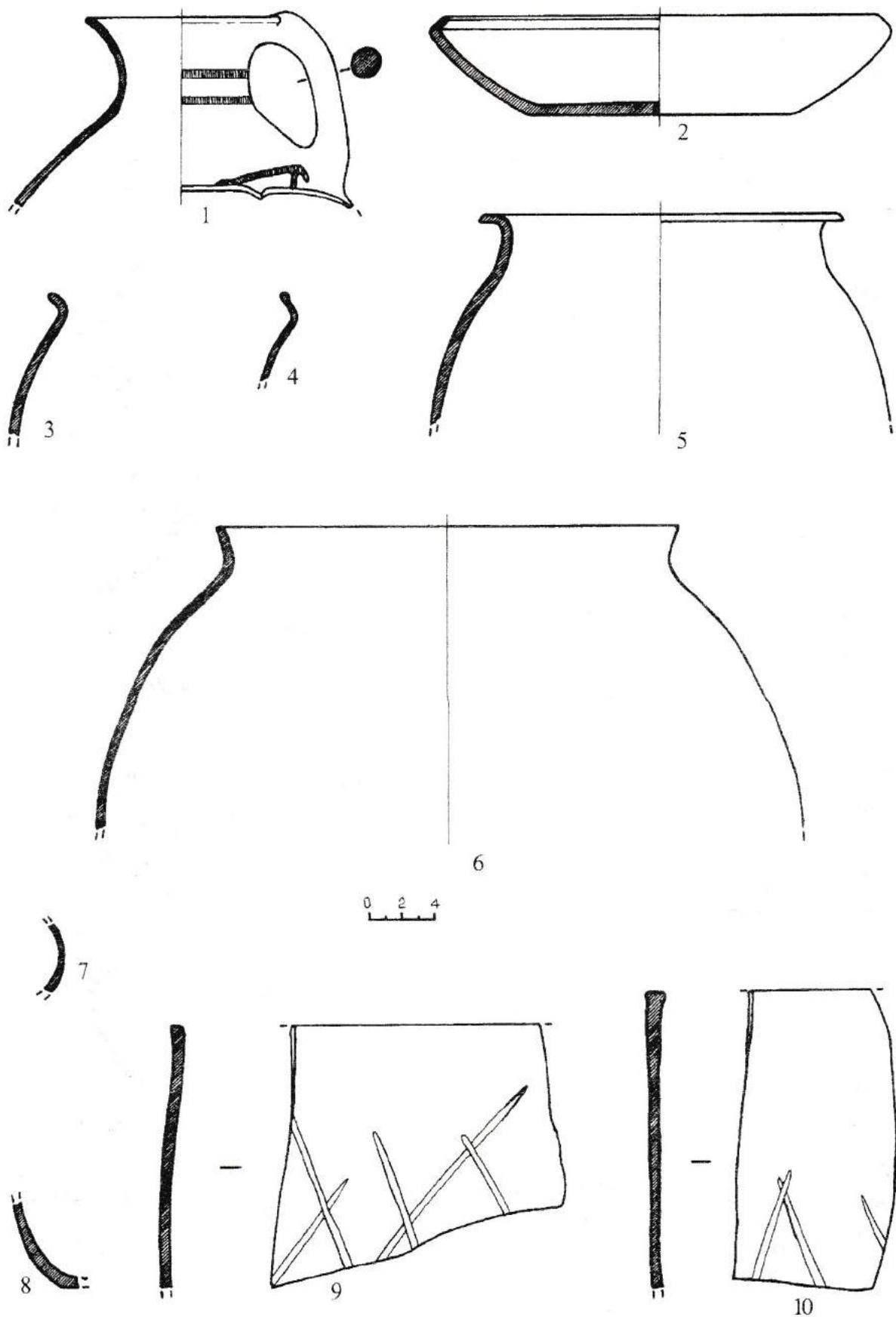

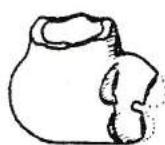

§§δ. XXVI

-

1

0 1 2

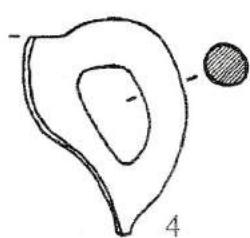
2

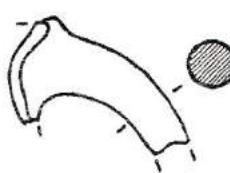
3

0 2 4

4

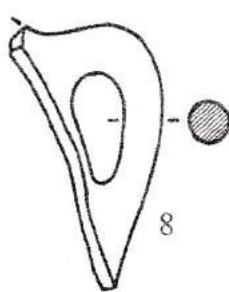
5

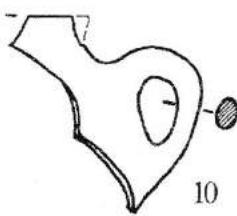
6

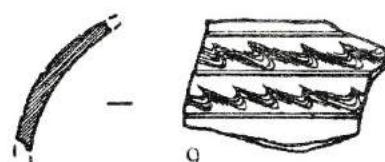
7

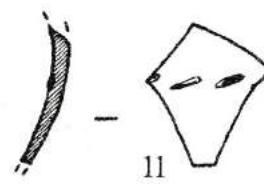
8

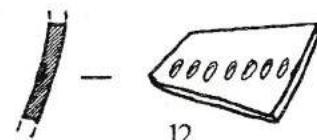
10

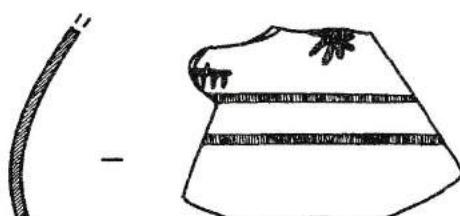
9

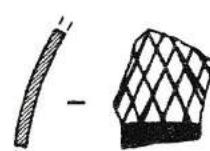
11

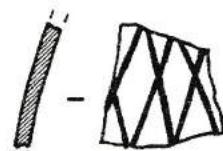
12

13

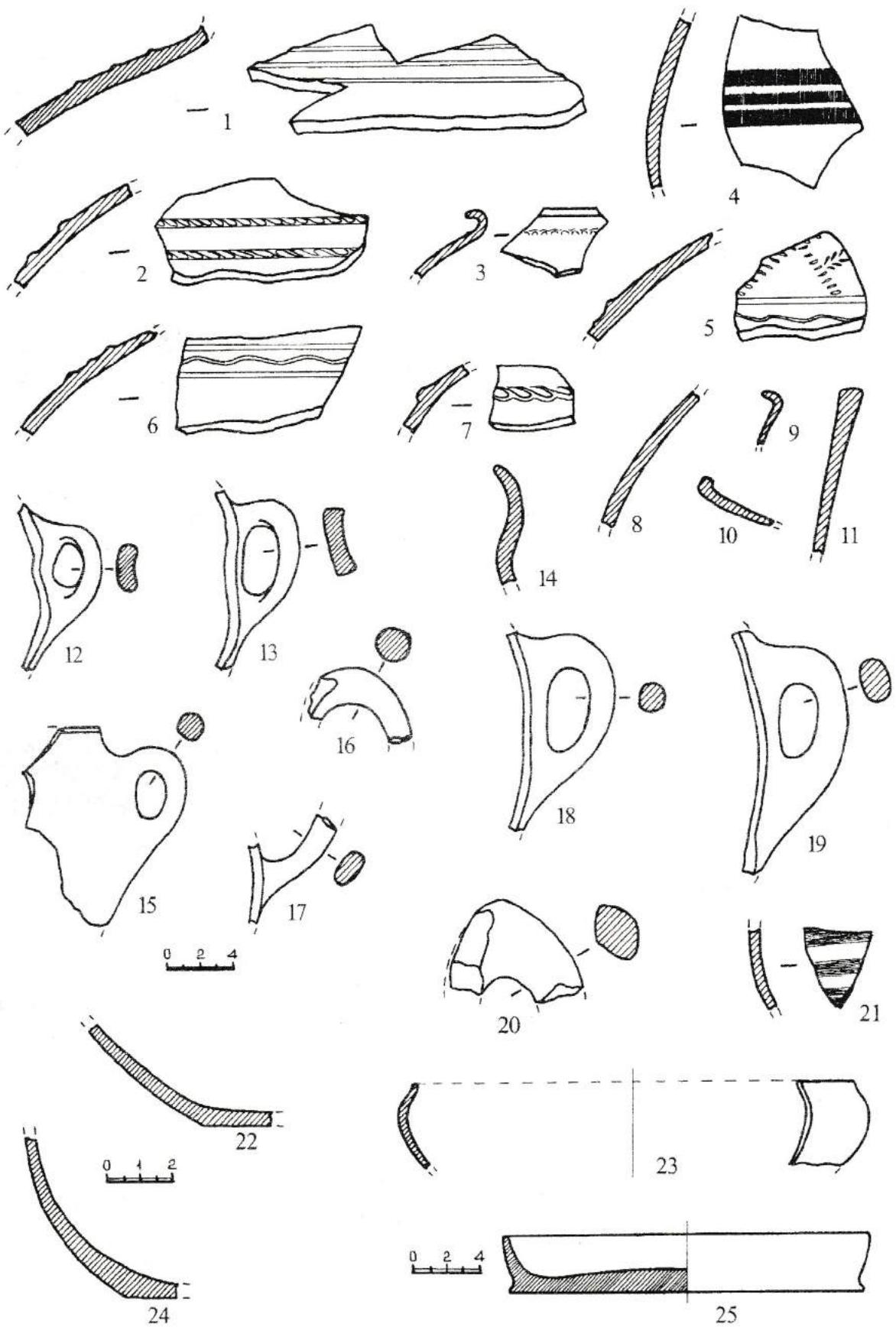

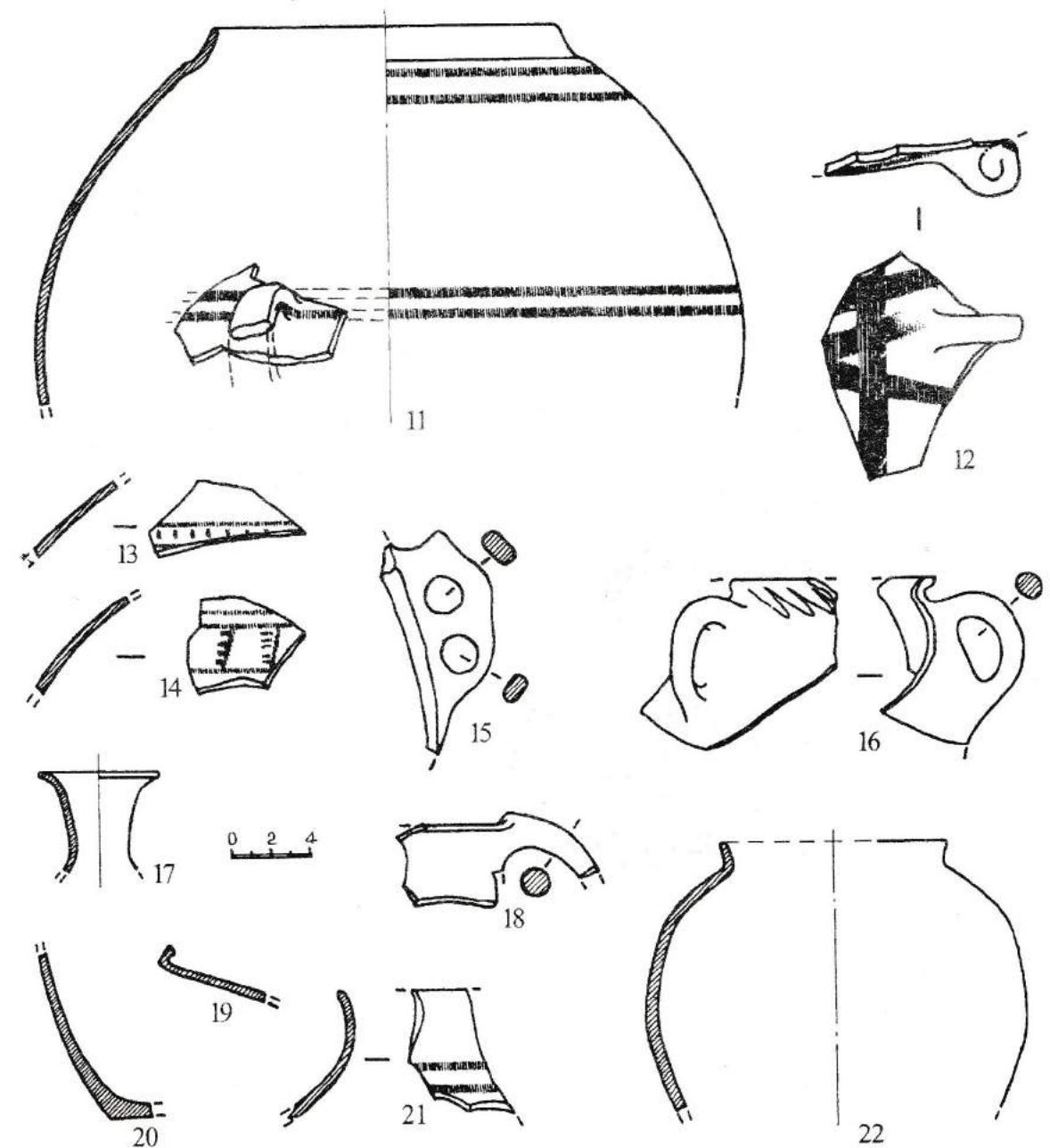
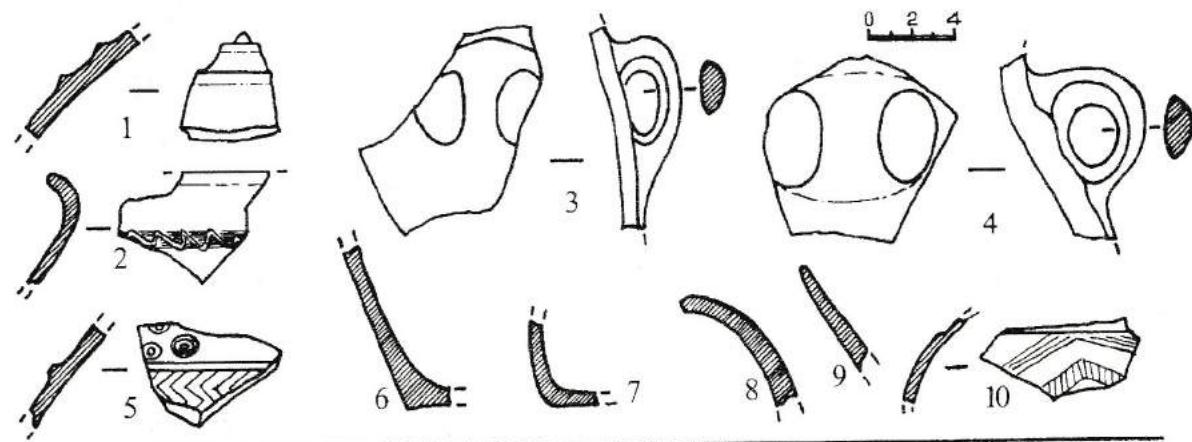
14

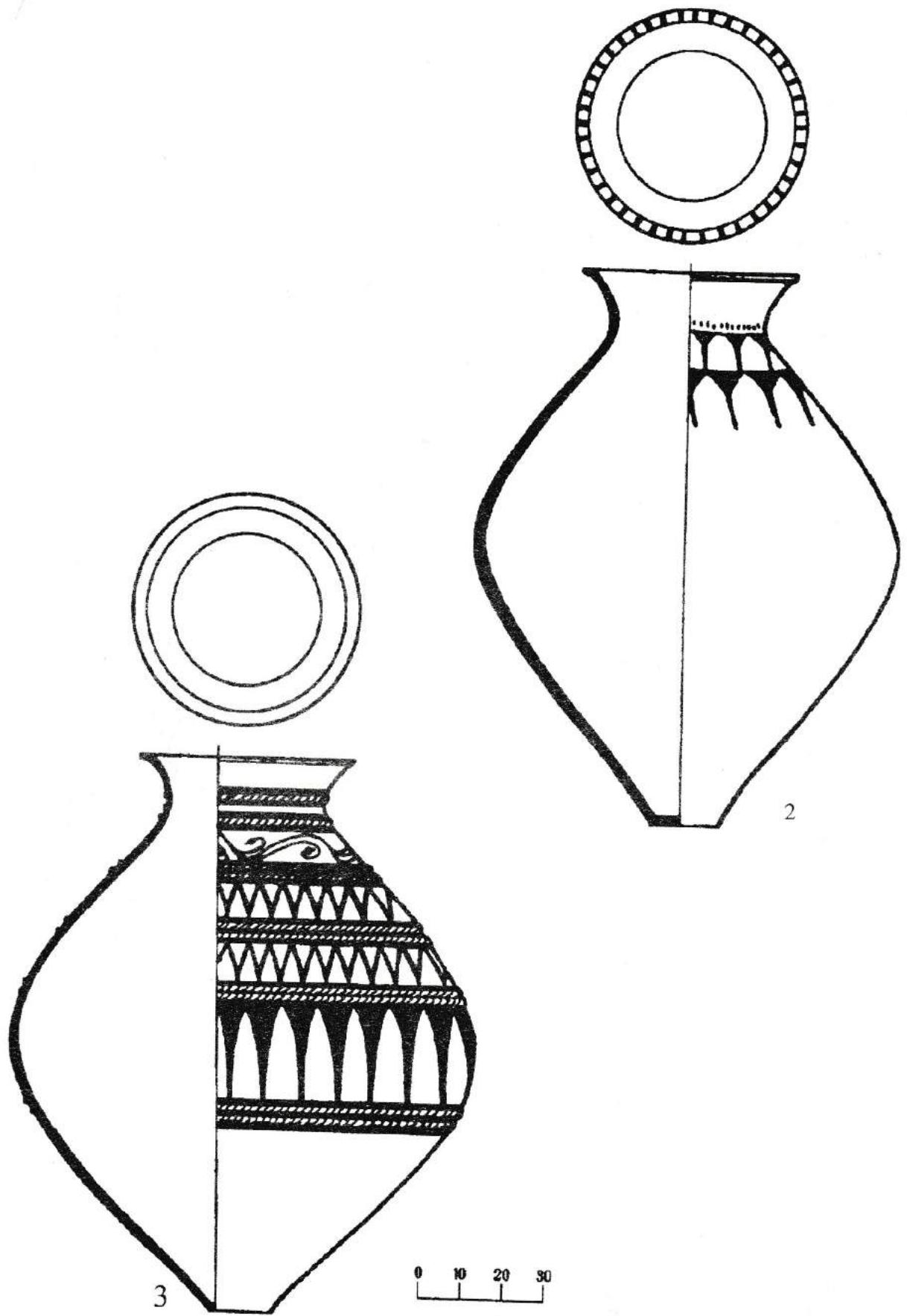

15

§ 5d. XXVIII

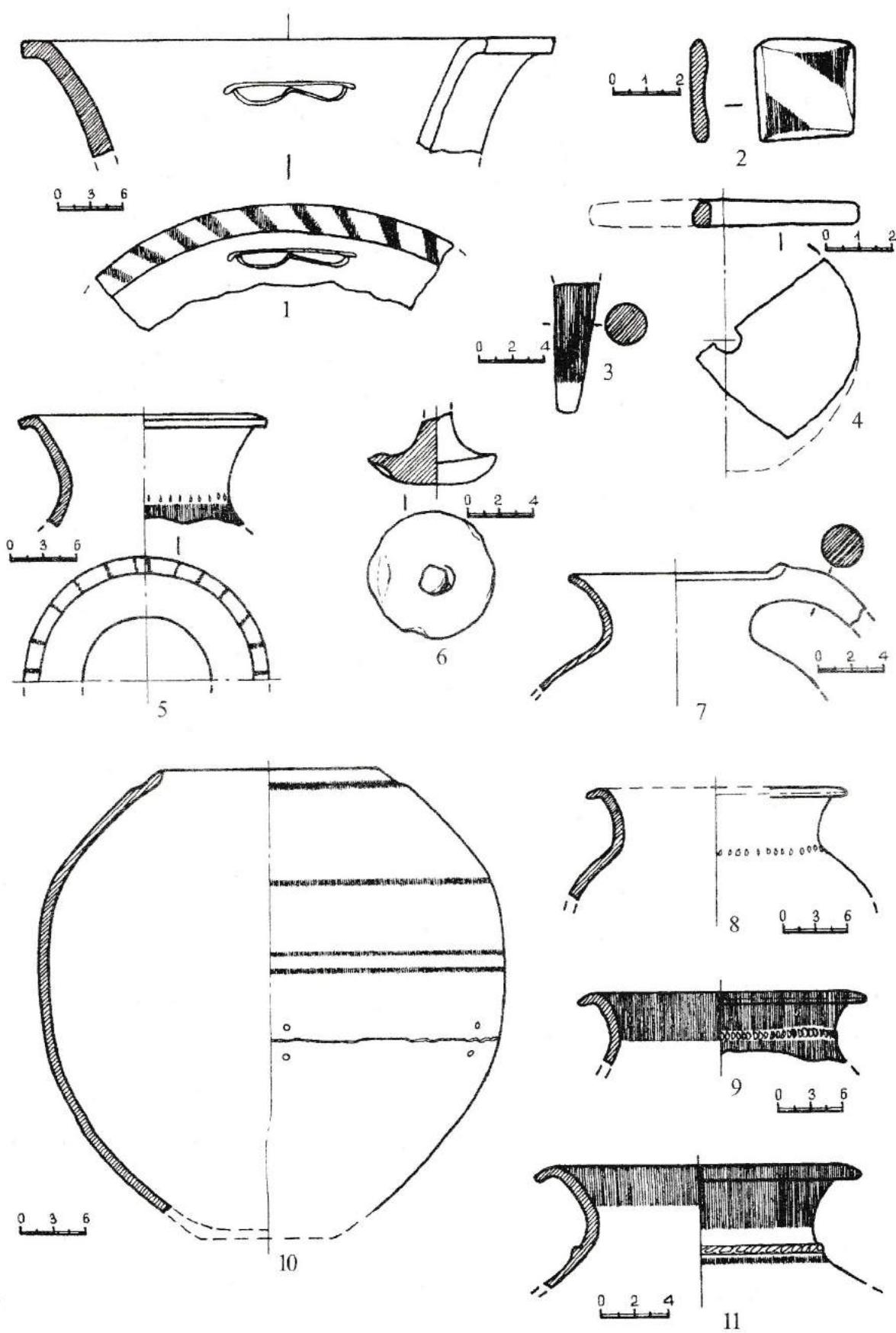
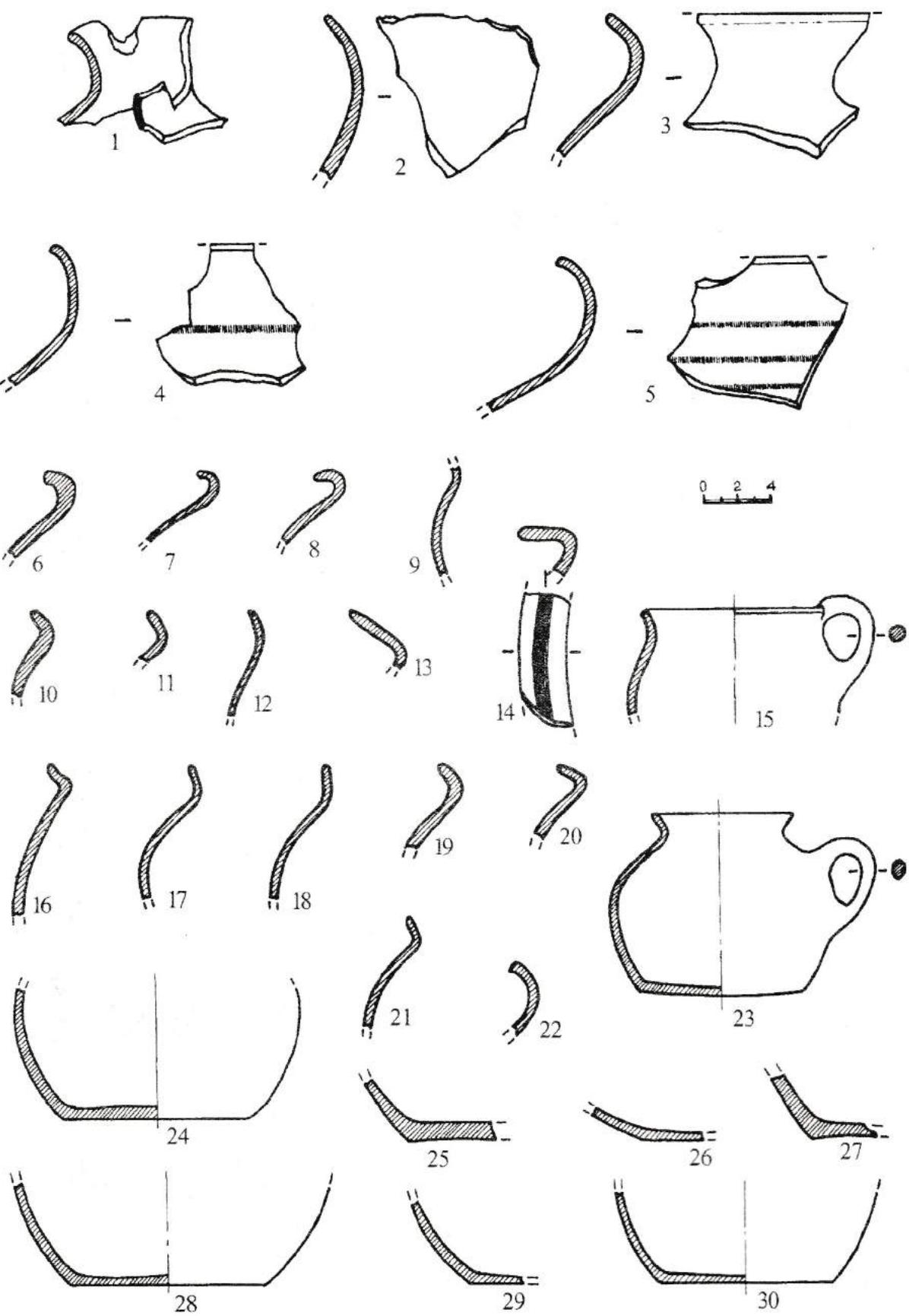
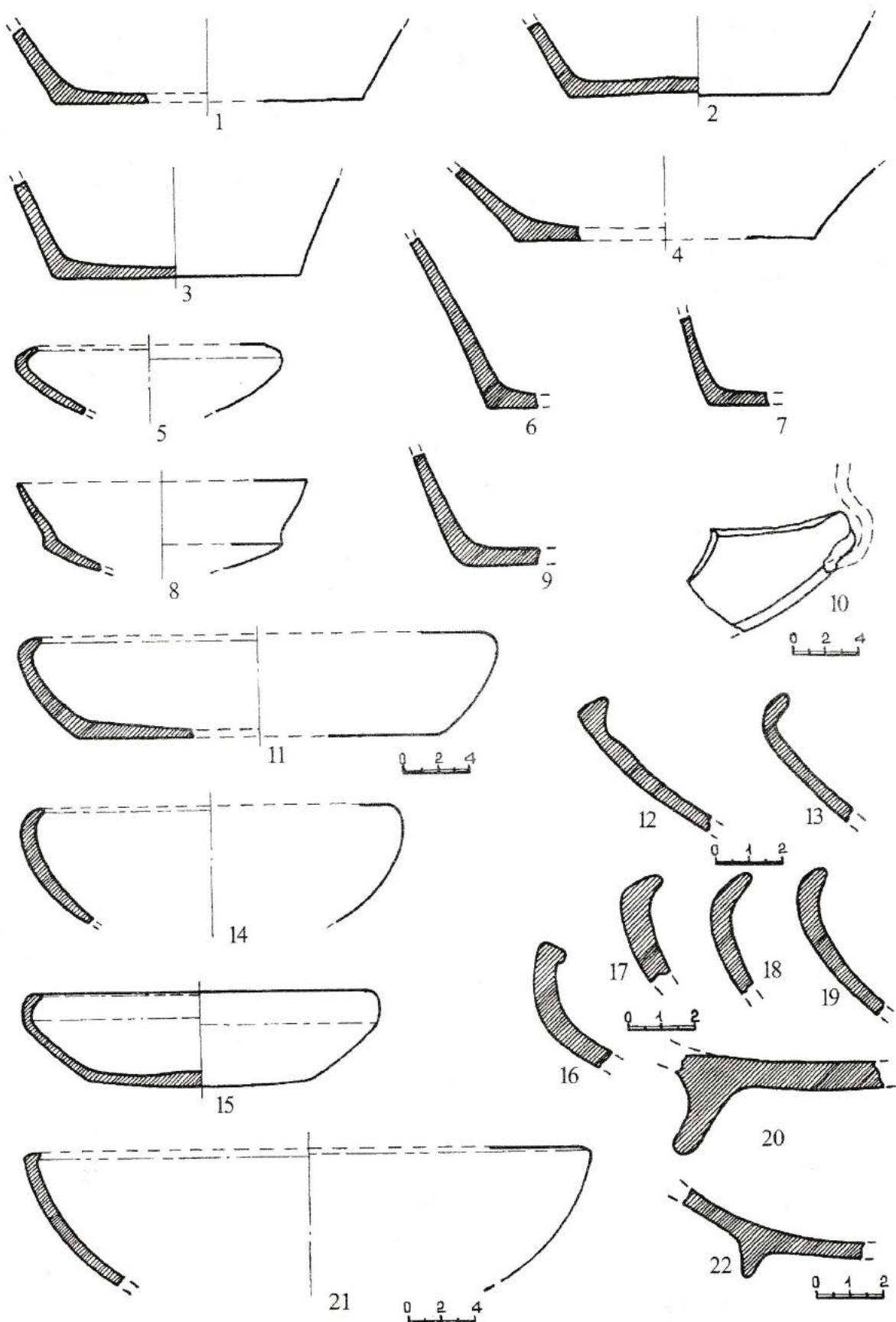
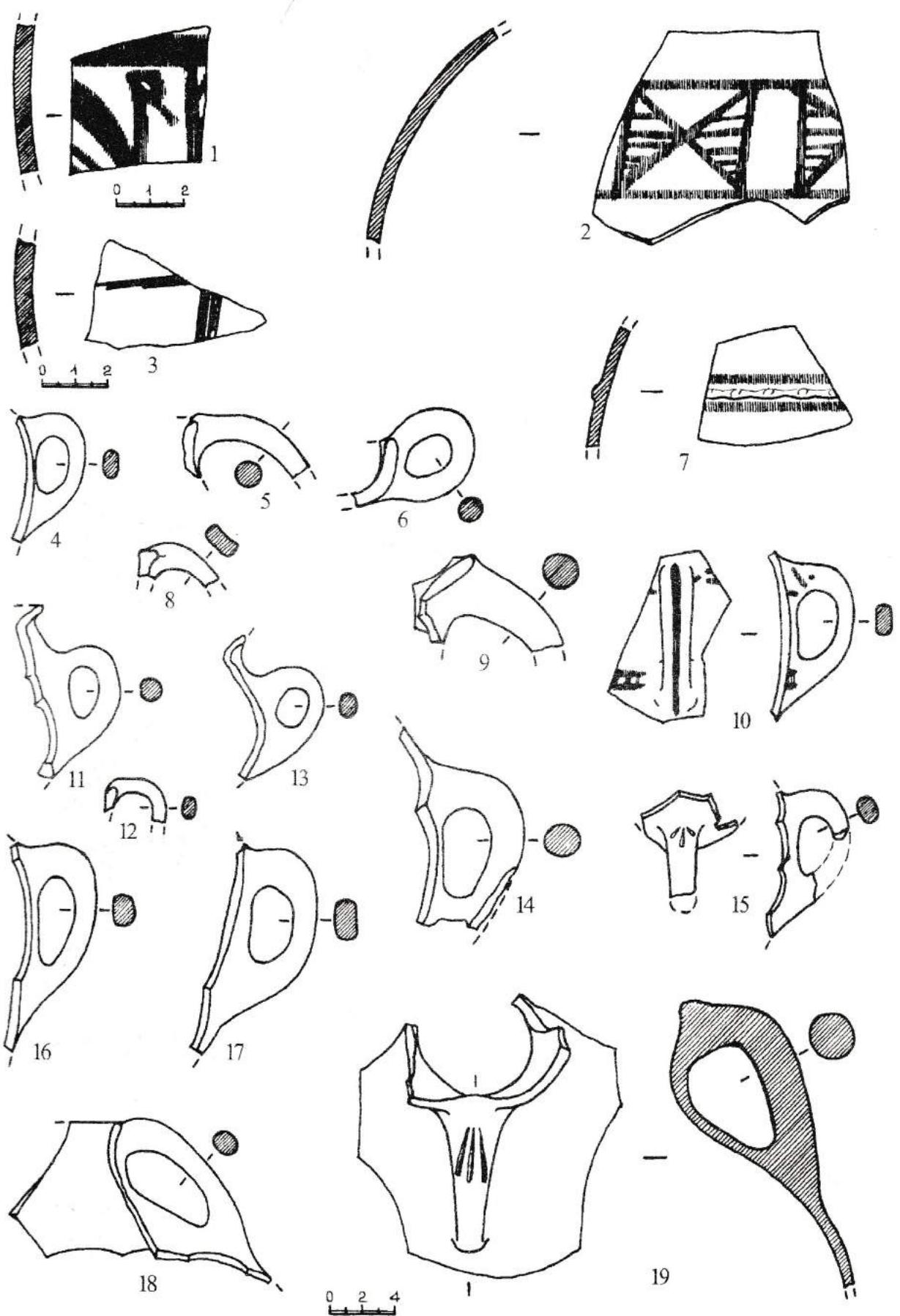

Fig. XXXII

§§δ. XXXIV

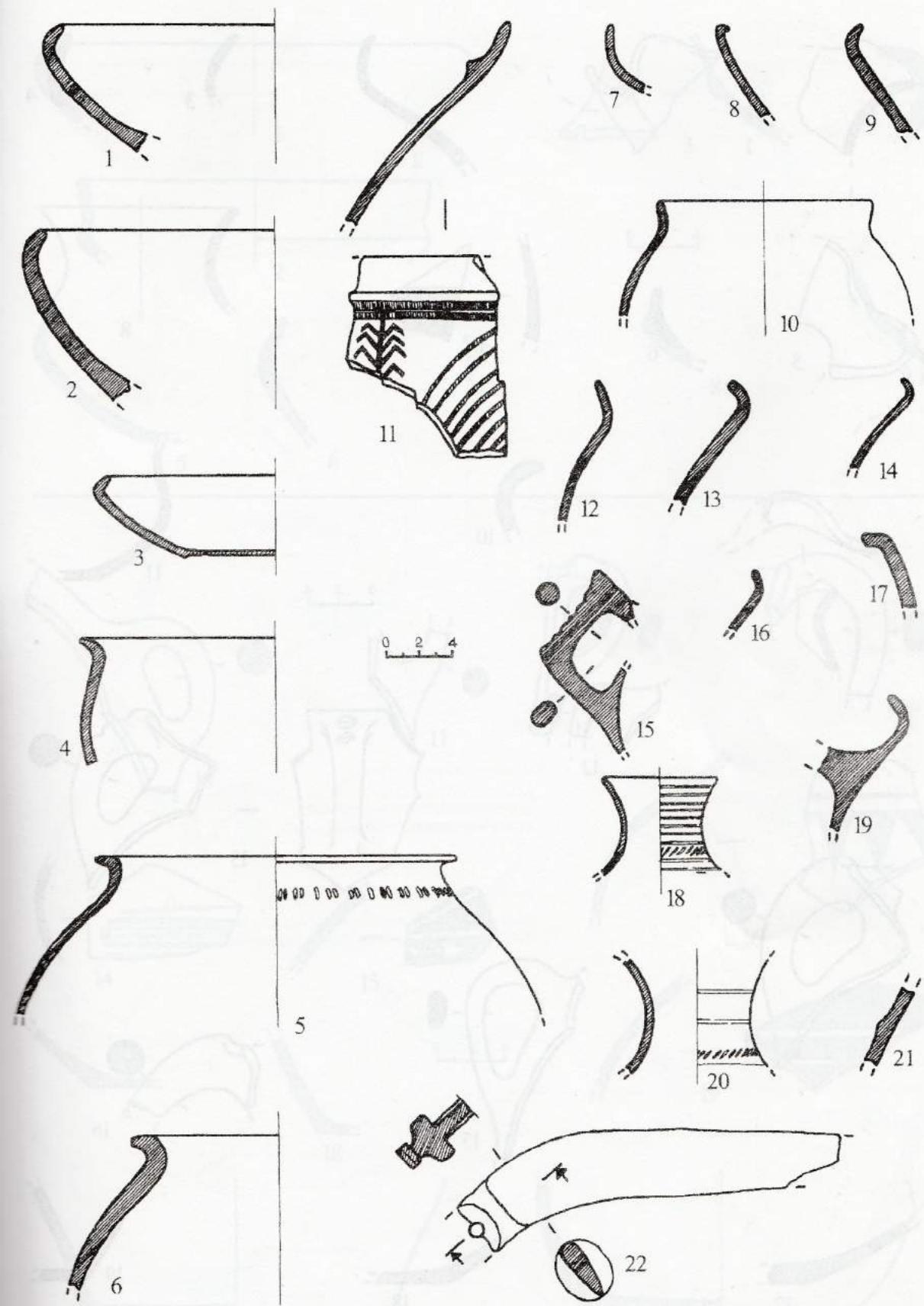
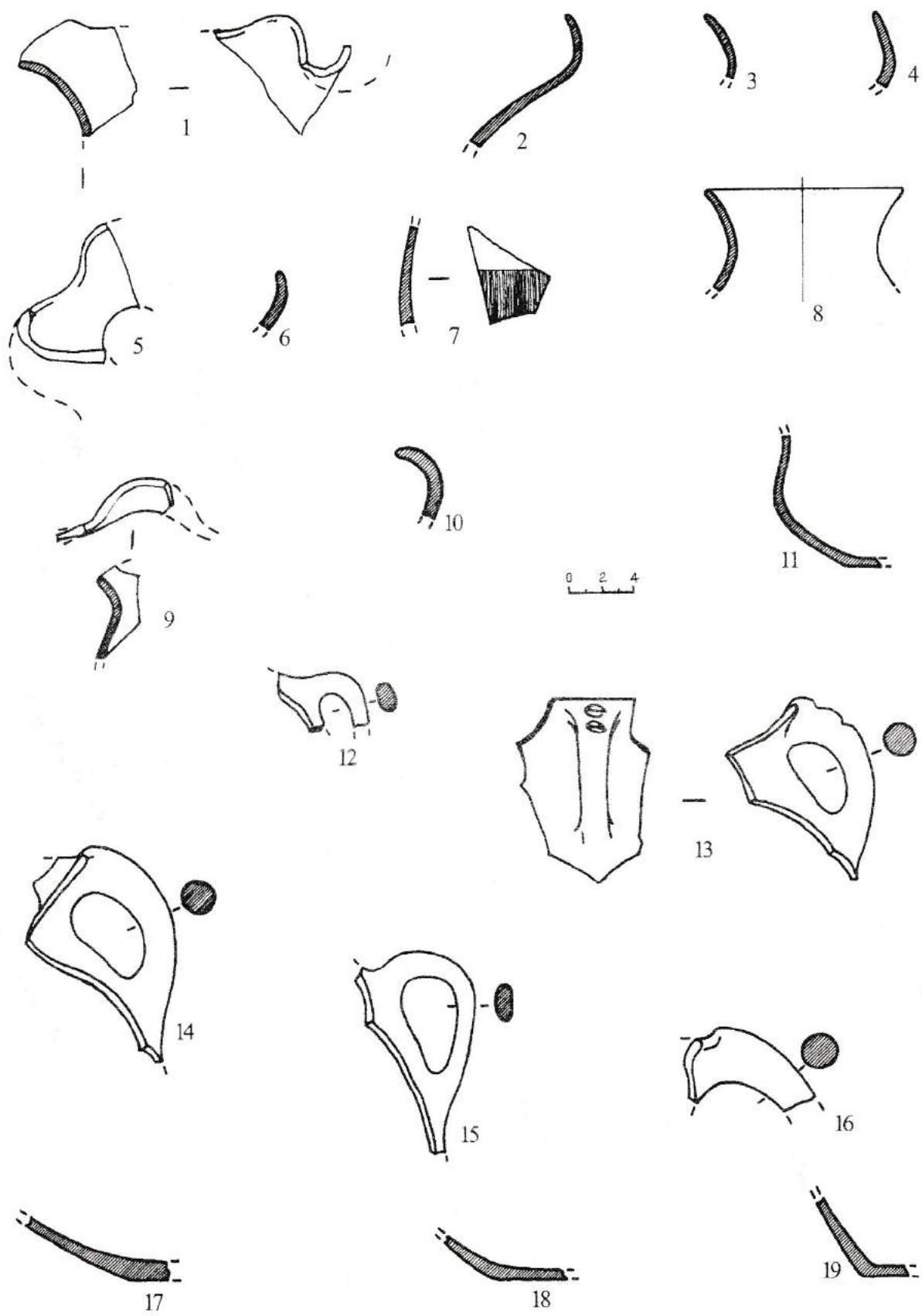
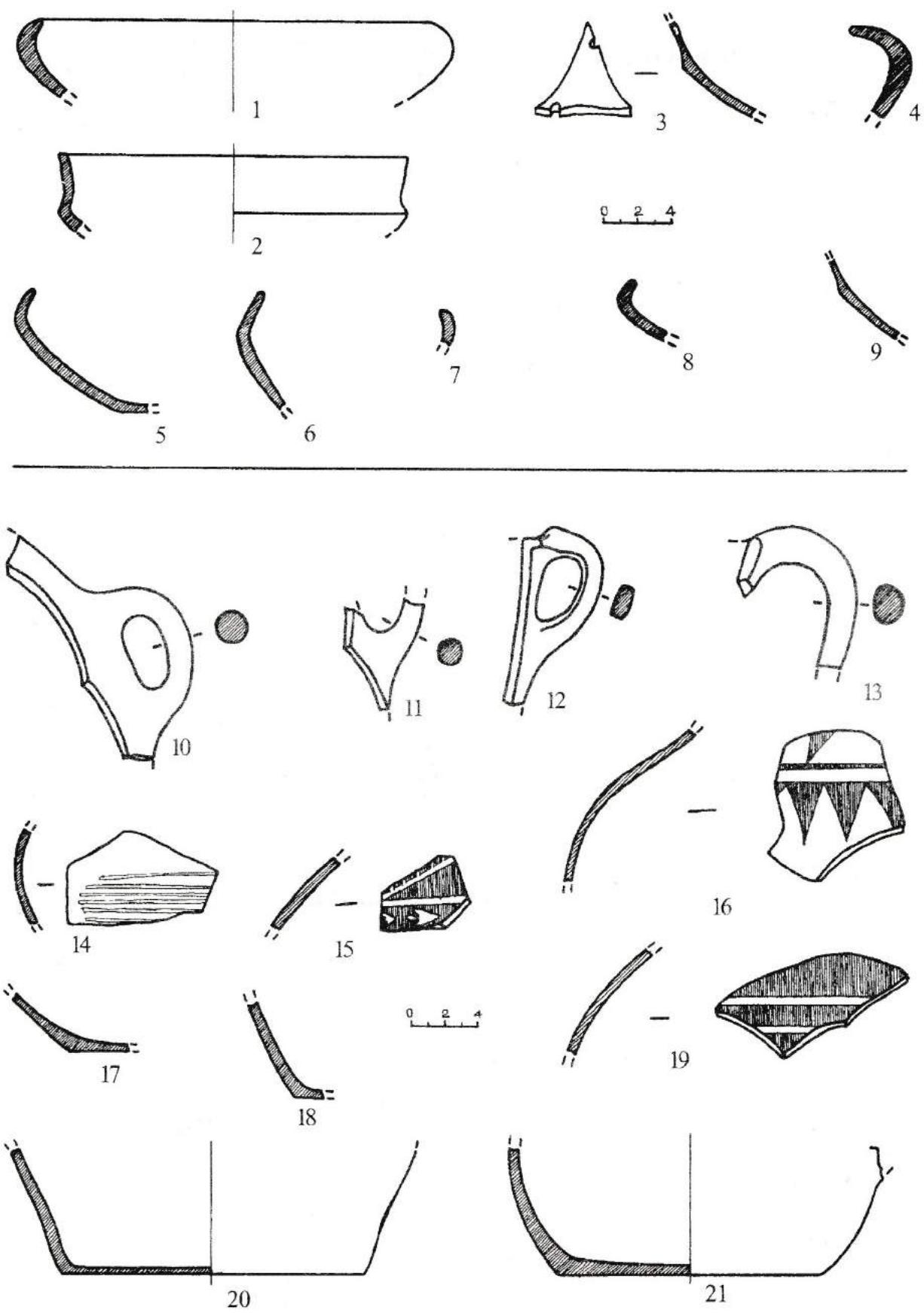
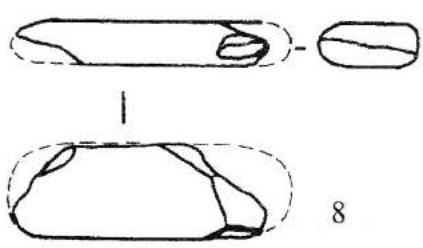
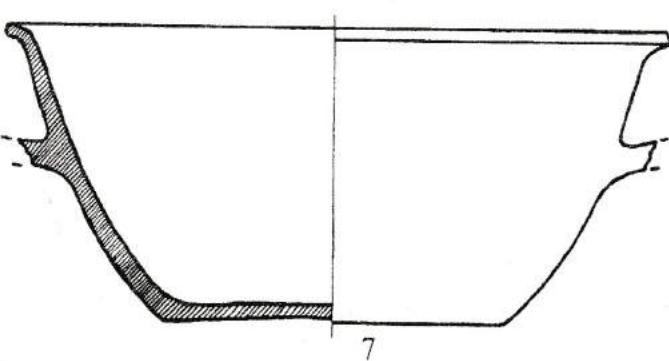
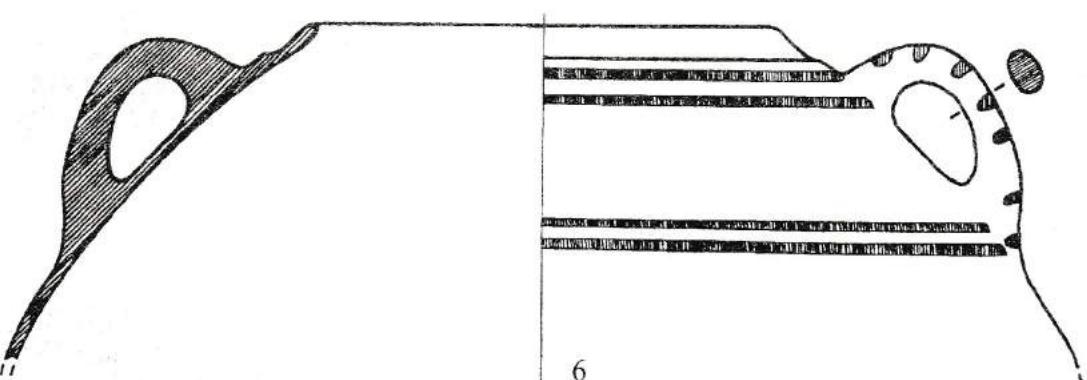
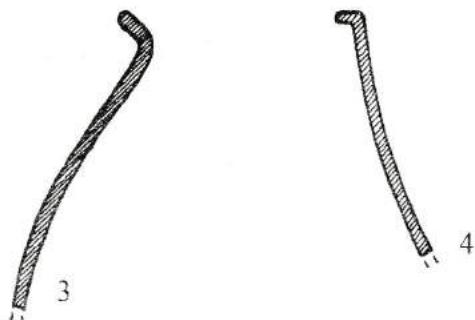
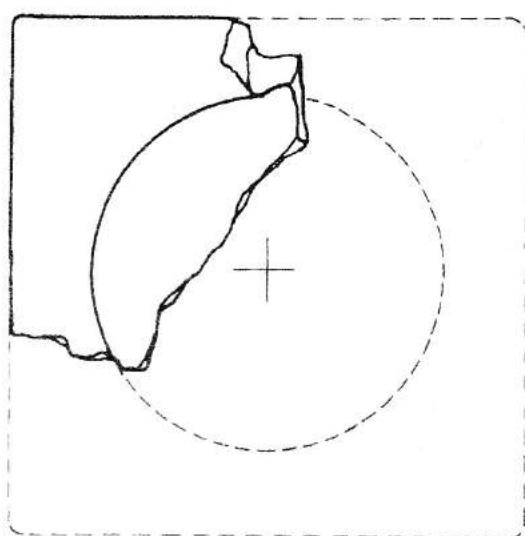
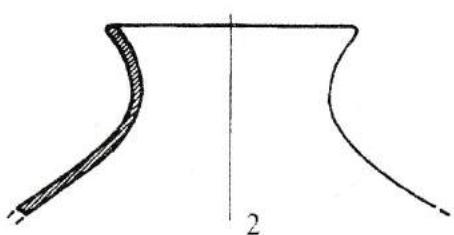
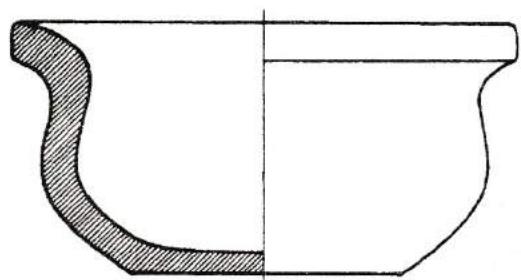
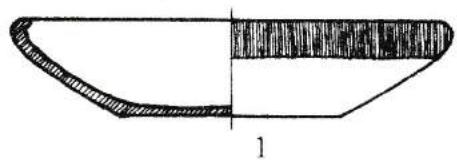

Fig. XXXVI

గ్రాఫ. XXXVIII

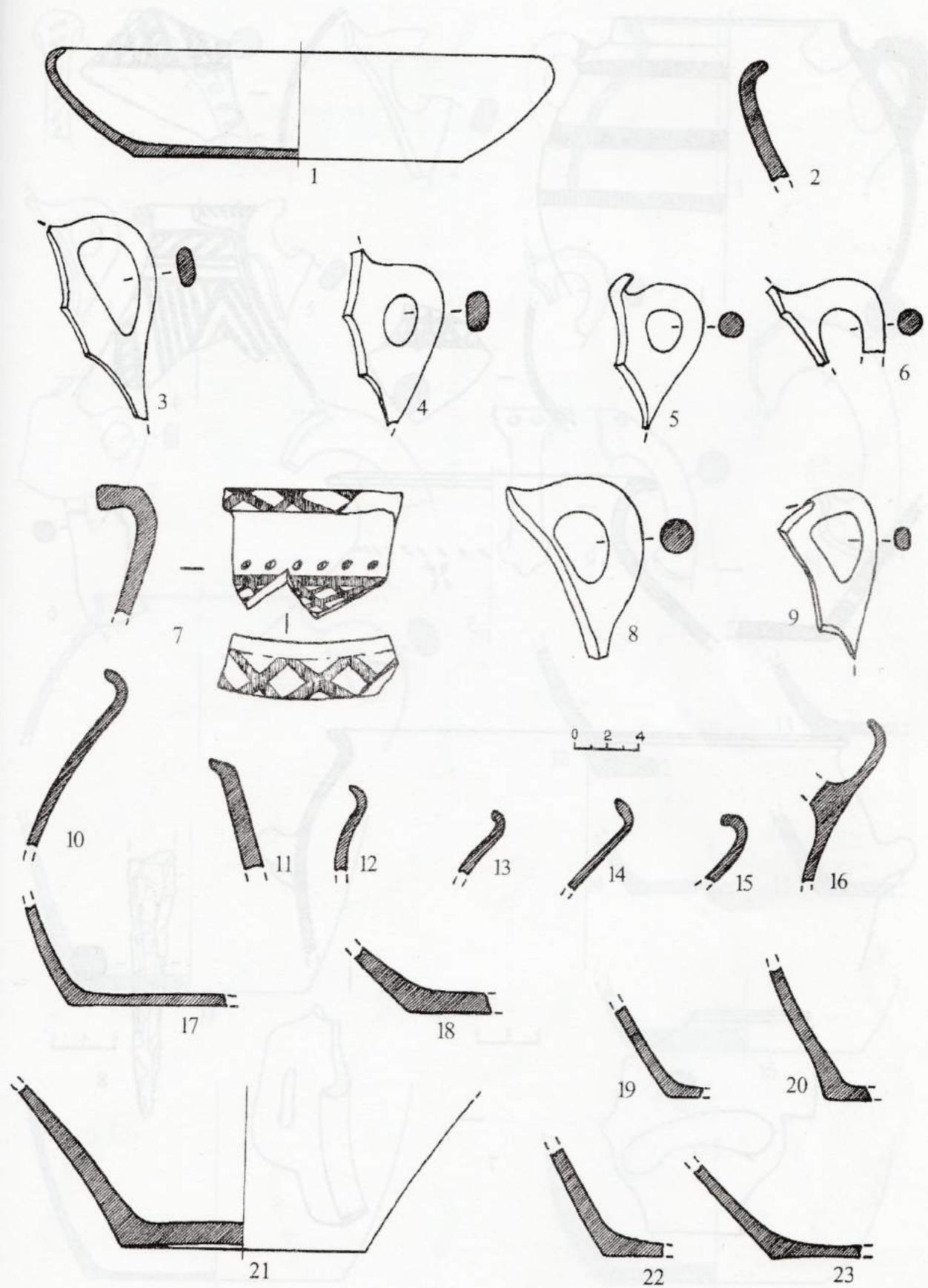
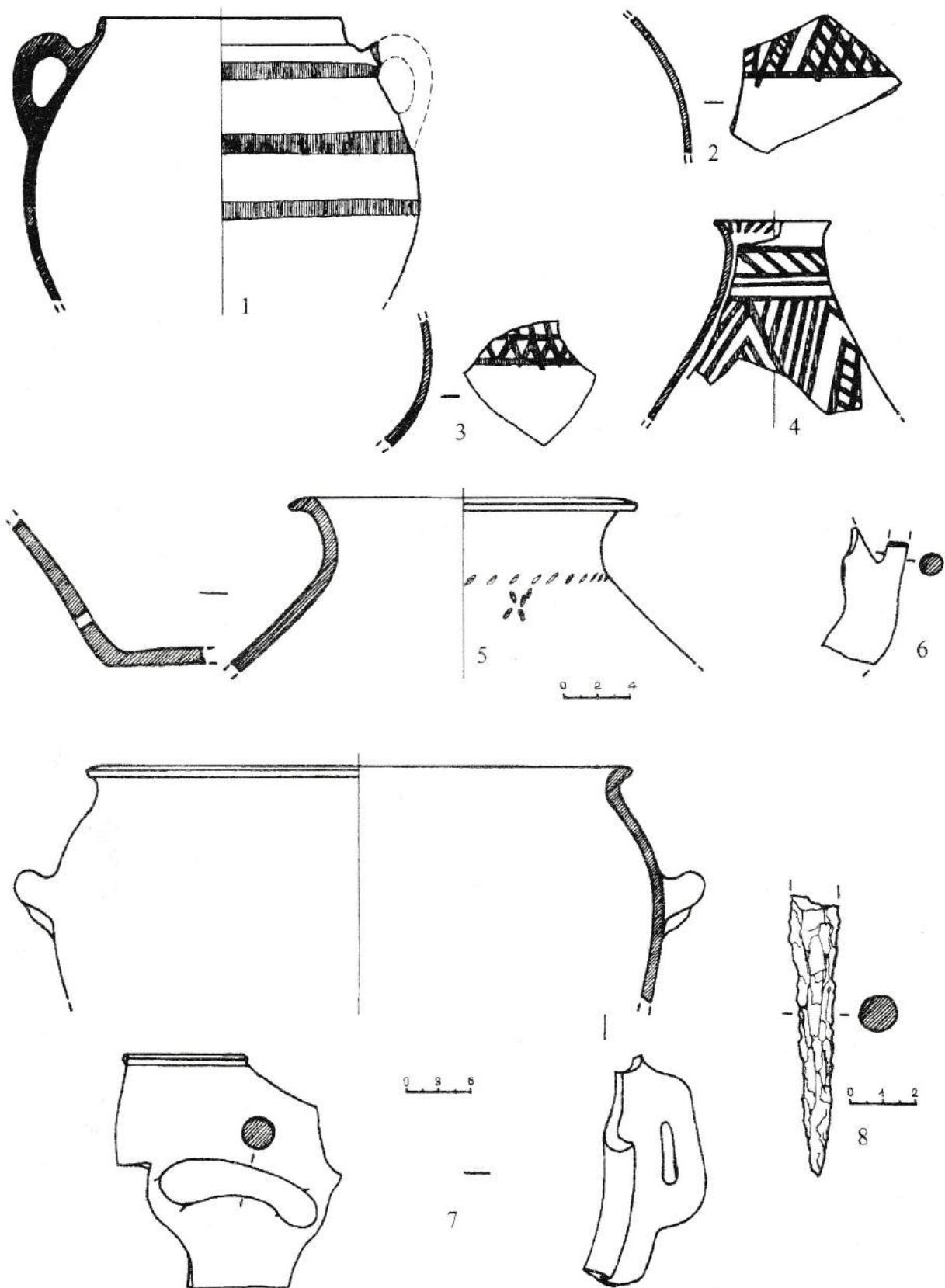
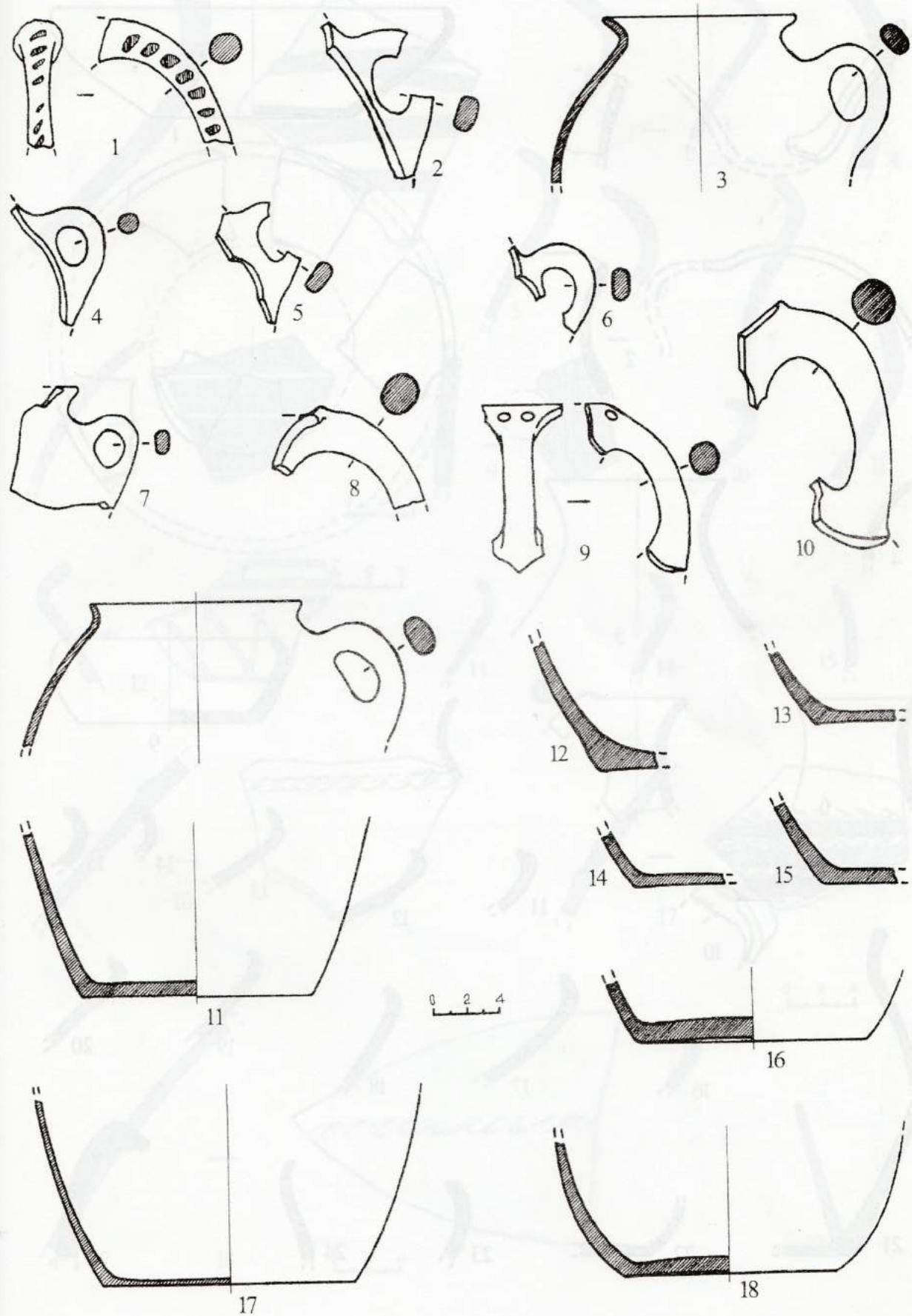
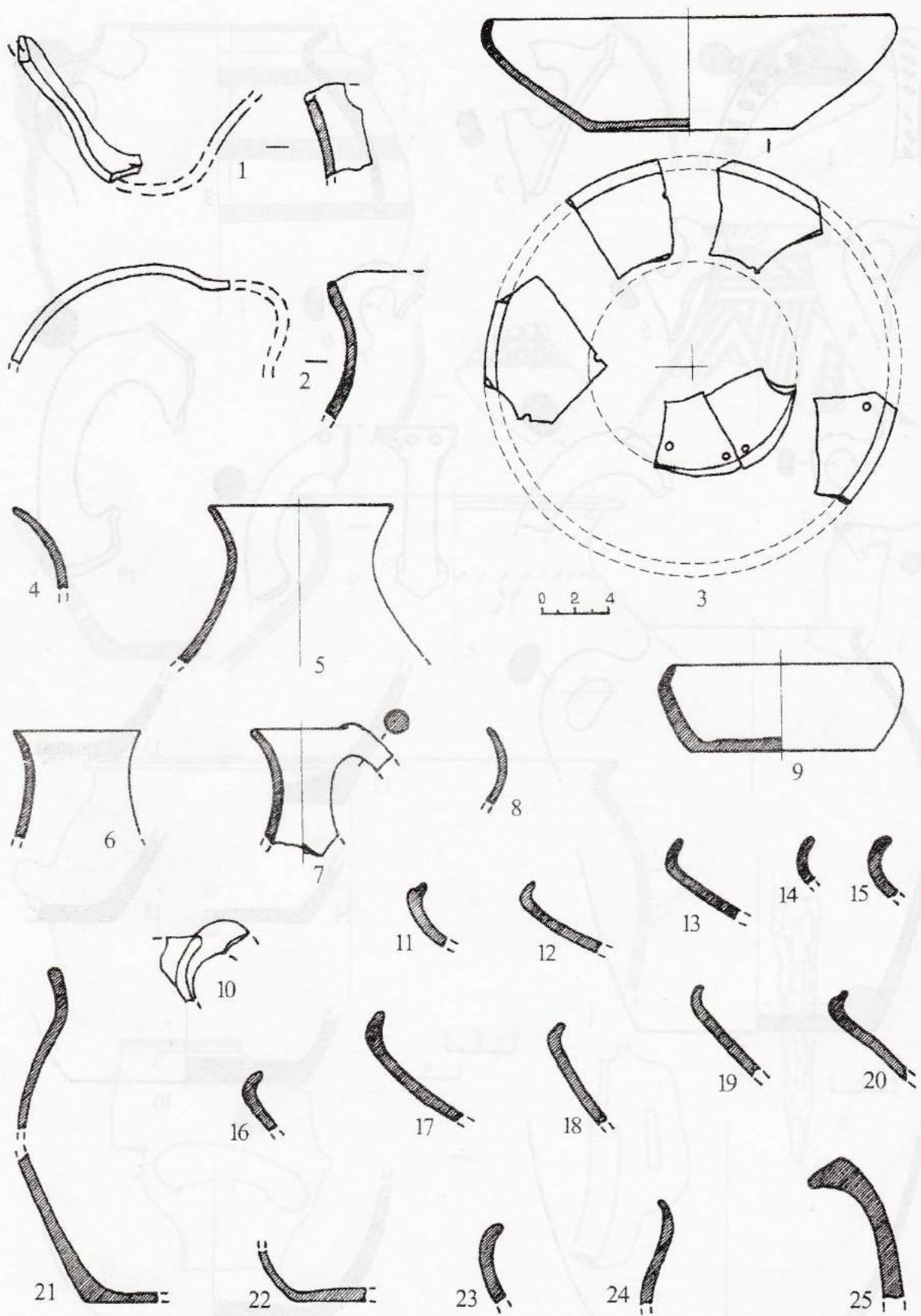
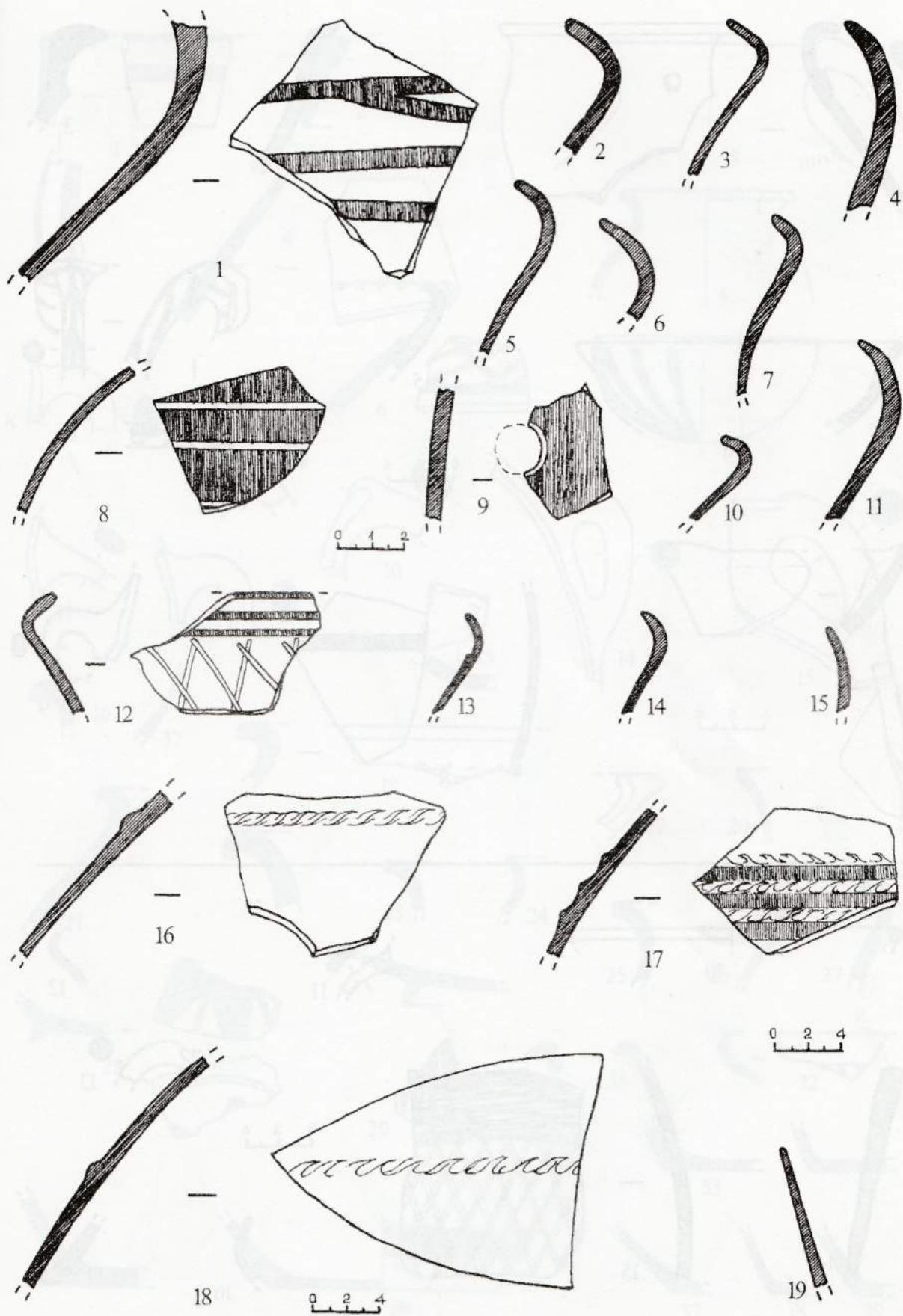

Fig. XL

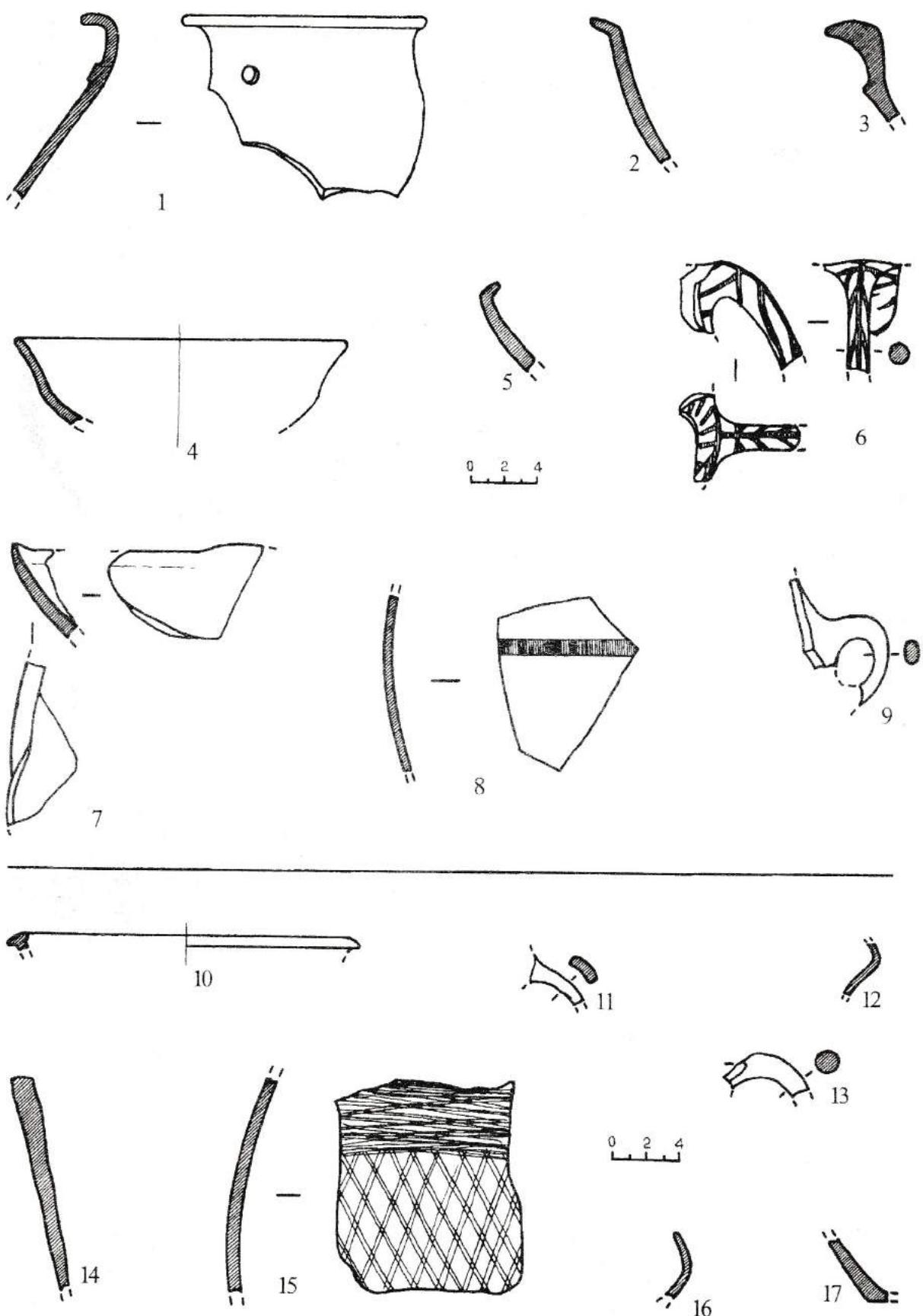

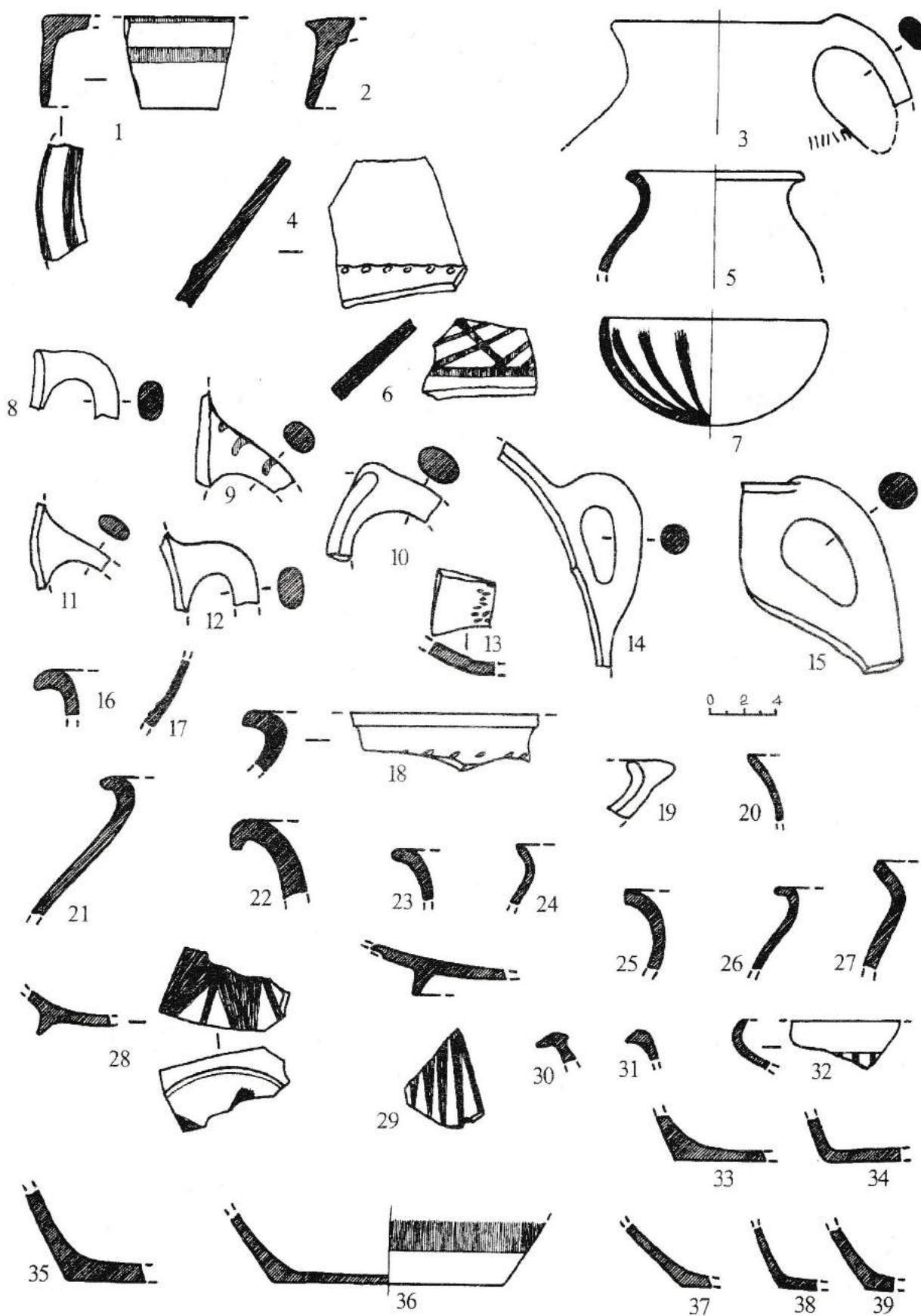

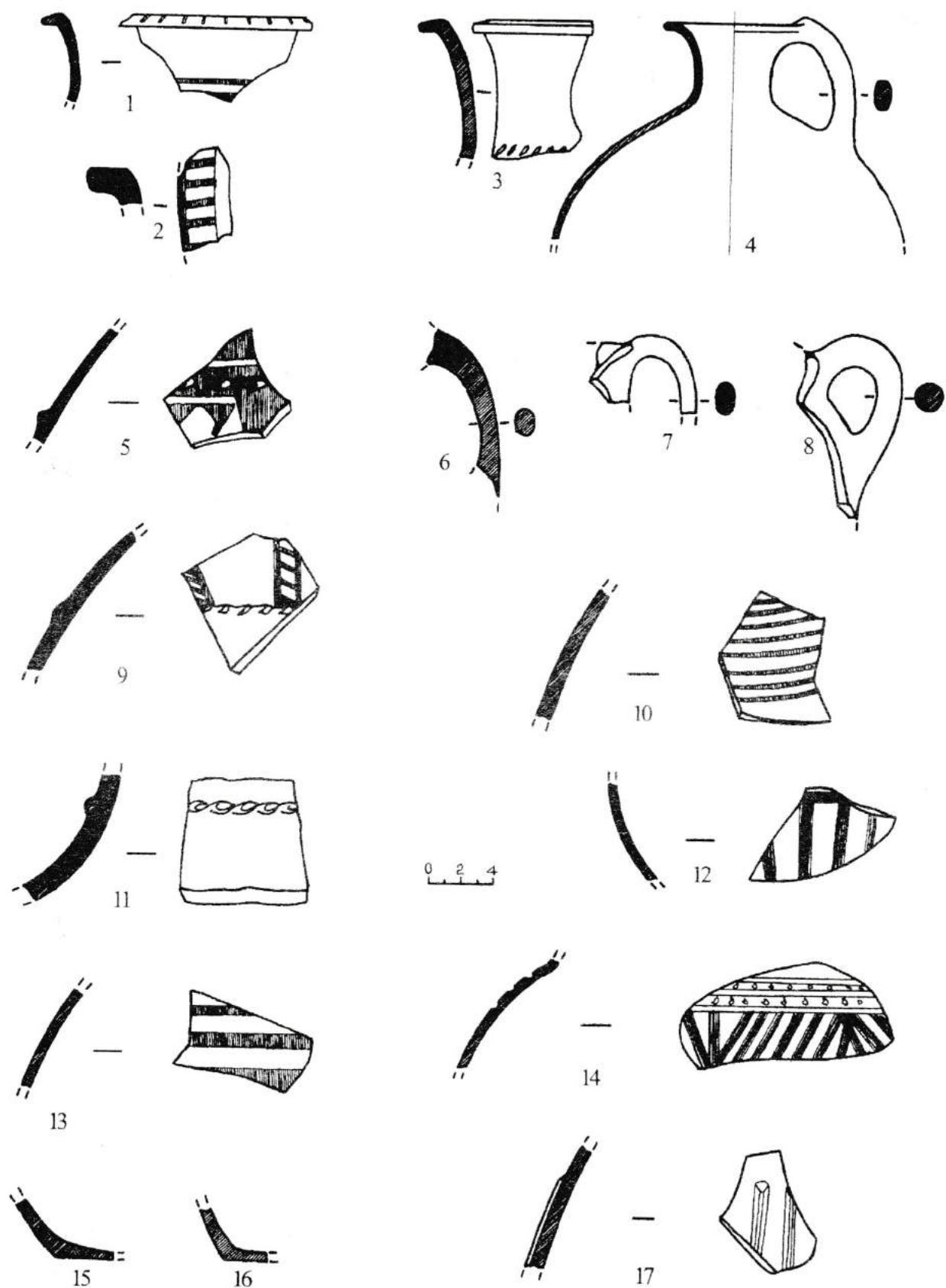

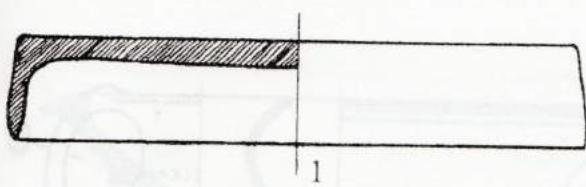

ঁৃঃ XLIV

1

2

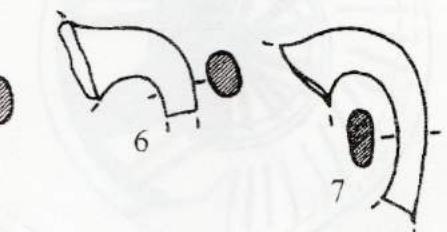
3

4

0 2 4

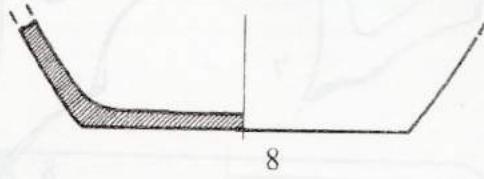
5

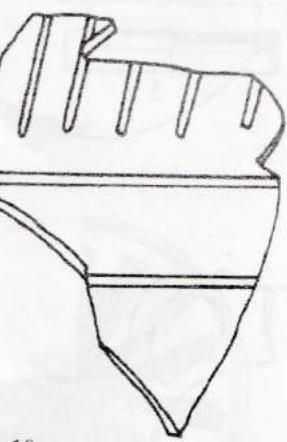
6

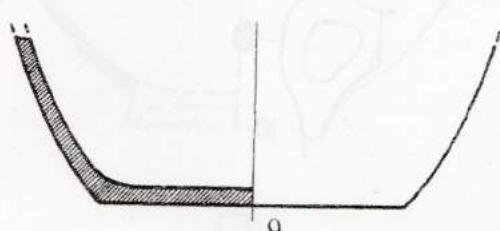
7

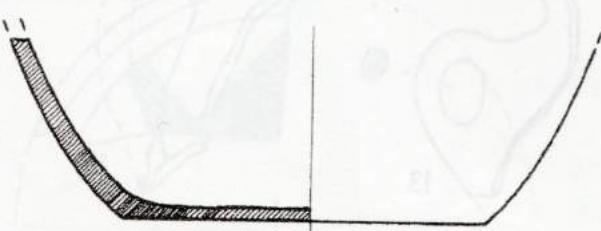
8

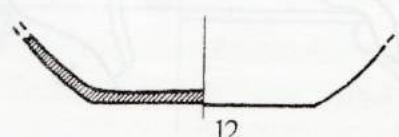
10

9

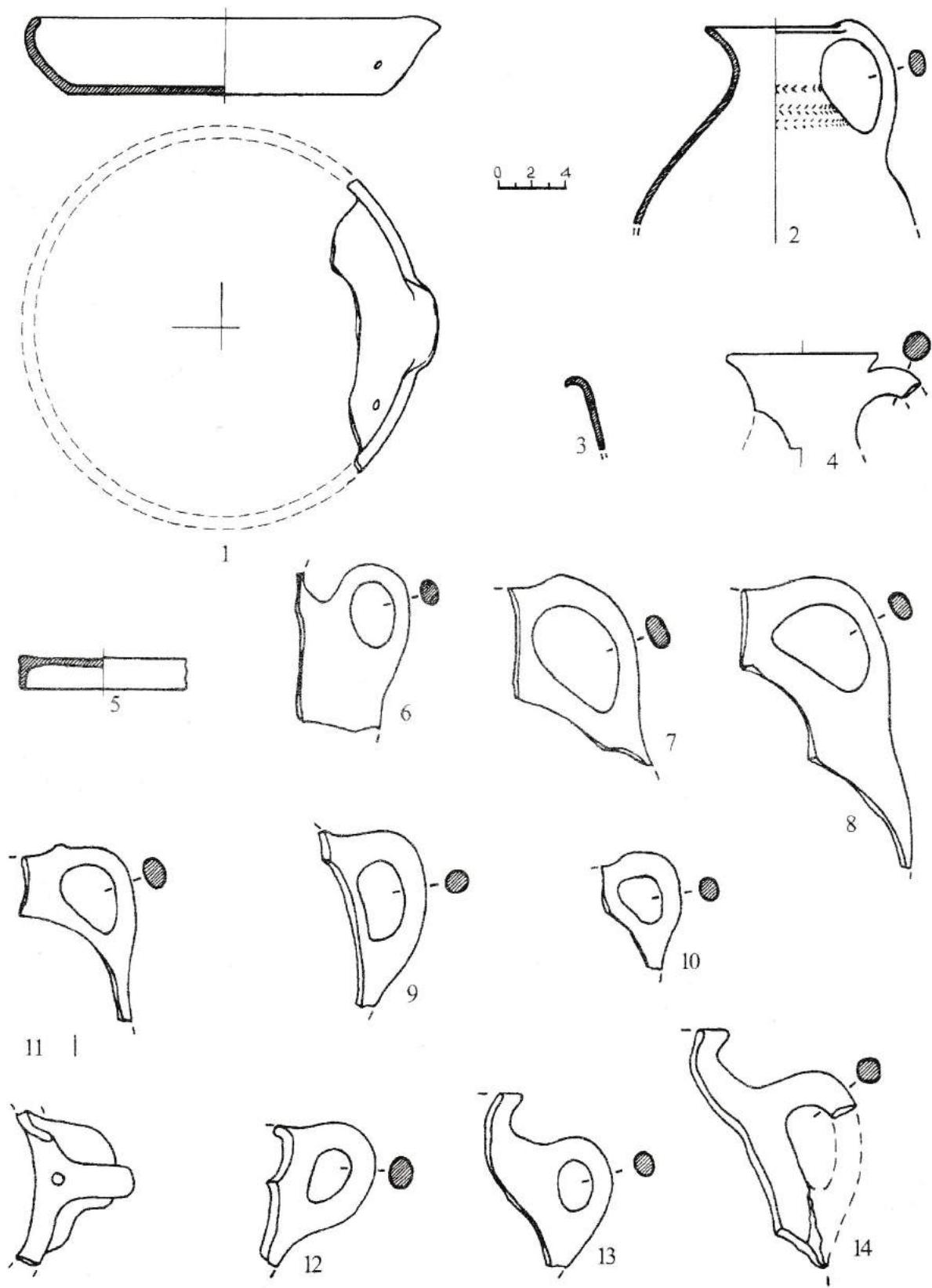

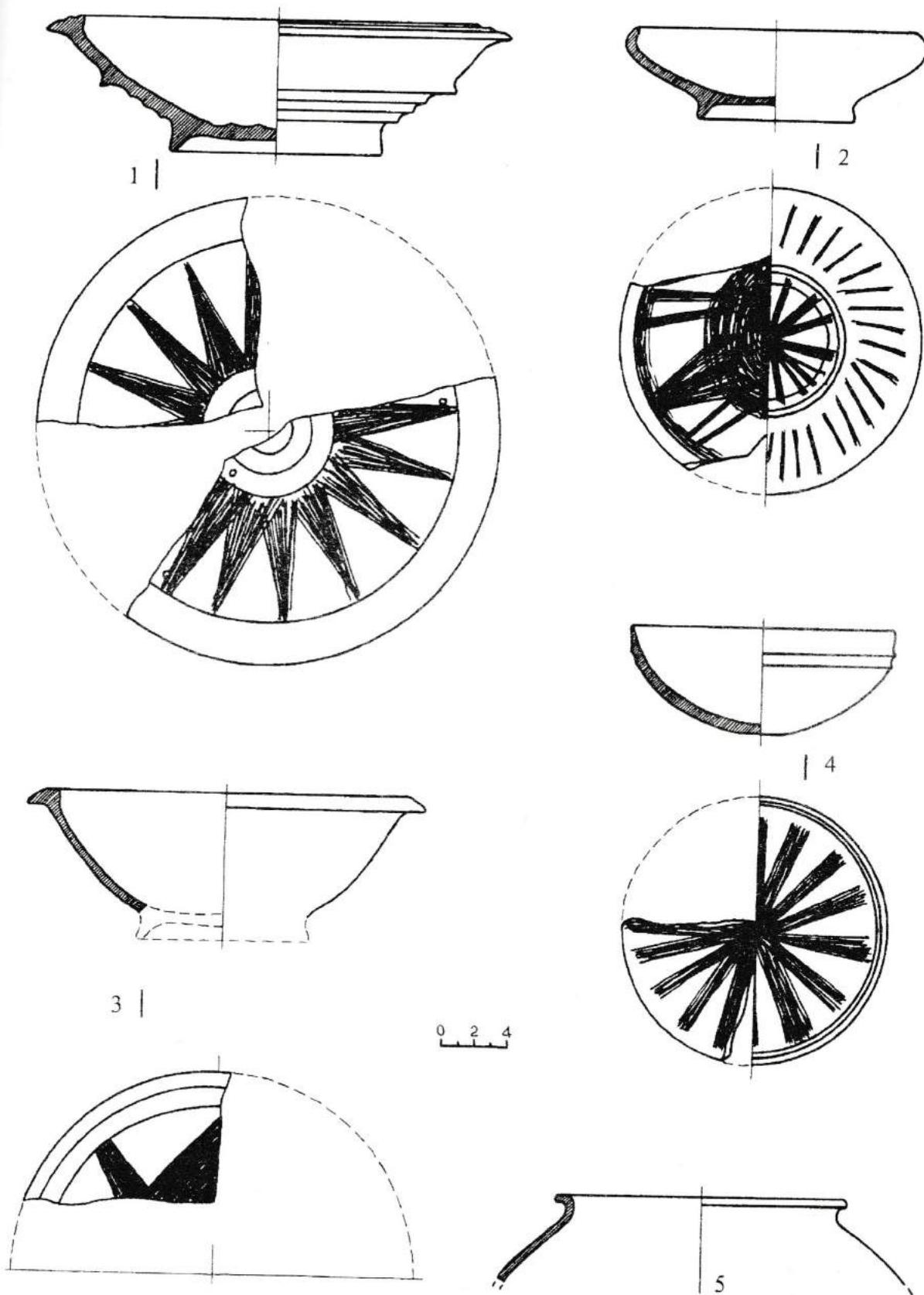
11

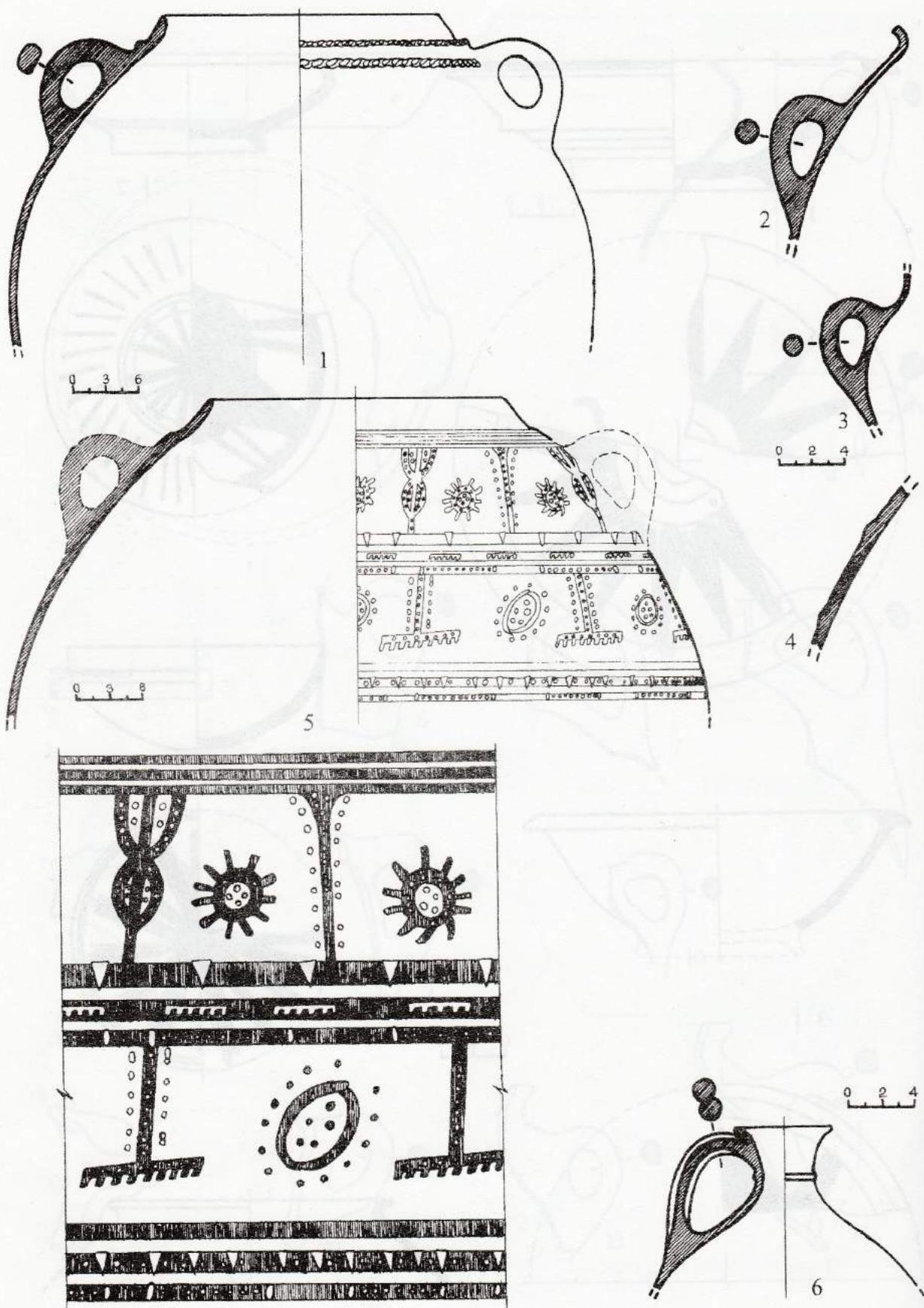

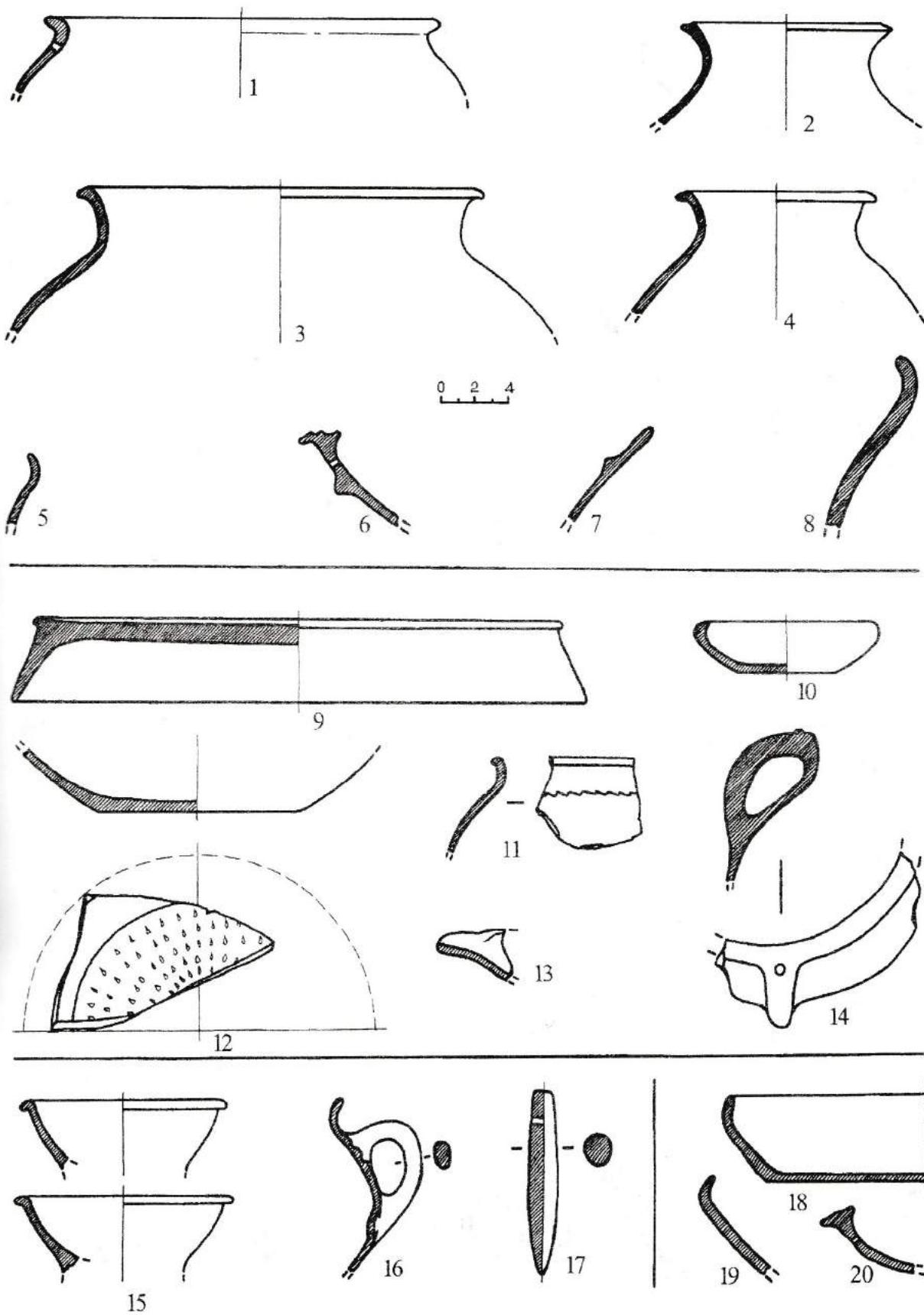
12

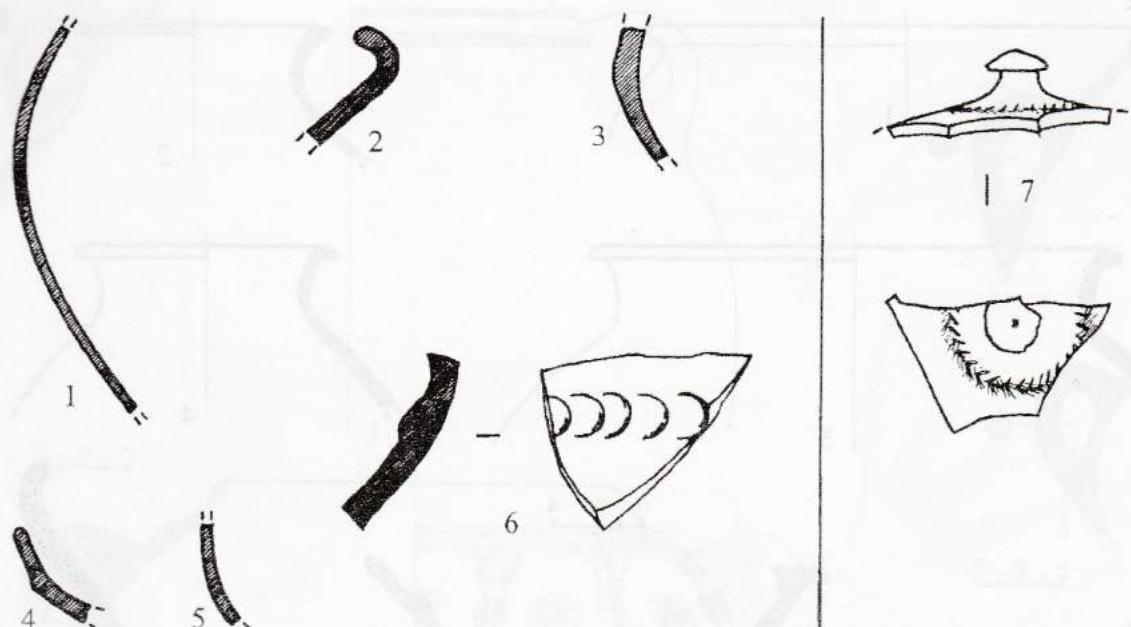
ঁৃঁ. XLVIII

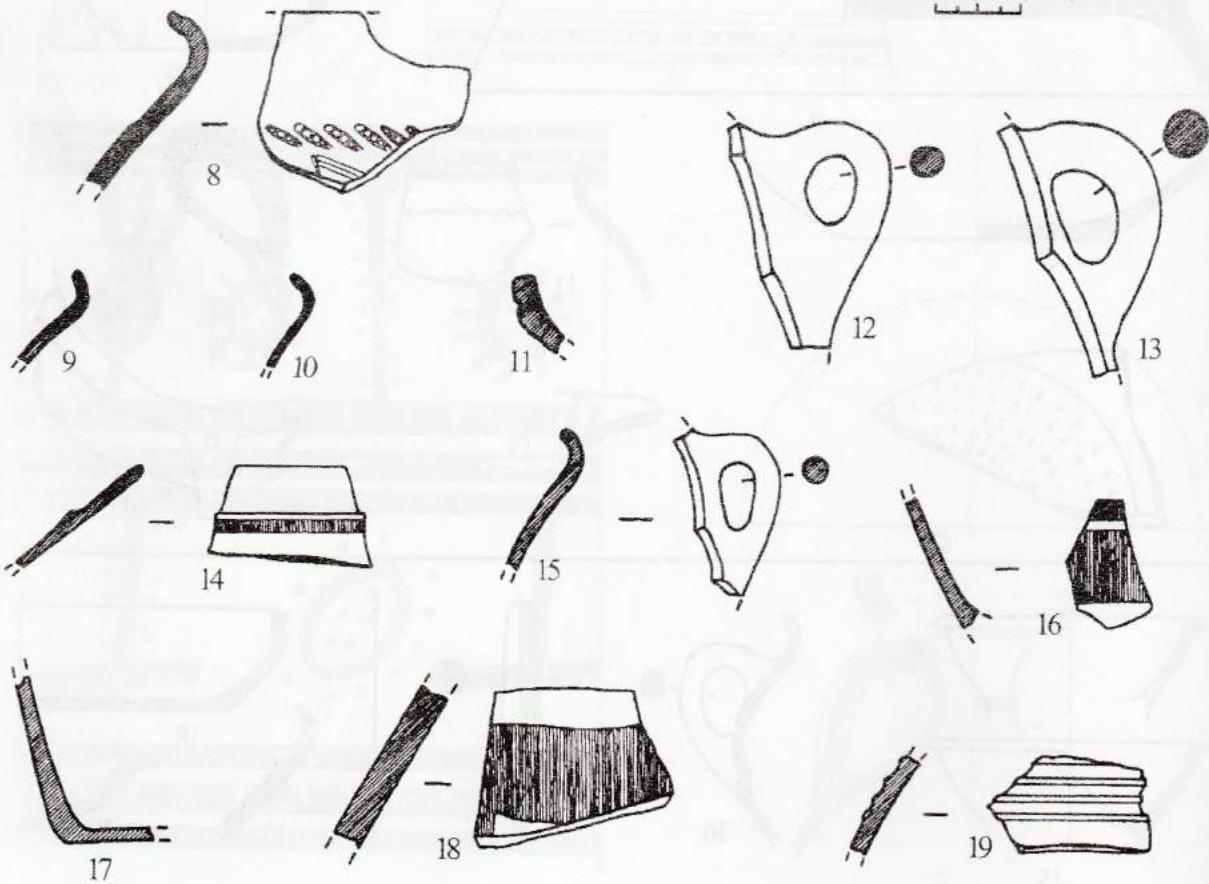

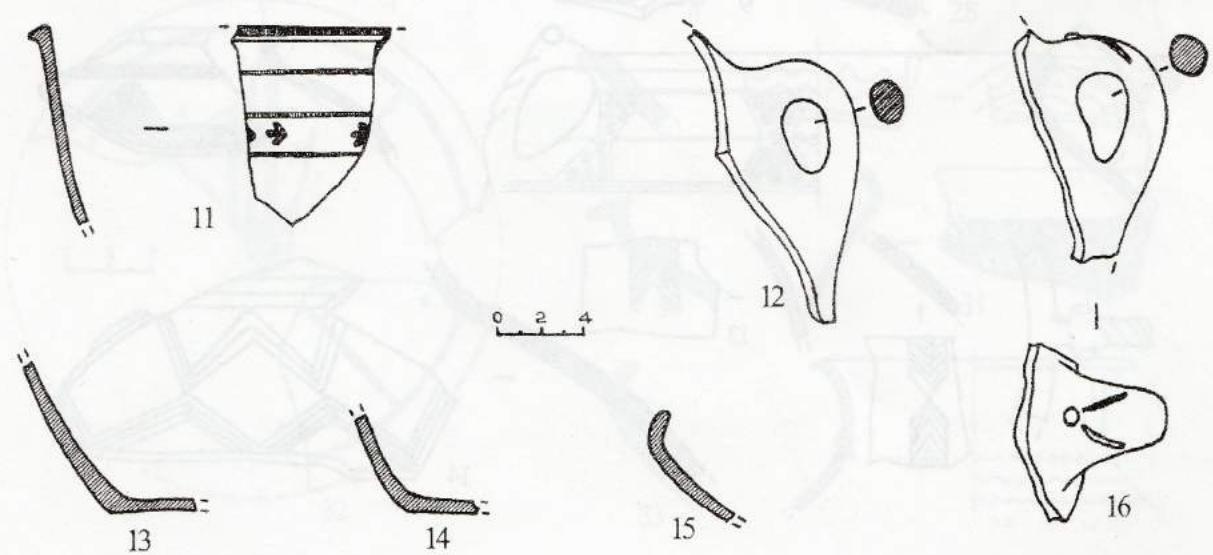
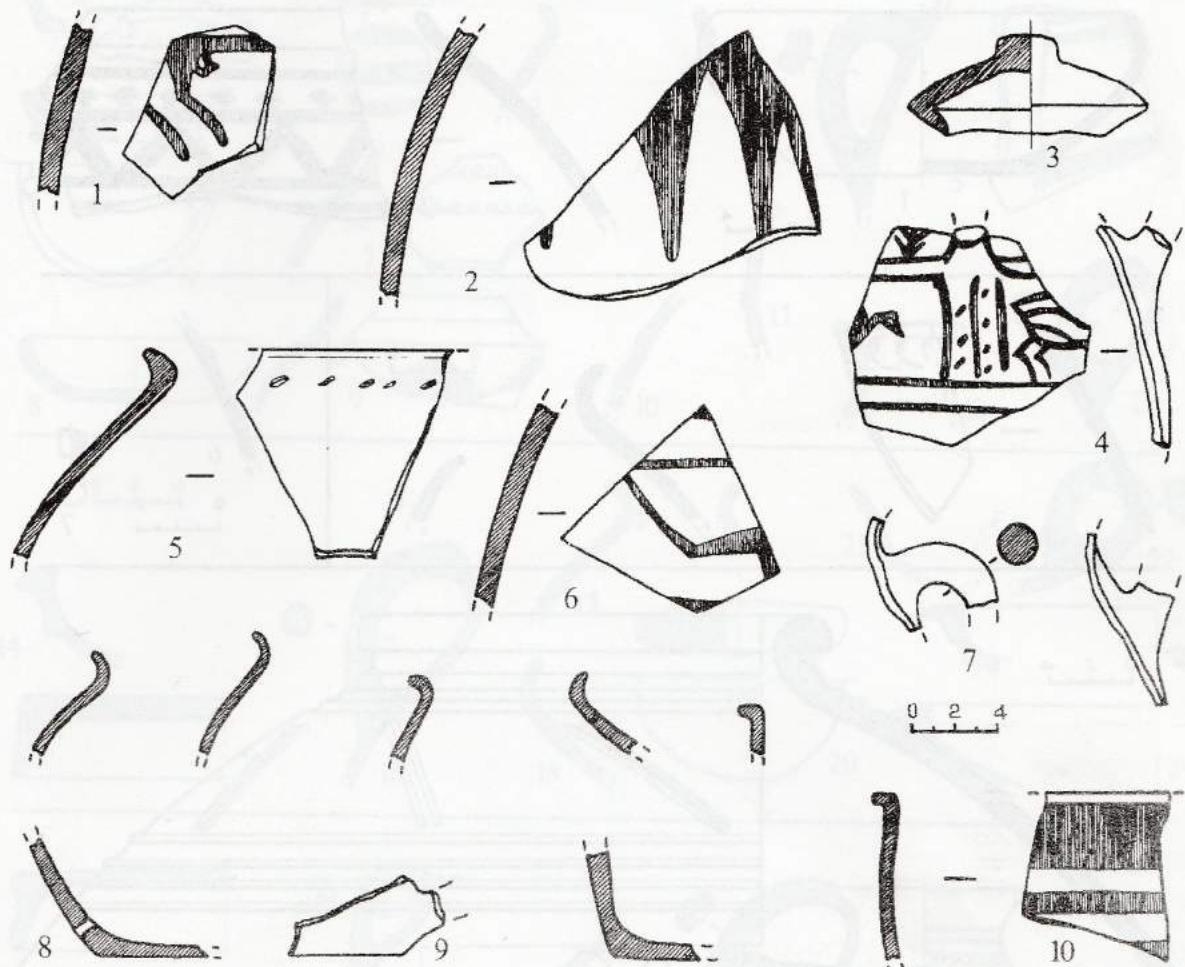

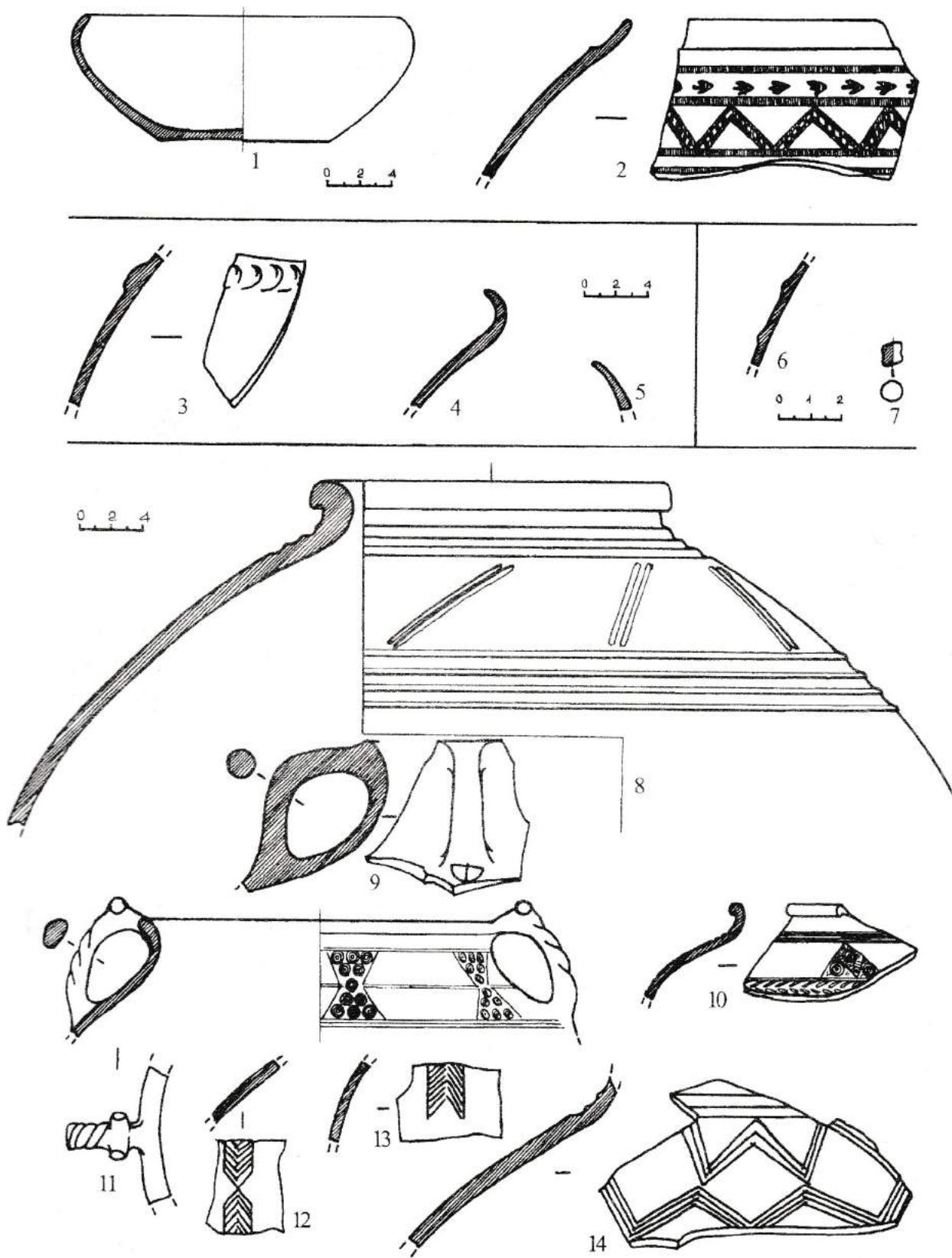

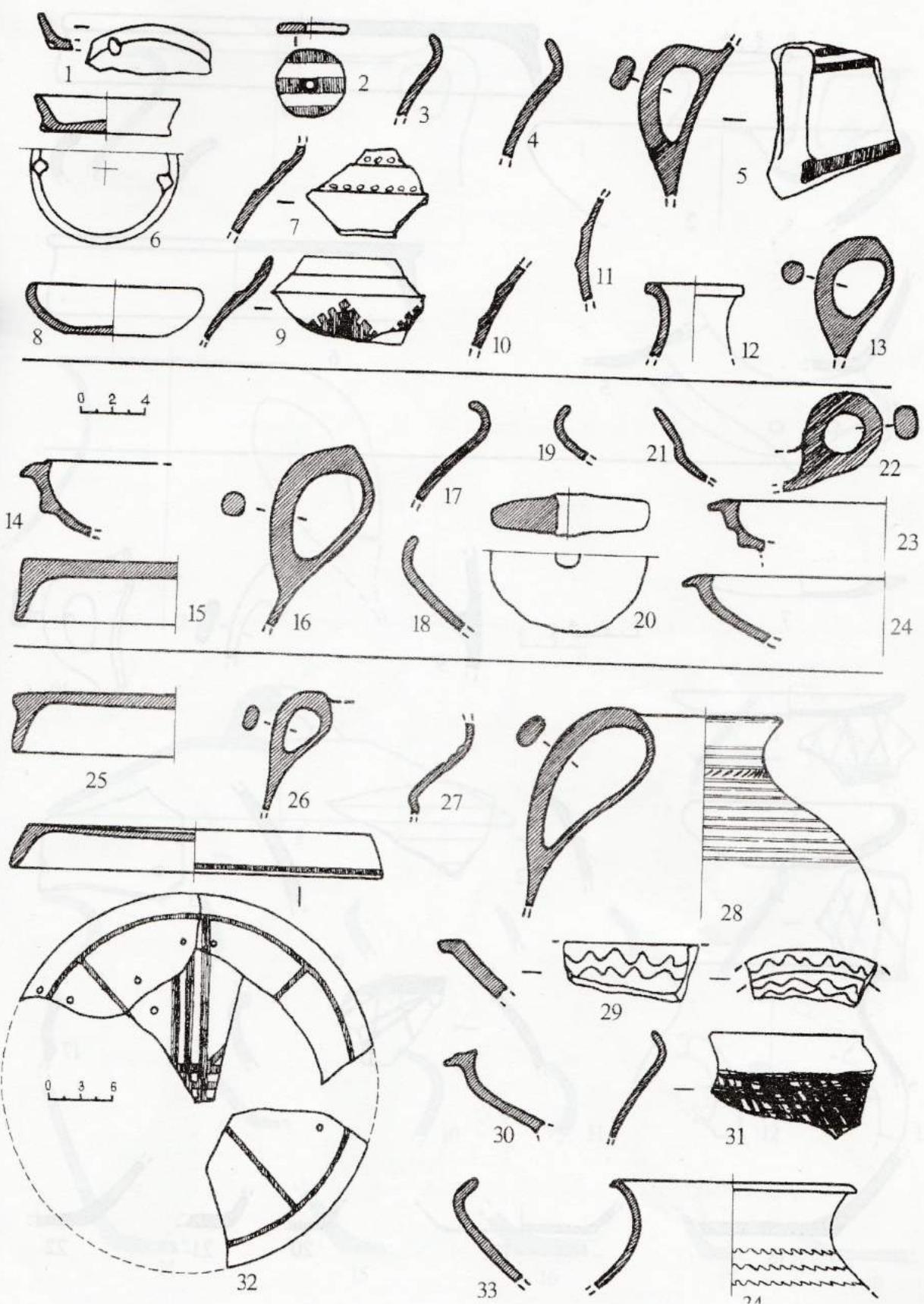

0 2 4

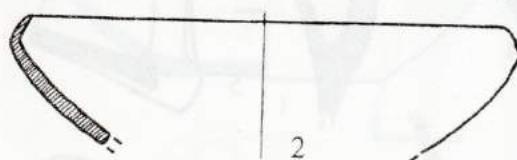
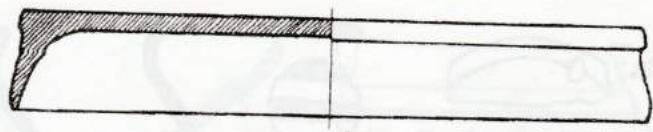

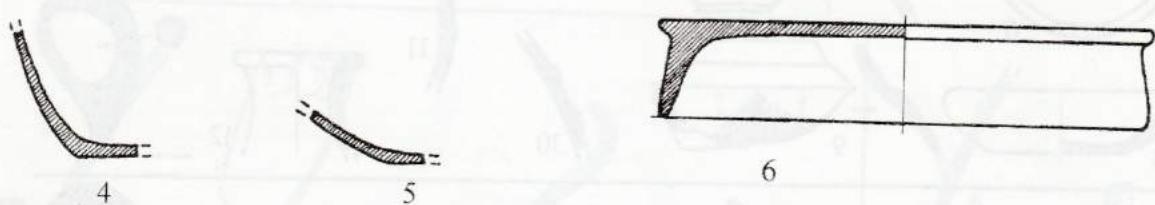

0 2 4

3

4

5

6

7

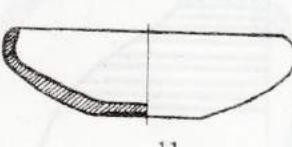
0 2 4

9

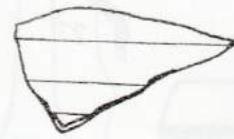
10

11

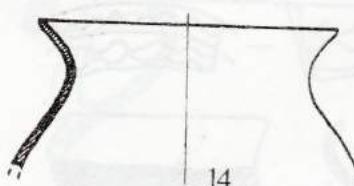
12

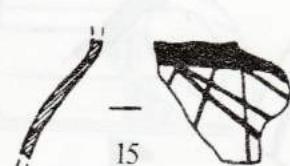
13

17

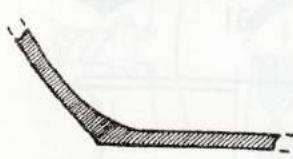
14

15

17

18

19

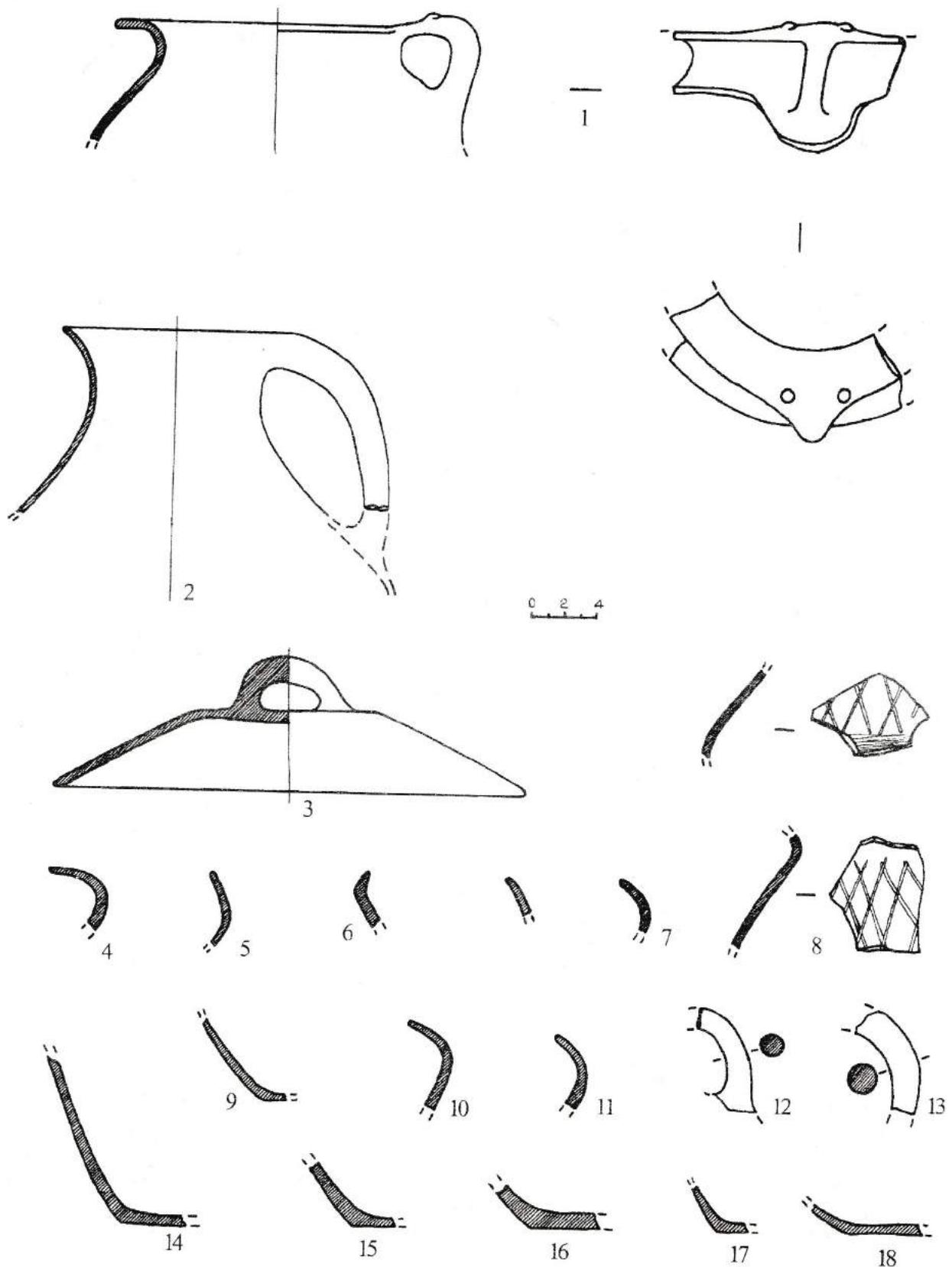

20

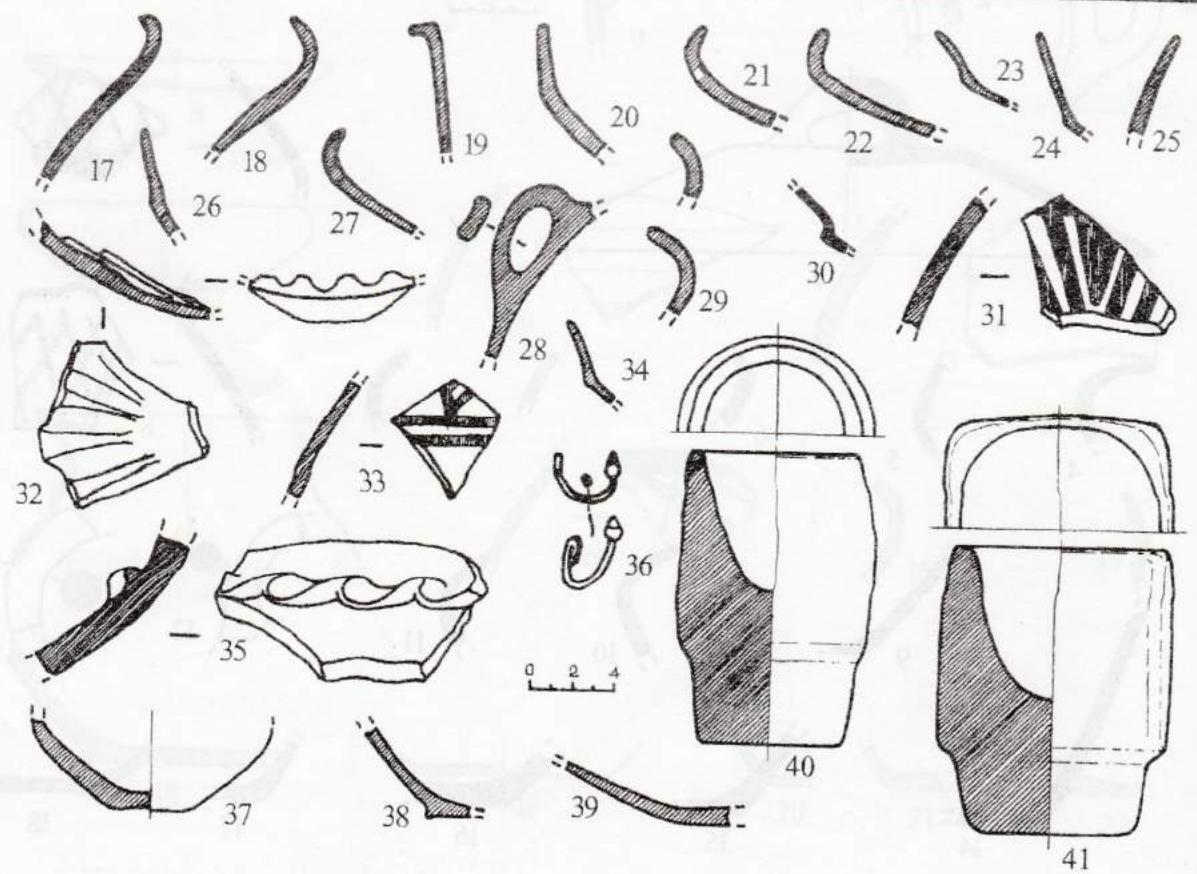
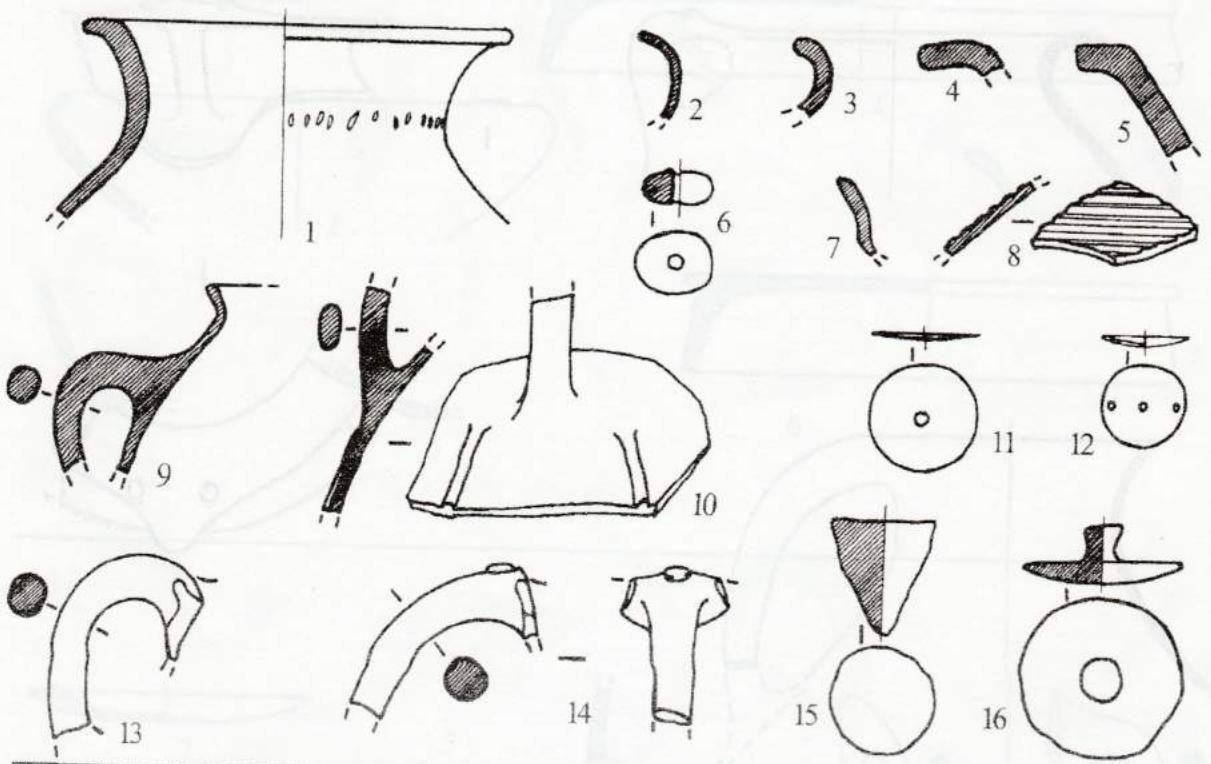

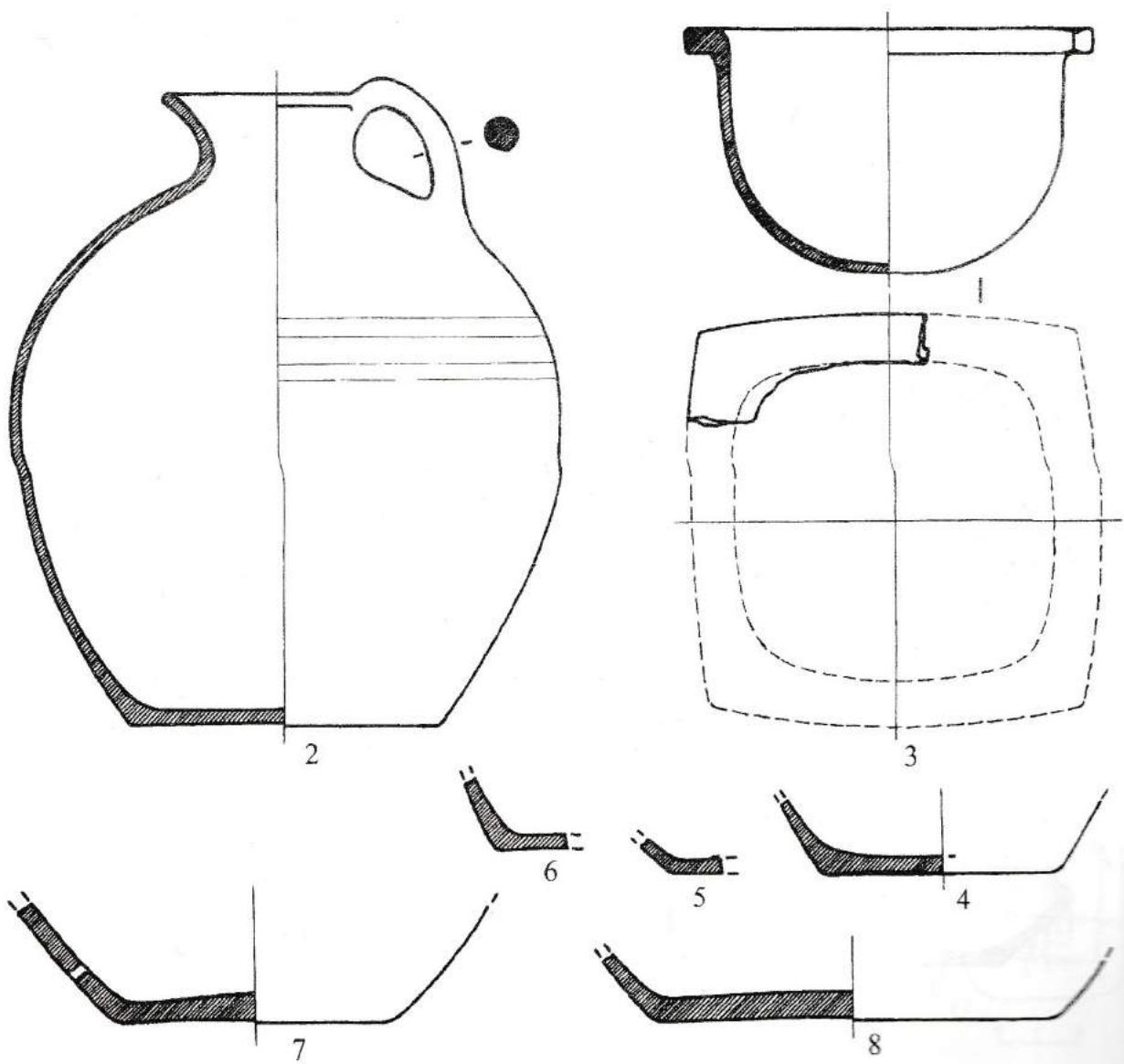
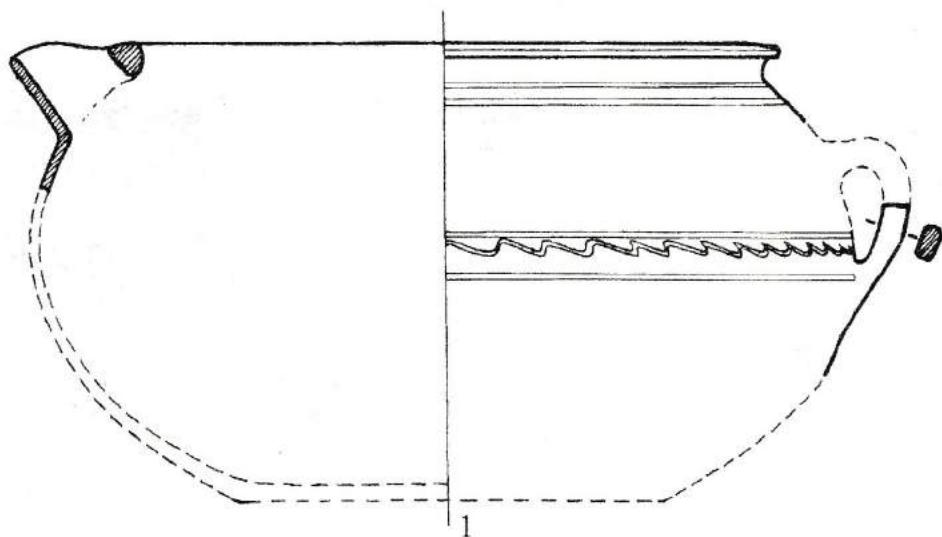
21

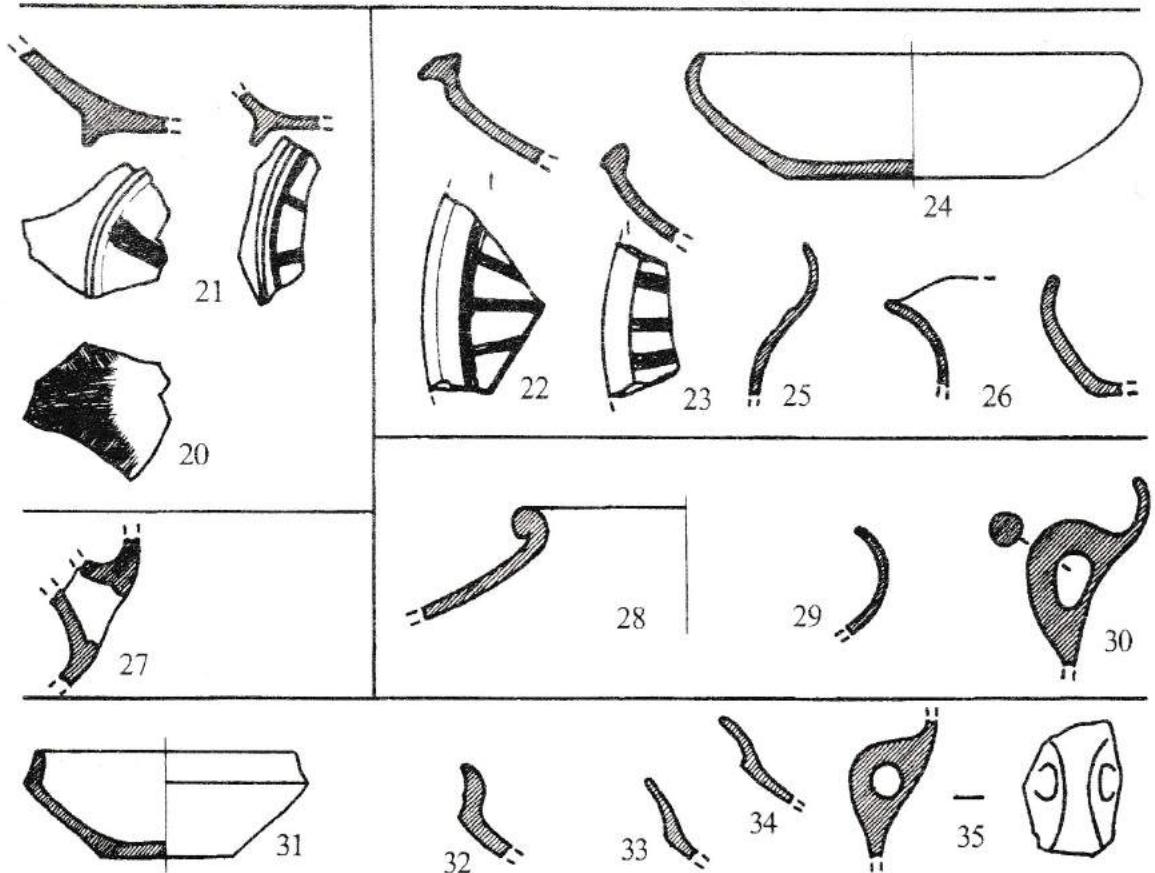
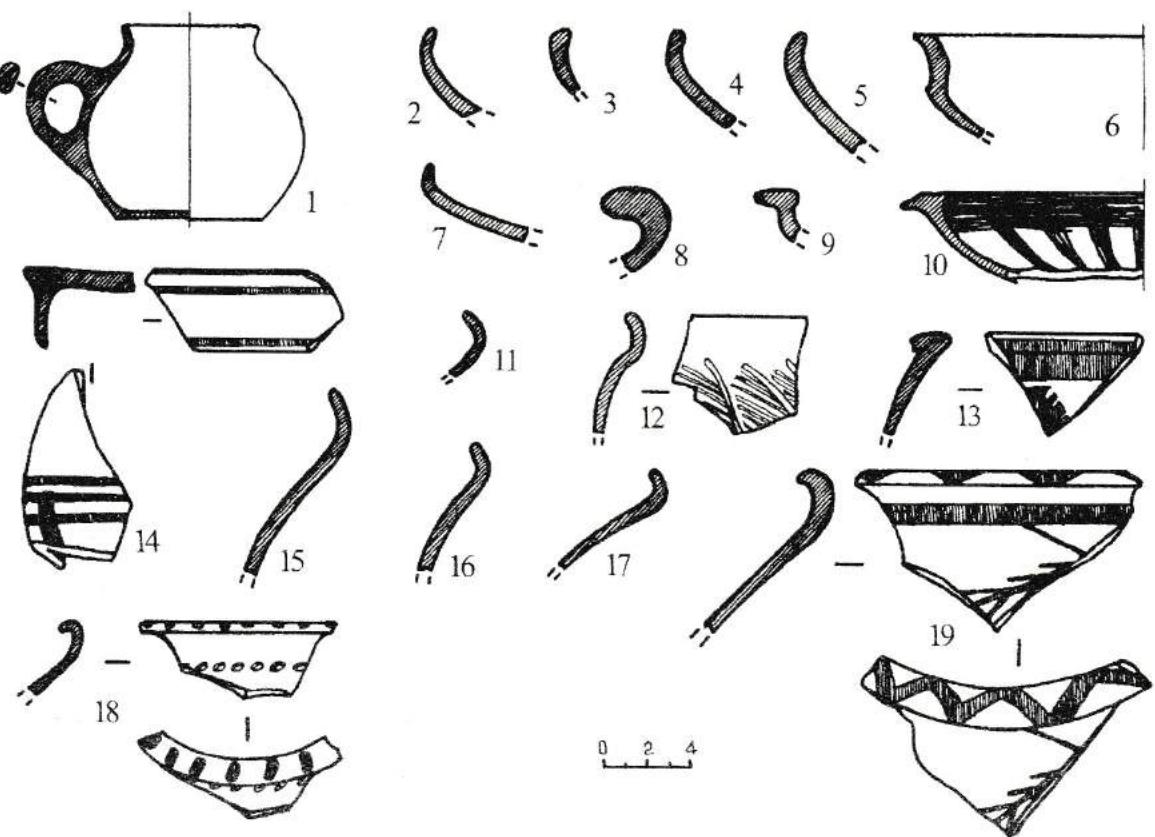
22

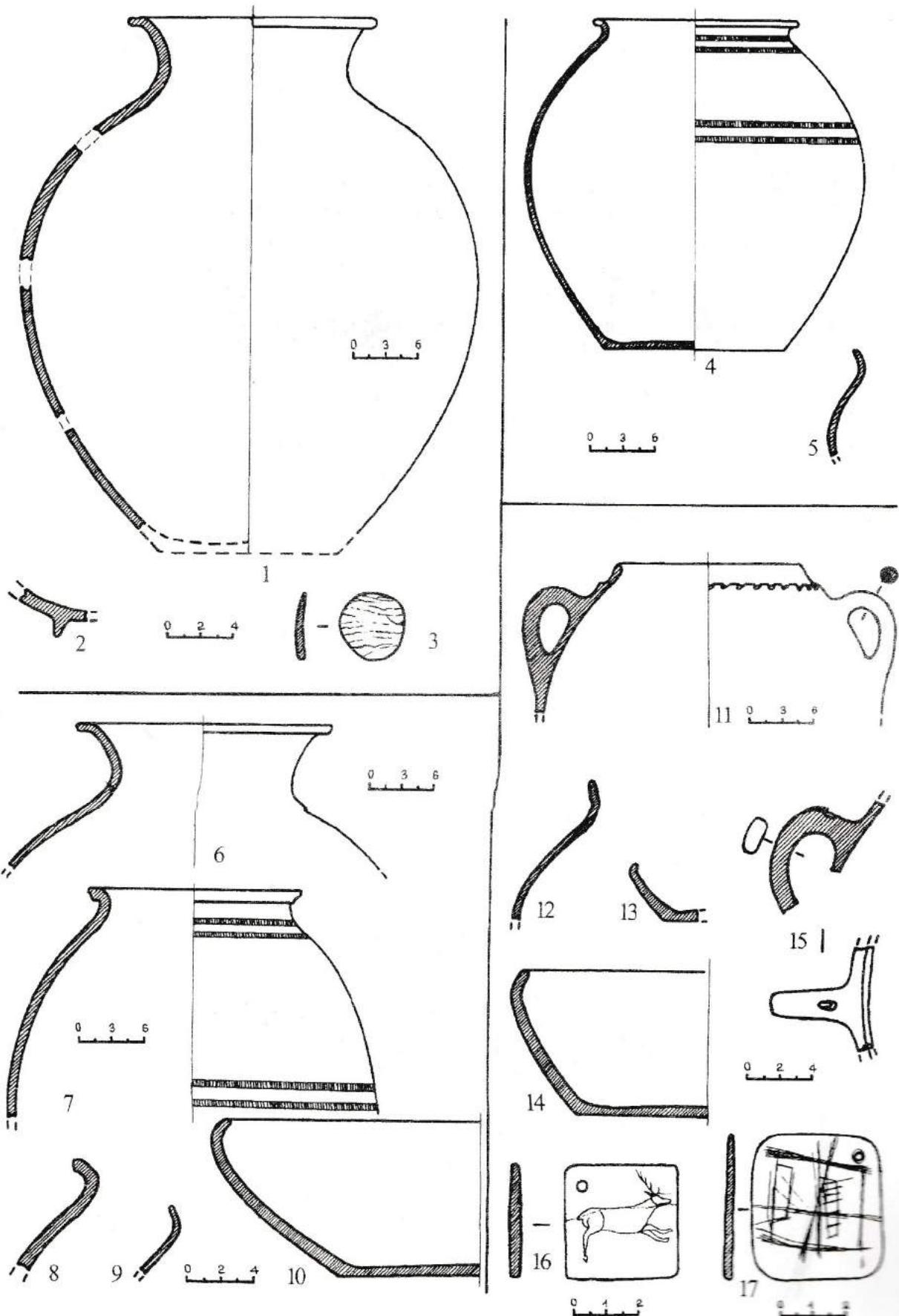

88. LVIII

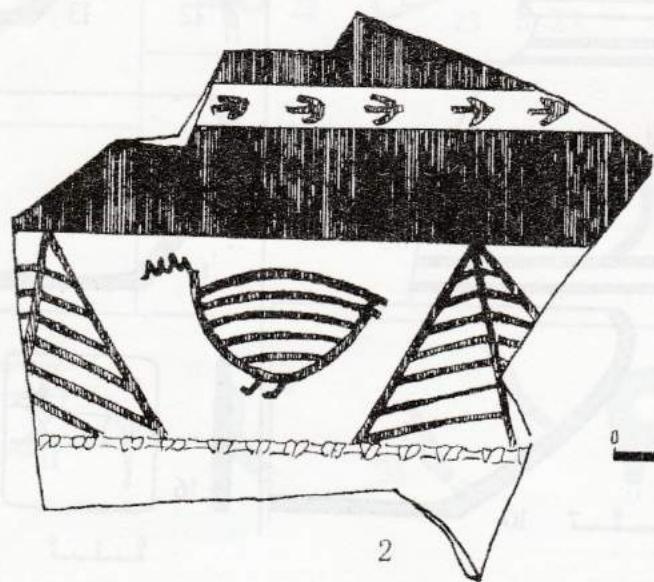

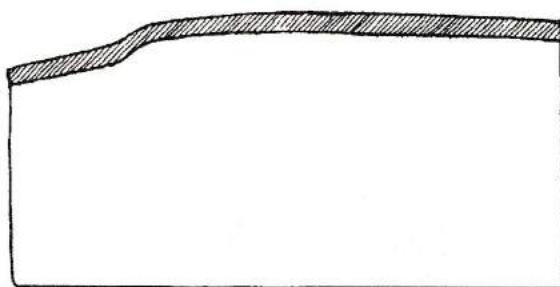

1

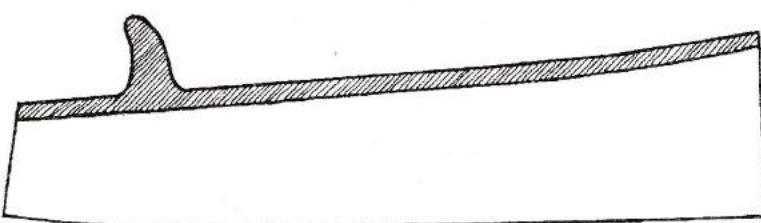
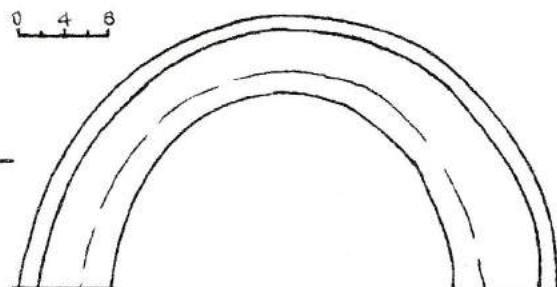

2

0 4 8

1

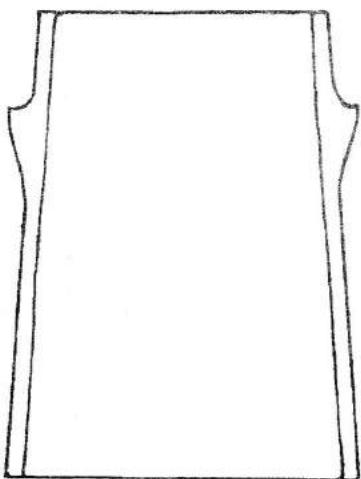
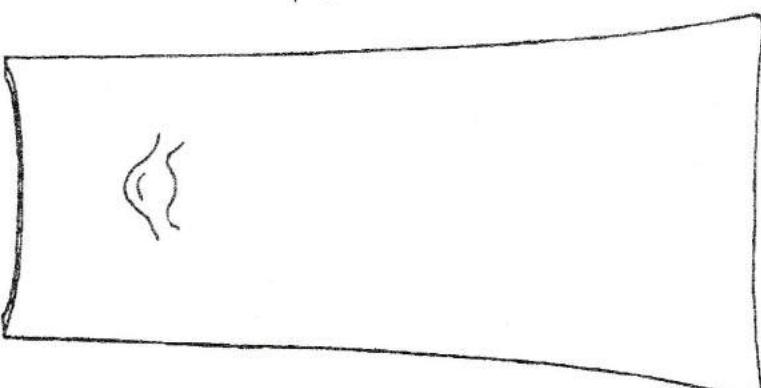

0 3 6

2

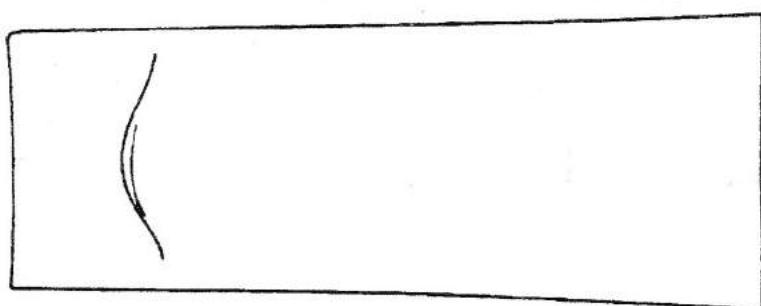

3

0 5 10

4 0 3 6

ঁো. LXIV

1

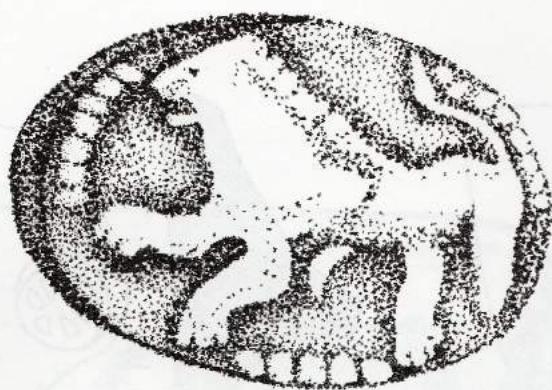

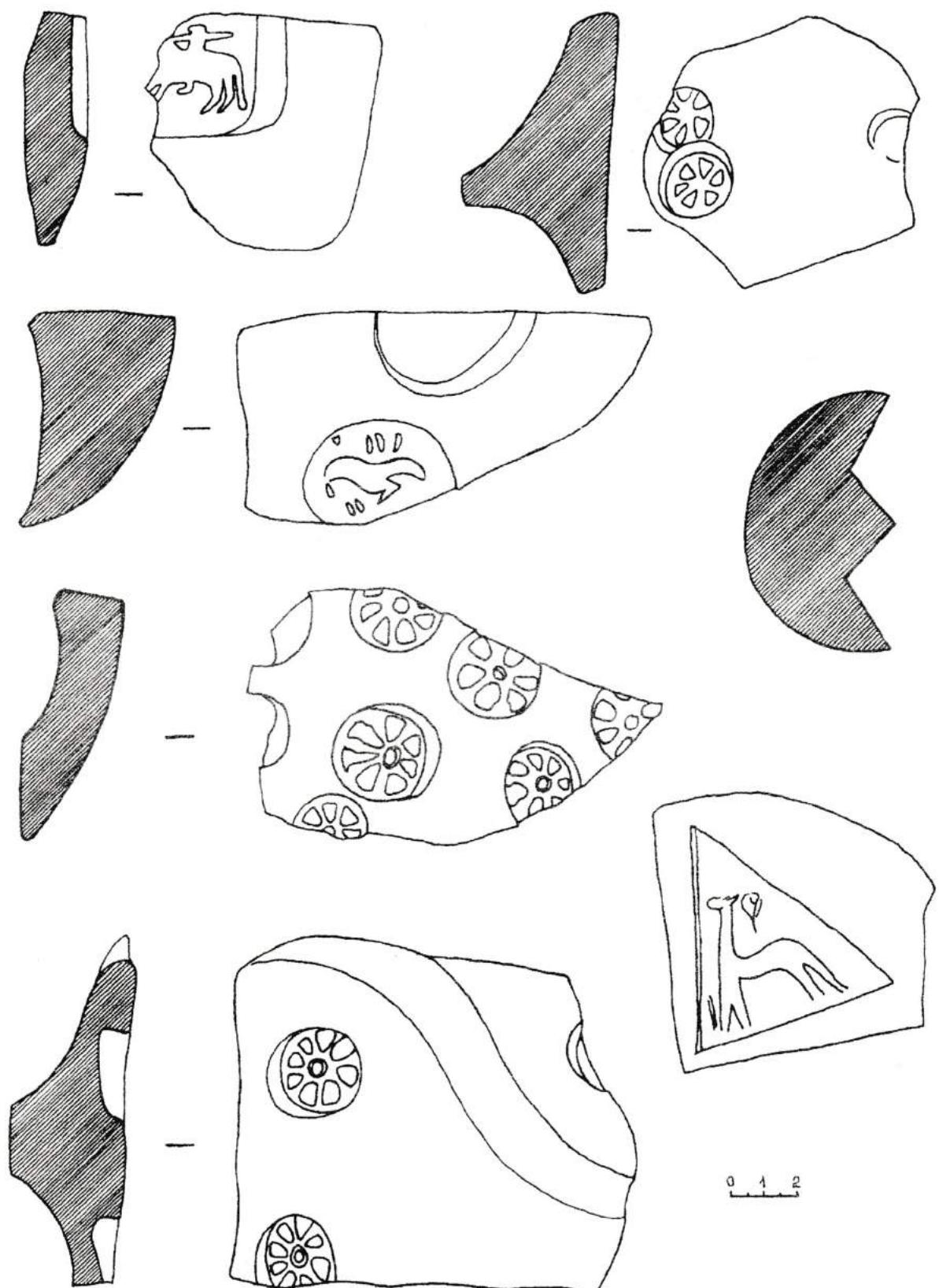
2

3

০ ১ ২ ৩ ৪ ৫ Sm

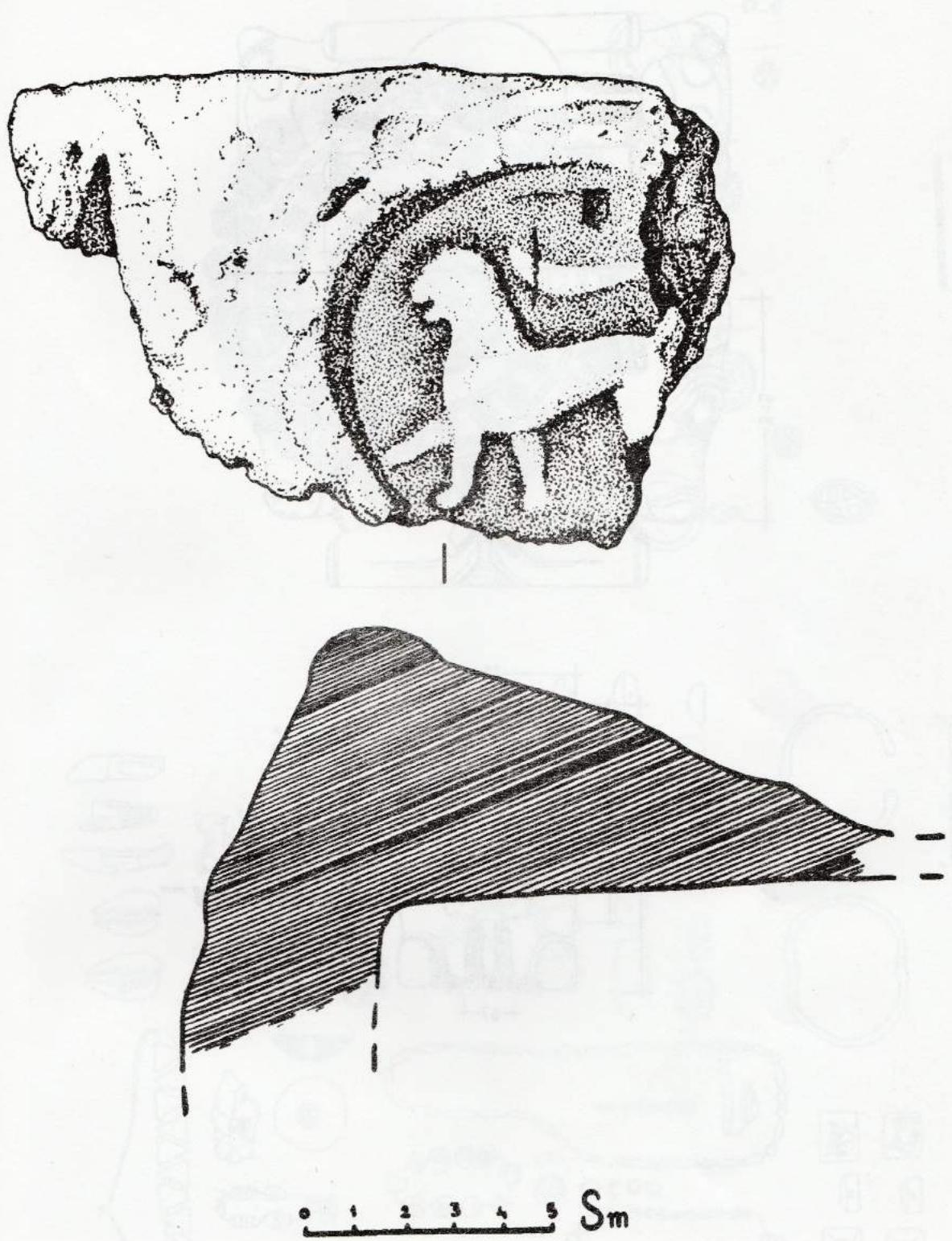
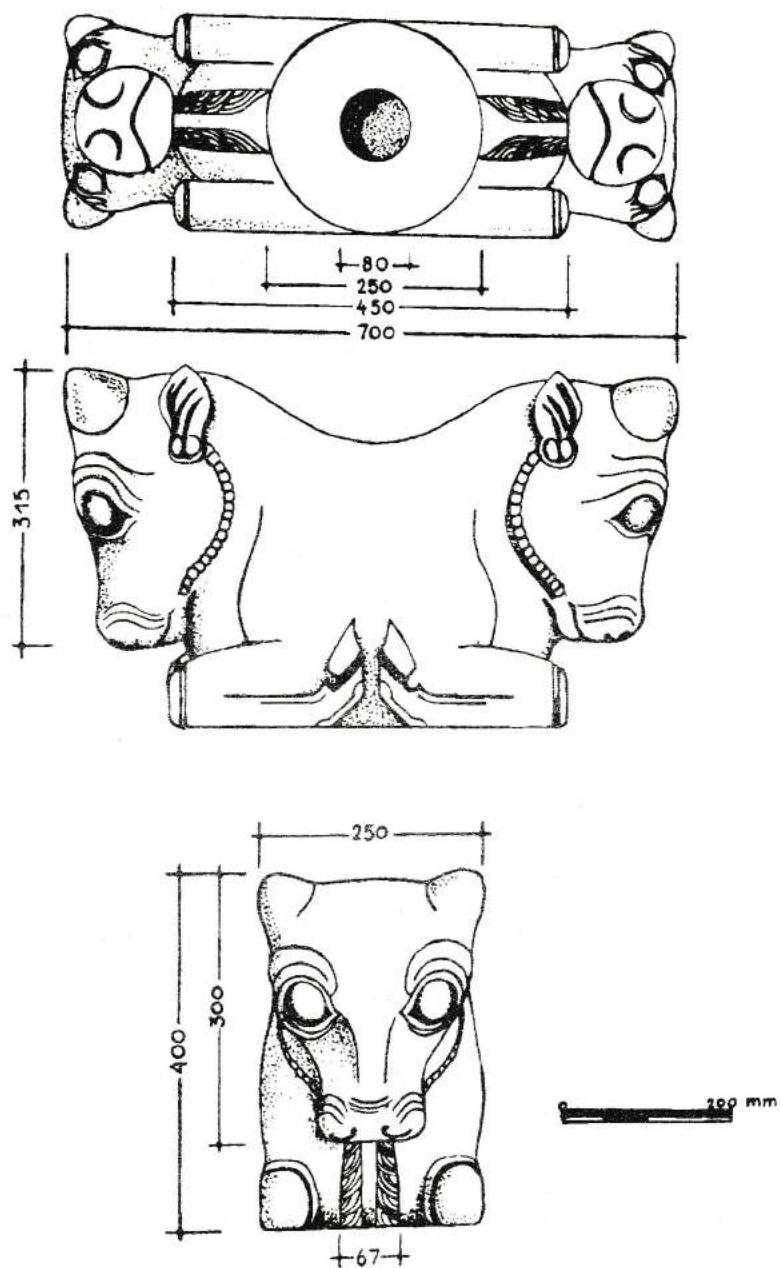
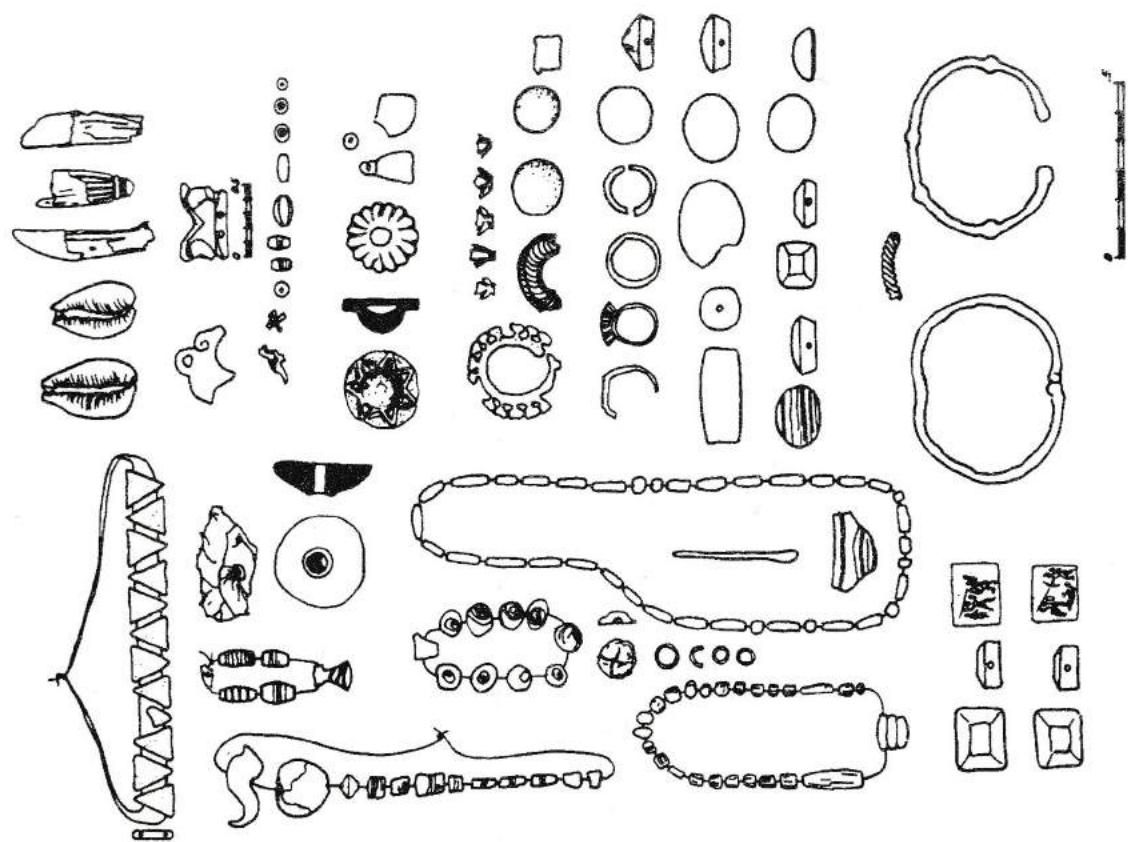
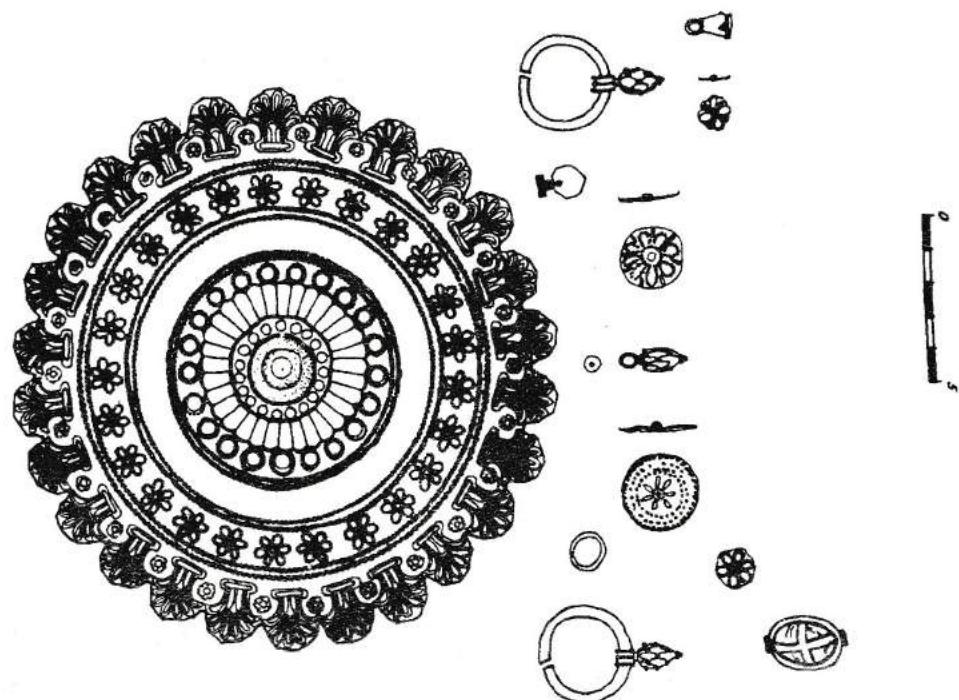
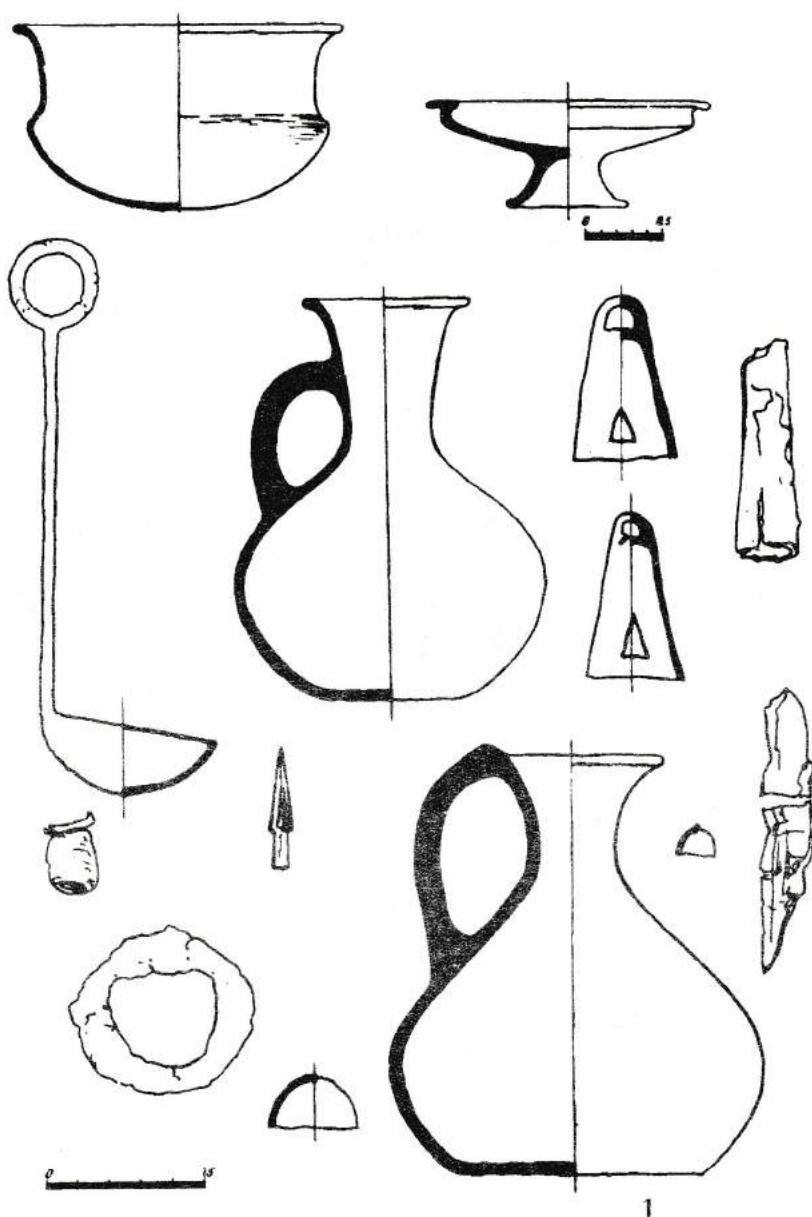
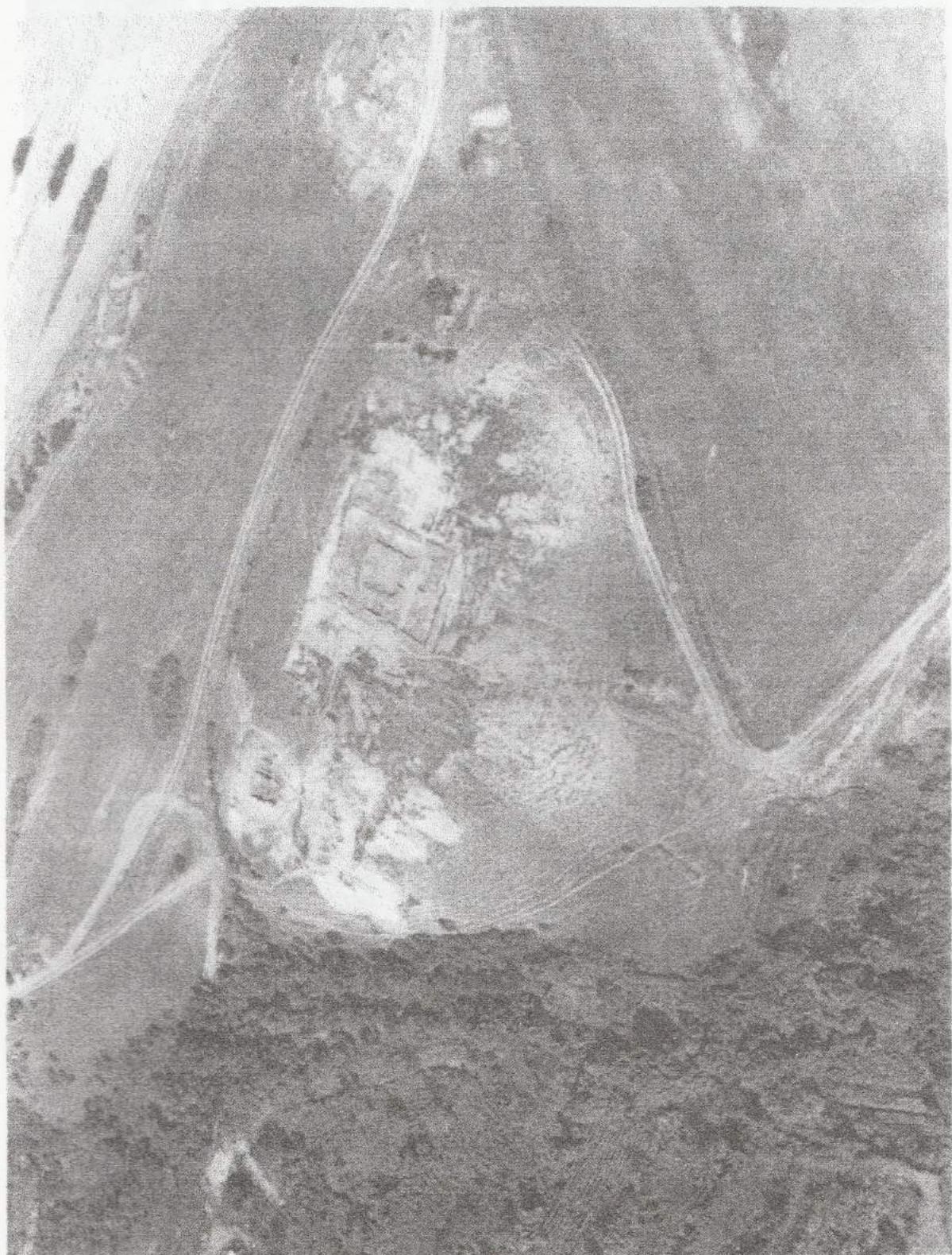

Fig. LXVIII

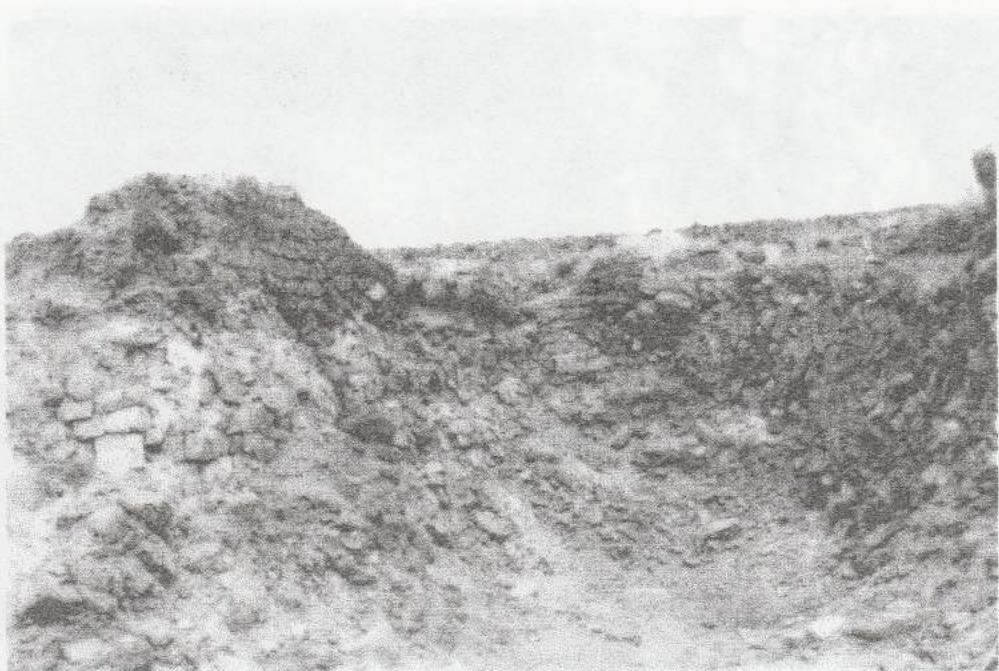

ঁৰ. LXXII

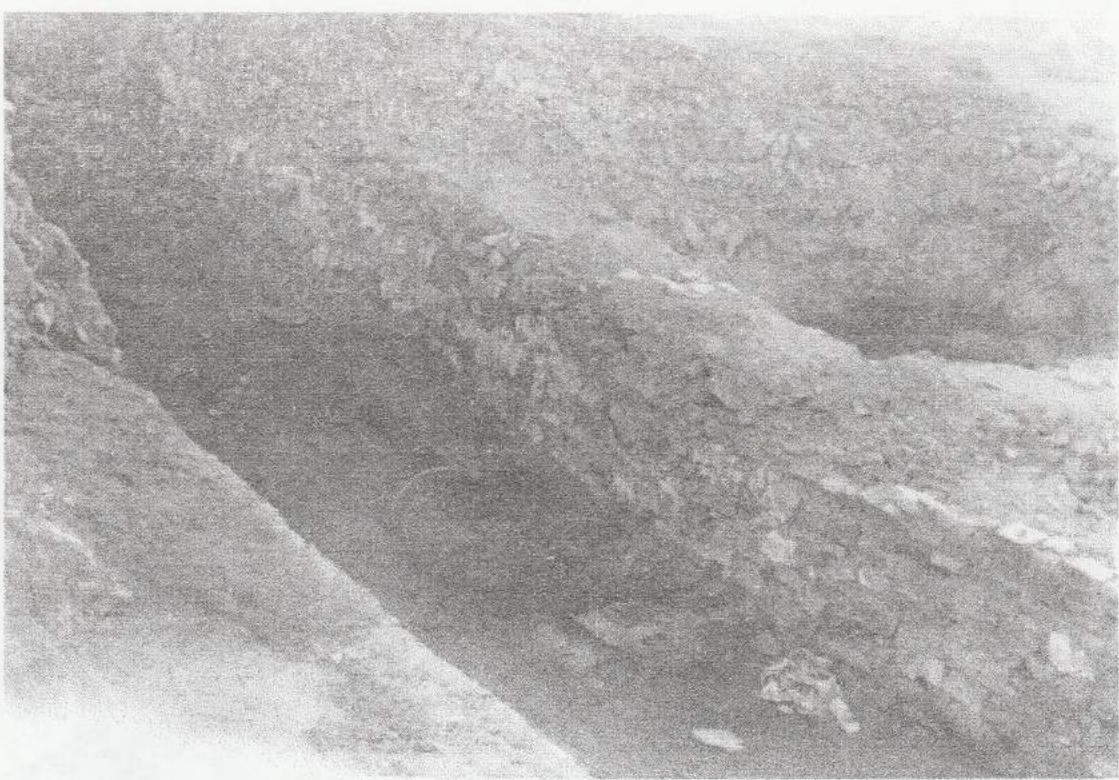

ঁৃঃ. LXXIV

I

2

Obs. LXXX

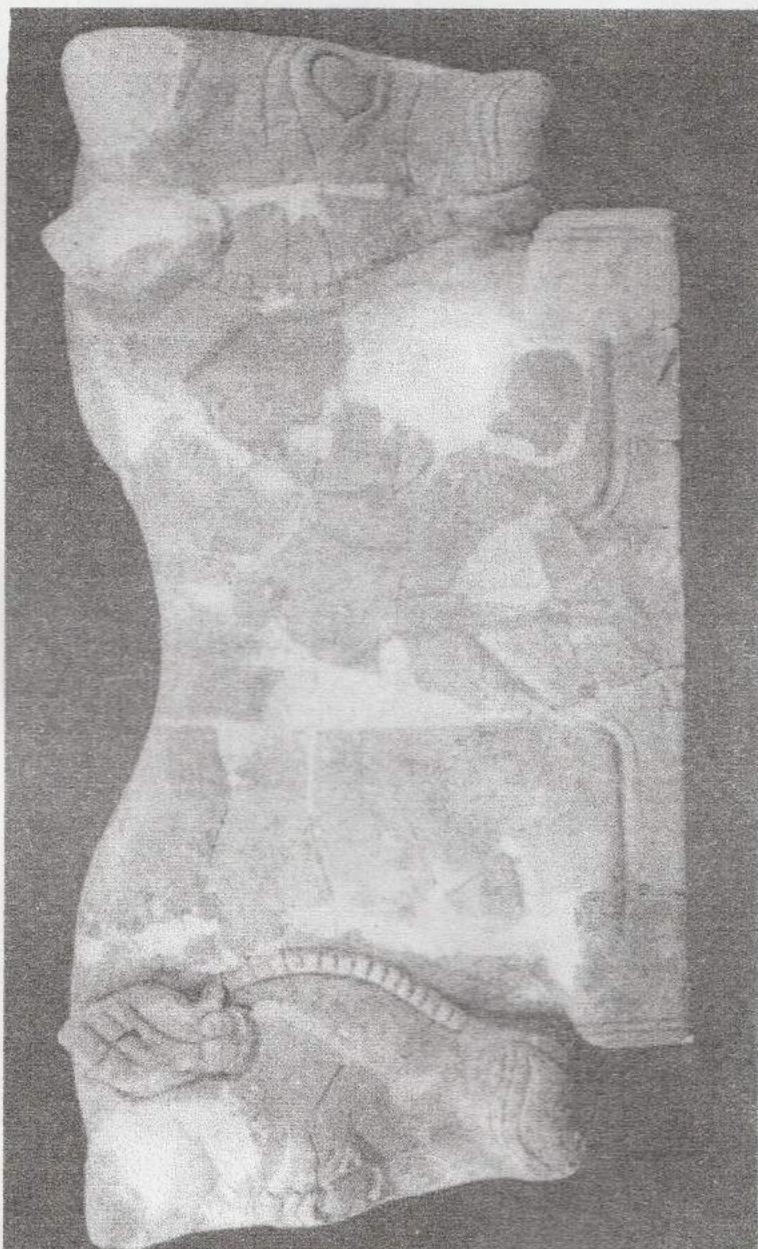

ঁৃঢ. LXXXII

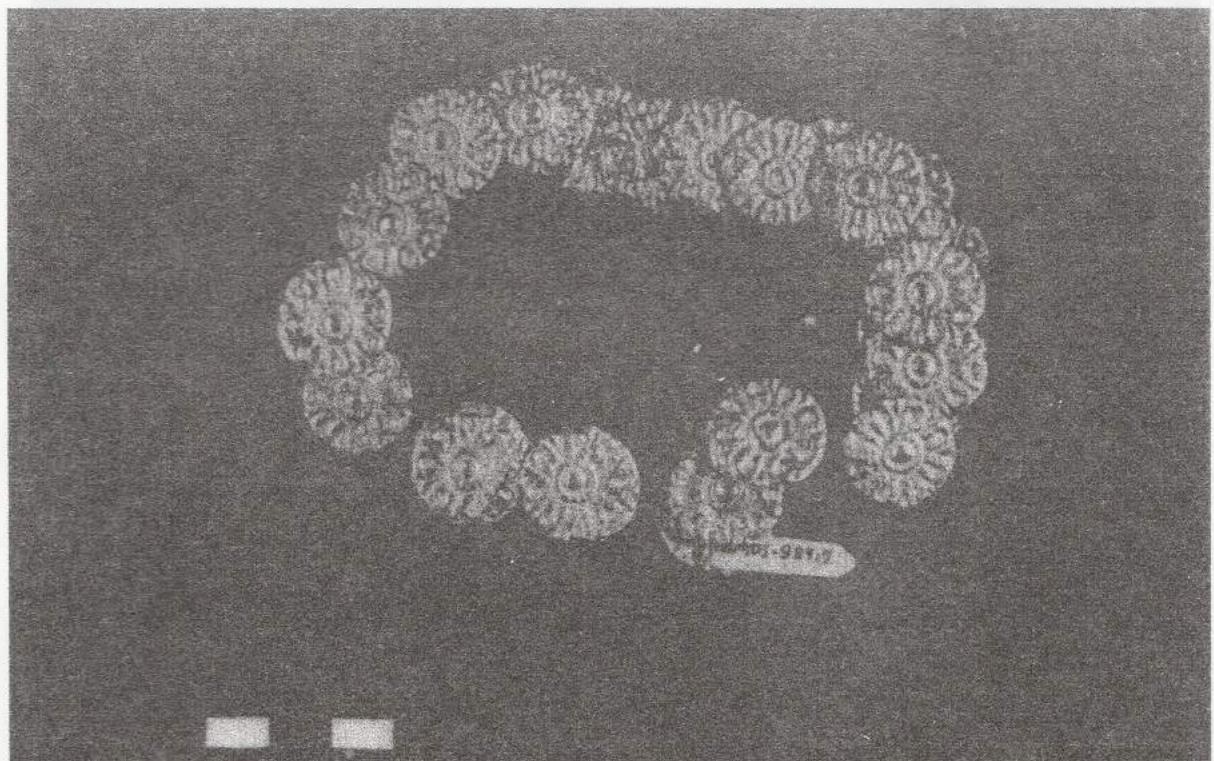
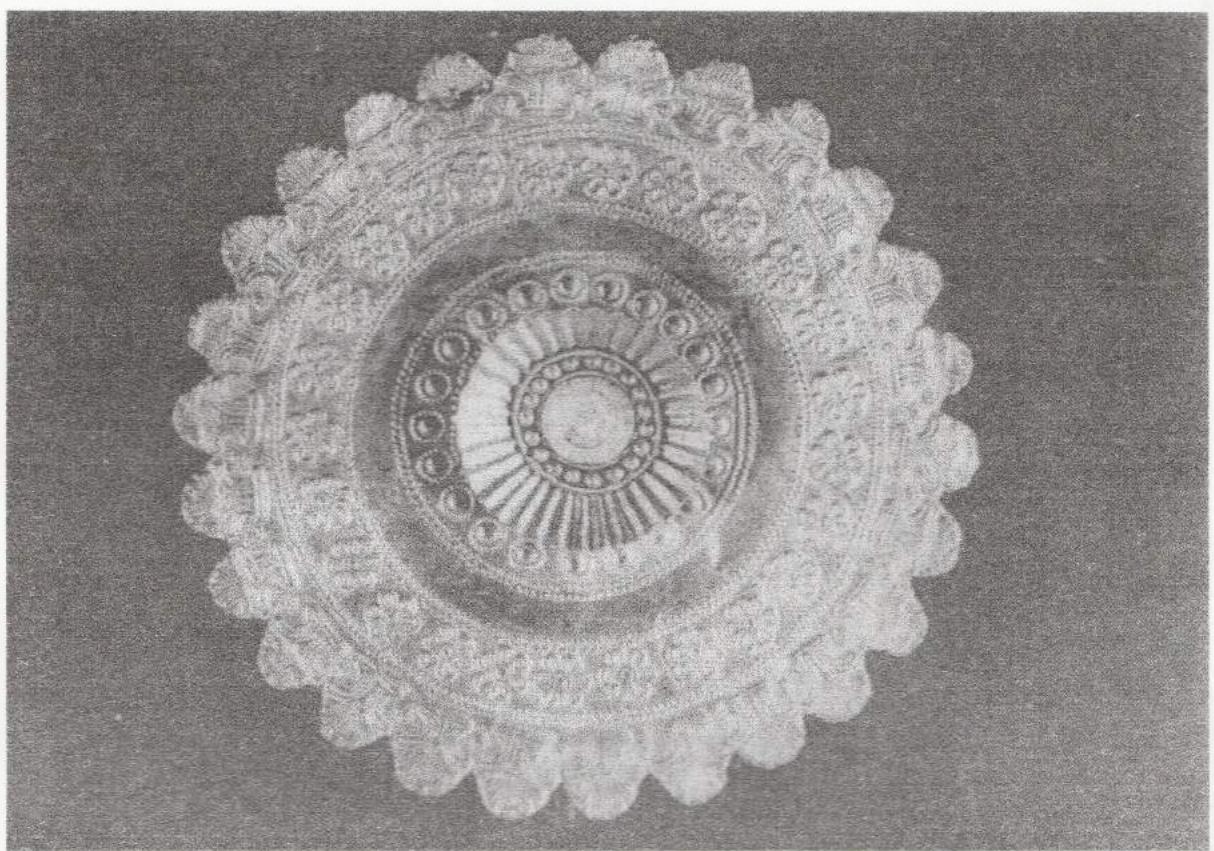

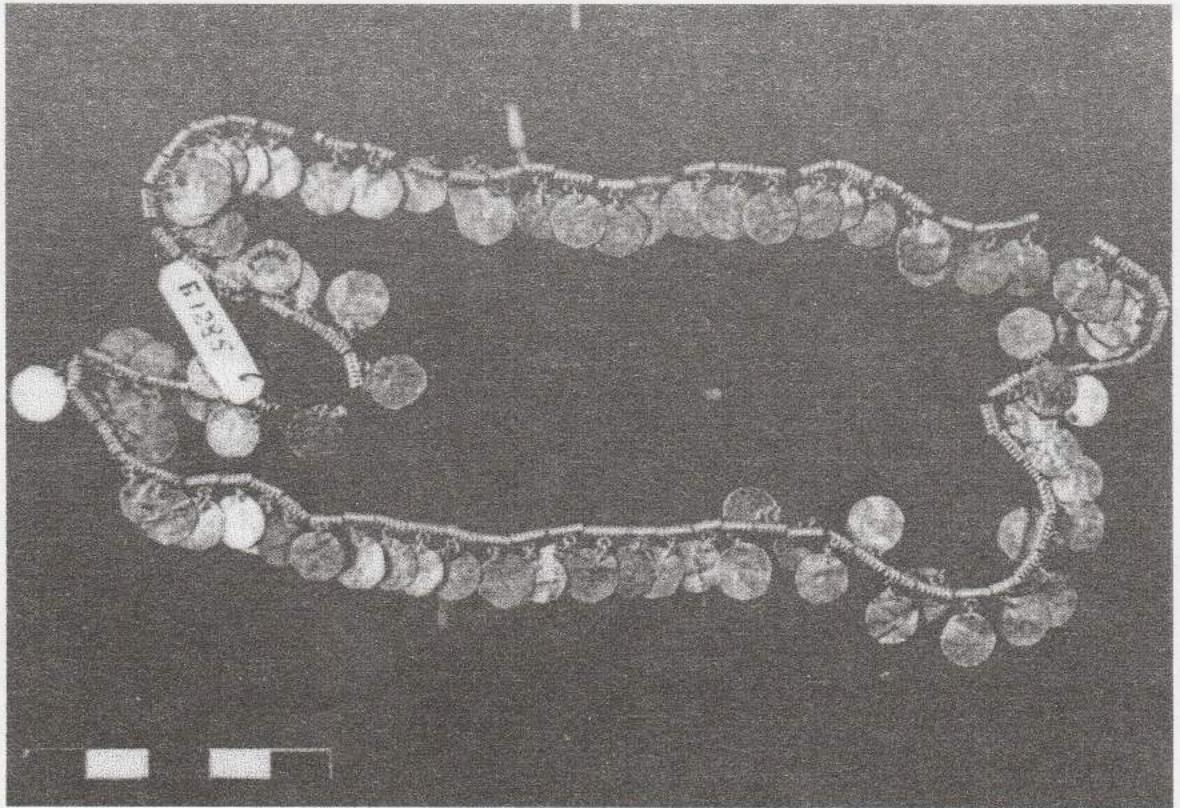
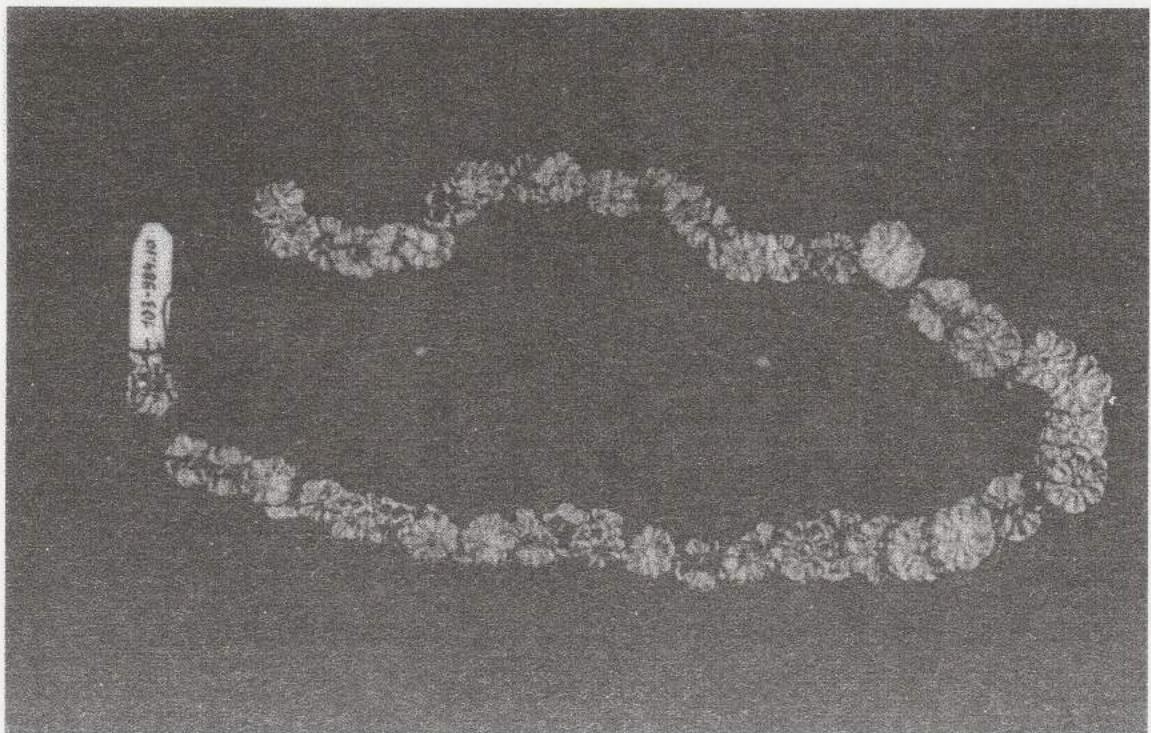

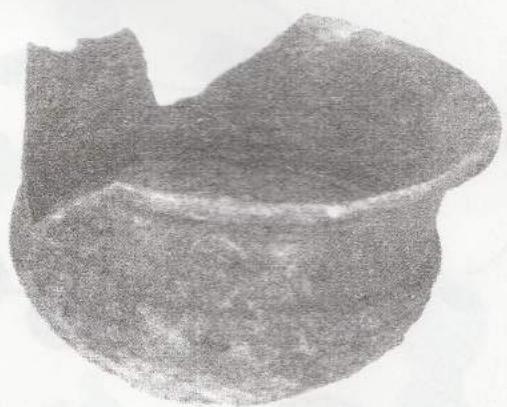
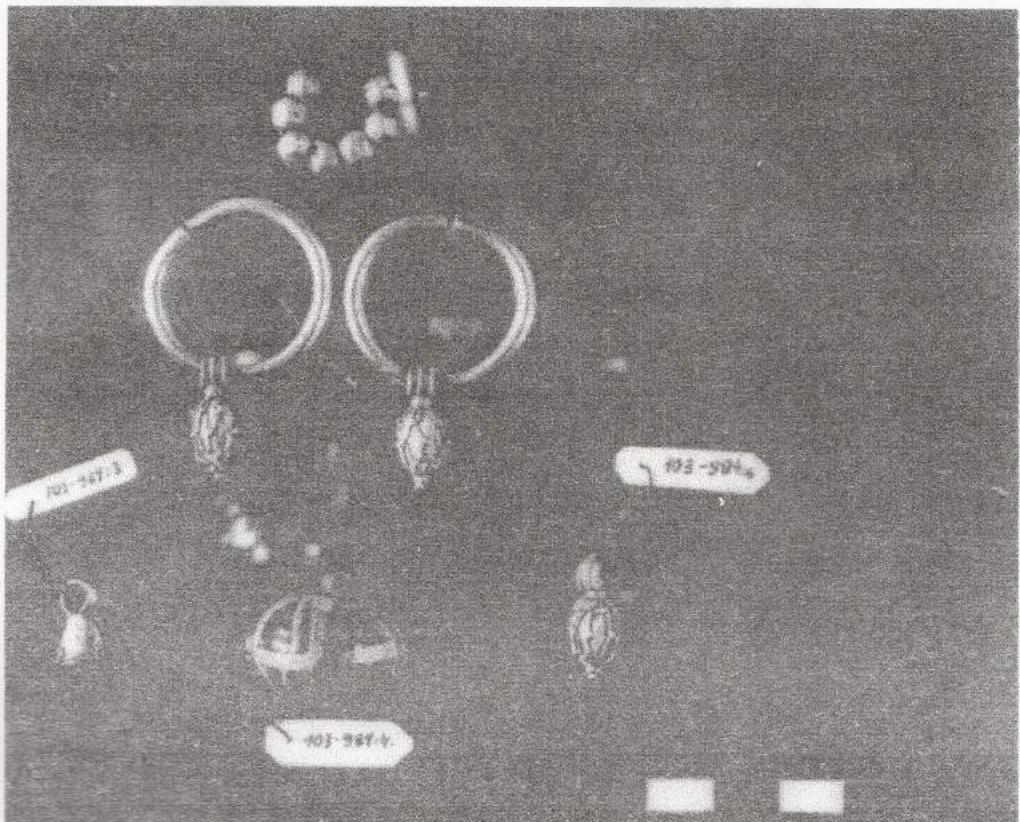

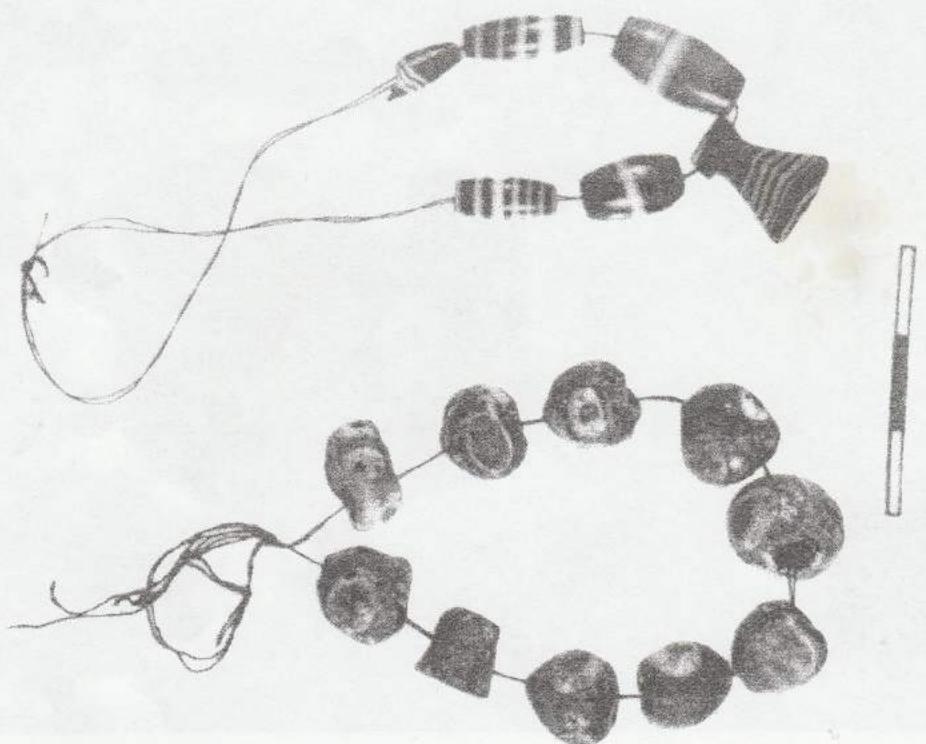
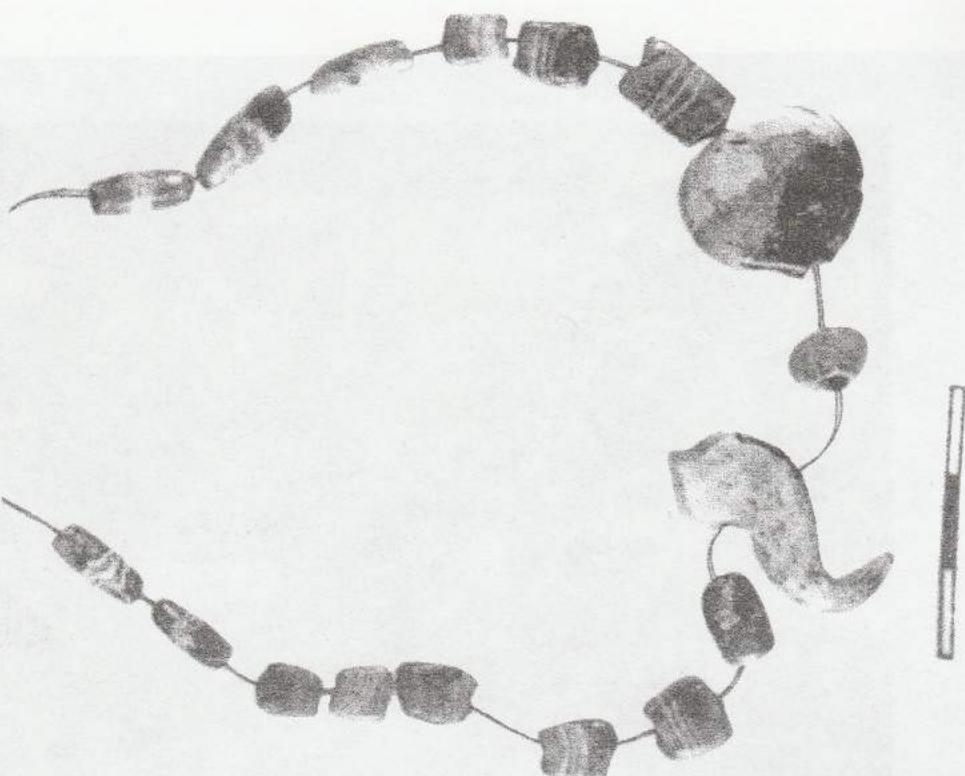

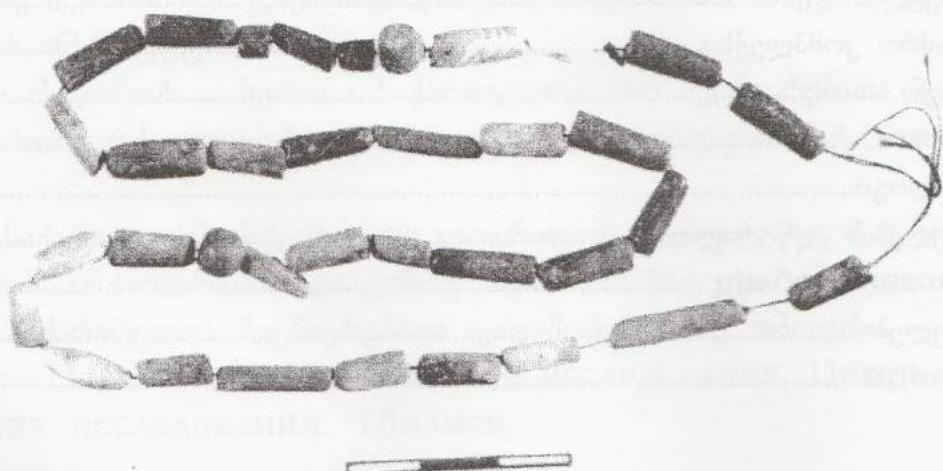

Ց Ա Բ Ա Տ Ե Ս

Հ. ԹԱՏԵԼՈՎՅՈՂ. ՑՐՑԻ ԱԺԻՑՅՈՂՈ	5
ՄԵՍԱՎԱԼՈ	7
ՆԱԳԻԱԺՐՈ ԿՐԹՅԱՋԵՍԻ	11
ԶԱՏԿՅՆԱ	23
ՊԵԶՅՈՒՄ	26
ԿԱՐԱԴՐՈՂՈ	28
ՑԱՑԿԱՅԵՑՈ ԱՌՄԵՐՈՎՈՅԱ	55
ՕՊԻՏԱԿԱՆ ՏԱԲԼԻՑ	56
ՑԱՑԿԱՅԵՑՈ	58
ՏԱԲԼԻՑԱ	58

გემოგრაფია განმარტება

გაგ - კავკასიურ-აზლოაღმოსავლური კრებული. საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის, ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტი. თბილისი.

მაცნე - ისტორიის ... სერია - საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე. ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიისა და ხელოვნების ისტორიის სერია. თბილისი.

სიგვ - საქართველოს ისტორიული გეოგრაფიის კრებული. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტი. თბილისი.

სმაშ - საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მოამბე. თბილისი.

ПАИ – Полевые археологические исследования. Центр археологических исследований. Тбилиси.

აიწყო და დაკაბადონდა
არქეოლოგიური კვლევის ცენტრი

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია
არქეოლოგიური კვლევის ცენტრი
თბილისი 380002
დ. უზნაძის ქ. № 14
ტელ: 995-32 952-920
ფაქსი: +995-32 966-768

Academy of Sciences of Georgia
Centre for Archaeological Studies
14, D. Uznadze str.
Tbilisi 380002
Tel.: 995-32 952-920
Fax: +995-32 966-768